నృసింహ పురాణము

- ఎఱ్ఱా ప్రగడ విరచిత

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథ నిలయం

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,

రాజమహేంద్రవరం - 533101.

శ్రీరస్తు

ఎఱ్ఱాప్రెగడవిరచిత

నృసింహపురాణము

శతావధాని శ్రీ వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారిచే

పరిష్కృతము

చెన్నపురి:

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్

వారిచే బ్రకటితము.

1960

పీఠిక

లక్ష్మీనరసింహావతార మను ఈపురాణకథను ప్రబంధముగా వ్రాసి నతఁడు కవిత్రయములోని ఎఱ్ఱన. రామాయణారణ్యపర్వశేష హరివంశము లితని యితర కృతులు. వీనిలో రామాయణము నామావశిష్టము. అనందరంగరాట్ఛందము ఎఱ్ఱాప్రెగడ రామాయణమును సంక్షేపరామాయణ మని వ్యవహరించుచు అందలి కొన్ని పద్యములను ఉదాహరించుచున్నది. ఈ సంక్షేపరామాయణము మూల మేదో తెలియదు. కాని నేఁడు కొందఱు పరిశోధకులు ఇందలి పద్యములు చాల భాస్కరరామాయణములో కలిసిపోయె నని గాలించి పయికిఁ దీయుచున్నారు. నిజము నిలుకడమీఁదఁ దెలియును.

ఊరు - పేరు

ఎఱ్ఱాప్రెగడ యూరు పాకనాటిలో గుడ్లూరు. ఇందు నీలకంఠుని దేవళము కలదు. విప్రనారాయణచరిత్ర రచించిన మల్లయ 'ఎఱ్ఱయ చెదల్వాడనిలయుఁ' డని చెప్పెను. (1-13. వి ప్ర.) దాన ఎఱ్ఱయ గుడ్లూరు వదలి చెదలువాడను నివాసముగాఁ జేసికొనె నని ఊహింపవలయును. ఇతని తల్లి పోతమ్మ. తండ్రి సూరన్న. ఇతనిది శ్రీవత్సగోత్రము. ఆపస్తంబ సూత్రము. ఇతఁడు శివభాగవతుఁడు. [1]లక్ష్మీనరసింహావతారమును బట్టి [2]ఎఱ్ఱయవంశవృక్ష మిటులు నాటుకొనె నని చెప్పవచ్చును.

భీమన

బొల్లన		పోలమ [భార్య]
ఎఱపోతన్న		పేరమ [భార్య][3]
బొల్లన, పోలన, జన్నన	సూరన	పోతమ [భార్య]

ఎఱ్ఱాప్రెగడ

1. చూ. అరణ్య. 7-469. 2. 1-15. లక్ష్మీనరసింహావతార పీఠిక.
3. ప్రేకమ అని శ్రీ వీరేశలింగముగారి పాఠము.

కాలము

ఇతఁడు హరివంశమును వేమభూపాలునకు అంకిత మిచ్చెను. వేమభూపాలుఁడు ప్రోలయ వేమారెడ్డి. ఇతఁడు అనవేమారెడ్డి తండ్రి. ఇతఁడు ప్రతాపరుద్రుని ప్రభుత్వకాలమున ఒక సేనానాయకుఁడు. ప్రతాపరుద్రుఁడు చెఱపట్టఁబడి కొంపోఁబడిన పిదప 1320 మొదలుకొని 1349 వఱకు ఇతఁడు రాజ్యము చేసెను. కావున ఎఱ్ఱాప్రెగడ ఆనాఁటివాఁడు. అనఁగా ఇప్పటికి సుమారు ఆరువందల సంవత్సరముల క్రిందటవాఁడు.[1] హరివంశ పీఠిక చూచునది.

గురువు-తండ్రి-తాను

ఎఱ్ఱయ గురువు శ్రీశంకరస్వామి[2]. ఇతఁడు కామకోటి మొదలగు పీఠములకు చెందిన ఆచార్యుఁడు కాఁడు. మఱి నిత్య శివరాత్రివ్రతపరుఁడగు శైవాచార్యుఁడు.[3] ఈయన శైవాచార్యుఁడు కాఁడనియు శృంగేరిపీఠపు శంకరాచార్యులనియుఁ గొందఱు వ్రాసిరి. ఇఁక ఎఱ్ఱన తండ్రి సూరన ఆరాధ్యుఁడు[4]. ఇఁక ఎఱ్ఱన శంభుదాసుఁడు. అటులయినను విష్ణువిద్వేషి కాఁడు విష్ణుభక్తుఁడు[5]. ఎఱ్ఱన తాత ఎఱ పోతన

---

1. శ్రీ వీరేశలింగముగారి కవుల చరిత్ర చూ. 2. చూ. లక్ష్మీ 1-18. పీఠిక. 3. ఉ. యామము లెన్మిదింట నియతాకృతిఁ బ్రత్యహముం శివార్చనా, రామత యొప్ప నిత్య శివరాత్రి వ్రతంబుగఁ బూని. లక్ష్మీ. 1-11 పీ. బసవపురాణమును సంస్కృతీకరించిన శంకరారాధ్యుఁ డెవరో తెలిసికొనవలెను. 4. శా. ప్రాజ్ఞప్రస్తుత భవ్య భోగవిభవ స్ఫారాత్ముఁ డారాధ్య పర్జన్యుండు...లక్ష్మీ. 1-25. పీ. 5. క...శంభుదాసుం డనఁగాఁ, బరఁగిన కోదండగుణా, దరసంభృత శౌమనస్య భవ్యుఁడ వెందున్. లక్ష్మీ. 1-18. పీ.

'కబ్బము లల్లుట నీకు వెన్నతోఁ బెట్టినది[1]. ఆరణ్యపర్వ
శేషము పూరించి ప్రబంధపరమేశ్వరుఁడ వైతివి[2]. బహుపురాణ
ములును ధర్మశాస్త్రమును ఎఱిఁగినవాఁడవు' అని ఎఱ్ఱనతో
ననెను.[3] వేమ భూపాలుఁడు సకలభాషాకవిత్వ విశారదుఁడవు
అని ఎఱ్ఱయను ప్రశంసించెను[4]. ఇఁక ఎఱ్ఱన తన్నుగుఱించి
'సకల లోకైక విదితుఁ డయిన నన్నయభట్టమహా కవీంద్ర సరస
సారస్వతాంశ ప్రశస్తి దన్నుఁ జెందుటయు' అని తాను జెప్పు
కొనియెను[5]. విద్యా బల మింతగా నున్నను ఎఱ్ఱయ వినయ
మునఁ గాళిదాసును మించినవాఁడు.

వ. 'కతిపయాక్షర పరిగ్రహ జనితం బయిన నైసర్గిక చాపలంబు కతం
బున' (లక్ష్మీ. 1-11.)

ఇతని సౌజన్యము ముని మూర్ధన్యము, ఒజ్జల కితఁ డడి
గఱ్ఱి[6]. సచ్చరితుఁడు. నిత్య సౌమ్య మతి. ధీరోత్తముఁడు[7].
ధర్మైక తత్పరుఁడు. శివ చిత్తుఁడు[8]. తన దైవమునకు దుష్టాని
గాలి ఎక్కడ తగులునో యని వీవనతో విసరఁగలవాఁడు.

ఉ. ఎక్కడి దద్దు భూతియును సొమ్ములు పాములు భిక్ష జీవనం
బొక్కటి కట్టఁ జీరయును నుండఁగ నిల్లును లేదు నిక్కువం

---

1. క...ప్రబంధరచనా । ప్రావీణ్యము నీకు సహజ పరిణత సిద్ధం ।
బై వెలసినయది. లక్ష్మీ. 1- 20. సీ. 2. లక్ష్మీ. 1-17. సీ. 3. సరస బహు
పురాణ ధర్మశాస్త్రకథావిస్తరవేదివి. లక్ష్మీ. 1-19. 4. హరి. పూ. 1-37.
5. అరణ్య. 7-469. 6. క. గురు భజన పరాయణుండు...వినయోదయ
భరితుఁడు. (లక్ష్మీ. 1-13. సీ.) 7. హరి. పూ. 1-37. 8. ...ధర్మైక తత్ప
రుఁడు.....శివపదాబ్జ సంతత ధ్యాన సంసక్త చిత్తుఁడు. అరణ్య.7-469.

వి క్కఱకుం దపస్విజను నేఁచిన నయ్యెడు నేమి యంచుఁ దా
నొక్కని నుర్విని బఱుపనొల్లఁడు దైత్యుఁ డనాదరంబునన్.

లక్ష్మీ. 1-124.

రచనకు బీజము

ఏదో ఒక మహాప్రబంధము వ్రాయవలయు నను కుతూహలము ఎఱ్ఱయకు ఉత్కటమాయెను. ఒక క్షణము సమాహితచిత్తుఁడై కూరుచుండెను. అప్పుడు తాత ఎఱపోతసూరి భావమున ఆవిర్భవించి 'నాయనా నీవు ప్రబంధపరమేశ్వరుఁ డనఁగా ఆరణ్యపర్వశేషమును నిర్వహించితివి. ఇపుడు నా ప్రియ దైవమగు అహోబలేశ నరసింహుని అవతారమును స్తుతింపుము' అని ఆదేశించెను. ఎఱ్ఱయ పులకించెను. అతని మనసు వికసించెను. అతని కనులు విచ్చెను. అతఁడు అద్భుతానందరస మూర్తియాయెను. 'ఇది యీశ్వర శాసనము. నా తాత ప్రాచీన మునులవంటివాఁడు. నీవు నాపేరివాఁడ వని న న్నెపుడును ఆదరించుచుండును. ఆ మహాత్ముఁడును ఉభయకవిత్వప్రౌఢుఁ డగు నాతండ్రియు విష్ణుప్రశంసచే పవిత్రమైన నా ప్రబంధము వలన సంతోషింతురుగాక' అని అనుకొనెను. ఈ లక్ష్మీనరసింహావతారరచన కుపక్రమించెను.

ప్రబంధమా లేక పురాణమా ?

ఎఱ్ఱయ యీ లక్ష్మీనరసింహావతారమును ప్రబంధమనియు[1], కావ్యమనియు[2], విశేషించి విజ్ఞానవాఙ్మయ మనియు[3],

---

1. ఇట్లు మహాప్రబంధ కల్పనా కుతూహలాయత్తం బగు లక్ష్మీ. పీఠిక. 1-14. 'అతీర్థం జెఱఁగింపుమాకుఁ బరమోదాత్త ప్రబంధోక్తులన్.' 1-5. 2. శ్రీకర కావ్యరూపకన్. లక్ష్మీ. పీ. 1-28. 3. ఈ విజ్ఞానాత్మ వాఙ్మయం బుర. లక్ష్మీ. పీ. 1-26. మొదలగునవి. చూ.

వ్యవహరించెను. మఱియు ఈ ప్రబంధమునందు.....'అనుచు ననేక విధంబులఁ బ్రహ్లాదుండు విజ్ఞానపరవశుండై పలుకుచున్న పలుకులు' 5-73

'తన తనిగాలిసోఁకునఁ జాలఁ జిగురొత్తు
చతుర మనోజ్ఞ విజ్ఞాన లతలు.' 5-157

'పురుషాకారము తోఁద నున్న శిఖియో పుంస్త్వంబు లేదో యటే
తరువో పుత్తడిరూపొ చిత్రమును జైతన్యంబు శూన్యం బొకో
విరతత్వంబుల ప్రోవొ నిశ్చల కళావిజ్ఞాన సర్వస్వమో.' 1-11.

అని యితఁడు విజ్ఞానశబ్దమును శ్రీ, కల్యాణ[1] శబ్దములతో పాటు ఇనుమిక్కిలిగా వాడును. ఈ విజ్ఞానము భక్తిప్రధానమయినది[2]. ఇందు నాలుగై దాశ్వాసములు జ్ఞానభక్తి భరితములు. కాఁగా ఈతఁడు ఉపయోగించిన ఈ జ్ఞాన విజ్ఞానశబ్దములు పరమేశ్వరోద్దిష్టములు; ఆ పరమేశ్వరుఁడు ఈ ప్రబంధమున నామరూపములు కల నరసింహస్వామి.

దీనికి మూలము

ఈ లక్ష్మీనరసింహావతారమునకు మూలము బ్రహ్మాండాది పురాణములు.

వ. 'మహర్షులు...అఖిల పురాణేతిహాసంబులు పరిపాటి వినుచుండి బ్రహ్మాండపురాణంబునఁ దీర్ఘ భాగశ్రవణంబు సేయు సమయంబున'
కథారంభ. 1-1.

వ. 'బ్రహ్మాండాది పురాణోక్తంబయిన శ్రీ నృసింహావతారం బను పురాణంబుఁ దెనుఁగుబాసఁ బ్రకటింపవలయును.' చూ. లక్ష్మీ. 1-27. వ.

1. చూ. హరివంశము. 2. ప్రసన్నభక్తి నయ వాఙ్మయము. లక్ష్మీ. 1-16.

కాని బ్రహ్మాండపురాణములో ఈ కథ అల్పాల్పము. ఎఱ్ఱన దేవశ్రవునిచే

క. వినుము పెద్దలచే మును, వీను లలరఁ దనకరంబు విన్నవిధంబుల్[1]
మానసమున నున్న తెఱఁగుఁ, గానుపునం గన్న క్రమముఁ గథన మొనర్తున్.
చూ. లక్ష్మీ. 1-24. కథారంభ.

అని చెప్పించెను. కావునఁ గొంత కల్పించినటులు మన మూహింపవలసియున్నది. ఆ కొంతలో ఈ క్రిందికొంత చేరదు. ఏలనఁగా ఇందలి నాలవ యాశ్వాసమును, ఐదవ యాశ్వాస ములో కొంతపాలును విష్ణుపురాణమునందలి నృసింహావతార విషయక ప్రశ్న ప్రతివచనములకు ఆంధ్రీకరణము. ఇది భార తాంధ్రీకరణమువంటిదే. ఉదా.

పఠ్యతాం భవతా వత్స సారభూతం సుభాషితం,
కాలే నైతావతా యత్తే న దోద్యుక్తేన శిక్షితమ్.
శ్రూయతాం తాత వక్ష్యామి సారభూతం తవాజ్ఞయా,
సమాహితమనా భూత్వా యన్మే చేత స్యవస్థితమ్.
అనాది మధ్యాంత మజ మవృద్ధి క్షయ మచ్యుతం,
ప్రణతోఽస్మ్యంతసంతానం సర్వ కారణ కారణమ్.
1. అంశ. 17. సర్గ. 13, 14, 15.

ఉ. "పాఠకుడ యింతకాలమును బాయక యొజ్జలయొద్దనుండి నీ
వే కఱిదిం బఠించి తది యేర్పడఁ బ్రస్ఫురితార్థ సారమై
లీపులు వీనులం గురియ దివ్య సుభాషిత రత్న మొక్కటు
ద్దీపిత ధీ విజృంభణ విధేయత రొప్పు నుపన్యసింపుమా.

---

1. ఆ. భాగవతము దెలిసి పలుకుట చిత్రంబు, శూలికైనఁ దమ్మిచూలికైన
విబుధ జనులవలన విన్నంత గన్నంత, తెలియవచ్చినంత తేటపఱతు.
భాగ. 1-19.

క. అనుటయుఁ బ్రహ్లాదుం డి, ట్లనియెను నీ యాన తెచ్చి నట్టిద యమర్త్యా
వినిపించెద నా మది మెచ్చిన యర్థం బవధరింపు చిత్తప్రీతిన్.

సీ. ఆదియు మధ్యంబు నంత్యంబు నెవ్వాని కరయ లేదని చెప్పు నాగమములు
బోదమటయును లేక బోదలుటయును లేక తెలుగుటయును లేక తనరు నెవ్వఁ
డెవ్వనివలనన యెంతయు సంభవస్థాన సమాహార దశలు చెందుఁ
గారణంబుల కెల్ల కారణంబై యెవ్వఁ డపగత కారణుండై వెలుంగు

ఆ. నమ్మహానుభావు నచ్యుతు నవికారు, నమిత తేజు విష్ణు నాదిదేవు
నాశ్రయించినాఁడ నధిప యింతయ కాక, యితరమైన యర్థ మెఱుఁగ నేను"

... ... 4. ఆ. 5, 6, 7.

విద్యాబుద్ధి రవిద్యాయా మజ్ఞానా త్తాత జాయతే,
బాలోఽగ్నిం కిం న ఖద్యోత మసురేశ్వర మన్యతే?
తత్కర్మ యన్న బంధాయ సా విద్యా యా విముక్తయే,
ఆయాసా యాపరం కర్మ విద్యాఽన్యా శిల్పనైపుణమ్.
తదేత దవగ మ్యాహ మసారం సార ముత్తమం,
నిశామయ మహాభాగ ప్రణిపత్య బ్రవీమి తే.
న చింతయతి కో రాజ్యం కో ధనం నాభివాంఛతి?
తథాపి భావ్య మే వైత దుభయం ప్రాప్యతే నరైః.
సర్వ ఏవ మహాభాగ మహత్త్వం ప్రతి సోద్యమాః,
తథాపి పుంసాం భాగ్యాని నోద్యమా భూతిహేతవః.
జడానా మవివేకానా మశూరాణా మపి ప్రభో,
భాగ్య భోజ్యాని రాజ్యాని సం త్యనీతిమతా మపి.
తస్మా ద్యతేత పుణ్యేషు య ఇచ్ఛే న్మహతీం శ్రియం,
యతితవ్యం సమత్వే చ నిర్వాణ మపి చేచ్ఛతా.

... ... 1. అం. 19. సర్గ. 40-46.

క. మిడుఁగురు అని తలఁచు బాలుఁడు
మిడుఁగుఱుఁబుర్వుఁ గని తన మిడికెదురుజనుఁడుఁ

పోరి స్వర్గమును ఆక్రమించుకొనెను. దేవత లతనికి భీతి చెంది మనుష్య వేషములతో తిరుగఁదొడఁగిరి. అపుడు భారతవాసులకు మనుష్యులని పేరు. వారు మనువుప్రజలు. పూర్వకాలమున మనుష్యశబ్దార్థ మిప్పటివలె ఇంత వ్యాపకము కాదు.

హిరణ్యకశిపుఁడు విష్ణుసమకాలికుఁడు. ఈ విష్ణువు వామన విష్ణువునకు వెనుకటివాఁడు. ఇలావృతమునకును ఉత్తరమున నున్న క్షీరోదతీరభూములకు (?) ఇతఁ డేలిక.

ప్రహ్లాదునకును తండ్రికిని పడ లేదు. హిరణ్యకశిపుఁడు కొడుకు నెంతయో హింసించెను. ప్రహ్లాదుఁడు విష్ణువు నాశ్రయించెను. తుద కెట్టులో ఈతండ్రి కొడుకులనడుమ సద్భావము ఏర్పడెను. హిరణ్యకశిపుఁడు అనుతాపము చెంది ప్రహ్లాదునెడల వాత్సల్యము పూనెను. ధర్మజ్ఞుఁడగు ప్రహ్లాదుఁడును తండ్రిని పరమభక్తితోఁ[1] జూడ మొదలిడెను. నృసింహుఁ డేల హిరణ్యకశిపును వధించెనో విష్ణుపురాణము చెప్పదు. నృసింహుఁడు స్తంభమును బద్దలు కొట్టుకొని ఆవిర్భవించుటయు విష్ణుపురాణమున లేదు.

---

1. ఇత్యుక్త్వాంతర్దధే విష్ణు స్తత్ర మైత్రేయ పశ్యతః,
   స చాపి పున రాగమ్య వవందే చరణౌ పితుః.
   తం పితా మూర్ధ్న్యుపాఘ్రాయ పరిష్వజ్య చ పీడితం,
   జీవసీత్యాహ వత్సేతి బాష్పార్ద్రనయనో ద్విజ.
   ప్రీతిమాం శ్చాభవ త్తస్మి న్ననుతాపీ మహాసురః.
   గురుపిత్రో శ్చకారైవం శుశ్రూషాం సోఽపి ధర్మవిత్.
   పిత ర్యుపరతిం నీతే నరసింహస్వరూపిణా,
   విష్ణునా సోఽపి దైత్యానాం మైత్రేయాఽభూత్పతి స్తతః,
   విష్ణు. 1. ౨౦౫

మృగయావిహారమున హిరణ్యకశిపుని ఒక సింహము చీల్చిచంపియుండును. ఇతఁడు విష్ణువిద్వేషి కావున ఆవిష్ణువే సింహరూపమున హిరణ్యకశిపుని చంపె నని కల్పన చేసియుందురు, అని వాస్తవవాదులు అందురు. ఇది అధునాతనుల హిస్టరీ. ఇఁక మన గ్రంథమునందలి

కథాశరీరము - రసము

మొదటి మూఁడాశ్వాసముల కథాశరీరము భిన్నరసములయు భావములయు ఉదయాస్తములచే సుళ్లు తిరిగెను. ఏ రసమునకును నిలుకడ లేదు. పిదప (శ్రీనృసింహ)రౌద్రమున కంగముగా అంకురించిన ప్రహ్లాదుని భక్తి మాత్రము హిరణ్యకశిపు ద్వేషాదులచే పల్లవించి పుష్పించి ఫలించెను. ఆ భక్తి జ్ఞాన సమకక్షమై వెలసెను. కావున నీ ప్రబంధము కలగాపులగమై పురాణమని పేరు పొందెను.

ఈ కథకు బ్రహ్మమానస పుత్రుల శాపము బీజము. హిరణ్యకశిపు వధ కార్యము. భగవంతుఁ డీ శాపమును

'శత్రుండు నిరంతరంబు ను(మ)ద్గతంబైన హృదయంబునం దస్మదీయ సాదృశ్యంబు తనకుఁ గావలయుంటం దలంచుటఁ దత్ప్రకారంబు సాయుజ్య సంప్రాప్తికారణంబు.' 1-101.

అని విశేషించెను. దీని కనుగుణముగా ఎఱ్ఱయ హిరణ్యకశిపుని చిత్రింపలేదు. హిరణ్యకశిపుఁడు 'ఏను జగము లెల్ల నేలువాఁడ. విష్ణుఁ డనఁగఁగలఁడె వేఱొకండు? నేనే పరమేశ్వరుఁడను' అని యీ మొదలుగా నునును. వాత్సల్యమే లేని అతని హృదయము భయాదులచే భ్రమర కీట న్యాయముగా భాగవతమునందలి కంసాదుల హృదయమువలె భగవంతునికి గూఁడు కాలేదు. ముమ్మొదట—

"ఊహింపఁగాఁ గార్య మొకటి యేమేనియుఁ
కలుగు నూరక వీర లలుగువారె" 1-93

అని మాత్ర మనును.

నిధన సమయమునందును హిరణ్యకశిపుఁడు జయుఁడని పాఠకు లకు జ్ఞప్తి కలుగదు. శాపమునకు భగవంతుఁడు చెప్పిన ప్రతి ఫలము ఇంచుకయు ముట్టదు. భగవంతుఁడు ప్రహ్లాదునితో నీతండ్రికి ఉత్తమలోకప్రాప్తి యగునని మాత్రము చెప్పెను.

ఇందు కరుణ వీర రౌద్రాద్భుత శృంగార రసములు ఉన్నను ఈ ప్రబంధము వర్ణనీయుఁడగు నరసింహమూర్తి వలె శృంగార 'వీర కరుణాద్భుతానేకరస నికర సంకుల ప్రకార దుర్నిరూపోపన్యాసమై' యున్నది. (౬-82) పౌరాణికమగు నీకథ కథ పాళముగా నడపుచో నటులు కాక తప్పదు. దానఁజేసియే గద్యమునం దెల్లెడయు 'లక్ష్మీనరసింహావతారం బను పురాణకథ యందు' అని వ్రాసెను. చెదలువాడ మల్లన అప్పకవి మొదలగువారు ఈ లక్ష్మీనరసింహావతార మను ప్రబంధమును నృసింహ పురాణమనియే వాడిరి. ఈ పేరిలో సౌలభ్య మున్నది కదా. తండ్రి పెట్టుకొన్న పేరుకు పొడ్డుపెట్టి, లోకులే బొడ్డు కోసి, పెట్టు పొట్టి పేరులు మన మెఱిఁగినవే. మఱియు భీమన నృసింహపురాణమొకటి కల దని వినికి.

'భీమన నృసింహపురాణమున'

క. మానవ నాథుఁడు గంగా, స్నానానంతరము సకలదానములు మహా
దీను లగువిప్రకోటికి, నీనా దయతోడ నిచ్చి శివు పూజించెన్. 3-252

సీ. నరనాథ యతని దానమ్ములచేత న
వాప్తకాములు గానివారు లేరు 3-362

సీ. ఈశాపు నీలంపుగోడను దను వింత
　　గనుపట్టు తీవంచు కంబములను　　　　3-56.

(అ. రంగ. ఛంద)

అని కలదు. హరిభట్టు నారసింహపురాణ మొకటి యున్నది.

అప్సరస వాదియా ?

ఉ. ఆడుదు రెల్లప్రొద్దు లలితాభినయంబున దేవకామినుల్
　పాడుదు రింపు వీనులకుఁ బండువుసేయఁగ వేడ్కఁ గిన్నరుల్
　గూడి సచక్రికీర్త్యరసగోష్ఠి సుఖింతురు యోగిబృందముల్
　క్రీడ యొనర్తు రప్సరస కీర్తిత భంగిఁ బ్రపన్ను లయ్యెడన్. .　1-61

అను వైకుంఠ వర్ణనలో అప్సరస ప్రసక్తియే కలదుగాన, ఇతఁ డప్సరసవాది యని యనుచో ఈ ప్రమాణము దుర్బలము. ఏలనఁగా ఈ ప్రపన్నులది భక్తి కావున ఇది ప్రకరణానుగతము.

శాంతరసము లే దని యెవరు ననరు. మహాభారతము శాంతరసప్రధాన మగు మహాకావ్యము. దానిఁ గొంత తెలిఁగించిన ఎఱ్ఱయ అప్సరసవాది యనుట అతని తల్లి గొడ్రాలని యనుట. శాంతము, రసము కాదను పక్షము రూపకములలో. ఇంతియ కాక ఇట 'ఇష్టరస' అని పాఠాంతరము. ఈ పాఠమే సాధు పాఠము. చూ. నృ. పురాణము 1-48.

పోతన

సంస్కృత భాగవతమున ప్రహ్లాదకథ ప్రసిద్ధము. పోతన వలన ఆంధ్రలోకమున సుప్రసిద్ధము. మొన మొన్నటివఱకు తెలుఁగునాట బాలుర కందఱకును కంఠస్థము. స్త్రీలు చల్లచిలుకుచునో మెల్ల యలుకుచునో యీకథను కోయిలల కుగ్గుపెట్టుదురు. ఆంధ్రభాగవతమునకు మాతృక యగు సంస్కృతభాగవతములోని విజ్ఞానవాక్యములకును, విష్ణుపురాణమునకును పోలికకలదు. విష్ణుపురాణము భాగవతమునకు మూలము కదా.

ఎఱ్ఱయ పద్యములు కొన్ని పోతన పోఁతలోఁ బడి పద్మముల వలె విప్పారెను.

ఆ. కుడిచినపుడు నిద్ర గూరినయప్పుడు, మేలుకొనినయపుడు మెలఁగినపుడు.
విష్ణుకీర్తనంబు విష్ణుచింతయు కాని, పలుకఁ డొండు బుద్ధిఁ దలఁపఁ డొండు.
లక్ష్మి. 3-151.

శా. పానీయంబులు ద్రావుచుం గుడుచుచున్ భాషించుచున్ హాసలీ
లానిద్రాదులు సేయుచుం దిరుగుచున్ లక్షించుచున్ సంతత
శ్రీనారాయణ పాదపద్మయుగళీ చింతామృతాస్వాద సం
ధానుండై మఱచెన్ సురారిసుతుఁ డేతద్విశ్వమున్ భూవరా.
భాగ. 7-123

ఉ. ఊషర బీజముల్ భసితయోజ్యఘృతంబులు షండ కన్యకా
న్వేషణముల్ పయోధిగత వృష్టికతుల్ మృగతృష్ణికాంబుగం
డూషలు దుర్గకానన కచోరిత చంద్రిక లేడమూక స
ద్భాషలు విష్ణుమంగళకథావిముఖాత్ముల కష్టజన్మముల్. లక్ష్మి. 5-24

శా. అంధేందూదయముల్ మహాబధిర శంఖారావముల్ మూక సద్
గ్రంథఖ్యాపనముల్ నపుంసక వధూకాంతల్ కృతఘ్నావళీ
బంధుత్వంబులు భస్మహవ్యములు లుబ్ధద్రవ్యముల్ క్రోడ సద్
గంధంబుల్ హరిభక్తివర్జితుల రిక్త వ్యర్థ సంసారముల్ భాగ. 7-168.

సీ. వాసుదేవుని పాద వనరుహంబుల భక్తి
తగదను తండ్రియుఁ దండ్రి గాఁడు
వేదచోదితమైన విష్ణుధర్మమునకుఁ
గోపించు గురుఁడును గురుఁడు గాఁడు
భవదుఃఖములు మాన్పఁ బ్రభువైన హరిసేవ
నెడలించు హితుఁడును హితుఁడు గాఁడు
పరయోగమతమగు వైష్ణవజ్ఞానంబు
వదలిన చదువును జదువుగాదు

గీ. కేశవాకారలీలలం గీలుకొని మ
దంబుఁ బొందని తలఁపును దలఁపుగాదు
మాధవస్తోత్ర ఘన సుధా మధుర రుచులఁ
జిలుక కుండెడు జిహ్వయుం జిహ్వగాదు. లక్ష్మీ. 5-22.

నిషేధరూపమగు ఈయర్థము పోతనపోతలో అర్థాంతరసంక్రమితవాచ్యధ్వనియై సుందరశబ్దమూర్తిని ధరించి యిటులు వెలువడెను:—

సీ. కమలాక్షు నర్చించు కరములు కరములు
శ్రీనాథు వర్ణించు జిహ్వ జిహ్వ
సురరక్షకునిఁ జూచు చూడ్కులు చూడ్కులు
శేషశాయికి మ్రొక్కు శిరము శిరము
విష్ణు నాకర్ణించు వీనులు వీనులు
మధువైరిఁ దవిలిన మనము మనము
భగవంతు వలగొను పదములు పదములు
పురుషోత్తమునిమీఁది బుద్ధి బుద్ధి
తే. దేవదేవునిఁ జింతించు దినము దినము
చక్రహస్తునిఁ బ్రకటించు చదువు చదువు
కుంభినీధవుఁ జెప్పెడి గురుఁడు గురుఁడు
తండ్రి హరిఁ జేరు మనియెడి తండ్రి తండ్రి. భాగ. 7-169.

ఇట్టి వ్యంగ్యరచనకును ఎఱ్ఱనయే పోతనకు త్రోవ చూపెను.

క. హరిభక్తుల తపము తపము
హరిభక్తుల జపము జపము'...... లక్ష్మీ. 2-33.

ఉ. ఆడఁగఁబోయినప్పు డసురాత్మజుఁ డంబుజనాభు నవ్వయుం
బాడుద మాదిదేవు పదపంకజ పూజలు సేసి భక్తిమై
నాడుద మచ్యుతైక శరణాగతులం గని కర్మబంధముల్
వీడుద మంచుఁ బల్కుఁ గడు విస్మయ మందఁగఁ దోడిబాలకుల్.
లక్ష్మీ. 3-149.

కం. ఆడుదము మనము హరిరతిఁ, బాడుద మేప్రొద్దు విష్ణుభద్రయశంబుల్
వీడుదము దనుజసంగతిఁ, గూడుదము ముకుందభక్తకోటిం గూటిన్.
భాగ. 7-248.

వ. ...హిరణ్యకశిపు ప్రహ్లాదవిషయ నిగ్రహానుగ్రహావేశ వ్యతికర వివశ
సంరంభదుర్వారగర్వారంభ భీషణాభిరూప సంస్థానంబును...లక్ష్మీ. 5-32.

వ. ...ప్రహ్లాద హిరణ్యకశిపు రంజన భంజన నిమిత్తాంతరంగ జేగీయ
మాన కరుణా వీర రస సంయుతుండును...— భాగ. 7-285.

సీ...ఆ. అంబుజోదర ధ్యానత, తత్పరత యొకటికాని బాలకుండు......
లక్ష్మీ. 3-147.

సీ. ...గీ. అంబుజోదర దివ్య పాదారవింద
చింతనామృతపాన విశేషమత్త
చిత్తము...... .. .. భాగ. 7-124, 154

ఇట్టివి ఇంకను పెక్కు లుదాహరణీయములు కలవు. వీనివలన ఎఱ్ఱన్న పోతన్నకు అన్నయని తెల్లము.

భావుకత

ఇందలి క్షీరసముద్రము వైకుంఠము భగవానుఁడు వసంతము పానగోష్ఠి నరసింహమూర్తి మన కనుల వ్రేలుదురు. ఎఱ్ఱయ భావనావిహంగము నడుమనడుమ మూలాధారము నుండి సహస్రారమునకును, భూమినుండి స్వర్గమునకును ఎగురుట యావర్ణనములం దెడనెడ మనము కనుఁగొనఁగలము. ఎఱ్ఱయ ఉన్నతః కవి. భావుకత అతనికి పరివేషము. అతని కవితాశయ్య పుష్పగుంభితము. హృదయము రసప్రస్రవణము. ఈ పాట వినుఁడు.

ఉ. పొందవు దుఃఖముల్ భయము పొందదు పొందదు దైన్య మెమ్మెయిన్
బొందవు తీవ్ర దుర్దశలు పొందుఁ బ్రియంబులు పొందు సంపదల్
బొందు సమగ్ర సౌఖ్యములఁ బొందు సమున్నత కీర్తు లెందు గో
వింద పదారవింద పదవీ పరిణద్ధ గరిష్ఠ చిత్తులన్. 2-31

పద్య మెంత అప్రయత్నముగా నడచునో.

క. సనకుఁడు సనందనుండును, సనత్కుమారుఁడు సనత్సుజాతుండనఁగా
    ముని వరులు వనజభవు నందను లేతెంచిరి ముకుంద దర్శన వాంఛన్. 2-82

అర్థమున కనుకూలముగా ఛందస్సు ఎటులు పరుగిడునో?

మ త్త. రండు పోదము లెండు వేగమ ప్రస్ఫురత్కులిశాయుధా
    ఖండ ఖేలన హేతి భీతి నగ ప్రజాధిప దాయితా
    చండ చండ తరంగ సంభ్రమ సంప్రవర్ధిత వార్ధికిన్
    బుండరీకదళాక్ష మందిర భూమికిన్ సుహితేమికిన్. 2-145

ఎత్తి చూపుటకుఁగాని, ప్రయత్నించి తెలిసికొనుటకుఁగాని పని యుండనంతగా ఇతని కవిత్వమునం దెచటఁ జూచినను సౌందర్యము తరంగితమగు చుండును.

తరంగములు లేచిపడుచు,నురుఁగుల కాంతి ప్రసరించుచు, పగడపుఁదీగల్లు అటు ఇటు కొట్టుకొనుచుండ—బడబాగ్ని తోడి సముద్రుఁడు చేతులాడించుచు, అట్టహాసము చేయుచు, జడలు విదిర్చుచు ఫాలనేత్రముతో తాండవించుచుండు శివుని వలె నతనికిఁ గనుపట్టును. 1-34. హిరణ్యకశిపుఁడు నీట నిల్చి చేయునుగ్రతపమునకు కమలి, కమలిని కన్ను మూసెనఁట. అతని వెచ్చ యూర్పులకు నీ రిగురఁగా మాఱటగా మంచు నీరు కురిసె నఁట. అతని తపము తెఱఁగంతయు నిదుర లేక సరసి నల్లఁ గల్వల కన్నులతో చూచుచున్న దఁట. 2-21. దిగ్దంతుల దంతములు ఊడఁ బెఱికి బ్రహ్మాండ మను వాద్యమును వాయించుచు ముక్తాప్రాలంబములు కల రాకాశశాంకుఁ డఁట హిరణ్యకశిపుఁడు! 2.4. మలయపవనుఁడు వేసఁగికి కలఁగి తలఁగిపోనేరక తాల వృంతములలో తల దాఁచికొనె నఁట 3-69.

పెద్ద లుత్ప్రేక్షను అతిశయోక్తిని పెద్దగాఁ జెప్పుదురు. స్వభావోక్తిమాత్రము తక్కువ తిన్నదా? చూడుఁడు, వేసవిలో

పగలు రేలతోఁటనీడలు బ్రీతి యయ్యెఁ
బగలలును రేలు తనుగాలి బ్రీతి యయ్యె
రేలు వెన్నెలబయళులు ప్రియము లయ్యె
రేలుఁబగళులు నిద్రలుఁ బ్రియము లయ్యె. 3-73.

ఇప్పటి ప్రభుత్వమున నిషిద్ధమైన పానగోష్ఠిని పట్టుకొందము. ఒక సుందరిచేతి పానపాత్రమునఁ బడి చందమామ గడగడలాడుచున్నాఁడు. ఎందుల కందురా, వినుఁడు. ఆసుందరి మోమునందమునకు కన్నవెట్టిన దొంగ కాఁడా ఆ మామ? ఇపుడు పట్టు పడ్డాఁడు. ఇఁక వడవడ వడఁక కేమి చేయును? 3-87. ఇఁక వెన్నెలలోనికి పోదమా? అది రాత్రి యను తలఁపు పుట్టనీక, తమ మను మాట విననీక, అవ్యక్త యను శంక నంకురింపనీక అంతఃకరణమునకు బ్రహ్మానందముగా నుండలేదా? 3-91. ఇఁక బ్రహ్మమునే చూతము. అది పాఁపపానుపున పండియున్నది. మంచుకొండ నెత్తమునఁ గ్రమ్మిన నీటి మబ్బు చాయకు నుపమేయము దాని సోయగము. అది విజ్ఞానమునకు నిర్దేశము. ఒక పెడ సగుణము, ఒక పెడ నిర్గుణము. వెరసి ఉభయము. 3-14.

'జ్ఞానినా ముపకారాయ త్రిధా రూపం ప్రభు ర్వహన్
సగుణం నిర్గుణం చైవ తస్మా త్సగుణ నిర్గుణమ్.'

అను సూతసంహిత యిచ్చట గుఱుతు వచ్చెడిని. ఎఱ్ఱాప్రగడకు పరమేశ్వరునియెడఁ గల అభిజ్ఞత ఎంత లోఁతో అంత విరివి. అది విశేషించి మూఁడవ యాశ్వాసమున అంగవర్ణనము సంపను, దర్శనముల ఊఁతతోఁ జేసిన భగవత్ స్తుతియందును, ఐదవ

యాశ్వాసమున స్తంభోద్భవవచనమునందును, దండకము నందును [1]కనఁబడును. దర్శనముల ప్రాపునఁ జేసి, స్తోత్రమున సాంఖ్యప్రస్తావములో ఈ దిగువపద్యము కలదు,—

శా. దృష్టాదృష్టఫల స్పృహావిముఖులై దిక్పూర్వతత్త్వక్రియా
సృష్టిం బ్రస్ఫుటతీవ్రబోధమున నుత్సేకించి యవ్యక్త సం
సృష్టిం బాసి నిరస్తవైకృతు నుదాసీనాత్ము షడ్వింశు వి
స్పష్టైశ్వర్యుని నిన్ను సాంఖ్యు లెలమిన్ భావింతు రాత్మేశ్వరా !

"ఓ పరమపురుషా! సాంఖ్యులు ఇహపరలోకభోగముల ఆశకు వెడ మొగము పెట్టి ఆకాశము మొదలుగాఁగల తత్త్వముల సృష్టిని (దిక్ఛబ్దమిచట ఆకాశపరము)నిశితజ్ఞానముచే దాఁటి, అవ్యక్తసంబంధమును (సంసృష్టి=తిలతండులముల కలయికవంటి కలయిక) వీడి, నిన్ను వికారదూరునిగను ఉదాసీనునిగను షడ్వింశునిగను అనఁగా ఇరువదాఱవ తత్త్వముగను, తలఁతురు" అని అర్థము.

వేదాంతులమతమున జ్ఞానేంద్రియము లైదు, కర్మేంద్రియము లైదు, భూతము లైదు, శబ్దాదివిషయము లైదు, మనోబుద్ధ్యహంకారప్రకృతిచిదాభాసు లైదుగురు. వెరసి ౨౫. ఇరువదాఱవవాఁడు పురుషుఁడు.

ఈపద్యమున ఉదాసీనుఁడగు సాంఖ్యపురుషుఁడు ఇరువదిఆఱవవాఁ డని చెప్పఁబడెను. అనఁగా ఇదియే పరతత్త్వము లేక తత్త్వాతీతము.

౨౫ తత్త్వములు

సాంఖ్యము ఏమి చెప్పునో చూతము. సాంఖ్యకారిక,—

'మూలప్రకృతి రవికృతి, ర్మహ దాద్యాః ప్రకృతి వికృతయ స్సప్త
షోడశక స్తు వికారో, న ప్రకృతి ర్న వికృతిః పురుషః.'

---

1. ఈ చోటుల నన్నిఁటను ఈ ముద్రణమునను పెక్కు అపపాఠములు కలవు. సుపాఠములకొఱకు వేచియుందము.

అనియు, సాంఖ్యసూత్రము,—

'సత్త్వ రజస్తమసాం, సామ్యావస్థా ప్రకృతిః, ప్రకృతే ర్మహాన్, మహతో௨హంకారో௨హంకారా త్పంచ తన్మాత్రా ణ్యుభయ మింద్రియం, తన్మాత్రేభ్యః స్థూలభూతాని, పురుష ఇతి పంచవింశతి ర్గణః.' (౧-౬౧)

అనియు ఇరువదియైదు తత్త్వములనే చెప్పెను. 'పంచవింశ ఆత్మా భవతి' అను శ్రుతి యిందుల కుపష్టంభకము. ఇటు లగుచో ఈ షడ్వింశుఁ డెవఁడు?

విద్యారణ్యులు

సర్వదర్శనసంగ్రహమున విద్యారణ్యులు సాంఖ్యదర్శనము ఇరువదేనుతత్త్వములను చెప్పెననియు, పాతంజలదర్శనము

'ప్రధానాదీని పంచవింశతి తత్త్వాని ప్రాచీనాన్యేవ సమ్మతాని. షడ్వింశస్తు పరమేశ్వరః క్లేశ కర్మ విపాకాశయై రపరామృష్టః పురుషః స్వేచ్ఛయా నిర్మాణకాయ మధిష్ఠాయ లౌకిక వైదిక సంప్రదాయప్రవర్తకః సంసారాంగారే తప్యమానానాం ప్రాణభృతా మనుగ్రాహక శ్చ.'

(=సాంఖ్యము చెప్పిన ప్రధానాదులగు ఇరువదియయిదుతత్త్వములే యోగదర్శనమునకును సమ్మతములయినను, ఇరువదియాఱవవాఁడు పరమేశ్వరుఁ డొకఁ డున్నాఁడు. అతఁడు క్లేశాదులచే అంటఁబడఁడు. అతఁడు ఇచ్ఛామాత్రమున నిర్మాణకాయమధిష్ఠించి [1]లౌకిక వైదికసంప్రదాయములను నడపును. మఱియు సంసారాగ్నిలో దహించుకొనిపోవుచుండు జీవుల ననుగ్రహించును.)

అని యోగము ౨౬ తత్త్వముల నొప్పెననియు చెప్పెను. ఇటు లితఁడు చెప్పుటకు

'క్లేశకర్మ విపాకాశయై రపరామృష్టః పురుషవిశేష ఈశ్వరః' (౧-౨౪)

1. ఒకపరియే ఒకటిగాని పెక్కులుగాని శరీరముల నిర్మించి వానియం దునికిగొని అని అర్థము.

అను యోగసూత్ర మాకరము. మఱియు యోగదర్శనమ్మొ పూర్వసిద్ధుఁ డనఁబరగు హిరణ్యగర్భు నంగీకరించును. (యో. 3-౫౫-యో. ద. వ్యాసభాష్య) సాంఖ్యసూత్రమునను ఇట్టి యీశ్వరుఁడు అనఁగా బ్రహ్మాండమును సృజించువాఁడు కలడు.

'స హి సర్వవి త్సర్వకర్తా.' (3-౫౬)

'ఈదృ శేశ్వరసిద్ధిః సిద్ధా.' (3-౫౭)

యోగదర్శనమును సాంఖ్యదర్శనమును చెప్పిన యీ యీశ్వరుఁడు జన్యేశ్వరుఁడు. దాననే అనిత్యుఁడు. కొందఱు సాంఖ్యులీశ్వరు నొప్పరు. వారు నిరీశ్వరులు. దానఁజేసి విద్యారణ్యు లీ స్వల్ప భేదము నాశ్రయించి, షడ్వింశుని ఈశ్వరుని విడివిడిగా చెప్పియుండనోపును.

౨౬ తత్త్వములు

ఇది యిటులుండఁగా భారతము సాంఖ్యముననే ఇరువదాఱు [1]తత్త్వములుగాని, యోగమున ఇరువదేనే తత్త్వములని యిటులు చెప్పుచున్నది,—

............యోగానాం... .....

పంచవింశా త్పరం తత్త్వం పశ్యతే న నరాధిప,

. ...

---

1. క్షరంబగు నవ్యక్తంబు దొలఁగిన పంచవింశకుం డక్షరం బనం బరఁగు నక్షరంబునకుం బరంబైనదానిం బెక్కుం డ్రెఱుంగరు సాంఖ్యసూక్ష్మదర్శకులు గాంతురు క్షరాక్షరపరంబు లప్రబుద్ధ బుధ్యమాన బుద్ధంబు లను నిర్దేశంబులు గలిగియుండుఁ బరతత్త్వనిర్దేశంబునం బొల్చు షడ్వింశకంబు బుద్ధంబును విమలంబును నప్రమేయంబును సనాతనంబునునై పంచవింశకంబును చతుర్వింశకంబునుం గనుచు వెలుంగు. (శాంతి ౬-౫౬.)

బుద్ధ మప్రతిబుద్ధత్వా ద్బుధ్యమానం చ తత్త్వతః
బుధ్యమానం చ బుద్ధం చ ప్రాహు ర్యోగనిదర్శనమ్[1]

వావిళ్లవారి ప్రతి. శాంతి (307)

యోగులిరువదేనవతత్త్వముకంటె నింకొకతత్త్వమును చెప్పరు. స్వరూపమెఱుఁగమి బుద్ధుఁడు (పురుషుఁడు) బుధ్యమానుఁడు అనఁగా తెలియఁబడుటకు విషయమగుచున్నాఁడు. కావున యోగులు బుధ్యమానుని బుద్ధునే చెప్పుదురు. [2]అనఁగా తెలియఁబడుదానిని (అవ్యక్త), తెలిసిన వానినిమాత్రమే (పురుష) చెప్పుదురు.

ఇఁక అనుశాసనపర్వ మన్ననో,—

అథ మూర్ధసు(ని) యః ప్రాణాన్ ధారయేత సమాహితః
బుధ్యమాన మవాప్నోతి ద్రవ్యావస్థం న సంశయః.[3]

1. అవ్యక్తము పురుషుఁడు అను రెండుతత్త్వములనే స్వీకరించు వారల విధినిషేధ మోక్షప్రతిపాదకమగు శాస్త్రమెవరికి? కావున జీవునిఁగూడ విడిగా నొకతత్త్వముక్రింద స్వీకరింపవలయునని యోగముదెస సాంఖ్యుల ఆరోపణ. ఇది భారతము సాంఖ్యమును తనపక్షముగాఁ జేకొని చేసిన ఆరోపణ అని వేఱ చెప్పనక్కఱలేదు. 2. తిక్కన దీనిని తెలిగింపలేదు. 3. వావిళ్ల ప్రతి. అనుశాసన. ౯౮-౧౧౦.

క. ఈ దైవతముల నన్నిఁటి, సాదరముగఁ గనుచు యోగి యచలితనిష్ఠన్
వేదమయూ మూర్ధగతుం, డై దక్షత పేర్మి నిలుపుఁ బ్రాణము లచటన్.

గీ. అపుడు బుధ్యమానునిఁ గను నవ్వరిష్ఠ
తత్త్వ మవ్యక్త మంద్రు తద్దగ్ని యగుఁ బ్ర
బుద్ధుఁ డాతని నతని నబుద్ధుఁ డెఱుఁగు
చుండు నివి యాత్మదశ లతఁ డొకఁడ యనఘ!

ఆ. క్షరుఁడు నక్షరుండుఁ బరుఁడును నందు ర
విఁనుతదశలఁ బంచవింశకుఁడు ప్ర
బుద్ధనాముఁ డతఁ డబుద్ధినిఁ గనుఁ బురు
షవిధముగను బ్రకృతి సంగ మెఱుఁగు.

క. విను షడ్వింశుఁ డబుద్ధుం, డనఁ జను వాఙ్మనసములకు నందక యుండికిం
దనఁ గా సాతత్త్వంబుం, గనిన ప్రబుద్ధుండ యతఁడు శామథ్యంబీ!

బుధ్యమానా[1] ప్రబుద్ధాభ్యాం న బుద్ధ ఇతి పఠ్యతే
బుధ్యమాన మబుద్ధశ్చ నిత్యమేవానుపశ్యతి
వికారపురుష స్త్వేష బుధ్యమాన ఇతి స్మృతః
పంచవింశతి తత్త్వం తత్ ప్రోచ్యతే నాత్ర సంశయః.
యది బుధ్యతి చైవాయ మన్యోఽయ మితి భాస్వరః
న ప్రబుద్ధోఽనుపశ్యేత పానీయం మత్స్యకో యథా.[2]

సనత్కుమారుఁడు శివునకు యోగమును వివరించుచు ఈశ్లోకములచే బుధ్యమానుని ప్రబుద్ధుని అబుద్ధునిఁ జెప్పెను. కాఁగా యోగమునఁగూడ ఇరువదాఱుతత్త్వములు తేలినవి. ఇది పూర్వాపరవిరోధము. వావిళ్లవారి ముద్రణమున ఈయధ్యాయములు రెండు మూఁడు ప్రక్షిప్తములని తోఁచెడిని. దీనికి నీలకంఠ వ్యాఖ్య లేదు. పూనాప్రతిలో ఈభాగము లేదు.

అనుశాసన మీయధ్యాయముననే,—

చతుర్వింశతి మేవాత్ర కేచి దాహు ర్మనీషిణః. 27
కేచి దాహు స్త్రయోవింశం యథాశ్రుతి నిదర్శనం,
వయం తు పంచవింశం వై తదధిష్ఠానసంజ్ఞితమ్. 28
తత్త్వం సమధిమన్యామ స్సర్వతంత్ర ప్రలాపనాత్. 29

క. అరయఁగఁ దత్త్వము లనునవి
యిరువదినా ల్గండ్రు కొంద ఱిభదనుజహరా
యిరువదిమూఁ డనుటయుఁ గల
దిరువదియే నండ్రు వానికే యెట్లన్నన్. (అను. ౪-౧౭౩.)

1. ప్రబుద్ధ అని పాఠాంతరము. దీనికే తిక్కన తెలిఁగింపు అనుగుణము. 2. తెలిఁగింపులో అబుద్ధుఁ డని యుండుటవల్ల పాఠాంతరమేదో ఇచట నుండియుండును. చూ. అను. ౪-౨౦౦, ౨౦౧.

అనియు, శాంతిలో,—

'ఆత్మానం బహుధా కృత్వా తాన్యేవ ప్రవిచక్షతే.' (3౦౮-౧).

ఆత్మను మాయచే విశ్వతైజసప్రాజ్ఞ విరాట్సూత్రాంతర్యాములనుగా విభజించి, విభజించిన ఆర్భాటములనే తత్త్వములనుగా చూతురు. కాని ఆత్మ ఒకటే తత్త్వము.

అనియు,

'ప్రబుద్ధులగు సాంఖ్యులును యోగులును బుద్ధికిం బరంబై పంచవింశతి తమంబైన యాతత్త్వంబు నాలోకింతురు... (ఉ-3౪.)

అనియు చెప్పుట సాంఖ్యయోగవేదాంతదర్శనములను సమీక్షించుటకని తోచును. ఈదిగువ కోష్ఠకముచూచిన నిది తెల్లము.

ఉపని	క్షర	అక్షర	అన్య
గీత	క్షర	అక్షర	పురుషోత్తమ
శాంతి (సాంఖ్య)	బుధ్యమాన (అవ్యక్త)	అప్రబుద్ధ	బుద్ధ
...(యోగ)	బుధ్యమాన	—	బుద్ధ
అనుశాసన	బుధ్యమాన	ప్రబుద్ధ	అబుద్ధ
సాంఖ్యదర్శన	అవ్యక్త	—	పురుష (జీవ, ఈశ్వర)
యోగదర్శన	...	—	...

'సీ. ప్రకృతియు గుణములు ప్రకృతి జన్యంబగు
వికృతి సప్తకమును విను వికార
ములు పదియాఱు నై కలిగిన యాప్రోవు
మాధవ ! నీస్థూలమహిమ వీని

కలరిత్తుఁ డిరువదే నవు తత్త్వ మీ వని
    సాంఖ్యులు సూక్ష్మదర్శులు బుద్ధిఁ
గని చెప్పుదురు.................'

(హరి. ఉ. ౬-౭౧)

అని వ్రాసియు; ఎఱ్ఱయ యీ ౨౬ వ తత్త్వమును ఆనుశాసనిక పర్వమునుండియో పురాణాంతరమునుండియో గ్రహించి యుండును.

నానుడ్లు

తెలుఁగువారితోఁ బుట్టిన నానుడ్లెఱ్ఱయనోట నీట మొలచిన తామరవలె, మనోహరముగా నుండును. ఈ దిగువ నుదాహరించిన సామెతలనుమణులతో తాపటము చేసిన ఆ యా పద్యములను జదివినచోఁ బ్రకృతార్థమున కవి ఎంత నైగనిగ్యము కూర్చెనో స్ఫుటము కాఁగలదు.

'కుంపటిలోఁ దామర మొలచిన క్రియ.'	3-127.
'బలియుం బింట బానిసనైనఁ జెఱుకు వెఱతురు.'	3-47.
'మూఁ డేండ్లు లేని సద్బుద్ధి ముప్ప దేండ్లు లేదు.'	3-151.
ఒక గుద్దు మఱిగిపో నేమి యగున్?'	4-25.
'విప్పునఁ జెద లంటునె?'	4-32.
'నోరు మూయఁ బెదతల వ పోయెదు.'	4-37.

భాషా జాతీయములు

ప్రతిభాషయందును జాతీయపదములు కుప్పతెప్పలుగా నుండును. కవులు సంగ్రహించినవి కడుఁగొలఁది. గొప్ప కవులు ప్రకరణానుగతములయినవానినిమాత్రమే వాడఁగలరు గదా. ఇవి భాషకు ప్రాణమువంటివి. వీని కొక నిఘంటువు

వ్రాయుట ఆవశ్యకము. నన్నయ తిక్కనలవలె నెఱ్ఱయ గూడ వీని నచట నచటఁ జక్కఁగా వాడెను.

'చాలు కాదు నే?' 2-28.

'మూడు దిక్కు' 3-50.

'వాఁడు నాకు, వానికిఁ గలనేను.' 3-56.

'అమ్ముడు వోయినట్లు' 3-62.

'కలువల మ్రొక్కు దైవమునకు నొక్క సనఁగ.' 3-75.

'విల చెడిలి రోరి.' 4-15.

'పాడు మడిసె.' 4-28.

'చే చఱచికొంచు.' 4-170.

మీఁదికి మూరెఁడు వేర్చి 5-95.

ప్రయోగవిశేషములు

'కనినకంటె 3.138. చెప్ప ననియె నిదె యొజ్జలు 4.13. అతని మచ్చరంబునఁ గన్నదియ తలఁపఁ జేలమో 5.28. తా రోకరులఁ గోరరు 5.56. ఏల కలుగఁడు 2.30. ఒలసిన నరు గొంత కాల మునికియు 4.64. మాన్పఁగల యంతయు నింకను వాడి చూతమే .5-7. ఇంతమాత్రమునకు 1.93. ఎందేని. ప్రకృతి సత్యముల కరణి......అట్టి యంభోధి 1.25. ఇది నన్నయ వాడుక.

ఉ. ఇంబుగ సర్వలోక జను లెవ్వనియేని ముఖామృతాంశు బిం
బంబున నుద్భవంబయిన భారత వాగమృతంబు కర్ణరం
ధ్రంబున నంజలిం దవిలి త్రావుదు రట్టి మునీంద్రలోక వం
ద్యుం బరముం బరాశరసుతుం బ్రణమిల్లి కరంబు భక్తితోన్.

ఆది. 1-76.

ఈ 'ఎందేని, ఎవ్వనియేని లోని ఏని అట్టి,' శబ్దములు నిత్య సంబంధము కల యత్తచ్ఛబ్దములవంటివి. ఇట విశేషము అను ప్రయుక్తమగు 'ఏని.' చూ.

వ. ఎయ్యెడ వేల్పు నాహ్వానంబు సేసెద నవ్వేల్పు.' అర.7-324.

ఇందులకు భిన్నముగను నన్నయ వాడెను.

వ. 'ఎందేనినుండి యొక్క మహామహుండు...వచ్చి' ఆది, 3-130.

ప్రశాస్త్రి. 4-14.

దేవబలంబు సిద్ధంబగుట యవలంబింపవలయుట నాకుం దోఁచిన కర్జంబు.

2-138.

దోషాభాసములు

సీ. 'ఏను దియ్యమున నటించిన' - 1
అనునెడ ఇంచుగాగమ యతియు,

క. ఆదియు మహిమయు..........ఎఱుఁగం
3. గాఁ దరము/గాదు...... 1-39.

క. ఆదేవు దివ్యమహిమం... ..ఎఱుఁగం
4. గాఁ దరమె...... 1-64.

మ. 'ఓం! డోకటక్...రిపుల్ ఘోరాజి'

ఈ యతులును.

ఉ. వీఁపున నబ్ధి నొక్క పృథివీధరముం దగఁ దాల్చె నంచులక్ష్మిపతి. 4-181.

అను పద్యములందు ప్రాససాంకర్యమును

క. వేదములాదిగఁ గల యష్టాదశవిద్యలకు నీవ స్రష్టవు కర్తవ్
బోధకులును ...... 3-30.

అను పద్యమున దధ ప్రాసమును

'పద్మజాతు' 2-28.

అను నెడ నగాగమాభావమును చూపట్టును. ఇవన్నియును నన్నయకును తిక్కనకును సమ్మతములే. 'ఉ. కాదన కిట్టిపాటి' అను నన్నయ పద్యమున సంబోధనమును సంబోదనముగా మార్చి, బుధ ధాతు ల్యుడంతమని సమర్థించువారు ఈపద్యము నందలి 'బోధకులు' గమనించి సింహావలోకనము చేసికొనవలసి యుందురు. కానినాఁడు దీనిఁగూడ బోదకులుగా దిద్దవలసి యుందురు.

క. ఆపన్నగముఖ్యులఁ దన, వీఁపునఁ బెట్టుకొని కలఁచె విపినములం బహు
ద్వీపంబులు గిరు లలఘుఁడి, పాతాలపురములు చూపెఁ జని యాతనికిన్.
ఆది. 2-42.

క. ఆదశరథసూనుండు వ, నోదధిజలం బింకఁ జేసి యొకశరమునఁ గ్ర
వ్యాదవిభుఁ దునిమి సీతను, మోదంబునఁ జేకొనె సురపుంగవు లెన్నన్.

ఎఱ్ఱాప్రెగడ సంక్షేపరామాయణము అని ఆనందరంగ రాట్ఛందము (పుట. 82. 3 ఆ. 65.) ఈ ప్రాసములఁ జూచునది. మఱియు రంగరాట్ఛందప్రామాణ్యమునెడ శోధకుల అభిప్రాయమును గూడ గమనించునది.

'మందా. వేలాక్రాంత త్రిభువన మహా ద్వీద్వివ ల్లక్ష్మ'......4-188.
'సుమహాత్' ఆరణ్య. 5-355, 6-1.

అను ప్రయోగములు

'సుమహాదుపనిషత్ ప్రస్తుత్యభిశ్రావ్య సేవ్యా' (మహాప్రస్థాన.) 1-79. అను తిక్కన ప్రయోగమును తలఁపునకుఁ దెచ్చుచున్నవి. మఱియు

'అట్టి క్రూరమునకు నట్టి ఘోరమునకు' 4-121.
'ఏని మనోగతమునం దవిలిన దైవము' 5-6.
'పతి రహితంబు దుస్సహము' అరణ్య. 5-307.
'అవగతమునఁ బడ' 7-249.

అను నీ ప్రయోగములు చూపట్టును. ఇట్టివి తిక్కనలోను.

'సాత్యకి సమేతంబుగా శౌరియు' శాంతి. 1-371.

'సహాయుంబు నొల్లక' శాంతి. 3-33.

'శాంతము ధర్మ ప్రచయం బగుటకి' „ 5-186.

ఉన్నవి. ఈ ధర్మ ధర్మి వ్యత్యయాదులు తెలుఁగునాట శిష్టజన వ్యవహారములో నున్నవి.

తపోగ్రత.—

ఇచట 'పరార్థాగ్ర ప్రాగ్రహర ప్రాగ్ర్య గ్ర్యాగ్రీయ మగ్రియమ్' అను అమరమునుబట్టి తపమున ఉత్కర్ష మొందినవానిధర్మము అని అర్థముచెప్పి పదసాధుత్వము సాధింపనగునుగాని—"కములిన శిత్తమ్మి' కనుగుణముగా అర్థమమరదు. కాన 'సకారాంతము లకారాంతములును అగును' అను మతమువలంబించి ఎఱ్ఱయ తపస్+ఉగ్రత అని గ్రహించియుండును - చూ - తపోగ్రత - 225 పుట - భారతమునఁగూడ నితఁడు —'సమ్యగ్యశశాలి' అరణ్య-౬-౯౨. అని యశశ్శబ్దమును అకారాంతముగా ప్రయోగించెను.

కారక విశేషములు

'ఎవ్విధంబునం దైన'

'.............విమథతుణంబునం

దమృతముకంటెఁ బ్రీతికరమయ్యె' 4-83.

'మేడమీఁ దడలేడు' 3-134.

'ఆత్మవిద్యకు నొడఁబడొడఁగినాఁడ' 4-162.

'విడిపించు పనికినై యొదవి యుత్సహించి యున్నవాఁడు' అరణ్య. 6-349.

'శివగిరి ఉపాంతమువలనం గదలి' 2-19.

ఇట్టివి నన్నయ తిక్కనలందును గలవు. ఇవి వైయాకరణులకు సుపరిచితములే. నాఁటికిని నేఁటికిని కారకమునఁ గలిగిన పరిణామమును పరిశీలించుటకు వీని నుదాహరించితిని. ఎఱ్ఱయ ఆరణ్యము

నందును హరివంశమునందును కనుఁగొనవలసిన భాషావిశేష
ములు బహుళములు.

స్వ సంవాదములు

'స్ఫుర దరుణాంశు రాగ రుచి సూరిలఁ బర్వఁగ' 2-73.

'స్ఫుర దరుణాంశు రాగ రుచిఁ బొంపిరి వోయి ఆరణ్య. 4-148.

క. వెలుఁగువడి హార్ద రాగము, దఱిగిన వదనములు వెల్లఁ దనము గదుర వి
ట్టలు మూర్ఛ మునిఁగి యయ్యు, ద్దలు నిలిచిరి వేత్ర దండ తాడిత తనులై. 1-91.

క. వెలుగుపడి హార్ద రాగము, దఱిగిన వెలవెల్లనై వదనములు వ్రాలం
బెలుఁగేది ఱిచ్చపడి ర క్తతఁ దత్పరిజనము లెల్లఁ దద్దయు వంతన్.
ఆరణ్య. 7-159.

సీ. మెచ్చక యెనుకైన మృత్యువు మెడఁ ద్రొక్కి
క్రొవ్వాఁడి కోఱలు ద్రెవ్వరాచి— 2-119.

సీ. మెచ్చక యెదురైన మృత్యువు మెడఁద్రొక్కి
క్రొవ్వాఁడి కోఱలు త్రెవ్వఁదాఁచి— హరి. పూ. 4-155.

క. శిత నారసింహ నఖరా, హత దైత్య మహీధ సూనవక్షోగంబునఁ ద
ర్పిత యయ్యె ననఁగ బరిశాం, తత నొందెఁ ద్రిలోకపీడ తత్క్షణమాత్రన్.
5-107.

ఈపద్యమే సరిగా హరివంశమున పూర్వభాగము 4-39లోఁగలదు.

ఈ కబ్బమున ద్వితీయాశ్వాసమునందుఁ గల 'తపములఁ
గ్రుస్సిన తపసులఁ బట్టి తెప్పించి యచ్చరలతోఁ బెండ్లిసేయు'
అను పద్యము శ్రీనాథునిదిగా హరవిలాసమునందు ముద్రిత
మైనది. ఈపద్య మెట్టియదో శ్రీనాథునితో ఊహింపవలసి
యున్నది. ఈ క్రింది పద్యమునకు దిగువ నుదాహరించిన
శ్లోకము ఆకరముగాఁ గానిపించెడిని—

క. దైవాధీనము త్రిజగము, దైవము తన్మంత్రవశము తన్మంత్రము భూ
దేవతల చేతిదగుటను, దైవములకు దైవతములు ధరణీ దివిజుల్. 1.99.
దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రాధీనం తు దైవతమ్
తన్మంత్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణో మమ దేవతా.

ఇంక నా శుష్కవాక్యముల కట్టిపెట్టెదను. నన్నయ తిక్కన లలోఁ జేరుటకు,—

ఉ. మించిన వేడ్క వీనులకు మిక్కుటమై మధువృష్టి గ్రమ్మ రా
యంచలు గూయఁ గ్రౌంచమును నావలఁ గూయఁగడంగు భంగిఁ బ్ర
ఖ్యాంచిత శబ్దసారులు మహాకవు లాద్యులు కావ్య శయ్యఁ గీ
లించిన కీర్తి నంగ సుఖలీలకు నేనును గాంతుఁ జేసితిన్. (లక్ష్మీ. 1-13.)

అని జంకినటులు వినయము చూపి వారి కొంతలెత దీర్చిన ఎఱ్ఱా ప్రెగడ మధుమయఫణితుల నికఁ జదువుఁడు.

చీరివాడ
కృష్ణాజిల్లా.
19-1-53

వేలూరి శివరామశాస్త్రి.

శ్రీరస్తు

శ్రీలక్ష్మీనృసింహావతార మను

నృసింహపురాణము

పీఠిక

కి నిరంతరంబు కడుఁ జెన్నెసలారెడు రాగలీలను
త్సేకముఁ బొంది యొప్పుతనచిత్తముఁ జా
పెడుమాడ్కి నిత్యర, మ్యాకృతి యైనకౌస్తు
భము నక్కుపయిం బచరించునుత్తమ, శ్లోకుఁ
డహోబలేశుఁ డతిలోకుఁడు లోకముఁగాఁచుఁ
గావుతన్. 1

ఉ. చందనచారుపత్రకము సంస్తుతకౌస్తుభకర్ణికంబు న
[1]స్పందితలాంఛనభ్రమరసంగమనోజ్ఞము నైనయట్టి గో
విందునురస్స్థలంబ యరవిందముగా నొగియించియున్న య
య్యిందిర సూచు గాతఁ గృపనింపగుచూపుల భక్తసంతతిన్.

ఉ. గద్దియయైనతమ్మివిరి కమ్మని తావికిఁ గ్రమ్ముతేఁటు లే
ప్రొద్దును మ్రోయుచందమునఁ బ్రోడలు శిష్యులుగూడి [2]చ
ట్టులఁ, బెద్దయొలుంగునం జదువఁ బేర్మియొలర్పఁగ నొప్పువే
లుపుం, బెద్దనయంపుమత్కృతి కభీష్టచిరస్థితిదాయిగావుతన్.

1. స్పందిత. 2. చట్టులు.

చ. వఱలు జటాటవిం గుసుమవల్లరులై చదలేటినీటి నె
త్తఱుల జనించు క్రొన్నురువుతండములై తలఁజుట్టుపాము మే
నఱువుడుఁ గుప్పసంపుఁబొరలై చెలువార శి[1]వేందుచంద్రికల్
నెఱయఁగఁ బ్రోచు మస్తుఖమనీషితకావ్యకళాకుముద్వతిన్.

చ. తనరఁగ గ్రుచ్చి యంబిక ముదంబునఁ గౌఁగిటఁ జేర్చుచో ఘన
స్తనయుగకుంభయుగ్మములు దార్కొని యొప్పునకై యసూ
యమైఁ, జెనకి పెనంగ నొండొకటిఁ జేరినలాగున నుల్లసిల్లఁ
బెం, పెనసినవానిఁ బ్రీతినుతియించెద నేనికమోము వేలుపున్.

చ. కరకమలం[2]బునందుఁ బటికంపుఁగమండలు [3]వచ్ఛకాంతి భా
సురమగు మౌక్తికంపుజపసూత్రము దాల్చుట, బ్రహ్మవా[4]దియై
పరఁగినహంసముం బిలిచి బాలమృణాళముఁ జూపుచంద[5]మౌ
[6]సిరిఁ దిలకింప నొప్పు బుధసేవితమూర్తిఁ దలంతు భారతిన్.

ఉ. వీనులతేనెలై కురియు వింతగు కావ్యరసంబు గ్రోలి య
మ్మానవకోటికిం బశుపమానత మానఁగఁ జేసె నెవ్వఁ డ
వ్వానికి నీడు లేరు మునివర్గములోపల నమ్మహాత్ము మే
ధానిధి నాద్యరాఘవకథానిధికీర్తిధురీణుఁ గొల్చెదన్. 7

ఉ. వేదము నచ్చుకట్టి శ్రుతివీథులతత్త్వముఁ బట్టి చూచి య
వ్వేదముకంపు [7]వీథులకు వెగ్గలమై నిగుడంగఁ బాలు నా
మోదము [8]వెల్లిఁ గొల్పి యనుమోదితకీర్తులమిన్ను దాఁకు న
య్యాదిమపండితుం గొలుతు నచ్యుతమూర్తిఁ బరాశరాత్మజున్.

ఉ. భాసురభారతార్థములభంగులు నిక్క మెఱుంగ నేరమిన్
[9]గాసట బీసటే చదివి గాథలు ద్రవ్వ తెనుంగువారికిన్

---

1. లేందు. 2. బొదంగ. 3. వంటి! 4. దమై. 5. మై. 6. సిరితిలకించ
7. నింపున. 8. లెల్ల 9. గాదట బీదలే.

వ్యాసముని ప్రణీతపరమార్థము తెల్లఁగఁ జేసినట్టియ
బ్జాసనకల్పులం దలఁతు నాద్యుల నన్నయతిక్కనార్యులన్.

క. వెండియుఁ దొల్లిటి యిప్పటి
పండితుల మహాకవిత్వపదవీగరిమా
ఖండితుల నతుల తేజో
మండితులఁ దలంతు నిండుమనమున నెపుడున్. 10

ఉ. యామము లెన్మిదింట నియతాకృతిఁ [1]బ్రత్యహముక్ శివా
ర్చనా, రామత యొప్ప నిత్యశివరాత్రి వ్రతంబుగఁ బూని
భవ్యయో, గామృతతృప్తి మైఁ ద్రిజగదర్చితలీలఁ దనర్పు
శంకర, స్వామి[2]మునీంద్రు భక్తజనవత్సలు మద్గురు నాశ్ర
యించెదన్. 11

వ. అని యీ క్రమంబునఁ బ్రధానదేవతాసంకీర్తనంబును మహా
కవిజనప్రార్థనంబును సద్గురుచరణానుస్మరణకీర్తనంబును సమ
ర్థించి కృతార్థతం బొంది కతిపయాక్షరపరిగ్రహాజనితం బైన
నైసర్గికచాపలంబుకతంబున. 12

ఉ. మించిన వేడ్క వీనులకు మిక్కుటమై మధువృష్టి గ్రమ్మ రా
యంచలు కూయఁ గ్రౌంచమును నావలఁ గూయఁ గడంగు
భంగిఁ బ్రౌ, ఢాంచితశబ్దసారులు మహాకవు లాద్యులు కావ్య
శయ్యగి,లించిన కీర్తిసంగసుఖలీలకు నేనును గాంక్షఁ జేసితిన్.

వ. ఇట్లు మహాప్రబంధకల్పనా కుతూహలాయత్తంబగు చిత్తం
బుతో నొక్కనాఁడు తదనుసంధానానుబంధసమాధినిమీలి
తేక్షణుండ నై క్షణం బున్నసమయంబున. 14

---

1. ప్రత్యయముక్. 2. మునీంద్ర.

సీ. ప్రజ్ఞాపవిత్రుఁ డాపస్తంబసూత్రుండు
శ్రీవత్సగోత్రుఁ డూర్జితచరిత్రుఁ
డగుబొల్లనకుఁ బోలమాంబకుఁ బుత్రుండు
వెలనాటిచోడనివలన మిగుల
మన్నన గన్నభీమనమంత్రి పౌత్రుండు
పేరమాంబామనఃప్రియుఁడు పోత
మాంబికావిభు సూరనార్యు మజ్జనకుని
బొల్లధీనిధికిని *బోలనకును

గీ. జన్ననకు ననుజన్మునిఁ గన్నతండ్రి
వేఁగినాఁటఁ [1]గరాపర్తివృత్తిమంతుఁ
డనఘుఁ డెఱ్ఱపోతసూరి కంసారిచరణ
కమలమధుకరపతి సారవిమలయశుఁడు. 15

వ. మదీయభావంబున నావిర్భావంబునొంది సదయానందమధుర వాక్యంబుల నన్ను నిట్లని యనుగ్రహించె. 16

ఉ. ఉన్నతసంస్కృతాదిచతురోక్తిపదంబులఁ గావ్యకర్తపై
యొన్నికమైఁ బ్రబంధపరమేశుఁ డనంగ నరణ్యపర్వశే
షోన్నయమంధ్రభాష సుజనోత్సవ మొప్పఁగ నిర్వహించి తా,
నన్నయభట్టతిక్కకవినాథుల కెక్కినభక్తి పెంపునన్. 17

క. గిరిశపదభక్తిరసత
త్పరభావము కలిమిశంభుదాసుం డనఁగా
[2]బరఁగియు గోవిందగుణా
దరసంభృతసౌమనస్యధన్యుఁడ వెందున్. 18

---

* బోలమ. 1. కరావర్తి. 2. బరగిన.

క. గురుభజనపరాయణుఁడవు
సరసబహుపురాణధర్మశాస్త్రకథావి
స్తరవేదివి వినయోదయ
భరితుఁడ వతులానుభావభవ్యుఁడవు మహిన్. 19

క. కావునఁ బ్రబంధరచనా
[1]ప్రావీణ్యము నీకు సహజపరిణతసిద్ధం
బై వెలసినయది యొకకృతి
గావింప జగద్ధితంబుగా నే బనుతున్. 20

ఉ. శ్రీమదహోబలేశనరసింహుఁడు నాప్రియదైవతంబు, మ
త్స్వామి, తదీయతీర్థవిభవంబును దన్మహితావతారముల్
నీమధురోక్తిగుంభన మనీషులు మెచ్చఁగఁ బ్రస్తుతింపు నీ
కేమెయి సంభవించు నఖిలేప్సితపుణ్యఫలోదయోన్నతుల్.

తే. అనినఁ బులకలు మై జాదుకొనఁగ నపుడు
మనసు వికసిల్లఁ గనువిచ్చి మహితలీల
నద్భుతానందరసమూర్తినై తలంపు
తద్గతంబుగ ధన్యత తలకొనంగ. 22

క. ఇది యీశ్వరానుశాసన
ముదయోన్ముఖ మయ్యె నాకు నూర్జితశుభసం
పద నొనరింతుఁ బ్రబంధము
సదయనృసింహావతారసంస్తవసరణిన్. 23

చ. ననుఁ దనపేరివాఁ డని మనంబున నెప్పుడు నాదరించుటన్
బనిచె గుణప్రసిద్ధియును భవ్యసమృద్ధియుఁ జేరుపుణ్యపుం

1. ప్రావీణ్యత.

బని యంట మత్పితామహుండు ప్రాక్తనసంయమితుల్యవర్త
నుం,డనఘయశుండు పూర్ణపురుషాయుషజీవితధన్యుఁ డిమ్మ
హిన్. 24

తే. అమ్మహాత్ముఁడు నిత్యదయార్ద్రహృదయుఁ
డతులితానందజలధి నోలాడుఁగాత
విష్ణుధర్మప్రశంసాపవిత్ర మైన
యస్మదీయప్రబంధసామగ్రి వలన. 25

శా. ప్రాజ్ఞప్రస్తుతభవ్యభోగవిభవస్ఫారాత్ముఁ డారాధ్యస
ర్వజ్ఞుం డప్రతిమాద్భుతోభయకవిత్వ[1] ప్రౌఢశబ్దార్థయో
గాజ్ఞాసిద్ధిఘనుండు మజ్జనకుఁ డుద్యత్కీర్తి శ్రీసూర్యుఁ డీ
విజ్ఞానాత్మకవాఙ్మయంబున ముదావేశోజ్జ్వలుం డయ్యెడున్.

వ. ఈనిశ్చయం బిట్టిది కావున బ్రహ్మాండాదిపురాణోక్తం బయిన శ్రీనరసింహావతారం బను పురాణంబుఁ దెనుంగుబాసఁ బ్రకటింపవలయు నమ్మహాప్రబంధంబునకు నస్మత్పితా మహాహృదయగుహా విహార మహాసింహం బగుశ్రీమదహోబల నరసింహదేవుం డధీశ్వరుం డగుటం జేసి యవ్వాక్యరత్నరచనోపహారంబుల నమ్మహాదైవతంబు నారాధించితి. 27

చ. కృతికివిభుండు శ్రీవిభుఁడు, కీర్తన పావన మైనతద్గుణ
స్తుతికృతి, విష్ణుదాసులు యశోనిధు లూర్జితపుణ్యుఁ లుత్త
ముల్, కృతిఁ గొనియాడువారు కృతకృత్యుఁడనైతి మదీయ
వాంఛిత, ప్రతతికిఁ జెందఁ గల్పతరుపాకము శ్రీకరకావ్య
రూపతన్. 28

1. ప్రౌఢి.

వ. అని యుత్సాహంబు మిగులం జిత్తంబును వాగ్వృత్తంబును సుత్తమశ్లోక సంకీర్తన రచనాయత్తంబు లగుచుండ నత్యుదాత్తభక్తిప్రయుక్తోల్లాస భాసితుండనై కృతిఁ జేయం దొడంగి. 29

షష్ఠ్యంతములు

క. శ్రీమదహోబలతీర్థ
స్వామికి శరణాగతప్రసన్నునకుఁ గృపా
ధామునకుఁ బ్రణామజన
కామితఫలదునకుఁ బరమకళ్యాణునకున్. 30

క. లక్ష్మీవల్లభునకు శుభ
లక్ష్మోజ్జ్వలవక్షునకు నలభ్యాప్తవచ
స్స్వాత్మార్థరూపునకు భవ
యక్ష్మ నిరసనైక నిరుప మౌషధమునకున్. 31

క. నిత్యవివేకాపేక్ష ని
రత్యయతత్త్వునకు నిరుపమా[1]సత్త్వునకుఁ
సత్య ప్రహ్లాద వచః
ప్రత్యయసిద్ధునకుఁ బరమ పరిశుద్ధునకున్. 32

క. ప్రసభసభాస్తంభారణి, విసృమరతేజోగ్ని మఖహవిర్భాగకళా
రసికాసురపశుయజనోల్లసనసుసంతర్పితాఖిలనిలింపునకున్.

క. కంసారికి నాత్మేచ్ఛా
సంసారికి మౌని మానస స్ఫుటకేలీ
హంసమునకు దైవకులో
త్తంసమునకు దళితకలికి దండితబలికిన్. 34

1. సత.

క. ఆధారవీథి పథికా
రాధితున కగాధమధ్యరంధ్ర సుధా ధా
రాధౌత ప్రస్రుమరధా
రాధరధామ్యాంగునకు ధరాభరణునకున్. 35

క. భీమానుజవరదునకును
రామానుజవరదునకు శరణ్యునకును సు
త్రామాను[1] ప్రభువునకును
రామాను[2] ప్రభువునకుఁ బురాతనమునికిన్. 36

క. భవనాశనీ మహాన
ద్యవగాహనవిమలబుధ జనాంతఃకరణ
వ్యవసితసులభున కురుగవ
[3]భవనిజసింహత్వదళితభవకలభునకున్ 37

క. గరుడాచలాంచలోజ్జ్వల
గరుడాసీనునకు సిద్ధగరుడామ[4]రకి
[5]న్నరమిథున ముఖోద్గీత
స్ఫురదపదానునకు నిత్యశుభధామునకున్. 38

క. సారాన్వయధీవిద్యా, పారలసత్పుత్రపౌత్రసంపద్గుణసం
భారమదీయహితారో, దారపరిజ్ఞాతకల్పతరుఫలమునకున్.

క. జ్ఞానబలశౌర్యసుఖసం, తానైశ్వర్యాదివిభవదాయిదయావి
ద్యానిత్యశ్రీఘనునకు, శ్రీనరసింహునకు భక్తచింతామణికిన్.

---

1. ప్రభువు. 2. ప్రభువు. 3. భవనజ. 4. రికా. 5. నరనఖమిథు
నోద్ధతిని.

ప్రథమాశ్వాసము

కథాప్రారంభము

వ. ఏను విన్నపంబుసేయం గలలక్ష్మీనరసింహావతారం బనుపురాణ
కథకుఁ బ్రారంభం బెట్టిదనిన నిఖిలభువనపావనం బైన నై
మిశారణ్యంబునఁ బుణ్యాత్ము లగు మహర్షులు హర్షోత్కర్షం
బున రోమహర్షణుం డనుపౌరాణికునివలన నఖిలపురాణేతి
హాసంబులు పరిపాటి వినుచుండి బ్రహ్మాండపురాణంబునఁ దీర్థ
భాగశ్రవణంబుసేయుసమయంబున నతికుతూహలోన్మీలిత
మానసు లై యతని కి ట్లనిరి. 1

క. ఏతీర్థము కలియుగమున
భూతాభయదాన చతురపుణ్యోన్నతి ను
ద్ద్యోతించు మునులు దివిజులు
నేతీర్థమునందుఁ బాయ రెన్నండెలమిన్. 2

శా. ఏతీర్థంబున సర్వకాలమును సర్వేశుండు సర్వాగమా
మ్నాతస్ఫీతయశుండు శ్రీవిభుఁడు ప్రేమస్థేమమై దాను న
బ్జాతావాసయు నిత్యవాసరుచియై భాసిల్లు నొం డెద్పుటఁ
జేతోవృత్తి గణింపనొల్లక జగజ్జేగీయమానస్థితిన్. 3

శా. ఏతీర్థంబుఁ దలంచువారు వినువా రీక్షించువా రెప్పుడుఁ
బ్రీతిం గూడి భజించువారు దురితాపేతాత్ములై యొయ్యెడఁ

[1]పీతాతంకమతిం దనర్తురు జగద్విఖ్యాతకీర్త్యుజ్జ్వలం
బేతీర్థంబు పురాణవిద్యాగివిదితం బేతీర్థ మూహింపఁగన్. 4

శా. ఏతీర్థంబు సమస్తతీర్థతిలకం బిష్టార్థసిద్ధిప్రదం
బేతీర్థంబు సమగ్రవైభవశుభోపేతప్రభూతోదయం
బేతీర్థంబు విముక్తిసాధనగృహం బేతీర్థ మిలపారఁగా
నాతీర్థం బెఱిఁగింపు మాకుఁ బరమోదాత్తప్రబంధోక్తులన్.

క. అని ప్రార్థించిన మునులకు
వినయావనతాంగుఁ డగుచు విశ్రుతవాణీ
ఘనుఁ డధిక బోధనుం డి
ట్లను బుధహర్షణుఁడు రోమహర్షణుఁ డెలమిన్. 6

ఉ. ఈగుణకోటియంతయును నెక్కడ [2]నొక్కెడఁ గల్మిదుర్లభం
బాగమసిద్ధమై మునిగణార్చితమైన రహస్య మేను వి
ద్యాగురుఁ డైనమద్గురుముఖాంబురుహంబునఁ గంటి నిప్డు త
ద్యాగభిరూపితార్థము భవద్వచనంబుల కుత్తరం బగున్. 7

సీ. ప్రోగులై యొందను బోఁ గేర్పడక యున్న
శ్రుతు లన్నియును నోజ సూత్రపఱిచె
ముఖ్యశాస్త్రంబుల మునికోటిఁ జదివించి
యెల్లచోటుల వెలయింపఁ బనిచె
నాదిపురాణంబు లయ్యెమతంబుల
పేళ్లు వెట్టియు నిరూపించి నిలిపెఁ
బంచమవేదమై పరఁగుమహాభార
తముఁ జేసి పురుషార్థసమితిఁ బ్రోచె

1. పీతాతంకమతిన్. 2. నొక్కెడ.

గీ. బుట్టినప్పుడె సంసృతిపాలము [1]విప్పు
నట్టియొలుకను బుట్టినపట్టెఁ గనియె
నెవ్వఁ డట్టిమద్గురు నుతియించి భక్తి
విష్ణుమాహాత్మ్యకథ లెల్ల విస్తరింతు. 8

వ. సమాహితహృదయులరై వినుండు. 9

ఉ. సంతతపుణ్యవర్తనుఁడు సద్గుణసంవృతకీర్తనుండు ని
శ్చింతమనస్సరోరుహవశీకృతకృష్ణుఁడు [2]వీతతృష్ణుఁ డా
క్రాంతనియత్యపేలవుఁడు గాలవుఁ డన్ముని తీర్థసేవనా
త్యంతికభక్తి మేదినిఁ బ్రదక్షిణవృత్తిఁ జరించె నెల్లెడన్. 10

సీ. అర్థి గంగాద్వార మాడెఁ బుష్కరములు
గనియెఁ [3]గురుక్షేత్రమునఁ జరించెఁ
గాశికిఁ గొనియాడెఁ గాశి వసించెఁ బ్ర
యాగంబు సొచ్చె గయావటమున
నిలిచె, గంగాపయోనిధిసంగమముఁ జూచె
శ్రీపురుషోత్తమసేవఁ జేసె
సింహాచలం బుపాసించె, గోదావరి
కృతగాహనుం డయ్యెఁ గృష్ణవేణిఁ

గీ. దఱిసె శ్రీవేంకటాచలస్థాయిఁ గొలిచె
సహ్యజావేణిఁ దోఁగె, దత్సవిధసీమ
సప్తసాలాంతరశయాను సరసిజాక్షు
రంగనాథుని నెఱిఁగె శుభాంగుఁ డగుచు. 11

వ. ఇట్లు పరిపాటిం బ్రసిద్ధంబు లగుతీర్థంబు లాడుచు మఱియును.

---

1. గప్పు. 2. పీతకృష్ణ. 3. హరిక్షేత్రమున.

క. గోకర్ణము [1]సహ్యాద్రియు
శ్రీకుల్యముఁ బుష్పగిరియుసిద్ధాచలముల్
లోకనుతుఁడు చూచుచు ల
క్ష్మీకలిత మహోబలంబుఁ జేరెం బ్రీతిన్. 13

క. అందు భవనాశనీనది, నందనదళితారవిందనవమకరంద
స్యందమదవదిందిందిర,చందనచంద్రాంశువిశదసలిల భజించెన్.

వ. తదనంతరంబ. 15

ఉ. ఆమునినాయకుండు వినయానతుఁడై కొలిచెం జగత్త్రయ
స్వామిఁ బ్రసన్నభక్తి[2]మయవాఙ్మయుఁ గామితభక్తలోకర
త్నామణి సర్వదైవతశిఖామణి శ్రీనిధి సత్కృపానిధిన్
శ్రీమదహోబలేశ్వరుఁ బ్రసిద్ధమహత్త్వజితాఖిలేశ్వరున్. 16

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీనరసింహసందర్శనం బొనరించి కృతార్థుండై
యచట ననేకమునిమహర్షిమధ్యంబున మధ్యందినదినకరాను
కారి యై తేజరిల్లువాని శ్రీమన్నారాయణచరణైకభావు దేవ
శ్రవుం డనుమునిపుంగవుం గనుంగొని నమస్కరించి యతని
చేత సంభావనంబు వడసి యాసీనుండై [3]యమ్మహాత్ముండు
వివరించు నచ్యుతమహిమాత్మకంబు లగుపుణ్యకథనంబు
లాకర్ణించుచుఁ గృతాంజలి యై యిట్లనియె. 17

క. చూచితి ననేకతీర్థము
లీచందముపుణ్యతీర్థ మే నెఱుఁగ మునీం
ద్రా! చిత్తము తెలివొందెను
గోచరమై యహోబలంబు కొనియాడంగన్. 18

---

1. సహ్యగిరియు. 2. నయ. 3. గాలవుండు.

క. ఇచ్చటఁ దొల్లి జనార్దనుఁ,
డచ్చపువాలారుగోళ్ల నసురవరేణ్యుం
[1]వెచ్చి నన నతనిసూనుని
మెచ్చె ననఁగ నేను విందు మితకథనములన్. 19

సీ. అఖిలలోకేశ్వరుం డగు రమాధిపుతోడ
విడువనివైరంబు దొడరునట్టి
మోఱక మేటికో మొలచె దైత్యుని బుద్ధి
నెబ్భంగి నిష్ఠ దైత్యేంద్రసుతుఁడు
శ్రీనత్సవత్తు మెచ్చించె శ్రీనరసింహ
మూర్తి యేకారణమున [2]ధనించె
విభుఁ డహోబలనాథవిఖ్యాతి [3]నెట్లయ్యె
నీతీర్థవరమున [4]కిందుఁ గలుగు

గీ. పుణ్యతీర్థంబు లెయ్యవి భూరిపుణ్య
యింతయు సవిస్తరంబుగా నింపు మిగుల
నానతిచ్చి కృతార్థుఁ జేయంగవలయు
నన్ను నిమ్మును లెల్ల నానంద మొంద. 20

క. అని పలికిన గాలవుపలు
కనుమోదించుచు మునీంద్రు లందఱుఁ దమ నె
మ్మనములు చెవులకు సొమ్ముగ
నొనరించి కుతూహలాధికోల్లాసితులై. 21

క. తనవదనమునన దూడ్కులు
వినుపఁగ దేవశ్రవుండు నిరుపమవిద్యా

1. ప్రచ్చె. 2. జనించె. 3. కట్టొంచు. 4. విందు.

ఘనుఁ డి ట్లనియెను గాలవుఁ
గనుఁగొని గంభీరవాక్ప్రకార ప్రౌఢిన్. 22

క. నీ వడిగిన ధర్మము మునిసేవితము సమగ్రబోధసిద్ధిప్రద మి
ష్టావాప్తికరము శ్రుతిసంభావితము ప్రశస్తనిత్యపాండిత్యనిధీ!

క. వీనును బెద్దలచే మును
వీను లలరఁ [1]దరతరంబ విన్న [2]విధంబున్
మానసమున నున్న తెఱఁగుఁ
గానుపునం గన్న క్రమముఁ గథన మొనర్తున్. 24

వ. అనిపలికి దేవశర్మపుం డిట్లని చెప్పం దొడంగె. 25

సీ. అఖిలలోకానందుఁ డగు చంద్రుఁ డెందేనిఁ
గలిగె నుజ్జ్వలఫేనకణముపోలిక్కి
నైరావణాదిమహాకరు లెందేనిఁ
బ్రభవించె మకరశాబములపగిది
కమనీయసురతరుసముదయం బెందేని
జనియించె శైవాలచయము భంగి
భువనైకమాత మాధవుపత్ని యెందేనిఁ
బొడమె మాణిక్యంపుబొమ్మపోల్కి

గీ. నాదిమత్స్య[3]కూర్మములు విహారలీలఁ
దనరు నెందేని ప్రకృతి సత్యములకరణి
నట్టియంభోధి యొప్పారు నద్భుతైక
సారమహనీయమహిమ కాధార మగుచు. 26

1. కరిమెకాడ. 2. కరంబున్. 3. కూర్మములు.

క. కాన లవణాబ్ధి యనినను
దాన మధురజలధి యనిన దాన యమృతపా
థోనిధి యనినను సకలా
నూనగుణస్తుతికి నాత్మ నొకఁడ యుదధికిన్. 27

క. కావున దుగ్ధాంభోనిధి
శ్రీవిభవము వర్ణనంబు చేసెద సాకూ
చ్ఛ్రీవల్లభమూర్తి యగుటఁ
బావనములు తద్గుణానుభావ స్తవముల్. 28

ఉ. ఒక్కొక[1]యప్పు శీతకిరణోదయవేళలఁ బొంగి నింగికిన్
నిక్క మహాబ్ధివీచికలు నిర్మలదివ్యవిమానపంక్తిపైఁ
బిక్కటిలంగఁ గ్రొన్నురువు వెట్టినయంతయుఁ జూడనొప్పు న
[2]ద్దిక్కులు శారదాభ్రలనదీస్థితివిభాగత నొందుచాడ్పునన్.

ఉ. ఎక్కుడు వేడ్కఁ గ్రోలికొని యొండకయున్న పయోధిపల్లవుల్
గ్రక్కుడునో సుధాకిరణకాంతిచయంబు లనంగ నెంతయున్
మిక్కిలి యుల్లసిల్లు నునుమించులు దేరెడుముత్తియంబులిం
పెక్కనమ్రోఁతలన్ దరఁగ లెందుఁ దటంబులఁ బ్రోవువెట్టఁగన్.

సీ. బిగి యుల్లసిల్లెడుపగడంపుఁ గెమ్మోవి
చెలువంపుబింకంబు చిగురులొత్తఁ
దనరారుపులిననితంబబింబమున నా
కలిత మైఫేనదుకూల మమరఁ
గ్రమ్ముముక్తాఫలఘర్మాంబుకణములు,
చెదరి యెంతయు సౌఖ్యపదవి నొసఁగ

1. వేళ. 2 దిక్కుల.

నెసఁగునుద్వృత్తమీనేక్షణరోచుల
పొలపంబు లొయ్యారములు దలిర్ప

తే. లలితభంగుల నొప్పు వేలావధూటిఁ
గ్రమ[1]వీచి భుజంబులఁ గౌఁగిలించి
ఘనరసోల్లాసలీలలఁ గ్రాలి క్రాలి
యుదధి తోతెంచుఁ జంద్రోదయోత్సవమున. 31

ఉ. ప్రేపులు రేల్పుఁ బెద్దయును బేర్చి సమీపనగేంద్రచంద్రకాం
తోపలతోయదంబు నదులొక్క మొగింబను దెంచియాదటన్
బై పడఁ దాను నుల్లసితభాతిఁ దదీయనదాభిసారమున్
దీపెసలారఁ గైకొని మదించు నదీపతికోర్కి వింతగన్. 32

చ. తటరుహవిద్రుమద్రుమవితానము లొప్పఁ బయోధి కింక ను
త్కటచటులోర్మిహస్తముల గర్వమున న్వడలంగఁ ద్రోచినం
బటుతరభావ మేది బహుభంగి వికీర్ణతనొంది క్రింద న
చ్చట నచటన్[2]బొజుంగువడి స్రగ్గినబాడబకీలలో యనన్. 33

తే. [3]కడలు చేతు లార్చుచు ఫేనఘనతరాట్ట
హాసరుచితోఁ బ్రవాళజటాలి విద్రిచి
యౌర్వశిఖిఫాలలోచనం బనఁగ సింధు
[4]వమరుఁ దాండవ మాడెడుహరునిఁ బోలి. 34

చ. పొలుపుగ నెల్లనాఁడు నుడివోవక పెల్లుగఁ బూఁచు తీఁగెలం
దెలుపులుమీఱి తోయనిధితీరవనంబులు చూడ్కి కెప్పుడున్
ఎలమి యొనర్చు వేల్పులచలేంద్రునిఁ గవ్వముఁ జేసి[5]త్రచ్చు
చోఁ జిలికిననాఁటియయ్యమృతశీకరసేకముపాయదో యనన్.

---

1. భంగ. 2. బొనుంగు. 3. కదలి. 4. వమరతాండవ. 5. తెచ్చుచో.

ఉ. [1]తెక్కలతోడి కొండల నెఱిం దనలోన నడంచికొన్న నీ
సెక్కి బలారి వంచె నొకొ యీజలపూరము పేర్మి యంతయుం
దక్కువ సేయ నన్న క్రియ దండడి నెందును శేర్చిపెల్లుగా
నొక్కట నీరు గ్రోలెడుఁబయోదసముచ్చయముల్
పయోనిధిన్. 36

సీ. సిరిపుట్టినిల్లు రాజీవలోచనుసెజ్జ
పట్టు, మహీకాంతకట్టు జీర
గిరులు డాఁగెడుగొంది గిరిభేదిపగఱకు
బలుకోట బడబాగ్ని బ్రతుకుచోటు
పటుపయోధరములపాలి ప్రాపీమ
యమృతాంశుపాడవున కనుగలంబు
మర్యాదలకు గుఱి మహిమలకందువ
యఖిలరత్నములకు నాకరంబు

గీ. సురతభవనంబు వాహినీసుందరులకుఁ
గూర్మినిల్కడ గంభీరగుణము నెలవు
తనరునొప్పిదముల కెల్లఁ దానకంబు
వనధిఁ గొనియాడఁ జతురాననునకు వశమె. 37

వ. ఇట్లపారవిభవోదారం బగుదుగ్ధపారావారంబునకు నలం
కారం బగుచుఁ దదీయమధ్యప్రదేశంబున ననేకశతసహస్ర
కోటియోజనవిస్తారవిపులరూపం బై శ్వేతద్వీపంబు దీపించు
చుండు. 38

1. తెక్కల.

క. ఆదియు మహిమయు నేర్పడ
నాదిపురుషుఁ డొకఁడ యెఱుఁగ నన్యుల కెఱుఁగం
గాఁ దరము గాదు కమలభ
వాదిదివిజవంద్య మది మహాద్భుతము మహిన్. 39

సీ. క్షీరాబ్ధితరఁగలపేరణిఁ గూడిన
ఫేనసంహతి చిక్కఁ జేరె నొక్కొ
రాకాసుధాకరప్రభలు ప్రోవిడి బ్రహ్మ
వెరవున గట్టి గావించె నొక్కొ
హరి పురాంతకుతోడిపురుడున రజతాద్రి
కెనగాఁగ నిది సృజియించె నొక్కొ
దనుజారిహాస్యయ్యుఁ దనియక వెండియు
నురగేంద్రుఁ డీమూర్తి నొందె నొక్కొ

గీ. యుదరమున ముత్తియంబు లొగ్గొయ్య మూఁగి
తెట్టువలు పేరి పెనుమిట్టు గట్టెనొక్కొ
యనఁగఁ జందనకుందేందుహారరుచిర
దీప్తివితతులు నచట సంధిల్లు దీవి. 40

శా. శ్వేతద్వీపనివాసు లందఱు శరజ్జీమూతరేఖాసిత
స్ఫీతాకారులు ఘోరదుర్భరజరాపేతు ల్హరిధ్యానసం
జాతానందనిరూఢు లూర్జితయశస్సంభావ్యు లంభోజసం
భూతేంద్రాదిసమస్తదేవపరిషత్పూజానమస్యోచితుల్. 41

క. హరిభక్తి తేపగా దు,స్తరసంసారాబ్ధిఁ గడచుసాధుజనులకుం
గరమై దివిజగణానిరం,తరనిత్యానందమయపదస్థితి నెసఁగున్.

వ. అమ్మహాద్వీపంబునడుమఁ బ్రచండమార్తాండమండలసహస్ర
దుర్నిరీక్ష్యసహజతేజోవిరాజితంబును, వివిధమణికిరణపటల

జటిలఘనకనకప్రాకారప్రకరపరిక్షిప్తంబును, దరళపతాకా పల్లవితకేతువనవిలసితంబును, సముత్తుంగమంగళమణిభర్మ నిర్మితనిర్మలహర్మ్యశిఖరవిలిఖితగగనభాగంబును, బహు యోజనసహస్ర[1]దుర్నిరీక్షవ్యాయతవిశాలసన్నివేశంబును, రమణీయరమ్యసహస్రముఖసంచారచతురప్రాకారంబును, సంభృతాఖిలదిఙ్ముఖద్వారతోరణస్ఫురణావిభూషితంబును నయి వైకుంఠనామధేయం బగుమహాపురంబు భూరిమహిమాభిరామం బగుచుండు. 43

క. నాలుగునోళులవానికి
నాలుక లిరువేలు గల ఘనస్థిరమతికిన్
బోలునె వినుతింపఁగ ననఁ
బోలికలకు మిగిలి యొప్పుఁబురియొప్పిదముల్. 44

సీ. నారాయణునిదివ్యనామసంకీర్తనం
బనిశంబుఁ జేయుమహాత్ములకును
బద్మాక్షు శ్రీపాదపద్మంబు లత్యంత
భక్తిమైఁ బూజించుప్రాజ్ఞులకును
విశ్వరూపునిమూర్తివిభవంబు నేకాగ్ర
బుద్ధి భావించుసత్పురుషులకును
లక్ష్మీశ్వరునిసముల్లాసహేతువు లగు
వ్రతములు సల్పుసద్వర్తనులకు
భవము దీఱినతుది వచ్చి భవ్యసుఖము
లనుభవింపంగఁ దగునెల వగుటఁ జేసి

1. దుర్నిరీక్షా త్యా.

యఖిలవ¹స్తుసంపదలకు నాకరంబు
గుణవిధావిభాసురము వైకుంఠపురము. 45

చ. శ్రుతిమతధర్మయోగములు చోద్యపుమూల్యములప్పురంబు
నం, జతురతఁ ¹బణ్యవస్తువులు సారవిముక్తిపదమ్ము, లమ్మువా
రతులితవిష్ణుశాసనసమాహితు లైనమహాత్ము లంచితో
ద్ధతిఁ గొనువారు భూరివిహితవ్రతపారగు లైనబోధనుల్.46

సీ. తమవాఁడిచూడ్కి కందర్పున కేపని
యైన సాధించుదివ్యాస్త్ర మనఁగఁ
దమతియ్యపలుకులు ప్రమదరాగాంబుధిఁ
దనరారుమవ్వంపుఁదరఁగ లనఁగఁ
దమవింతచెయ్వులు కమనీయకోమల
శృంగారతరువులేఁజిగురు లనఁగఁ
దమముద్దునవ్వులు తమకంపుఁజీకటి
నిగిడించునరిదివెన్నెల లనంగఁ

గీ. జొక్కుమందు లనఁగ సోయగంబుల²గను
లనఁగ సుఖమునిక్క లనఁగఁ జాలి
యనుపమానమూర్తులై యుల్లసిల్లుదు
రంబుజాయతాక్షు లప్పురమున. 47

ఉ. మారుని గన్నతండ్రి సిరిమానసమున్గబళించునేర్పుసొం
పారఁగ నైజమై చనుమహారసికుండు సమగ్రసారశృం
గారరసాధిదేవత జగద్రమణుండు మురారి యట్టిశృం
³గారిరసైకపాత్ర మనఁగా దగదే పురరత్నమెమ్మెయిన్. 48

1. బుణ్య. 2. గను 3. గారరసైక.

ఉ. శ్రీసతికి న్మురారికిని నేసలు పెట్టినపెండ్లి పెద్దల
జ్ఞాసనుఁ డంబుజోదరమునం దుదయించిననాఁడు చేరి యు
ల్లాసము పల్లవింప నుపలాలనఁ జేసినయమ్మ లెల్లసం
తోసమున న్ముకుందుపయిదోడులు తత్పురిపుణ్యభామినుల్.

సీ. [1]హారిదాస్యసంపత్తి కరులు శ్రీకరు లెల్లఁ
గల్క్యవతారసంకల్పలీల
శ్రీనాయకుఁడు సవరించినబలుమావు
బడిపుట్టినవి హయప్రతతు లెల్లఁ
బుట్టువుఁ జావును బోవంగఁ దట్టిన
గరువంపుదిట్టలు పురుషు లెల్ల
[2]దివ్యవిమానమాతృకలు గేహము లెల్లఁ
గౌస్తుభజ్ఞాతులు క్రమ్రరత్న

గీ. జాతు లెల్ల విరించి హంసవ్రజంబు,
బలఁగ మింపారు రాయంచ[3]పదుపు లెల్ల
[4]విమలకమలాక్షునాభిపద్మముల కన్న
దమ్ములప్పురికొలఁకులతమ్ము లెల్ల. 50

ఆ. సకలకాలకుసుమసంపద నొంపారి
నిఖిలసుఖవిహారనిర్మితులకుఁ
గారణంబు లై యుదారమందారంబు
లగుచుఁబురవనంబు లలరు నెపుడు. 51

---

1. హారిదాసులను హత్తికరులు. 2. దివ్యవిమానమాత్రికము. 3. పదువు.
4. విమలకమలాక్షు నాభిపద్మమునఁ గన్న, తమ్ములెవ్వదు.

సీ. హరిభూత[1]భావిభవ్యావతారంబులఁ
గీర్తనం బొనరించుఁ గీరసమితి
సప్తసామములు సుస్వరముగ మునికోటిఁ
జదివించుఁ గోకిలసముదయంబు
శ్రీకాంతుకమనీయశృంగారలావణ్య
కథలు పేర్కొను శారికాగణంబు
ప్రణవమంత్రోన్నాదపరిపాకమింపార
నభ్యాస మొనరించు నలికులంబు

తే. ఘోరసంసారతాపనివారణంబుఁ
జేయుచున్న తభూరుహచ్ఛాయ వయము
[2]సరసనిర్యాణగంధంబుఁ జల్లుఁ బుష్ప
జాతి యప్పురియుపవనస్థలులయందు. 52

చ. ఉరుతరశంఖచక్రరుచి నొప్పి, లసద్విమలోదరస్థితా
బురుహవిభూతిఁ బేర్చి పరిపూర్ణజలాశ్రయశాశ్వతోన్నతిఁ
బరఁగి నవోత్పలాంచితవిభాగరిమ న్సిరిఁ జెంది యొప్పు న
ప్పురికమలాకరంబులు విభుండగు విష్ణునిమూర్తులో యనన్.

సీ. తరితాల్పు బొక్కెటితమ్మికమ్మనితావి
యల్లనల్దెసలను జల్లిచల్లి
పరమాత్మపదములఁ దొరగి పాతెడు నేటి
తరఁగలపై లీల దాఁటిదాఁటి
శారికొఁగిటఁ జొక్కు చపలాతీపులకల
చెలువంబునకుఁ బ్రోదిఁ జేసిచేసి

1. భావ. 2. సరసగీర్వాణగ్రంథంబు చల్లు.

హరిమ్రోలవినతాంగుడై యున్నయురగారి
యొఱకలు పలుమాఱు గిఱిపి గిఱిపి
గీ. కొలువు తఱిఁగోరి సంభ్రమాకులతఁ [1]బాఱు
తెంచు వేల్పుమూకలసేదఁ దేర్చితేర్చి
వెన్నునగరిలోపల నెల్లవెంటలకును
దానయై యొప్పుబురము మందానిలంబు. 54

వ. మఱియు నప్పురంబు పురుషోత్తమమహిమయుంబోలె వర్ణనా తీతమై భవంబును, లక్ష్మీహృదయంబునుంబోలె నారాయణ నివాస యోగ్యంబును, వేదాంతసారంబునుఁబోలె మహా యోగిదర్శనోపలాలితంబును, భాగవతపురాణంబునుంబోలె నచ్యుతావతార కథాబహుళంబును, నరసింహదివ్యరూపం బునుంబోలె బ్రహ్లాదవరదగౌరవకారణంబును, మహాగిరికంధ రంబునుంబోలె హరినిద్రాసుఖోచితస్థానంబును, బుండరీ కాక్షు వక్షంబునుంబోలెఁ గమలాకరకమలరజోనురంజితం బును, శంకరువామభాగంబునుంబోలె సర్వమంగళాలంకృ తంబును, నహోబలతీర్థంబునుంబోలె భవనాశనీరాగాగత సాధుజనానుష్ఠితహరిదర్శనోత్సవంబును, నిధిలోకంబునుం బోలె సతత సన్నిహిత ముకుంద శంఖపద్మ కాంతికమనీయం బును, సముద్రమథనావసానంబునుంబోలె దామోదరదయా లబ్ధామృతముదితసుమనస్సముదయంబును, బాతాళంబునుం బోలె విశ్వంభరోద్వహనసమస్తభోగీంద్ర భోగాస్పదంబును, జ్యోతిశ్చక్రంబునుంబోలె విష్ణుపదాశ్రితనిరతమునిమండ లానుగతధ్రువస్థానరమణీయంబును నగుచు ననేక నీలమ

1. బారుచెంచు వేల్పు మూకల సేదదేర్చి.

మణిప్రభా నివహాంధకారితగగనభాగం బయ్యును పీఠాం
బర విలసితంబును, శేషభోగాస్పదం బయ్యును నశేషభోగ
నివాసంబును, బహుసంయమిజనాధిష్ఠితం బయ్యును పరమ
ముక్తిపదంబును, సముత్తుంగ[1]గాంగేయభవనభాసురం
బయ్యును శిఖండివిహారహృద్యంబును, వివిధవిలాసినీవిలస
నోల్లసితం బయ్యును జితేంద్రియగమ్యంబును, సముద్రో
దరస్థితంబయ్యును సుకవిముఖ విరాజమానంబును నై విలయ
క్లేశంబునకు నగమ్యప్రదేశంబును, భయంబులకు ననాశ్రయం
బును,ధర్మంబులకుఁ బరమధర్మంబును, మోక్షంబులకుఁ నపరో
క్షంబును, మాంగల్యంబునకు నౌజ్జ్వల్యంబును, నానందం
బునకు నిష్యందంబును, సౌభాగ్యంబునకు, నిత్యయోగ్యం
బును, నాశ్చర్యంబులకు ననేకధుర్యంబును, [2]సకలభువన
భూషణంబును,సకలదురితనిస్తారకంబును, సకల శ్రుతి పురాణ
వర్ణనీయంబును, సకలసాధుజనాకర్ణనీయంబును నై యుల్ల
సిల్లు నట్టివైకుంఠపురంబునందు. 55

శా. రాకాచంద్రసహస్రకోటితులనా[3]వ్యోల్లసత్కాంతియుం
ప్రాకారప్రతిహారతోరణసభాప్రాసాదవేదీవితా
నాకీర్ణంబు నుదీర్ణకేతుతతసౌధాగ్రంబు నై యొప్పులో
కైక శ్రీకర మంబుజాక్షునగ రత్యాశ్చర్యధుర్యస్థితిన్. 56

ఉ. ఆనగరంబు రాజు వివిధాద్భుతరత్నమరీచిమండలో
ద్భాసలసద్విమానరచితం బగుభూరిభుజంగపుంగవో

---

1. గాంగేయభవభాసురంబు. 2. సకల భువన పోషణంబును; సకల భవవిశోషణంబును. 3. రత.

స్నానమనోజ్ఞభోగగరిమంబున నుత్కటభవ్యయోగలీ
లానుభవంబునం బొలుచు నచ్యుతుఁ డాత్మవివేకయుక్తుఁ డై.

శా. హేమస్తంభమణిప్రదీపములు[1] లింపేపారుఁ, గర్పూరసా
రామోదం బెలరారు [2]మేటితెర లొప్పారుఁ లసన్మౌక్తిక
స్తోమప్రస్ఫురితోపహారవితతు లొప్పారు మాంగల్యర
త్నామద్రల్ దనరారుఁ జక్రధరు శ్రీశయ్యానివాసంబునన్. 58

ఉ. చుట్టును గల్పవృక్షములు చుట్టును బుష్పలతావితానముల్
చుట్టును గేలిశైలములు చుట్టును సిద్ధరసాంబువాహినుల్
చుట్టునుబూర్ణదీర్ఘికలు చుట్టును గోకిలకీరనాదముల్
చుట్టును హంసికాగతులు సొం పెసఁగుం గహరిమందిరంబునన్.

మ. మును లేతెంచి నుతించుచుండుదురు సమ్మోదంబుతో నమ్రులై
పను లాజ్ఞాపన సేయువేళలఁ దగం బాత్రుల్ నిలింపోత్తముల్
పెనుపై కొల్తురు మూఁడులోకములు తృప్తిం బిన్న పెద్దల్ మహా
ఘనతేజోనిధి యైన శ్రీవిభు శుభాగారాంగణక్షోణులన్!

ఉ. ఆడుదు రెల్లప్రొద్దు లలితాభినయంబుల దేవకామినుల్
పాడుదు రింపు వీనులకుఁ బండువ సేయఁగ నేడ్కఁ గిన్నరుల్
గూడి సమగ్రతత్త్వరసగోష్ఠిసుఖింతురు యోగిబృందముల్
క్రీడ యొనర్తు[3]రిష్టరసకీర్తితభంగిఁ[4] బ్రపన్ను లయ్యెడన్. 61

వ. ఆదివ్యమందిరంబునకు రక్షకులై యష్టదంష్ట్రులు చతుష్షష్టి
దంతులు మహామస్తకవక్షస్స్థలబాహాచరణదారుణాభిరామ
శరీరులు విచిత్రభూషణాంబరగంధమాల్యాంగరాగులు నా
యతశక్తియుక్తులును నానావిధాయుధహస్తులును వసుమ్యాన్నతేఁ

---

1. అం పేరుఁ. 2. మేటితెర వాపారుఁ. 3. రసతస. 4. ధంధ అయమా.

సత్త్వ సంరంభగంభీరులును నిరుపమాష్టవిధైశ్వర్యధుర్యులును నగువా గనేకశతసహస్రలక్షకోటి పద్మసంఖ్యల మొత్తంబులై విష్ణుకింకరులు చండప్రచండాదులు పూర్వద్వారంబున గణపతియమప్రభృతులు దక్షిణద్వారంబునను గుధరకోరకముఖ్యులు పశ్చిమద్వారంబునను పద్మాక్షపద్మదుర్గేంద్రప్రముఖు లుత్తరద్వారంబునను నిరంతరంబు నుందురు మఱియుఁ జతుర్భుజులును శంఖచక్రధరులును బీతాంబరులును నీలాంబుదవర్ణులు [1]నగణ్యాసంఖ్య లన్నగరికినెల్లెడలనుం గావలియై చరియింతురు. ఇట్టి గణకోటికి నెల్లమేటియు నారాయణప్రసాదభాజనుండును నగు విష్వక్సేనుం డనుమహాపురుషుండు గణవిమానసహస్రంబులు పరివేష్టింప నద్భుతవిమానారూఢుం డగుచు శ్రీమహాలక్ష్మిఁ గూడుకొని తిరుగుచుండునట్టియనుపమసామ్రాజ్యంబు జగదేకపూజ్యం బై తనకు ననురూపం బగుచు నుండ నుద్దీపితుం డై. 62

సీ. పద్మనివాసిని [2]పట్టపుదేవియు
నలినాసనుఁడు ప్రియనందనుండు
విహగాధి నాథుండు మహనీయవాహనం
బహికులాధీశుఁ డింపారుశయన
[3](మతిలోకనందకం) బద్భుతోజ్జ్వలహేతి
ఘనపాంచజన్య ముత్కటపుఁ జింద
మింద్రాదిసురలు సమిద్ధసేవకకోటి
సిద్ధమునీంద్రు లాశ్రితగణంబు

1. నగణ్యసంఖ్య. 2. పట్టానదేవులు. 3. ఇదిపూరణము.

తే. ధర్మసంస్థాపనలు వినోదంపుఁబనులు
శ్రుతులు నుతు లిట్టి యతులితోన్నతులఁ జేర్చి
లీల బ్రహ్మాండకోటిఁ బాలించుచుండు
నార్తగతిహాపరుండు నారాయణుండు. 63

క. ఆదేవుదివ్యమహిమం
బాదేవుఁడు తానె యెఱుఁగు నన్యుల కెఱుఁగం
గాఁ దరమె విధిపురందరు
లాది యయినదివిజులకును నందునె యెందున్. 64

సీ. భూరిరజోగుణస్ఫురణపద్మజుఁ డనా
భువనప్రపంచంబు పొడవుఁ జేయు
మహనీయసత్త్వసమాధివిష్ణుం డనాఁ
బొదలించు జగములఁ బొలుపుఁ దెలుప
గాఢతమోగుణాకలన నీశుం డనా
నొక్కటఁ నిఖిలంబు నుడిచి యడఁచుఁ
గలితగుణత్రయోజ్జ్వలపరాత్ముండనా
నెగడి విశ్వమునకు మిగిలి వెలుఁగుఁ

గీ. సేవలుండె నిఖిలదేవచూడామణి
యఖిలదేవతామయైకమూర్తి
సకలదేవశరణ చరణాంబురుహుఁడు ల
క్ష్మీశ్వరుండు జగదధీశ్వరుండు. 65

చ. సిరి గరుడుండు చారుతులసీదళదామము కౌస్తుభంబు ప్ర
స్ఫుగదురుశంఖచక్రములుఁ బొక్కటిఁతిమ్మియుఁ[1] బచ్చపుట్టమిం

---

1. బచ్చపట్టునిం.

పురలెడుచూడ్కియు న్గరుణ మూనినయుల్లము నైనమూర్తి
యే, [1]నరుమదిఁ గ్రాలు, వాఁడొకఁడ నాథుఁడు శాశ్వతసౌఖ్య
సిద్ధికిన్. 66

చ. తపములఁ బోనిపాపములు దావగుణంబులఁ బోనిదోషముల్
జపముల నాఁటిపోనికలుషంబులు దుష్పరఁ దూలిపోవు న
చ్చపుఁదలఁపొప్పు నొక్క మరి సర్వము నైన రమేశుపేరి తీ
యపుఁబలు కింపుమీఱ [2]నెవయందొడగూర్పఁగ నేర్పుగల్గినన్.

క. [3]కరుణయ తనకుఁ దొడవు త
త్పరచిత్తులదెసయ తనకు భాగ్యము భక్తో
ద్ధరణంబ తనకు భృతి శ్రీ
వరుఁబోలం గలుగు నొరుఁ డెవఁడు జగమందున్. 68

సీ. నాలుగుమొగములబాలుఁ బొక్కిటితమ్మి
సృజియించి జగములు సేయఁబనిచె
నింపారుతెలినీటియేఱంఘ్రితలమునఁ
గలిగించి దురితము ల్గడుగఁ బనిచెఁ
దుదలు గానఁగ రానిచదువులు మనసునఁ
బొడమించి తగవులు నడుపఁ బనిచె
గర్వంబుఁ గెంపులు కడకంటిచాయలఁ
బుట్టించి దివిజులఁ బ్రోవఁ బనిచె
గీ. దలఁపులకుఁ జేరుగడ తాన తెలువులకును
నిక్క దాన పలుకులకు నెడము దాన

1. నరువది గ్రాలువాఁడొకఁడనాథుఁడ శాశ్వతసౌఖ్యసిద్ధికిన్. 2. ను.
3. కరుణయుఁదనకు.

యజరుఁ డమరుఁ డనంతుఁ డవ్యయుఁ డచింత్యుఁ
డనఘుఁ డజుఁ డంచితశ్లోకుఁ డచ్యుతుండు. 69

వ. ఇట్టి పరమేశ్వరుండు పరమప్రభావభరణుం డగుచు[1]భువనా హితచరితంబులం బాపుచు శుభంబులం జూపుచు భక్తజన పారిజాతంబనఁ బ్రఖ్యాతియుం గరుణారసప్రీతియుం దనకు సహజంబులై వెలయ వైకుంఠపురంబున విహరించుచుండఁ గ్రమంబునఁ దిమికమఠవరాహావతారంబు లుదారంబులై ప్రవర్తిల్లినయనంతరంబ యొక్క కాలంబున నీలమణిసుందరం బగునిందిరాసుందరీదివ్యదేహంబునం బొదలుకాంతిప్రవాహంబు సిగ్గున వెలుకఁ బాఱెనపోలికం జులుకనై వెలిమొగులు మొత్తంబులు దెసలకడ నడలుపడి తూలం బ్రకటయోగ నిద్రావసానంబున నానందంబునొందు గోవిందులోచనార విందంబులచందంబు ననుకరించుటకు నాయితం బయినకరణిం గమలంబులు కమనీయరుచినిచయంబులం బచరింపఁ బరమ పురుషుపాణితలంబునఁ బ్రద్యోతమానంబగుపాంచజన్యంబు నకు నన్వితంబుగాఁ బూర్ణేందుబింబంబు నిబిడచంద్రికా నిష్యందంబు నిగిడింప నీరజోదరుపేరురంబునఁ బొలుచు వలుఁదమానికంబునకుఁ జేరువచుట్టం బనాఁదగి యరుణకిర ణుండు నిరావరణంబు లగుకిరణంబులవేఁడిమి మూఁడుజగం బుల నిగిడింప సజ్జనచిత్తంబులం [2]గేలిన్వృత్తంబులు సల్పుజల శయనునిరతిశయగుణంబుల కనుగుణంబులైనయోజ రాజ హంసరాశంబులు విమలకమలాకరంబుల విహరణకళాకౌశలం బులు సొగియింప జగదేకాశ్రయం బగుశ్రీవత్సలాంఛను

1. భువనహిత. 2. గేలివృత్తంబు.

నాశ్రితజనంబుల మనోరథంబులచాడ్పున సస్యసముద
యంబులు సమగ్రఫలంబులం బొలుపార నవక్రవిక్ర
మోదగ్రుం డగుచక్రధరుభావినరసింహావతారంబున విదార
ణీయుం డగుదైతేయురుధిరబిందుసందోహంబుతోడి బాంధ
వంబు ననుసంధింపం దివురుపగిది బంధురబంధూకంబు లవంధ్య
సహస్రదీప్తిం దిలకింప నకుంఠితకైవల్యకల్యాణకారణం
బగునపారనారాయణమహిమాకార పారావారంబుం జేరు
ప్రబుద్ధజనంబులబుద్ధుల తెఱంగునంగలంకదేరి [1]యేరువు
టెఱలి విలసిల్ల నుత్ఫుల్లహల్లకోల్లాసియుం గుముదామోద
ముదిత మధుకరనికరంబును గువలయచ్ఛాయానుబంధాంధ
కారితకువలయంబును గాశప్రకాశితాశావివరంబును నై
శరత్సమయంబు సకలలోకాలంకారం బగుచున్నయెడ. 70

చ. నిరుపమభోగితల్పమున నిర్మలయోగవిశేషలీలమై
శరనిధికన్యకామణికుచద్వయకీలితవక్షుం డై మనో
హరసుఖనిద్ర నున్నకమలాక్షుఁడు మేల్కనియెన్బ్రబోధిసెం
దరఁగలమ్రోఁతమంగళమృదంగమృదుధ్వని యై చెలంగఁగన్.

సీ. నెరసినచిక్కని యిరుచన్నుఁగవచెన్ను
పరిపూర్ణకుంభవిభాతి యనఁగఁ
జెలిక్రాలుకన్నులఁ బొలయు మెఱుంగులు
కోలునీరాజనలీల లనఁగ
జిగిమీఱుపలుచనిచెక్కులచెలువంబు
రమణీయదర్పణరచన యనఁగఁ

---

1. యేరు సెరుకలీం.

దళుకొత్తుచిఱునవ్వు తెలుపులసొంపులు
పుష్పోపహారవిస్ఫూర్తి యనఁగఁ

గీ. దనమనోహారభావంబు దనవిభునకు
నుచితమంగళవిధముల నుల్లసిల్ల
మున్న మేల్కని మున్నీటిముద్దుకూఁతు
రమరె నీలాబ్జమధుపగానములు చెలఁగ. 72

చ. ఉరుతర[1]తల్పపన్నగఫణోజ్జ్వలరత్నసహస్రదీప్తిమైఁ
బరఁగఁ గరంబు పొల్పెసఁగఁ బద్మదళాక్షునిమేను నూతన
స్ఫురదరుణాంశురాగరుచి సూరెలఁబర్వఁగ నుల్లసిల్లు సుం
దరమహనీయనీలవసుధాధరశృంగము పోల్పుఁ బట్టఁగన్.

వ. అంత. 74

సీ. అంబుధినాదంబు నతకరించుచుఁ బర్వె
నభమునఁ బాంచజన్యస్వనంబు
జయజయశబ్దవాచాలితం బయ్యెఁ బసు
దర్శనలీల సుదర్శనంబు
ముదమలరారఁ గౌమోదకి బహువిధ
భ్రమణవేగమున న ర్తన మొనర్చె
నఖిలైకనందకం బగునందకముమ్రోల
దీప్తిపరంపర దీటుకొలిపె

గీ. పసిఁడినీరుమీఁదఁ బరఁగిన క్రియ నిజ
పక్షకాంతి దిశలఁ బ్రజ్వరిల్ల

1. కల్ప.

నాదిదేవుమ్రోలఁ బ్రాంజలియై పాద
చూపి నిలిచె భుజగసూదనుండు. 75

వ. ఇట్లు బోధంబు నొంది కొండొకసేపు గోవిందుండు మంద
స్మితసుందరవదనారవిందుండగుచు నిందిరతోడ సరససల్లాప
సౌహార్దంబునందగిలి కొండొకసేపు. 76

ఉ. ఆనలినాయతాక్షినయనాంచలచంచలకాసవిభ్రమ
భ్రూ గినటనంబు నాతరుణిపూర్ణముఖేందువిలాసహాస మ
మ్మానినిముగ్ధభాషణసమంచితమంజులలీల యెంతయుఁ
మానసముఁ బ్రమోదరసమగ్నముగా నొనరింపనున్నెడన్.

క. డెందమునఁ గొలువువేడ్కలు
సందడిగొన నేగుదెంచి సంయమివరులుఁ
బృందారకులు న్నిల్చిరి
క్రందుగ జగదీశమందిరద్వారమునన్. 78

వ. అప్పుడు. 79

సీ. అవసరం బిప్పుడక్కియ గునంతదాఁకను
బగళమై నిలుఁడు దిక్పాలవరులు
సందడిసేయక యందఱు నించుక
సేపు కూర్చుండుఁడు సిద్ధమునులు
దండియబును మీరు దడియంగఁబడకయ
తకయటువొండు గంధర్వముఖ్య
లిం దాకఁబోగడిలి రించుకవడి యింక
జగడంబు మానుఁడు చారణేంద్ర

గీ. లనుచు నుద్ధతవేత్రదండాభిరామ
హస్తులై పణిహారు లందంద నిలువ
నధిక మై రొప్పె సమ్మర్ద మాదిదేవు
భూరిమందిరతోరణభూమియందు. 80

వ. అట్టిసంకులసమయంబునందు. 81

క. సనకుఁడు సనందనుండును
సనత్కుమారుఁడు సనత్సుజాతుం డనఁగా
మునివరులు వనజభవునం
దను లేతెంచిరి ముకుందదర్శనవాంఛన్. 82

వ. ఇట్లు చొచ్చి యనివార్యగమనంబున నరుగుదెంచువారికి నడ్డపడి విష్ణుసారూప్యదేదీప్యమానకాయులును దత్ప్రతీహారపాలనపదవీనిత్యనిరపాయులును జయవిజయనామధేయులును నగువా రిద్ద ఱమ్మునీంద్రుల కిట్లనిరి. 83

ఉ. ఇప్పుడ మేలుకాంచెఁ బరమేశుఁడు [1]సాగరజన్యకాంతిలోఁ
దెప్పలఁ దేలుచున్న తనతీయపుఁజూపుల నేని నొందుమైఁ
ద్రిప్పుఁడు పాఁపపాన్పుపయి దివ్యపదంబు పసిండిపావయుం
దొప్పఁగ నేని మోపఁడట నొండ్లును జేరరు పూనియెవ్వరున్.

క. ఈసిద్ధు లీసురప్రభు
లీసంయమివరులు జగదధీశ్వరుఁ గొలువం
గా సమయము గాచి తదే
కాసక్తత నున్నచంద మటు గనుఁగొనుఁడా. 85

1. సాగరకన్యకాంతతో.

క. వీరును నొక్కింతదడవు
నైరణతో నిలిచి సమయసముచితముగ ల
క్ష్మీరమణుఁ గని కృతార్థస
మారంభుల రగుఁడు తద్దయాలాపములన్.

చ. అనుటయు నాదిదేవుఁ బరమాత్ముఁ గనుంగొన నెమ్మనంబులన్
మొనయుకుతూహలాంకురము మోడ్పడఁ గోపముచిచ్చు
తాఁకునన్, ఘనతరబోధపల్లవము గందఁగ నైరణ యన్మహా
వ్రతం,బునకు విఘాత మొంద మునిపుంగవు లొక్కటు
నుగ్రమూర్తులై. 87

తే. అఖిలలోకగమ్యుఁ డగుపరమేశ్వరుఁ
జూడఁ గొల్వ నబ్బుసుకృతమునకు
నంతరాయ మైతి రట్టియిద్దురితంబు
ఫలము ననుభవింపవలయు మీరు. 88

ఉ. కావున ధర్మవిద్విషులు కల్మషకారు లనంగ దుష్టమో
హావిలబుద్ధితో నసుక లై జనియింపుఁడు సంతతంబు ల
క్ష్మీవిభుమీఁదిమచ్చరము కిన్కయుఁ[1] గాఁకయుఁబెట్టుఁగాత
మీ, భావము లిప్పు డేపగిది బాములు పెక్కగు నిక్క
మొంతయున్. 89

వ. అని వారు ఘోరంబుగా శపించిన. 90

క. వెఱగుపడి హర్ష రాగము, [2]దఱిగిన వదనములు వెల్లఁదనము
గదుర బి, ట్టఱమూర్ఛ మునిఁగి యయ్యు, ద్దఱు నిలిచిరి
వేత్రదండతాడితతను లై. 91

వ. ఆసమయంబున. 92

1. కాఁకయుం. 2. తఱికిన.

సీ. ఇమ్మహాపురుషుల [1]కింతమాత్రకుఁ గాఁగ
నేలకో యీకోప మిట్లుపుట్టె
నమృతాంశుదీధితు లగ్గిసల్లుట గాదె
యీమూర్తులకుఁ గన లిట్లు కలిమి
యూహింపఁగాఁ గార్య మొకటి యేమేనియుఁ
గలుగు నూరక వీర లలుగువారె
సాత్త్వికు లై యిట్లు సైఁచిరిగాక యీ
యిద్దఱు నల్పులే యిద్ధమహిమ
గీ. ననుచు మునులును సిద్ధులు నమరవరులు
నాదిగా నెల్లవారలు నచట నచటఁ
గూడి పెక్కుభంగుల మాటలాడుచుండఁ
దుముల మంబునిధిధ్వానసరణిఁ బెర్చె. 93

వ. ఆవృత్తాంతం బంతయుఁ దనదివ్యచిత్తంబున నవధరించి సకల జగన్నివాసుం డగువాసుదేవుండు లక్ష్మీసహితంబుగా ససంభ్రమంబున నచ్చోటికి విజయముచేసి సనకాదులం జూచి మీరు సకలలోకద్వారంబుల ననివారితసంచారులరు వీరు చేసిన తప్పు నాయది యుపశమంబు నొందుం డని యనునయించిన నయ్యోగీశ్వరులు మహాయోగీశ్వరేశ్వరుం డైన లక్ష్మీశ్వరు సందర్శనంబును సంభాషణంబునుం గని కృతార్థు లై పరమానందంబునఁ దదామంత్రణంబువడసి నిజేచ్ఛం జనిరి. మధుమథనుండును మగిడి యభ్యంతరమందిరంబునకుం జని వైనతేయుం బనిచి ప్రతిహారపాలురం దనపాలికి రావించిన నయ్యిరువురుం బురాణపురుషునకుం బరమభక్తిప్రకారంబు

1. కొంతమాత్ర.

లగుసాష్టాంగదండప్రణామంబు లాచరించి కృతాంజలులై
యొక్క దెస నొదిఁగి నిలిచిన నప్పరమాత్ముండు బహుళ
కారుణ్యపుణ్యావలోకనసుధాసారంబు వారలపైఁ బరపి దర
హాసప్రసాదసాదరవదనుం డగుచు ని ట్లనియె. 94

క. మీఱినమహానులకినుకకు
మా ఱలుగక యున్న మీసమగ్రక్షమ వే
మాఱుఁ గొనియాడఁగాఁ దగుఁ
గీఱునె సాత్త్వికులబుద్ధి కిల్బిషచయముల్. 95

ఉ. ఎంత గొఱంతఁ జేసియు మహీసురముఖ్యులు నాకుఁ జూడఁగా
నెంతటివారి కైనను సహింపఁగఁ బాత్రము లమ్మహాత్ములం
[1]దెంతటిపూజ లైనఁ దగు నెంతటి[2]మన్ననలైన నొప్పుఁ దా
రెంతలుగా మదిం దలఁతు రేనియు[3]నంతలుఁ దత్ప్రభావముల్.

సీ. అజ్ఞానరోగంబు లలఁతఁ బెట్టెడుచోట
దివ్యౌషధంబు భూదేవసేవ
పురుషార్థసిద్ధులఁ బొందెడుచోటను
నమరభూరుహము విప్రార్చనంబు
దురితాంధకారంబు పరఁగి క్రమ్మినచోటఁ
బటుభానురుచి బ్రహ్మభాషితంబు
దుఃఖభయంబులు దొడరి సోఁకినచోట
నభయమంత్రము బ్రాహ్మణాశ్రయంబు

గీ. సారభద్రము త్తమవర్ణచరణరజము
భవ్యతీర్థంబు బాడబపాదజలము

1. దెంతటిపూజ్య. 2. మన్ననలైన. 3. నంతయు.

సకలజన్మంబులకు నగ్రజన్మకులము
చేరుచో టిదిసిద్ధాంతసిద్ధమతము. 97

శా. నారూపంబులు మేదినీసురులు నానారూపదివ్యత్తప
స్సారోదారులు భూరితేజులు జగత్సంభావ్యకోటిప్రసా
దారంభప్రతిభావిభాసితులు విశ్వాధారు లామ్నాయసం
స్కారాకారులు లోకసమ్మతయశోగంభీరతాజృంభితుల్.

క. దైవాధీనము త్రిజగము
దైవము తన్మంత్రవశము తన్మంత్రము భూ
దేవతలచేతి దగుటను
దైవములకు దైవతములు ధరణీదివిజుల్. 99

తే. బ్రాహ్మణావమానపరు లైనవారలు
నన్ను నాత్మ నొల్లకున్నవారు
విప్రవరులఁ గరము వేడుకఁ బాటించు
వారలెల్ల నన్ను వలచువారు. 100

వ. కావున బ్రాహ్మణవచనాతిక్రమణం బొనరింపక జన్మాంతరం
బులు గైకొనవలయు, నతిమాత్రశత్రుత్వంబునకు ననుమా
నింపవల దదియు నుదాత్తసిద్ధిప్రదంబ, యట్లని శత్రుండు
నిరంతరంబు నుద్గతంబైనహృదయంబునం దస్మదీయసాదృ
శ్యంబు తనకుఁ గావలయుటం దలంచుటఁ దత్ప్రకారంబు
సాయుజ్య [1]సంపత్కారణంబు మీరు చిరకాలంబు నన్ను
భజియించినదాసు లగుటం జేసి పరమైశ్వర్యభాజనంబు లగు
జన్మంబులఁ దేజోవిభవంబు లనుభవించి తుది [2]నస్మదైక్యంబు

1. సంపత్కారంబు. 2. నస్మదైక్యత్వంబు

నొందంగలవార లిదియంతయు నేను మాయాబలంబున మీకు శ్రేయఃకారణంబుగా నుత్పాదించిన యుపాయంబు సనకాదుల కాదు శర్వుం డైనమద్భక్తజనంబుల ధిక్కరింప శక్తుం డగునె? యిత్తెఱంగు మాంగళ్యంబుగా నంగీకరించునది, యంతరంగంబుల కలంక దొలంగుఁ డని యానతిచ్చి వెండియు ని ట్లనియె. 101

మ. పగవాఁ డైనను మూర్ఖచిత్తుఁ డయినన్ బాపాత్ముఁ డైనన్ మదీ,యగుణధ్యానవిధేయధీపరిణతుం డై యున్న నే నాతనిన్ సుగుణుంగా నతిధన్యుఁగా సుజనుఁగా శుద్ధాత్ముఁగా నిత్యుఁగా, జగదేకప్రభుఁగాఁ బ్రభూతవిభవస్ఫారాత్ముఁగాఁ జేయుదున్. 102

శా. ఏ నెవ్వాఁడనొ నాచరిత్రము తెఱం గెబ్భంగి యోమన్నయ ధ్యానం బెట్టిది యోఁయెఱుంగనివిమూఢాత్ముండుమన్నామమె ట్లైనం బేర్కొనఁ గాంచు నేని దురితోద గ్రాంధకారచ్ఛటా భానుం డీతఁ డనంగభవ్యపదముం బ్రాపించువాఁడుర్ మ(దు?)

క. నారాయణాఖ్యుఁ డగుసుతుఁ [దిన్.
బేరుకొనిన బోయి కెట్టిపెం పొదవెను వాఁ
డేరూపువాఁడొ ముందర
మీ రటు దలపోయుఁడా సమాహితబుద్ధిన్. 104

వ. మదీయశరణాగతుల రగుటం జేసి మీకు నెందును శుభంబ. సకలచరాచరజనకుం డైన కశ్యపమహామునీంద్రుండును ధృఢకన్యావరేణ్య యగుదితియునుం దొలుత భవదుద్భవ కారణం బయ్యెదరు. ప్రహ్లాదవిరోచనబలిప్రముఖు లగు

భాగవతోత్తములు భవదీయవంశంబునం బరమపావనులై యుదయించెదరు. అని యిట్లు నిర్దేశించిన దేవదేవునానతి నానందంబు నొంది యయ్యిద్దఱు ముకుందునకు నందండ మ్రొక్కుచు బహువిధంబులఁ బ్రస్తుతించిరి. హరియుం బేరోలగం బిచ్చి నిజదర్శనార్థు లగు సురమునిప్రముఖులఁ గృతార్థులం జేసి నిఖిలజగంబుల రక్షించు చుండె నంత. 105

క. అజయవిజయులు పుట్టిరి
తేజంబునఁ గశ్యపునకు దితికిని సుతులై
రాజితదైతేయకుల
భ్రాజిష్ణుసుఖైకయోగ్యభాగ్యస్ఫురణన్. 106

క. అని గాలవమునివరునకు
ననఘుఁడు దేవశ్రవుండు హర్షముతోఁ జె
ప్పిన పుణ్యకథన మంతయు
వినుతోక్తుల విస్తరించి వెండియుఁ బ్రీతిన్. 107

ఆశ్వాసాంతము

క. సౌభాగ్యభాగ్యలక్ష్మీ, లాభోన్నతవక్ష భువన[1]లాలనదక్షా
లోభాదిరహితసంపద్వైభవభవ్యాత్మలక్ష్య ధర్మాధ్యక్షా.

మాలిని.—

భూరికృపారసపోషణ కౌస్తుభభూషణ దుస్తరభూమ(రి)భవో
త్తారణ దైత్యవిదారణ విశ్వవిధాయక మంగళదాయక నా
భీరుహపంకజపీఠచతుర్ముఖ [2]పేషితదుర్ముఖ పేశలధా
రారుచిరాసిధరా దురితాగ్నిశరా నృహరీ గుణరత్నగిరీ. 10

1. లాలితదక్షా. 2, ప్రేషిత.

క. [1]వినుతివిశారదనారద, మునిమధురోద్గీతనినద [2]మోదాభ్యస్తా
దనుసుఖఖండనమండన, సునిశితనిర్వక్రచక్రశోభితహస్తా.

పంచచామరము.—

స్ఫారగుణహార శ్రుతిసార జగదేకా
ధార విదుదార నగధార నవమేఘా
కార యవికార యనికార కరుణాలం
కార భవభావశుభకారణవిహారా. 111

గద్యము. ఇది శంకరస్వామిసంయమీశ్వరచరణసరోరుహాధ్యా
నానందసౌరదర్యధుర్య శ్రీసూర్యసుకవిమిత్రసంభవ శంభు
దాసలక్షితాభిధేయ యెఱ్ఱయనామధేయప్రణీతం బైన లక్ష్మీ
నరసింహావతారం బనుపురాణకథయందుఁ బ్రథమా
శ్వాసము. 111

---

1. వినుతవిశారదనారద. 2. మోదభ్యస్తా.

శ్రీరస్తు

ద్వితీయాశ్వాసము

మదహోబలతీర్థ
గ్రామణి శ్రుతికామినీశిఖామణి కరుణా
ధామ జగదవనవిహిత
స్థేమ దురితకరటిసింహా శ్రీనరసింహా. 1

వ. దేవా రోమహర్షణుండు మహర్షుల కిట్లనియె. అట్లుపుట్టి హిరణ్యకశిపు హిరణ్యాక్షులను పేళ్లఁ బ్రసిద్ధివహించిన యయ్యిద్దఱు దైత్యులయందును నగ్రజుండు. 2

సీ. కనలుబింకపుఁగింకఁ గలుగు వేఁడిమియెల్ల
[1]నెక్కటిరై యొడ లెత్తె ననఁగఁ
గఱకుఁబ్రల్లదమునఁ గల్గుపోఁడిమియెల్ల
నచ్చమై తెగఁబోడ వయ్యె ననఁగఁ
గటికిరై తనశారుగర్వంబునకుఁ గల
చేగ యెల్లను రూపు చెందె ననఁగ
వెగ్గలంబై పేర్చు వీరంబునకుఁ గల
పసిక యెల్లను మేను వడసె ననఁగఁ

1. నొక్కటిరైయొడలొత్తె.

గీ. ప్రళయకాలదహనుఁ బోలించుదోర యనఁ
జండదండధరునిసఖుఁ డనంగఁ
దేజరిల్లె నైజతీవ్రమానమన హి
రణ్యకశిపుఁ డపశరణ్యరిపుఁడు. 3

మహాస్రగ్ధర. తనదోర్దర్పంబు తెల్పం దలఁచి సరభసోత్ఖాతది
గ్దంతిదంత,ధ్వనితబ్రహ్మాండవాదోత్థ తరళితగతులం దారతా
రౌఘముక్తా, జనితప్రాలంబరాకాశశధరకలితచ్ఛత్రుఁ డై
మేరుసింహాసన మెక్కం జూచు దైత్యేశ్వరుఁ డతులని
జైశ్వర్యవిఖ్యాతి నొప్పన్. 4

తే. అమరు లనినఁ జంప నలుగు [1]హావ్యాహారు
లనిన నోరికళ్లు గొనఁగఁ దలఁచుఁ
[2]త్రిదివవాసు లనిన నదుమంగఁ జూచుఁ బా
తాళమునకు దేవతల నతండు. 5

క. ద్వేషించు నాగమంబుల
రోషించున్ ధర్మపదనిరూఢస్థితికిన్
బోషించు మత్సరోద్ధతి
భూషించు మదాతిరేకమునఁ జరితంబున్. 6

చ. ఇట్లు ప్రకృతిపాపుష్యదూష్యప్రకారుం డగుచు నయ్యసుర
వీరుండు సంతతైశ్వర్య విహారంబుల వర్తిల్లుచుండి తనమనం
బున నొక్కనాఁ డిట్లని వితర్కించు. 7

చ. అమరులతల్లి కంటెను మదంబ వరిష్ఠ త్రిలోకరాజ్యభో
గములును నాకయోగ్యములుగాని నిలింపుల కెట్లు గల్గును

1. నవ్యాహారు. 2. త్రిదివరాసు.

ద్యమగరిమంబుమై సురల నందఱ మ్రుచ్చులఁ బోలెఁ దీవ్రదం
డమునను [1]జంపి యేన తగ డక్కఁగ నేలుదు లోక మంత
యున్. 8

క. కావున నుగ్రవ్రుఁదపముఁ
గావించెదఁ దపముచేతఁ గానివి కలవే
యేవిధముపనులకైనను
గేవలబలమున నుపాయకృత్యము వెలిగన్. 9

సీ. అమరపదంబును నమరేంద్రపదము త
పం బను భూజంబుపండ్లు గావె
సప్తర్షిపదము భాస్వత్ ధ్రువపదమును
దప మను పుష్పగంధములు గావె
పద్మజాపదమును బద్మాక్షుపదమును
న్నతతపశ్శుక్తిరత్నములు కావె
సిద్ధపదంబును శ్రీకంఠుపదమును
రూఢతపోభానురుచులు గావె

గీ. తపములావునఁ గాదె యిద్ధరణివలయ
మఖిలమును దాల్చియున్న వాఁ డహి యొకండ
కాన ధర్మార్థకామమోక్షముల కెల్లఁ
దపము సాధన మగుట సిద్ధంబ కాదె. 10

క. పోయెద నిప్పుడ యుద్యద
మేయతపోనిష్ఠ నజుని మెచ్చించెద ను
త్కాయక్లేశవ్రతవిధి
నేయుల్లములైనఁ గఁగఁ గెమ్మెయి నుండున్. 11

---

1. జంపె నెన్నఁదగదక్కఁగ నేలుదు.

వ. అని తలపోసి యప్పుడ కదలి మునిసిద్ధసేవితం బైనగంధ మాదనంబునకుం జని యందు జటావల్కలాజినప్రముఖతపో లక్షణ లక్షణీయాకారుం డై యాధీరుండు. 12

క. నాలుకలు గ్రోయువహ్నులు
నాలుఁగుదిక్కుల నమర్చి నడుమ నిలిచి సూ
ర్యాలోకనపరుఁ డై మును
గా లొక్కటి మోపి నిలిచె ఘర్మపువేళన్. 13

సీ. ఏపారుతుహినగాలినెఱిమంట లొండొండ
వ్రేసిన నేమియు వెగడుపడక
వడిగాలి [1]సుడిసిన మిడుఁగురు లందందఁ
బొదివినఁ దాలిమిఁ బ్రిదులనీక
పొంగారి దట్టంపుఁ బొగలు మూదుకొనంగఁ[2]
బర్విన నెంతయు భ్రమసివడక
యఱిముఱి నల్లడ నడరి పెన్గొఱవులు
పైఁ బడ్డ గడలకుఁ బాసిచనక

గీ. దిట్టతనము పేర్మి దేహాభిమానంబు
విడిచి నిష్ఠ యేడుగడయుఁ [3] గాఁగఁ
బరమతప మొనర్చెఁ బంచతపస్సుల
కితఁడె యొక్కఁ డనఁగ దితిసుతుండు. 14

శా. విద్యుత్కేతువు లొప్ప శక్రధనురావిస్ఫారఘోరంబుగా
నుద్యద్గర్జితదుందుభిధ్వనులతో నుగ్రాంబుదవ్యూహముల్

1. సురగిన. 2. దాఁటుకొనంగ అనియుండును. 'దూదుకొను' అసా
ధుంటుకము. 3. గాక.

మాద్యద్భాస్కరమండలాక్రమణసామగ్రిఁ దివిం బర్వె నే
కోద్యోగంబున గ్రీష్మకాత్రవునిపీరోత్సాహముందూలఁగన్.

క. తొలువానలు గురియఁగఁ ద
జ్జలనివహము దైత్యవిభునిసంతప్తాంగం
బులయందుడిందు నౌర్వ
జ్వాలనశిఖల డిందు జలధిసలిలముఃపోలెన్. 16

తే. బట్టబయటఁ బ్రౌఢపద్మాసనస్థుఁడై
యున్నయతనిమీఁద నొక్కపెట్టఁ
గులనగంబుమీఁదఁ గూల్చువిధంబునఁ
గూల్చె జలధరములు ఘోరవృష్టి. 17

స్రగ్ధర. దీర్ఘస్ఫీతాంబుధారల్ దెరలఁబొదువ నుద్వేగదూరుండు
స్ఫూర్జన్నిర్ఘోషోత్తర్జగర్జానినదము లదరఁ నిశ్చలాంగుండు
ప్రేంఖన్నిర్ఘాతోత్పాతవిద్యున్నికరము లదరఁ నిర్వికా
రుండు ధైర్యం,బర్ఘాతీతంబుగా నయ్యసురవరుఁడు వర్షా
గమం బల్లు పుచ్చెన్. 18

క. పదపడి హేమంతుని సం
పద యొయ్యన శీతగిరియుపాంతమువలనం
గదలి చనుదెంచుపయ్యెర
నొదవి తనమయంబ యగుచు నొప్పారఁ బర్వెన్. 19

ఉ. ఒక్కట మైహికంబు లగునుత్తరమారుతము ల్శరీరముల్
వ్రక్కలు సేయ నేతెఱఁగువారికి నోర్వఁగరానిరాత్రులన్
బుక్కిటిబంటినీటఁ బరిపూర్ణఘనస్థితి నిల్చె దానవుం

---

1. బులయందుండిది. 2. ప్రేంఖన్. 3. యొయ్యన. 4. బొల్చె
నంతయున్.

డక్కజ మైననిష్ఠఁ గొనియాడఁగఁబట్టుగఁ [4]బొల్చి యొంత
యున్. 20

సీ. దనుజఘోరతపోగ్రతకుఁ దలంకినమాడ్కిఁ
గమలినసెత్తమ్మి కన్నుమూయ
వ్రతమువేఁడిమివెమ్మదిలిజామేనికి నోడు
క్రమమునఁ గడలుఁ దీరమున కొదుఁగ
నసుర వెచ్చనియూర్పు[1]లడరఁగనింకెడు
నీటి [2]మాఱనమంచు నీరుగురియ
జలదేవతలు దైత్యుకలితనం బగ్గించు
[3]సెలువున సారసోక్తులు చెలంగ

గీ. దివిజవైరితపము తెఱఁగెల్లఁ గంటికి
నిదుర లేక చూచునదియుఁబోలె
వికచకుముదనేత్రవిభవ యై[4]రేలఁ జె
న్నొందె దానవేంద్రుఁ డున్న సరసి. 21

వ. మఱియు నమ్మహావ్రతుండు తపోవిశేషాభిలాషంబు దనకుం
బరిపోషణం బొనరింప నిర్దోషహృదయుండై కడంగి. 22

తే. [5]వేళ్లఁదూండ్లఁ గూరలఁ గొంత నీళ్లఁ గొంత
గారవమునఁ దపోయాత్రఁ గోరి నడపె
గాడ్పు గ్రోలుచు మఱికొంతకాల ముండె
వెండి యాచందమునన దా విస్మయముగ. 23

వ. ఇవ్విధంబున ననేక సంవత్సరంబులు ధీరవ్రతాచారుం డై
యున్న యాదైతేయతాపసుతపంబు పెంపునకుం . దలంకి

---

1. లడరెడునింకెడు. 2. మారనమంచు. 3. సెలగున. 4. రేలు
జనొ్నందె. 5. వేళ్ళదిండ్ల.

పురందరుండు దేవగురునాశ్రమంబునకుం జని నమస్కరించి యతనిచేత నాశీర్వచనంబుల నభినందితుం డై యిట్లనియె.

మ. జనకుం డొక్కఁడ వేఱుతల్లులు జగత్సామ్రాజ్యపూజ్య స్థితుల్, దనకుం బా లనుచుర్ సమత్సరమతిర్ దైతేయుఁ డత్యుగ్రద, ర్శనదుర్వారతపస్కుఁ డయ్యెఁ గరుణాసంపన్నుఁ డౌ ధాత పట్టున ప్రత్యక్షత[1]నొంద మత్పదవి వేఁడుర్ వాఁడు నెబ్భంగులన్. 25

క. అసురతపంబు జగంబుల
కసహ్యమై యునికిఁ జేసి యంబుజభవుఁడుర్
వెసఁ దత్ప్రీతమనమునకై
యసంశయము దివిజరాజ్య మతనికి నొసఁగున్. 26

క. నిను నాశ్రయించియును నే
ననఘా కడలేనివనట యనువననిధిలో
మునుఁగుదు నె ప్రతీకారం
బొనరింపఁగదయ్య దీని నూహించి కృపన్. 27

చ. అనుటయు దేవమంత్రి దరహాసముతో దివిజేంద్రుఁ జూచి యి ట్లను; నిది యేమి భీతిలఁగ నంచితసత్యతపోనిరూఢి నీ కనినపదంబు ద్రిప్పఁగ జగత్పతిపద్మజు కైనఁ బాడియే విను దితిసూనుఁ డివ్విధము వేఁడెద నన్నను నాలుకాడునే.

వ. అదియునుంగాక. 29

సీ. ఏ దేవుతుద మొద లెఱుఁగక నేఁడును
శ్రుతిమార్గములు బహుగతులఁ దిరుగు

---

1. నొంది.

నేదేవు నాత్మలో నీక్షించు ధన్యులు
ప్రార్థనీయులు పద్మభవుని కైన
నేదేవులీలలై యొసఁగుజగంబులు
సృష్టిరక్షా[1]సము పేక్షఁ బరఁగు
నేదేవునకు సాటి యేదేవుఁడును గాఁడు
నానాగమోక్తనిర్ణయము లొప్ప

గీ. నట్టియాదిదేవునంబుధిశయను ల
క్ష్మీకపోలముకురమితముఖాబ్జు
నాశ్రయించినాఁడ వతఁడు నీయెడఁ గృప
గలఁడు నీకు నేల [2]కలఁగ ననఘ. 30

ఉ. పొందవు దుఃఖముల్ భయము పొందదు పొందదు దైన్య
మెమ్మెయిన్, బొందవు తీవ్రదుర్దశలు పొందుఁ బ్రియంబులు
పొందు సంపదల్, పొందు సమగ్రసౌఖ్యములు పొందు
సమున్నతకీర్తులెందు గోవిందపదారవిందపదవీపరిణద్ధగరిష్ఠ
చిత్తులన్. 31

క. తను నెబ్భంగిఁ దలంతురు
జను లాభంగిన తలంచు సరసీరుహాలో
చనుఁడును వారలఁ గావున
ననిశంబు కృతార్థమతులు హరిపదభక్తుల్. 32

క. హరిభక్తులతపము తపము
హరిభక్తులజపము జపము హరిభక్తులభా
సురజన్మము భవసారము
హరిభక్తులు భువనపావనైకవిహారుల్. 33

1. సమాపేక్ష. 2. కలుఁగఁదనఘ.

క. హరి యను రెండక్షరములు
దొరకొనఁ దీపాసఁగు జిహ్వతుది నెవ్వని క
న్నరుఁ డొకఁ[1]డిభ్యుఁడు భవసా
గరని స్తరణ ప్రకాండకౌశలమునకున్. 34

సీ. దారుణదురితాంధకారసూర్యోదయం
బధికపాతకవిపినానలంబు
నిబిడకల్మష మేఘనిర్భరపవనంబు
బాఢపాపాంబుధిబాడబంబు
క్రూరకిల్బిషశైలకులిశనిపాతంబు
ఘనకలుషోరగగరుడమూర్తి
ఘోరదుష్కృతకాలకూటగంగాధరా

యతులాఘుహరిణపంచాననంబు

గీ. సకలకల్యాణమూలంబు సకలవేద
[2]శాస్త్రసారంబు సకలార్థసంచయంబు
సకలమంత్రరహస్యంబు సాధుహృదయ
నర్తనము విష్ణునామసంకీర్తనంబు. 35

శా. వేదాంభోధి మథించి వెండియు మహావిస్తీర్ణశాస్త్రార్థసం
వాదంబు ల్దలపోసి చూచి బలువై వర్తిల్లులోకోక్తియుఁ
గాదా నంచు గణించి యొక్కతలఁపై కాదే మునిశ్రేణి సం
పాదించెక్ హరిసేవనంబుఁ దగ సంభావ్యంబు సేవ్యంబుగన్.

ఉ. శ్రీస్తనకుంకుమద్రవనిషిక్తభుజాంతరభాగవిస్ఫుర
త్కౌస్తుభరత్నమూర్తిరుచిగర్వితనాభిసరోజసౌరభ

---

1. దభ్యుఁడు. 2. శాస్త్రవారంబు.

ప్రస్తుతమత్తభృంగరవరాగరసోల్బణభోగిభోగత
ల్పాస్తరణుం దలంచుసుకృతాత్ములపాస్తసమస్తకల్మషుల్.

వ. అని పలికి యాఖరదూషణశోషణ [1]కారణంబు నఖిల దురి
తోత్తారణంబైననారాయణమంత్రంబు సవిశేషసంస్కారం
బుగా నుపదేశించి యిది పరమగోప్యంబైనజప్యంబు నీవు
నియతమానసుండవై దీనిని సేవింపుము దుస్థితు లెయ్య
వియు నిన్నుం బొరయలేకున్నట్టు నిమ్మహావాక్యప్రభావంబు
భావింప నెవ్వరికి నశక్యంబు. 38

తే. అంబుజాసనుఁ డాదిగా నాద్యు లెల్ల
నిమ్మహామంత్రపరమార్థ మెల్ల నాఁడు
నాత్మఁ గన్గొని ముదమంది యాచరించి
యభినుతించి భజింతు రత్యంతనియతి. 39

వ. హిరణ్యకశిపుతపోవిజృంభణంబునకు భయం బందవలవదు.
దైత్యులయైశ్వర్యం బయ్యును దుదిముట్టనేరదు. నీరజో
దరుతోడిమాత్సర్యంబు కార్యంబుగాఁ దలఁచువారికి నేరూ
పంబున నిత్యోన్నతులు గలుగ నేర్చునె? విష్ణుద్వేషంబును
నిరంతరదోషంబును శ్రుతిధర్మవిరోధంబును సుజననిరోధం
బును నసురస్వభావంబులు గావున. 40

క. నారాయణవిద్వేషులకు
క్రూరుల కాయువును శ్రీయుఁ గులము బలంబుఁ
బేరును బెంపును బొలియును
ఘోరనరకకూపములను గూలుదురు తుదిన్. 41

1. పరాయణ పదద్వయనిరాకరణ.

తే. విష్ణుఁ డిహపరదైవంబు విష్ణుదేవు
నొల్లమియ యిహపరముల నొల్లకునికి
విష్ణుపదభక్తిభావపవిత్రుఁ డగుట
గౌరిహాకాముష్మికప్రీతి నందఁ గనుట. 42

క. అనువాచస్పతిభాషణంబులకు నాహ్లాదంబు సంధిల్లన
య్యనఘుం డచ్యుతపాదసుస్మృతినసై కాయత్తచేతస్కుఁడై
మునివంశోత్తమునం ప్రిపద్మము శిరంబుం జేర్చి వీడ్కోలతం
డానరింపఁగ జనియెఁ పురంబునకునితోద్యద్భాసితైశ్వర్యుఁడై.

వ. చని వెండియు వివిధవితర్కజనితపరిస్పందం బగుడెందంబు
డిందుపఱుపనేరక సురవిభుం డసురతపంబునకు నపాయం
బాపాదించు నుపాయంబు ప్రయోగంబుచేయుట మేలుకాక
యని తలంపుపుట్టిన నప్పుడ రంభాప్రభృతు లగు నప్సరో
వనితలం బిలిచి గౌరవంబుగా నేకాంతంబ యక్కాంతల
కి ట్లనియె. [ల్

శా. లావణ్యోదయముల్ ప్రియంబులుచితాలాపమ్ము లాటోపము
భావంబుల్ చతురస్వభావములు చెప్పం బెద్దమీయందు మీ
కీవిశ్వంబున గెల్వఁ గూడనివిభుం డేవాఁడు లేఁ డిప్పుడుఁగ
దేవేంద్రస్థితి మీరు కల్గుటఁ గదా దీపించె రూపింపఁగన్.

ఉ. మించినపేర్మి నేయెడల మిన్నులుముట్టి వెలుంగునట్టిమా
అంచులకై[1] దువుఁగ తృణకణాకృతియై వెడబాయఁబేర్చి ద
ర్పించిన ధీరచిత్తములఁ బెల్కుఅనాటి [2]కలంప నాకు మీ
యంచితచారుచంచలకటాక్షము నమ్మినయస్త్ర మిమ్మెయిన్. 45

1. కైదువుల్. 2. కలంక.

సీ. ఉల్లంబు మీచూడ్కు లుచ్చిపోకకుఁగదా
వాలమ్ములకు నోర్చు వారికోర్కి
మీ క్రొవ్వుఁజన్నుల మీఁదియున్కి యగదా
వ్రతముల నరిగెడు వారియాస
లీలమీ కెమ్మోవి గ్రోలుటకై కదా
వడి సోమరస మాను వారితృష్ణ
మీయింపుఁగూటమి మెఱయుటకై కదా
వనితలఁ దొరఁగెడు వారితివుట

గీ. పుణ్యసస్యంపుఁబంటలు భూరినియమ
తరుఫలంబులు సౌఖ్యాధిదైవతములు
నిఖిలసంసారసారంబు లఖిలలోక
రత్నములు మీర లప్సరోరమణులార! 47

ఉ. మానము [1]ప్రోదిగాయె నియతిమాత్రముగాఁ బొడవై ధరిత్రినె
వ్వానికి వ్రాలకున్న గరువంపు[2]శిరంబును వంచఁ [3]జూచు ను
న్మానమహత్త్వధన్యుఁ డగుమానిసి యైనను రోషవిభ్రమ
భ్రూనటనాభిరామ లగుపొల్తుల పాదతలంబు చేరువన్. 48

చ. వ్రతములఁ [4]గొచ్చి శీలముల వ్రచ్చి జపంబులఁ గ్రోలి
యుత్తమక్రతువులఁ దోలి యోగములు గ్రాఁచి తపంబుల
వేఁచి [5]యెందు న, ప్రతిహతలీలమై మదనుబాణచయంబుల
తోడునీడలై, ధృతులు తలంచుచుండు సుదతీమదతీక్ష్ణకటాక్ష
కోణముల్. 49

1. ప్రోదిసై 2. శిరంబును 3. జూచుచు 4. కొల్చి 5. యందు

సీ. చామల నగుమోముఁజందురు పొడవున
రాగాంబుధులు నిట్ట గ్రమ్ము ననుట
పాలఁతాలనునుదీప్పుఁబలుకులయింపున
నుల్లంబు నోలంబు నొందు ననుట
మెలఁతల తఱచు రెప్పలవలిగప్పులు
జవనంపుఁజీఁకటిగవియు ననుట
చెలువలనిద్దంపుఁ జెక్కులచాయల
భావము ల్వోలవెలఁ బాఱు ననుట

గీ. యద్భుతంబు లై విపులభవాబ్ధిఁదిరుగు
జనులహృదయంబు లనియెడుజలచరములు
లీలఁదిగువంగ వలరాజుకేల నున్న
బలువలలుగావె కాంతలచెలువు లెల్ల. 50

క. కావున మీఁ రెఱుఁ గంతయు
భావించి జగద్ధిత మగుపని యొక్కటి సం
భావముతో మిముఁ బనిచెద
నేవిధమున నైన నిర్వహింపఁగవలయున్. 51

క. దితిజుఁడు హిరణ్యకశిపుఁడు
వ్రతచర్యానిష్ఠ నున్నవాఁ డాతని ధీ
రత గంభీరతయును విక
లత నొందింపుఁడు భవద్విలాసప్రౌఢిన్. 52

ఉ. మీ రిటువూని యీ క్రమము మేకొని చేసిన దివ్యరాజ్యల
క్ష్మీరమణీయమై భవము చిందిలిమందిలిగాక దక్కుఁ బెం

పారఁగ నాకు నాకుల జరామరతాగరిమం బొకింతయుఁ
వేరు నొనంగనీ [1]కడరఁ బ్రీతి భుజింతు [2]రభీష్టభోగముల్.

చ. చనుఁ డసురేంద్రుఁ డున్న వికచద్రుమపుష్పసుగంధిగంధమా
దనవనభూమికిఁ భవదుదంచితయోగ్యసహాయలీలకై
పనిచెద నీక్షణంబ మధుపవ్రజకోకిలకీరమీనకే
తనమధుమానసాప్ప్రసుధాకరదక్షిణమారుతంబులన్. 54

వ. అనిన నయ్యింతు లందఱు నట్లకాక యని యియ్యకొని
రప్పుడు తిలోత్తమ యయ్యమరోత్తమున కిట్లనియె. 55

సీ. ఏను గ్రీఁగంట నొక్కించుక చూచిన
    ఖలుఁడెంద మైనను గరఁగు ననిన
నాయింపుఁబలుకు కర్ణములు సోఁకినఁ బితా
    మహుఁ డైనఁ జదువులు మఱచు ననిన
[3]నేఁ దియ్యమున నటియించిన హరుఁ డైన
    మరునికన్నులసన్నఁ [4]దిరుగు ననిన
నారూపు చూచిన శౌరియు నహితల్ప
    [5]మురలి పల్లవశయ్యఁ బొరలు ననిన

గీ. [6]నఱితి యైనఁ దార్ష్యమను కైన నుల్లంబు
చులకనైన [7]జపము లులకనైన
నేమములతపంబు నిల్చునె నాయెదు
రెదుర నధిప మాట లేల యింక. 56

---

1. కదరు 2. నభీష్ట. 3. ఏను దియ్యమున నటించిన. 4. దఱుగు.
5. మురఁగి. 6. నరతి. 7. దపము.

క. చూఁచెదవు గాక యే నిటు
చూచిన నయ్యసురతపము సొంపఱి వ్రతని
ష్ఠాచరణము తూఁపర మగు
గోచరమై మనసు ద్రిప్పుకొని సోలంగన్. 57

వ. అని పంతంబులు పలికిన యమ్మగువమాటకు మరున్నాయ
కుండు మనంబునం బ్రమదంబునొందె నయ్యిందువదనలందఱు
పురందరు వీడ్కొనిచని గంధమాదనంబుఁ జొచ్చి రంత. 58

క. వారలతోడనెయాత్మ
స్ఫారవిభవ మెల్లఁ గొని వసంతుఁడు దనయా
కారంబుఁ జూపె నక్కాం
తారంబున శిశిరసమయదర్పా[1]పహుఁడై. 59

చ. ఇదె చనుదెంచెఁ జైత్రుఁడని యెల్లవనంబులకుం బ్రమోద
ముల్, పొదలఁగ [2]మేలివార్త గొని పోరున వచ్చిన దాడికాఁ
డన, న్మృదువనదేవతాముఖసమీర మెదుర్కొన నుల్లసిల్లె
నిం, పొదవఁగ దక్షిణానిల మనూనమనోహరఖేలనంబునన్.

ఉ. పండిన [3]యాకుడుల్లి నవపల్లవముల్ తిలకింపఁ బూఁబొదల్
నిండఁగఁబర్వె లేఁగొనలు నిద్దములై నిగుడంగ మ్రాకు లొం
డొండఁదలిర్చె నామనిసముజ్జ్వలయోగరసాదనక్రియన్
[4]గొండికపాయముల్ మగుడఁ గోరి భజించినసిద్ధులో యనన్.

ఉ. ఎందును బుష్పసౌరభమ యెందును మందమదాలి ఝుం
కృతుల్, ఎందును సాంద్రపల్లవము లెందును గోకిలకంఠ
కూజితం, బెందును విస్ఫురత్ఫలము లెందును గోమలకీర

1. వహుఁడై. 2. మేని. 3. మ్రాకు. 4. నొండొక.

భాషితం, బందము లయ్యె మందమరుదంచితచారువనాంత
రంబులన్. 62

తే. సరస కింశుకకోరకసంచయంబు
చెలువు తిలకించె భావినృసింహదేవు
[1]దీప్తనఖపంక్తి ప్రకటమై తేయరుధిర
సేకరుచి నొప్పుతెఱఁగు సూచించినట్లు. 63

ఉ. కాముఁడు లోక మంతయును గైకొని పట్టము గట్టికొన్నఁ బే
రామని సేయుపండువులయం దొడగూడినదివ్యగంధముల్
నా మెఱుఁగారుక్రొవ్విరు లెలర్చినసంపెఁగ లొప్పెఁ గామసం
భ్రామితకామిచిత్తశలభంబులు గ్రందుగఁ [2]జెంది మ్రందఁగన్.

చ. అవిరళచారుకోరకచయంబులలోకములంద చూడ్కులం ?
దవులఁగఁజేసె నెల్లెడలఁ దద్వన[3]ధూమములు, గాఢరాగముల్
యువతులచిత్తవృత్తముల నూన్ప ననంగుఁడు సంగ్రహించె
నా, బ్రవితతలీలఁ బెల్లెసఁగెఁ బల్లవసంతతి గుత్తులోయనన్.

చ. తనియక కమ్ములిచ్చి చవి దాఁకినచొక్కునఁ గన్ను[4]మ్రాలఁ
జం, చునఁ జవికాటుగాఁ గఱచుచున్నవచూతజపల్లవంబు గై
కొని విహరించుకోకిలము కొమ్మల తియ్యని మావి మోవి
మోహానరుచిఁ బాసి వందుపథికావలికిం కటఁజేసె[5]నావనిన్.?

సీ. అంచబోదల మోద మారంగఁ జెక్కిళ్లు
గొట్టుచు నెలదూఁడుకొనలు నలుప
నలిబాలికల ముదం బెలరారఁ బింపిళ్లు
గూయుచు మధువులు గ్రోలి సోల

---

1. దీప్తి. 2. జెందు. 3. ధూమముల. 4. వ్రాల. 5. నావనిన్.

[1]జక్కవదో లక్కజపు వేడుకల దిమ్మ
[2]దివురున నకరువుల్ దిగిచికొనఁగ
మలయానిలుఁడు గర్వ మలరంగ గుఱువులు
వాఱుచు నెత్తావిచూఱలాడఁ

గీ. బసిఁడిగద్దియ[3]యాదుద్దుపైఁగరంబు
ప్రీతినెలకొన సిరి పేరుఁ బెంపుఁబడయఁ
గామినులచూడ్కి రేఁకులకాంతి వడసి
దర్పమునఁ గ్రాల నొప్పారెఁదమ్మివిరులు. 67

చ. వలివిరవాదిక్రొవ్విరులవాతుల మూతులువెట్టి తేనియల్
కొలఁదికి మీఱఁ గ్రోలికొని క్రొవ్వున జివ్వల నీన నొక్కమై
దలముగ దీటు గట్టుకొని దాఁటెడు తేఁటులచైద మెల్లెడన్
గలయఁగ వృక్షవాటికలఁ గ్రమ్మిన కాలతమోనికాయముల్.

తే. పొగడ[1]మ్రాకు మొదళ్లను బుష్పరసము
దొరఁగి నెత్తావియందును నెరయ నొప్పెఁ
బూచుకొఱకు నైమున్న యింపులు దలిర్పఁ
గడఁగి వనలక్ష్మి యుమిసినకళ్లె యనఁగ. 69

క. పూఁచినయశోకములయం,
దేచినతుమ్మెదలరవము లింపెసఁగెఁ బోరిం
దాఁచువనదేవతల చర
ణాచలితము లైనయందియలమ్రోఁత యనన్. 70

చ. విలసితచంద్రకాంతమణివేదులపై మృదుమారుతాహతిన్
దలముగఁ వ్రాలి తానవిగఁ దాఱనిపువ్వు లయత్నశయ్య లై

1. జక్కవడో. 2. దివురున కరువలి. 3. గాగ్రుద్దపై. 4. మ్రాకుల మొదలను.

పొలుపుగ మాధవీవలయముల్ తరుణీతరుణవ్రజంబులన్
బిలిచె మనోజలీలలకుఁ బేర్చు మదాకులభృంగగీతులన్. 71

చ. చిలుకలపిండునొప్పిదము చిత్రసురాయుధలీలయేపునం
[1]జెలఁగ మధువ్రతావలులచిక్కనిమ్రోఁతనుగర్జ లుల్లస
త్ఫలరసపూరముం దొరలఁ బర్వుట[2]సౌధలు గాఁగ మేఘ
పంక్తుల క్రియనొప్పుభూరుహతతుల్ మధువేళఁ బయోద
[3]వేళనాన్,

చ. మనసిజమంత్రఘోషములు మన్మథునానతిమాటలిందిరా
తనయవిలాసహాసములు దర్పకునార్పులెలుంగు లంగజ
స్మునిచదువుల్ మనోభవునిమోహనగీతు లనంగఁ జారుషే
లనములు నెల్లదిక్కులఁ జెలంగె మదోత్కటకోకిలధ్వనుల్.

చ. అరుదుగఁ దేఁటితేఁగెగొనయం బెసకం బగుపచ్చవింటిని
బ్బరముగ మోపి కెందలిరుబత్తడికం బరువంపుమావిక్రొ
వ్విరిబలుగాఁడితూఁపు లిడి వీరపుగర్వము నెమ్మనంబులోఁ
బిరిగొనఁ దోలితొప్పరలఁ బెట్టె ననంగుఁడు పాంథలోకమున్.

సీ. వెలయు నీవెన్నెలవెల్లికాంతులసిరి
పిఱుఁదుదీవులు చేరి మెఱయ కున్న
వెలయు నీవెన్నెలతెలుపునఁ జామల
చూపు చీఁకటిఁ జొచ్చి పొగగ కున్న
నెనయు నీవెన్నెలతనుపున నింతుల
ఘనకుచంబుల [4]యుష్మ గదియ కున్న

1. జెలఁగు. 2. సౌదలుగాక. 3. వేళలన్. 4. యుఁష్మ,

నాదవునీవెన్నెలయురవడిఁ బోలఁతుల
తమకంపుఁజెయ్వులఁ దగలకున్న

గీ. మునిఁగిపోరె మన్మథునకగ్గమై పోరె
చాలఁ గొంకుపోరె తూలిపోరె
యనఁగ నుల్లసిల్లె నామనిరే లతి
స్ఫారసారసారసాంద్రరుచులు. 75

వ. ఇట్టివసంతసమయంబునందుఁ బురందరాదేశంబు నెఱపం బూని చనుదెంచినవనజలోచన లద్దనుజతాపసునివాసంబును ముని సిద్ధగంధర్వసేవితంబు [1]నైన యావనంబున. 76

సీ. కమనీయకరపద్మకాంతిపల్లవములు
కోమలస్మితదీప్తి కుసుమములును
చారుపయోధరస్ఫారగుచ్ఛములును
లలితబింబాధరోజ్జ్వలఫలములు
సురభినిశ్వాసభాసురగంధ[2]పవనము
లుచితసల్లాపకీరోక్తములును
గలమధురోద్గీతకలకంఠరవములు
కాంచీనినాదభృంగస్వనములు

గీ. నతిశయిల్లఁగ మధుసమయాధిదేవ
తలు శుభాకారలీలలు దాల్చి రనఁగ
నెమ్మి పుష్పాపచయకేళినెపమునఁ బెట్టి
యందుఁ జరియించి రింపార నిందుముఖులు. 77

క. క్రమమున వాటలపైఁబడి
[3]యమరాంగన లమరవైరి కంతను [4]నింతక

1. బై. 2. పవనములునుచిత. 3. నమరాంగన. 4. వింతక.

సమదగతిఁ జేరి తమయిం
పమరెడుచెలువున నటించి రభినవభంగిన్. 78

చ. [1]కదలఁ గుచద్వయంబు వడఁక న్దనుమధ్యము కచదీధితుల్
చెదరఁగ మోము లేఁ[2]జెమటఁ జెన్నొదవన్ బొలపంబు గన్గవం
బొదలఁగఁ గంకణధ్వనము పొల్పెసలార సుమాస్త్రదర్పముల్
ముదరఁగ నుల్లసిల్లె నొకముద్దియ కందుకఖేలనంబునన్. 79

ఆ. పిఱిఁది పెంపువ్రేగుపఱుపనందంద ప
య్యెద దొలంగఁ జన్ను లదర నంది
యలు సెలంగ నలసయాన మెలర్ప రా
యంచఁ బట్టఁ దిరిగె నబల యొర్తు. 80

సీ. మునికాళ్లు మోపి నిక్కినఁ బదచ్ఛవి నేల
యును బల్లవించిన యొప్పు మెఱయ
[3]వలులేది నతనాభి జెలసి యొక్కింత సా
గినమధ్య మెంతయు ఘనతఁ దీయ
మొగ మెత్తి మీఁదికి నిగిడించుచూపులఁ
గన్నులవిప్పెల్లఁ గానఁబడఁగఁ
గడలొత్తుకరమూలఘనకాంతి చూపఱ
డెందంబుతో నిక్కి డెక్కొనంగ

గీ. నొయ్య డాకేల దవ్వుల నున్నతిఁగఁ
దిగిచి నఖదీప్తు లంతంత దీటుకొనఁగ
లీలఁ బెఱకేల నచ్చరలేమ యొర్తు
గోసెఁ బువ్వులు ప్రమదవికాస మెసఁగ. 81

1. కదలుకుచ. 2. జెమట చెన్నొదవన్. 3. వలలేది.

తే. ఓర్తు కరతాళ మొనరింప నోర్తు సమద
గీతి పచరింప సరితాళగింప నోర్తు
మధురమదిరా[1]రసోల్లాసమత్త యగుచు
నాడె నొక్కతె లలితాంగి హారిగతుల. 82

సీ. అమృతంపుసోన పై నడరినట్లే పాట
చెన్నున మోరళ్ళఁ జివురు లొత్తె
మారుతాహతిపేర మ్రాకులు దల యూపఁ
దొడఁగె [2]మరందమాధుర్యమునకు
నింపులగమి యైనయీరాగరసము దీఁ
గలకుఁ గోరకపులకముల నొసఁగె
సెలయేటులకు నశ్రుజలములు దొరగించె
గిరులును మంజులగీతిఁ గరఁగె

గీ. ననినఁ బోలుఁ బొసఁగు నగుఁ దగు ననఁగ స
చేతనంబు లెల్లఁ జిత్రరూపు
నట్లు సోగి నిలువ నంగన యొక్కతి
[3]పాడెఁ గలమనోజ్ఞభంగు లలర. 83

క. జంకెలు బుజ్జవములునుం
గింకలు దళుకొత్త నోర్తు గిరంబులకుఁ
నంకలు జదుల్లు కరములు
నంకణముల సదువు గరపె హాసితోక్తులచేన్. 84

సీ. కెమ్మోవితావికే గ్రమ్ముతుమ్మెదగమి
తూలెడు కురులలోఁ దొడిఁబడంగఁ

1. రసోలస. 2. మృధిరణ. 3. పాడఁగలమనోజ.

జలితకర్ణోత్పలదళముల కాంతి న
పాంగదీప్తులు వెంటఁ బఱపుగాఁగ
సీమంతమునఁ బొల్చు సేసముత్తియములు
బెరయు [1]గ్రుమ్ముడిక మ్మవిరులు దొరుఁగ
నాందోళన భ్రాంతి నమరు పాలిండ్లపైఁ
జెమటబొట్టులు హారసమితిఁ బ్రోవ

గీ. వళులలావున నలికొను బలిసి నిలువఁ
జూచువారిచూడ్కికి నొప్పుమాఱు లిడుచు
లీలఁ బాడుచుఁ దీఁగయుయ్యాలనెక్కి
పోయియూఁపఁగ నొప్పారెఁ బొలఁతి యొకర్తు. 85

చ. వలపల డాపలన్ వరుసవాలు గనుంగొనఁ జూపు లార్చుచున్
దిలకము దీర్చుచున్ గురులు దీటుచు వీనులమానికంపుటా
కులఁ బొరిఁ ద్రిప్పుచున్ దశనకోరకము ల్వెలయంగ మోవి మె
ప్పలరఁగ మోము [2]విచ్చుచును నద్దముఁ జూచె నొకర్తు
వేడుకన్. 86

వ. ఇవ్విధంబున మదనవికారకారణంబు లగు విభ్రమవ్యాపారం
బులఁ బ్రవర్తిల్లుచున్నయయ్యంగనల తెఱంగునకుఁ గరంగని యంత
రంగంబు నిస్తరంగంబగు నంబురాశియుం బోలెఁ బొలుపు
మిగుల నా దైత్యతపోధనుండు. 87

మ. పురుషాకారముతోడ నున్న సిరియో పుంస్త్వంబు లేదో
యకే, తరువో పుత్తడిరూపొ చిత్తమును జైతన్యంబు
శూన్యంబొకో, విరసత్వంబుల ప్రోవొ [3]నిశ్చలకళావిజ్ఞానసర్వ

1. గ్రుమ్మడి. 2. విచ్చుచును. 3. నిర్భర.

స్వామి, యరు దీచంద మనంగ నిల్చె [1]ధృతియం దస్పంద
మందస్మితిన్. 88

వ. అంత. 89

సీ. కలయంగ నడవిలోఁ గాచినవెన్నెల
లై చారుహాసంబు లవిధిఁ బోవఁ
బ్రతికూలవిధికిఁ జేపడినయత్నంబు లై
చూచినంతటఁబోక చూపు లౌదుఁగఁ
బాట లన్నియు నాటపాటలై చెవిటికూఁ
దిన సంకువిధమునఁ దేరఁజనఁగ
నాటలు పసిబిడ్డయాట లై పెంపఱి
యొరులయాటలఁ బడ నోగితముగ

గీ. గర్వములు బెండుపడఁ గౌతుకములు ముడుఁగ
నదటు లాఱడివోవఁ బ్రల్లదము లడఁగ
నసుకచిత్తంబు గానఁగ నలవి గాక
సిగ్గువోయిరి యచ్చరచెలువ లెల్ల. 90

ఉ. ఆతనినిష్ఠయుఁ ఘననిరాకులధైర్యము దన్ను నెంతయుం
బ్రీతుని గా నొనర్పఁ గృపపెంపు దలిర్ప సరోజసంభవుం
డాతతసిద్ధసంయమిగణావృతుఁ డై మహనీయహంసవి
ఖ్యాతమనోజ్ఞయానమున నచ్చటికిం జనుదెంచె నత్తఱిన్.

ఉ. చాలుఁ దపంబు చాలఁగఁ బ్రసన్నుఁడ నైతి వరంబు లిత్తు నీ
లోలత యేర్పడంగ నతిలోకనుతవ్రత వేఁడు మన్న వా

1. ధృతియందస్పంద.

చాలవరేణ్యుఁ డంబురుహసంభవుమాటలు వీనులందు ధా
రాళసుధారసప్లవనరమ్యము లై ప్రమదం బొనర్పఁగన్. 92

తే. చక్క జాగిలి మ్రొక్కి యంజలిపుటంబు
ఫాలిఁ గదియించి నిలిచి సముంచితార్థ
మధురబహువిధస్తోత్ర సమ్మర్దరచన
మున్నుగా నతఁ డిట్లని విన్నవించె. 93

క. దేవర ప్రసన్నుఁ డగునటె?
సేవకులకుఁ బడయరానిసిద్ధియుఁ గలదే?
భావితవివిధైశ్వర్యకు
భావహము గదా భవత్కటాక్షం బెందున్. 94

వ. కావున నసురేంద్రత్వంబు నాకుఁ గృపసేయవలయు నిదియ
మదీయాభిలాషం బనినఁ బితామహుం డసురేంద్రున
కిట్లనియె. 95

చ. సమధికపూర్వదేవకులసంజనితుండవు నీవు నీకు న
య్యమరపదంబు దక్కువ సురాధిపతిత్వము నీక [1]దెంత య
య్యమరవరేణ్యసంపదకు నగ్గల మై పెనుపొందువైభవం
బమరుట యేమిటం గలుగు నట్టివరంబుఁ దలంపు మింపుగన్.

క. అనినఁ దగువరముఁ దన నె
మ్మనమున నూహించి యసుర మఱి యిట్లనియెన్
వనజభవుఁ డింక వీఁ డే
మని వేఁడునొ యనుచు నాకులాత్మత [2]నొందన్. 97

1. యంత. 2. నొందుచు.

సీ. దేవకులంబుచే దేవయోనులచేతఁ
బితృకోటిచే దైత్యవితతిచేత
గ్రహములచేఁ దారకములచే మునులచే
ననలసమీరతోయములచేత
నరులచే గిరులచేఁ దరులచేఁ బశుమృగ
పక్షిదంశకకీటపంక్తిచేత
నసికుంతశరపరిఘాద్యాయుధములచేఁ
గాష్ఠపాషాణసంఘములచేత

గీ. నవసి నంతరిక్షంబున దివమునందు
వాసరంబులయందు శర్వరులయందు
నా కపాయంబు లేకుండ లోకవంద్య
యిమ్ము మఱి యెవ్వియును నొల్ల నింతనిజము. 98

తే. అనిన నిచ్చితి ననియెఁ బద్మాసనుండు
దైత్యపతియు మహాప్రసాదంబు దేవ
యనుచు నౌఁదల మోడ్పు కేలమర [1]నొప్పె
హర్షపులకాంకురాలంకృతాంగుఁ డగుచు. 99

వ. వనరుహాసంభవుండు దితిసంభవునిఁ బ్రభూతవరదానసంభావితుం జేసి నిజనివాసంబునకుం జనియె, నసురేశ్వరుండును నవఁదానందమందస్మితసుందరుం డగుచు నాత్మగృహంబునకుం జని జననికి నమస్కరించి తద్వృత్తాంతం బంతయు నెఱింగించి తదభినందితుం డై ప్రియానుజుం డైన హిర ణ్యాక్షుఁ [2]డనుమోదింపఁ బెంపారుచున్న సమయంబున నమ్మహావీరులతపోలాభంబునకు నభినవోల్లాసంబునం బొంగు

1. నొప్పె. 2. ననుమోదింప.

నంతరంగంబులతోడ నముచిపులోమబలరాహుశంఖకర్ణవిప్ర[1]జిద్ధయగ్రీవప్రముఖు లైనదానవు లనేకులు చనుదెంచి యతనిం గని సముచితసల్లాప[2]సత్కారంబులు వడసి యతని కి ట్లనిరి. 100

మ. దితిసంతానము దానవాన్వయము నీతేజంబు నితోర్జిత స్థితి నేపారుటఁ జేసి నేఁడు దల యెత్తెన్ బేర్చి యీదైత్యసంతతి యంతంతకు నీసుమ్మెం [3]బరమ దోర్దర్పంబు [4]సొంపేదఁగా ధృతిదూలం[5]బడిపాఱి దప్పివిరిసెన్ దేవాహిత [6]శ్రేణియున్.

ఉ. జన్నములుం బరాన్నములుఁ జాలఁగ మ్రింగి కరంబుఁ గ్రొవ్వి పే ర్వెన్నునఁ గ్రాలునచ్చరలయాటలు చిత్తములన్ గరంపఁగాఁ గిన్నరవల్లకీమధురగీతులు వీనుల కింపుఁ బెంపఁగాఁ జెన్నుగ నుండి మమ్ము నొకచీరికిఁ గైకొన రాదివౌకసుల్.

మ. హరి తనకు న్గలం డని పురాంతకుఁ డామురవైరిసేత లె ప్పరుసన మాన్ప నొల్లఁ డని పద్మభవుండును నాత్మలోన ని ర్జరులకు మేలు గోరు నని సంయమికోటితలంపుల న్నిజ స్ఫురణము యావహించు నని పొంగుచు నుండు మహేంద్రుఁ డెప్పుడున్. 103

ఉ. అట్టిసురాధినాథునద టంతయుఁ బాపి నిలింప[7]వర్గముం దట్టము లొగ్గి తాపసులదైన్యము పొల్పడఁ జేసి లోకముల్ గట్టిగ నీవ యేలుము ప్రకాశితదైత్యకులాభివృద్ధికై పట్టము గట్టి మమ్ముఁ దగఁబంచి పను ల్గొను మీశ్వరుండ వై.

1. జిత్తుహయగ్రీవ. 2. సంస్కారములు. 3. బరవ. 4. సొంపొం దఁగా. 5. బడుపాటదన్ని, 6. దేవాహితశ్రేణికిన్. 7. వర్గమున్.

వ. [1]అని పల్కిన నసురులు తత్క్షణంబ భృగువంశభవ్యుండగు కావ్యు నచ్చటికి రావించి తదుపదిష్టప్రకారంబునం దొడంగి మఱనిర్మితమాణిక్యమయమహితసింహపీఠంబున నమ్మహాను భావు నునిచి భార్గవపురస్సరంబుగా నఖిలతీర్థోదకంబుల నభిషేకంబుగావించి దైత్యదానవరాక్షసాన్వయంబునకుం బలిని గమ్మని పట్టంబు గట్టి వివిధాశీర్వాదంబుల నతనిం బ్రస్తుతించిన నసురులయార్పులు నిస్సాణపణవకాంస్యకాహళాదితూర్యంబులయులివులు దిక్కులు వగిలించె నంతం బోవక దిక్పతులడెందంబుల గారించె నంత. 105

ఉ. దానవనాథునొ(దల నుదగ్రత నొప్పునవాతపత్రము
మ్లానసుధాంశుబింబగరిమంబునఁ బెంపెసలారి యింద్రలో
కీనయనోత్పలావళులు ఖేదము నొందఁగఁ జేసె ఘోరఘు
ర్మానుగతప్రచండకిరణాదులభాస్కరమండలాకృతిన్. 106

సీ. అసురవల్లభుప్రతాపాగ్ని పర్వెడులీల
దిశల నుల్కాపాతదీప్తి పొదివె
దైతేయనాథునుద్ధతికి నుల్కినభంగి
ధాత్రి సముత్కంపతరళ యయ్యె
దనుజతేజముఁ గని దైన్య మొందినమాడ్కి
మార్తాండుఁ డెంతయు మాఁగువాఱె
విబుధారికినుకకు వెగడొందు తెఱఁగున
వనరాశి కరము ఘూర్ణనము నొందె

గీ. గిరులు వడఁకె నధికపరుషంబులై పవ
నములు చెలఁగె నిబిడతిమిర మడరె

1. అనిపల్కి యసురతక్షణం-బ. 2. మామ్లాన.

వహ్ను లగ్రధూమవారితజ్వాలంబు
లగుచుఁ బొనుఁగుపడియె నద్భుతముగ. 107

క. అవి యెల్లఁ జూచి దైత్యులు
దివిజకులాపాయభంగిఁ దెలిపెడునవె యీ
వివిధోత్పాతము లని ప్రమ
దవికాసితు లైరి దుష్టతామసబుద్ధిన్. 108

వ. ఇట్లభిషిక్తుం డై [1]యపూర్వగీర్వాణపుంగవుండు గర్వాగరి మాక్రాంతస్వాంతుండును నగుచు మయదత్తంబును మణిమయూఖమంజీరమంజులంబును మనోరథానురూపగమనంబును నగుమహారథం బెక్కి హిరణ్యాక్షప్రముఖు లగు నాప్తజనంబులు పరివేష్టింప ననేకదానవసేనాసమేతుండై చని మహాశైలదుర్గగోచరయుఁ బ్రాంశుప్రాకారపరివృతయు నుత్తాలవిశాలాట్టాలకవిలసితయు నుదగ్రగోపురాగ్రగృహీతగ్రహమార్గయు సముధికోత్సేధసౌధదీధితిధవళాయమానదశదిశాభాగయు సకలసమయసముదితసుమనోవికాసభాసమానోద్యానదోహలితరోదోంతరయు సమస్తభోగభూమియు రత్నవతీనామధేయయు నగుమహాపురి భార్గవోపదిష్టశుభముహూర్తంబునం బ్రవేశించి. 109

క. అం దుండి సకలసంపద
లుం దనుఁ జేరంగ నఖిలలోకంబులు న
స్పందితనిజాజ్ఞ నొందల
లం దాల్పఁగఁ దాల్చె రాజ్య[2]లలితోత్సవముల్. 110

1. యపూర్వ. 2. లీలోత్సవముల్.

క. దైతేయులు దానవులును
భూతనిశాచరపిశాచములు తద్దయు సం
ప్రీతిం బొదలఁగ నాతని
యాతతసామ్రాజ్య మంతకంతకుఁ బేర్చెన్. 111

తే. ఆహిరణ్యకశిపునైశ్వర్య మెంతవ
ర్థిల్లఁ దొడఁగె నంత దివిజకులము
పేర్మి [1]తఱుఁగఁ జొచ్చెఁ బేర్చు వేసవియెండ
నెడలి యివురుచిఱుఁతమడువుపోలె. 112

క. వైరము గొని దైత్యుఁడు దు
ర్వారభుజారంభరోషరభసాకులుఁ డై
కారింపఁ దొడఁగె నమరులఁ
బోరులు తనకు స్వినోదములుగాఁ గడిమిన్. 113

స్రగ్ధర. వేదండోద్దండహేలావితతరథప[2]దావిష్కృతస్వీయభా
స్వత్పాదాతానేకసేనాప్రకరపరికరప్రాభవాభీలలీలా
వైదగ్ధిం బేర్చి దైత్యేశ్వరుఁడు రణధురావాంఛఁ బైకొన్న
మాత్రె, ఖేదింపం ద్రుంప నొంపఁగ బిఱుసనక విజృంభింప
నోర్వ న్నిలింపుల్? 114

వ. అమ్మహావీరుండు. 115

సీ. పేర్చుచుఁ బఱతెంచుభిదురంబు నని మొనఁ
బెడచేతఁ బెడమోము వడఁగ నడఁచి
భీతిఁ బాఱెడిపురుహూతు వెన్కొని బాహు
దల వట్టి దర్పంబు దలకు మీఱ

---

1. ఱఁగ. 2. దావిష్కృతా.

నమరావతీపురం బంతయుఁ జూఱాడి
చెలఁగి సురస్త్రీల చెరలుబట్టి
వెల్లయేనుంగును వెలిమావుఁ గైకొని
మందారమును హరిచందనంబు
గీ. పారిజాతసంతానకల్పకతరువులఁ
గొని సుమేరునిచితరత్నకోటిఁగొండ
లర్థిఁ ద్రవ్వి తండము గొని యమరవిభునిఁ
గరుణ [1]ముందల విడిచి విక్రమము మెఱసి. 116

వ. మఱియును. 117

ఆ. శిఖలు చూపకుండ శిక్షించి హవికి నై
నోరు దెఱవకుండ మేరవెట్టి
వేఁడియెల్ల నుడిపి విబుధారి కినుకమై
భీతిపాత్రుఁ జేసె వీతిహోత్రు. 118

సీ. మెచ్చక యెదురైనమృత్యువుమెడ ద్రొక్కి
క్రొవ్వాఁడికోఱలు ద్రెవ్వ రాచి
కిన్కతో జంకించి కింకరకోటులఁ
బొంకంబు చెడఁ గొంకువోవ నడిచి
మదురువుఁ గొని మాఱుమలయు కాఱెనుపోతు
నొడిసి కొమ్ములుపట్టి మెడుఁగఁ ద్రోచి
మండెడుపటుకాలదండంబు చేతులఁ
బిసికి వేఁడిమి యార్చి బెండుచేసి
గీ. వేదప్రాణులఁ బొరిగొనుబిరుదుమగఁడ
వగుదు వీ వని యందంద మొగముమీఁదఁ

1 ముందలవిడిచి అనుట లెస్స. 'జీవముతో విడిచి పెట్టి' యని [illegible]

జప్పటలు వెట్టి దైత్యుఁడు జమునిలావుఁ
జేవయునుఁ బొల్లుగాఁ గాకుచేసి విడిచె. 119

క. రక్కసుఁడ వయ్యు నమరుల
దిక్కొరిగితి దాయ [1]వీవిధిం బొమ్మనుచున్
స్రుక్కఁగ [2]నడిచె నిశాచరు
నక్కజముగ నసురపతి గదాహతి నాజిన్. 120

సీ. లీలమైఁ బాతాళమూలంబుదాఁకను
సలిలధిసలిలంబుఁ గలఁచి పొచ్చె
జలములు ద్రిక్కఁగ సకలరత్నంబులు
[3]వెరఁజి సాగరపతి వీడుకొలిపి
మకరకర్కటకూర్మమత్స్యమహానాగ
బలముల బలువిడి బారిసమరి
క్రూరదుర్వారదారుణపాశవిసరంబుఁ
దోరంపుఁగడఁకఁ దుత్తుమురు చేసి

గీ. పశ్చిమాశాధినాథు [4]విపశ్చిదర్చ
నీయగాంభీర్యు దైతేయనాయకుండు
సమరతలమున భంగించె సకలదైత్య
సముదయంబును నానందజలధిఁ దేల. 121

క. జవమును బలమును బొలుపఱి
భువనంబుల నెందుఁ దిరుగుపోఁడిమి యెడలన్
బవమానుం డవమాన
ప్రవిహతమతియయ్యె నసురపతికోపమునన్. 122

1. సీవిధిం. 2. నడఁచె. 3. వెలిచి. 4. విపశ్చిదర్చ,

క. నవనిధులు పుచ్చుకొని భ
వ్యవిమానము నాచికొని సురారి కడిమిమై
భవసఖుఁ డితఁ డట్టిఁడ కా
యవు నని భిక్షేశుఁ జేసె నయ్యక్షేశున్. 123

ఉ. ఎక్కడి దెద్దు భూతియును నెమ్ములు సొమ్ములు భిక్ష జీవనం
బొక్కటి కట్టఁజీరయును నుండఁగ నిల్లును లేదు నిక్కవం
బిక్కడకు [1]దపస్విజనుఁ డేచిన నయ్యెడు నేమి యంచుఁ దా
నొక్కని శర్వుని న్బలుప నొల్లఁడు దైత్యుఁ డనాదరంబునన్.

వ. ఇవ్విధంబున సకలదిక్పతుల న్బరిభవించి తదీయపదంబులుం
దాన కైకొని మాఱు లేక మలయుచును సర్వదేవైకభీకరుం
డై విజృంభించి. 125

సీ. వనరాశిజలములు వడిఁ ద్రిప్పుకొనులీలఁ
గలఁగించు [2]మందరాగమ్ముకరణి
నంబుజప్రియకుముదాప్తులఁ బొరిఁ బట్టి
బాధించు సింహికాప్రభవుభంగి
ఘనగోత్రగోత్రశృంగంబులు వెసఁ దాఁకి
పొడి చేయుఁ దీవ్రదంభోళి పగిదిఁ
బ్రబలవలాహకప్రకరంబు వ్రచ్చి వం
దఱలాడుఁ బటుమారుతంబుమాడ్కి

గీ. దిగ్గజంబులగుండెలు దిగులుకొల్పు
ఘోరరవమునఁ గ్రూరమృగారిపోల్కిఁ
బ్రకటభుజదర్పమునఁ దన్నుఁ బట్టలేక
దుర్విషహుఁ డై హిరణ్యాక్షుపూర్వజుండు. 126

1. దపస్వినులు లేచిన. 2, మందరనగరము.

సీ. తపములఁ గ్రుస్సినతపసులఁ బట్టి తె
ప్పించి యచ్చరలతోఁ బెండ్లి సేయు
మోదంబుతో నశ్వముఖులలాయంబులఁ
గట్టి తొక్కనియలఁ గవణమెత్తు
భుజగేశ్వరులశిరంబుననున్న మణు లూడ్చి
కొమరార వట్రువగుండు లెత్తుఁ
జెలఁగి గంధర్వులచేతివీణెలు పిశా
చుల కిచ్చి పాడించి చూచి నవ్వు

గీ. ఖడ్గములుఁ బాదుకలు ఘుటికములు నపహ
రించి సిద్ధపుంగవుల గారించుచుండు
భువనబాధలు దన కిట్లు ప్రొద్దువోక
లుగ సురారాతి పేర్చి నుల్లోకుఁ డగుచు. 127

క. సదభిమతము లగు[1]మఖముల
విదితముగ 'హిరణ్యకశిపవే స్వాహా' య
న్నదిదక్క మంత్ర మొండె
య్యది చొరకుండఁగ సురారి యాజ్ఞాపించెన్. 128

చ. సరసిజసంభవుండు హరి శర్వుఁ డనంగఁ గలారె వేఱె యొ
క్కరుఁడు జగత్త్రయంబునకుఁ గర్తయు భర్తయు సంప్రహ
ర్తయుఁ, దిరముగ నేన కాక యని దేవకులద్విషుఁ
డాగమక్రియా, కరులకుఁ దన్నుఁ గొల్వఁ డని గర్వమున
న్నియమించె నెల్లచోన్. 129

సీ. భానుఁ బిల్పించి నాపంపునఁ బాయని
తెరువరి వై మీఁదఁ దిరుగు మనియెఁ

1. దుఃఖము.

జంద్రునిఁ బిలిచి నాశాసనంబున జగం
　　బున నెల్లనోషధుల్ ప్రోవు మనియె
ననిలునిఁ బిలిచి నాయాజ్ఞఁ బ్రాణుల కెల్ల
　　వలయు ప్రాణంబవై మెలఁగు మనియె
ననలునిఁ బిలిచి నాయానతియందునఁ
　　[1]శాకాదిక మ్మోజ పఱుపు మనియెఁ

గీ. దనచరిత్రంబె వర్ణింపఁ బనిచె బహువి
ధేతిహాసపురాణార్థజాతి నెల్లఁ
దన్ను వినుతింపఁ బనిచె వేదముల నెల్ల
దైత్యనాయకుఁ డఖిలవిధాయకుండు. 130

మ. జముఁడై తాన సమస్తకర్మగతులున్ శాసించు శీతంబు నూ
ష్మము వర్షంబును దాన యయ్యయిశతుల్ సంధిల్లఁగాఁ
జేయు న, ర్థముఁ గామంబును దాన కైకొని ప్రమోదం
బందు ధర్మంబు మోక్షము నాత్మీయకటాక్షలక్ష్యము
[2]లనున్ గర్వోత్కటస్వాంతుఁ డై. 131

ఉ. నేలయుఁ గొండలుం దిశలు నింగియు దీవులు నంబురా
సులున్, గాలములున్ గ్రియావళులు గాడ్పులు వహ్నులు
నాకమర్త్యపా, తాళములు న్నిజాకృతులు దాల్చి సరో
రుహాసూతిఁ గొల్చున, ట్లాలఘుశీలుఁ [3]గొల్వ సదయాత్మత
యేర్పడ వచ్చు నిచ్చలున్. 132

వ. ఇట్లు లోకపరమేశ్వరుం డగునసురేశ్వరుండు నిరంత
రైశ్వర్యుండును, గురుభుజ వీర్యుండును, దివిజమర్దన

---

1. పాలిశాదికమోజ. 2. లనన్. 3. గొల్చు.

కార్యంబులు నవార్యంబులై చెల్లుచుండఁ జండప్రకోప దీపిత త్రిలోకుం డగుచు ననేకసంవత్సరసహస్రంబులు సామ్రాజ్యంబు సేయుచుండ నాఖండలప్రముఖబృందారకు లంపఱు రహస్యంబునఁ గూడఁబడి గురునితోఁ గర్తవ్యం బడిగిన నమ్మహామతి మరుత్పతి కిట్లనియె. 133

క. నీతులఁ ద్రోవఁబడని దు
ర్నీతునియుద్రేక మెసఁగి నిగిడినయెడ లో
కాతిక్రమహేతు వగు న
హేతుకళానాశనంబు నెమ్మెయిన నగున్. 134

చ. కడిఁదివరంబు వారిరుహగర్భునిచేఁ గొనినాఁడు వాఁడు మీ
యెడ ననిశంబుఁ బెన్పగయు నీసును రోషము నెమ్మనంబులో
జడిగొని యుండుఁ గావున నసాధ్యుఁ డవధ్యుఁడు దైత్య
నాథుఁ డే, వడువునఁ బౌరుషంబుఁ గొని వాని జయించుట
వ్రేఁగు చూడఁగన్. 135

సీ. సామంబుచే శత్రు సాధింత మంటిమా
సామంబు ఖలునందు నేమమగునె
భృత్యులతో దాయ భేదింత మంటిమా
యసహాయసాహసుం డసురవరుఁడు
దానంబు వశ్యవిధాయక మంటిమా
[2]మొల్ల మెల్లనువాఁడు కొల్లలాయె
దండితనంబున దండింత మంటిమా
చెనసి యజేయు నిర్జింపరాదు

1. నీమలచేఁద్రోవడు దుర్నీతుని. 2. మెల్లమెల్లను.

గీ. కానఁ జతురుపాయంబులు కార్యసిద్ధి
జనకములు గావు మఱి చూడ సంధివిగ్ర
హాదు లైనషడ్గుణములు నప్రయోజ
నములు పగతుఁడు ఘనుఁడు దుర్దముఁడుఁ గాన. 136

క. స్థానంబును వృద్ధియు న
ద్దానవపతియందు నంచితములైనవి దే
వానీకము సంక్షయగత
మైనయది త్రివర్గతత్త్వ మారసిచూడన్. 137

వ. స్వామ్యమాత్యసుహృత్కోశరాష్ట్రదుర్గబలంబులను సప్తాం
గంబులును సంపన్నంబులై తదీయసామ్రాజ్యంబు రిపులకు నభి
యోగ్యంబు గాకుండుటయు నాకౌకసులకు నమ్మహిమవిగతం
బగుటయుఁ బరమేష్ఠిదత్తవరలాభంబున నుదయోన్ముఖుం
డైనవాఁడునుం గావున నసురకుం గాలబలంబు సమధికం
బగుటయుఁ ద్రిలోకంబులును దనయధీనంబులుగాఁ గైకొని
యున్నవాఁ డగుటం జేసి దైవబలంబు సిద్ధం బగుట యవలం
బింపవలయుట నాకుం దోఁచినకర్జం బది యట్లుండె వెండియు
నొక్కతెఱంగు చెప్పెద. 138

ఉ. కామక్రోధమదాద్య మైనయసుహృద్వర్గంబులన్ గెల్వ నే
ధీమంతుండు సమర్థుఁ డాతఁడు విరోధివ్రాతముం గెల్చు నీ
కామక్రోధమదాదినిర్జితుఁడు దుష్కర్ముండు నైయుండు వాఁ
డీమై నెవ్వరిచేత నేనియు పరాభూతుం డగున్ వ్రేల్మిడిన్.

క. అజితాత్ముఁ డైనయాతని
విజయంబును సిరియు విరియు వేగంబ శర

త్ప్రిజనితజలధరములు గడు
నిజము లగునె యంబరమున నిముసం బైనన్. 140

మ. దితిజుం డిప్పుడు కామరోషముల నుద్రేకించి లోకంబు దుః
స్థితి నొందించుచు నున్నవాఁడు విభవాంధీభూతచేతస్కుఁడై
మతిహీనుండనుబోలె సౌఖ్యనిరతిన్ మత్తిల్లియున్నాఁడు ని
ర్జితుఁ గావింపఁగవచ్చు దైవపరతన్ జేపట్టి యీపాతకున్.

క. విజయాభిమానతృప్తు బ
హుజనద్విషుఁ గామసంవృతోన్మాదు వినో
దజితుని వెసఁ దోడరంగా
విజయం బగు ననిరి నీతివిస్తరవేదుల్. 142

క. తనుఁదా నెఱుఁగనివానికిఁ
దనుఁదా దండించుకొనిన తామసునకు నెం
దును దైవబలము లేదిం
త నిరూఢతఁ గనినసిరియుఁ దప్పఁగ దోఁచున్. 143

వ. మనకు దైవంబు దాతయు వాసుదేవుండ. మనకేయననేల
యనేకబ్రహ్మాండకోటిజాతంబులైనచరాచరభూతంబులకుఁ
బరాయణంబు నారాయణాభిధానం బగు తేజంబ. ఈజ
గంబుల సంకటం బుడుప నాదేవునకు నపరిహార్యంబుమనమిమ్మ
హాత్ము శ్రీపాదపద్మంబులు చేరి మనతెఱఁగంతయు విన్నవిం
తము. మున్ను చెప్పితి హరి శరణాగతుల యాపదలఁ బాప
నోపు. నాపురుషుండు మనకు నెయ్యధికర్తవ్యంబుగా నాన
తిచ్చెఁ దత్ప్రకారంబున నపకారులకుఁ బ్రతికారంబు చేయుద
మిదియ నిశ్చయంబు గావున. 144

మత్తకోకిల.—

రండు పోదము రెండు వేగమ ప్రస్ఫురత్కులిశాయుధా
ఖండఖేలనహేతిభీతనగవ్రజాభయదాయితా
చండచండతరంగసంభ్రమసంప్రవర్ధికి వార్ధికిన్
బుండరీకదళాక్షుమందిరభూమికిన్ మహిమేమికిన్. 145

వ. అని సురలకు [1]గురుండు వితథం బగునీతిపథంబునఁ బరమహితం బుపదేశించె నని దేవశ్రవునివలన గాలవుండు వినిన పథంబు విశదవిస్తారంబుగా నుపన్యసించె. 146

ఆశ్వాసాంతము

క. శ్రీతులసీదళదామ
ద్యోతితాగుణహారికిరణయుతకౌస్తుభర
క్తాంతపరిచితేంద్రధను
స్స్ఫీతనవీనాంబుధరగభీరశుభాంగా. 147

భుజంగప్రయాతము.—

మహాంభోధికల్లోలమాలావిలోల
న్మహాభోగిశయ్యా[2]సమాక్రాంతకేలీ
[3]మహాశక్తిముక్తోపమానాత్మమాయా
మహాయంత్రకభ్రామ్యమాణత్రిలోకా. 148

క. వైకుంఠనాథ, సమద
శ్రీకంఠగ్రహణ నిపుణశీల, విరించి

---

1. గురుండు వితథంబగు. 2. సమాక్రాంత. 3. మహాశక్తి.

శ్రీకంఠాదికమూ_ర్తిమ
యాకుంఠనిజైకచిన్మయాకార హరీ. 149

స్రగ్విణి. సత్యసత్యాకుచోత్సంగసంగ ప్రియా
నుత్యనుత్యంతరోన్ము_క్తము_క్తస్తుతా
నిత్య నిత్యోదితోన్నిద్రనిద్రా, నతా
దిత్య, దిత్యాత్మజోద్రేకరేకాపహా. 150

గద్య. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమీశ్వరచరణసరోరుహ ధ్యానానందసౌందర్యధుర్య శ్రీసూర్యకవిమిత్ర సంభవశంభుదాసలక్షణాభిధేయ ఎఱ్ఱయనామధేయప్రణీతం బైన శ్రీలక్ష్మీనృసింహావతారం బనుపురాణకథయందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు

తృతీయాశ్వాసము

[1]మద్గురుగరుడాచల
ధామ సుధాధామతీవ్రధామసహస్రో
ద్దామద్యుతితేజోనిధి
సీమ శ్రీమహితదేహా శ్రీనరసింహా. 1

వ. దేవా రోమహర్షణుండు మహర్షుల కిట్లనియె. నంత బృహస్పతిమతంబు తమకు నభిమతంబుగా నేకమతంబున నమృతాశనులు నముచిశాసను మున్నిడుకొని యప్పొద్దు కదలి యుత్తరాభిముఖులై చని. 2

మహాస్రగ్ధర.—

కనిరుగ్రగ్రాహనక్ర[2]క్రమణఘుమఘుమాకారకల్లోలడోలా
స్వనన[3]ప్రద్యోతకేళీసరభసఫణభృచ్చారుజూటాగ్రజాగ్ర
ద్ఘనరత్నోదంచితోద్య[4]త్కటు కుటిలమయూఖచ్ఛటాటోప
మిథ్యా, జనితౌర్వారంభశుంభత్సలిలనివహాని స్తంద్రరత్నా
కరేంద్రున్. 3

1. శ్రీశ్రీమద్గరుడాచల. 2. గ్రహ. 3. 'ప్రత్యూష' ఐయుండును.
4. త్కట.

వ. కని తదీయమహామహిమకు నంతరంగంబులఁ గౌతూహ
లాద్భుతానందంబులు సందడింప నందఱుఁ దమలో నిట్లనిరి. 4

సీ. కల్పాంతవేళ భీకరసూకరాకృతిఁ
దనరి విచ్చలవిడిఁ దఱిసియాడె
నఖిలంబు మ్రింగి మాయాశిశుమూర్తియై
లీలమైఁ దనయిచ్చఁ దేలియాడె
శ్రుతిచోరుపైఁ గిన్కఁ జూపి మీనాకార
మింపారఁ దనివోవ నీఁదులాడె
నమృతంబునెపమున నచలంబు లోవైచి
తనయోపుకోలఁదులఁ ద్రచ్చియాడె

గీ. నెపుడు పాయ కున్నట్టివాఁ డిందు నిమ్ము
కుందఁ డబ్ధీంద్రుపై నెంత కూర్మి గలదొ!
యఖిలజగదీశ్వరున కింత యనుగలముగ
నేమితప మొనరించెనో యిప్పయోధి. 5

చ. ఇది యొకఁ డేల యీజగము లిన్నియుఁ జెన్నునఁ గన్నతల్లి బ
ల్లిదుఁ డగుశౌరిపేరురము లీలమెయిం దనయాటయిల్లుగా
ముదము దలిర్పనొప్పెసఁగుముద్దియయీతనికూఁతురట్టియీ
యుదధివరేణ్యుపుణ్యమున కొండొకఁ డెందును నీడుగల్గునే.

వ. అని యనేకవిధంబులఁ గొనియాడుచుం జని వినువీథి [1]నం
బుధియవలిదరిఁ జొచ్చి దవ్వుదవ్వులయందు శ్వేతద్వీపంబును
దన్మధ్యగోచరంబును నగువైకుంఠపురంబునుం గని మ్రొక్కి
యొండొరులకుం జూపుచు. 7

1. నంబుధివమందఱు.

శా. ఈవారాశికి దానభూషణముగా [1]నీదీవి శుభ్రాంబుజ
శ్రీవిభ్రాజిత మయ్యె దీనినడుమన్ శైత్యాంచి హేమోజ్జ్వలం
బై వైకుంఠపురంబు కర్ణిక తెఱం గానంగ నిందూర్జిత
శ్రీవత్సాంకునిఁ జూతమింకఁ బ్రమదస్థేమున్ మహాలీంద్రుఁగాన్.

క. అని పలుకుచుఁ జిత్తంబులు
ఘనతరభక్తిరసభరితకలితము లై పే
ర్చిన నమరవరులు నిజకర
వనరుహపుటఘటితనిటలవన్యస్తకు లై. 9

శ్లోకము. శ్వేతద్వీపాయ సంసారతిమిరశ్వేతభానవే,
నమః కైవల్యకంఠాయ వైకుంఠనగరాయ చ. 10

వ. ఇట్లు తోడంగి బహువిధస్తోత్రనాదంబులు రోదోంతరంబున మేదురంబులుగాఁ బురంబు సొత్తెంచి రాజమార్గంబున రాజమందిరాభిముఖు లై వచ్చుదివిజాలకలకలం బాకర్ణించుచు వైకుంఠనాథుండును ననాథనాథుండును సగుశ్రీనాథుండు నాకౌకసులం దడయక తోడ్కొని తేర వైనతేయు నాన తిచ్చి పుచ్చిన. 11

సీ. భాసురసౌవర్ణపక్షయుగ్మముకంటెఁ
బ్రకటితం బగుబంధుపక్ష మమర
నంచితహరిచందనాంగరాగముకంటె
రాజితం బగుముఖరాగ మెసఁగ
లాలితహారాద్యలంకారములకంటెఁ
బూరుషాకారంబు భూషణముగ

---

1. నీదేవి.

నభిగమమ్మృదుపదన్యాసంబుకంటెఁ [1] బ్రి
యోక్తిపదన్యాస ముల్లసిల్ల

గీ. విబుధకోటి నెదుర్కొని వినతపట్టి
యాదిదేవునియాదరం బపుడు చెప్పి
యందఱును సంతసిల్లంగ నంతిపురము
కొలువుకూటంబునకు వారిఁ గొనుచుఁ జనియె. 12

చ. అనుపమలీల నొప్పుపరమాత్మునిదివ్యసభానివాసముల్
గనుఁగొని యుద్భుతప్రమదకౌతుకపూరములన్ మునింగి య
య్యనిమిషకోటిచిత్తము నిరంతరదైత్యవికారఘోరవే
దనఘనభార మెల్ల దిగఁద్రావి భజించె నవీనభావమున్. 13

—అంగవర్ణనవచనము—

వ. ఇట్లు సభామంటపప్రవేశం బొనరించి యనంతరంబ వారగ్ర
భాగంబున నుదగ్రభోగిభోగమహాశ్వేతశయనీయంబుఁ
గమనీయహిమశైలశృంగసంగతం బగు సతోయతోయదంబు
చాయకు నుపమేయం బగుచుం బొలుపారుసాయగంబును,
నవపారిజాతపల్లవంబుల యుల్లాసంబు నుల్లసం బాడుచు
శ్రుతిసీమంతసిందూరరంజనరంజితంబు లైనవి యివి యని
కొనియాటలకుం [2] జాలిచాలఁ జెన్నొందుచరణతలంబులును,
వరణాం[3]గుష్ఠసష్ఠ్యూతిసూత్యతం బగుమిన్నేటి [4] తెలిసీటికిఁ
బ్రోదిగావించు నుజ్జ్వలనఖచంద్రికానిష్యందంబును, సువృ
త్తంబులు సుస్నిగ్ధంబులు నై నెఱపంగడీలకై వడి నెల్లనడ
వడికి మైవడియై మెఱయు నిరుదొడలును, వొల్లియు నుధు

1 . ... 2 ... 3. గుమనిమూంత. 4. తెలిసీటికి.

కైటభాసురశిరోవిదళనంబునకుం దగినవేళ వయ్యె నింకను
హిరణ్యకశిపువక్షోవిదారణంబునకుం గారణప్రదేశం బయ్యె
డునని జతనంబునం బొదివి పాటించినయనువునఁ గనకాంబర
సంవృతం బగుచు నొప్పారునూరుయుగళంబును, నాభికమల
కందళితంబులగుచు[1]నెలదూఁడు మొలకలపోలువునంగటితట
ఘటితరత్నశృంఖలోపలంబుల ముందటిదెసఁ దోఁచు[2]తఱుల
మెఱుంగులును, గల్పారంభకాలంబున *నభ్యంతరస్థితభువన
ప్రపంచంబు వెలువరించుటవలనం గృశతనొంది స్రుక్కెంగాక
యనందగువృత్తసుందరం బై లలితవళికలితంబు నగుమధ్యం
బును, నేప్రొద్దునుం జేరువ యగుకౌస్తుభరత్నంబునం బెలయు
తననీడఁ జూచి యొక్కొకమాటు వఱపున నితరసుందరి
యనుసందేహంబు నొంది యాందోళించుడెందంబున నొక్కింత
వడి యసూయాసౌందర్యంబునం దిలకించునిందిరకుం బ్రియ
మందిరం బై యనవరతసురభిసురుచిరతరుణతులసీదళదా
మంబునఁ బొదలురుచిసముదయంబుల సమధికశ్యామా
యమానంబు లగుభుజాంతరంబులును, సిరినెఱికౌఁగిటఁ
గఱకుచనుముక్కునొత్తునం గమలినచోటి కందుచందంబున
లలితాలంకారం బై కనుపట్టు శ్రీవత్సలాంఛనంబును, దేవాది
చతుర్విధభూతనిర్మాణంబునకుఁ జతురాగమధర్మప్రతిష్ఠాపనం
బునకు లోకపాలచతుష్టైశ్వర్యప్రదానంబునకుఁ జతుర్ముఖము
ఖకపోలస్పర్శనోపలాలనంబునకు నొక్కొక వరుసనచాలి చరి
తార్థతం బొంది మణివలయమండితంబు లై యాఖండలీయం
బగుమత్తవేదండంబు నఖండదంత[3]దండంబులుంబోలెఁ ద్రిరే

1. కొలందడు. * అభ్యంతరిత. 2. తఱుచు. 3 దంతంబులుం.

ఖాలంకృతం బై తనకు నిఖిలవ్యాపారంబులయందును ధురీ
ణంబు లగుచుఁ బెనుపొందుచతుర్భుజంబులును, భావికాలం
బున నసురేంద్రు పేరురంబు చీరునెడం దొరుఁగురుధిరధారల
చెలువంబు సూచించుచాడ్పునఁ గెందామరరేకులం దెగడు
కరశాఖలం గాంతితరంగితంబు లగునంగుళీయ మాణిక్యమ
యూఖ రేఖానివహంబులును, జతురాననజనకం బగుజలరు
హంబునకు నిమీలనోన్మీలనంబు లుత్పాదించుచు వినోదించు
టకు నవతరించినచంద్రసూర్యబింబంబులపగిదిఁ గమనీయ కాంతి
తేజోవిలసితంబులఁ బచరించుచుఁ గరద్వితయంబున నమరు
పాంచజన్యసుదర్శనంబులును, నపరహస్తయుగళంబునఁ బరిగృ
హీతంబులై మూర్తంబు లైనసంపద్విజయంబులకరణిఁ బ్రకా
శితంబులగు కౌమోదకీనందకంబులును, గరకలితకంబురత్నంబు
నిర్మించిన యచ్చునుంబోలెఁ ద్రిరేఖాలంకృతంబై లక్ష్మీభుజ
లతావేష్టనంబునఁ బునరుక్తసన్నివేశం బగురత్నగ్రైవేయ
కంబువలన విలసనైకధురంధర యగుకంధరయును, శ్రవణ
ప్రవేశసమయంబునకు నవసరంబు వేచి కదిసిపొదిఁగియున్న
మహామునీంద్రస్తుతి సూక్తంబులో యనుతలంపు లుత్పా
దించు నవతంసమౌక్తికంబులుం, దమయందుఁ బ్రతిబింబితంబు
లగుటవలన మధురస్మితలతాబీజగర్భంబులరోజ రాజిల్లు
కమ్రకపోలతలంబులును, సుప్రసాదాలాపసమయంబుల నధర
బింబప్రభాపటలపాటలం బగుటవలన లోకరంజితంబుల నర్థం
బుల నతిసమర్థంబు లగువిమలవాక్య స్వరూపంబులరూపున
దీపించు[1] సితదంతకిరణకలాపంబులును, గొలందివడనినిడుఁద

1. సితదంతకరకలాపంబును.

తనంబున నిగుడు వెడఁదకన్నుఁగవను నిరుదెసలకర్ణోపాంతం
బులు విశ్రాంతిసీమ లగుటకుం దగి నడుమం దాన నిలిచి యనా
యతంబై సుగంధఘ్రాణపవనపరిమిళితపురోభాగం బగుచుఁ
దనరారుఘనతరఘ్రాణంబును, దెలిమోముచందురుం గొలువఁ
జేరినకుముదవదనవికాసంబుల మాసరంబుల మాడ్కి నలు
దిక్కులం బిక్కటిల్లు నుత్ఫుల్లలోచనరుచినిచయంబులును
సకలసురాసురస్థితివిలయంబులు నిజకటాక్షవిక్షేపవిభవంబు
లకు నధీనంబులుగాఁ బెంపారుతొంగలి ఱెప్పలయొప్పిదంబు
మీఁదఁ బ్రతిబింబించె నన [1]నపూర్వవిలసితంబు గలిగించు
భ్రూయుగంబును, శిరోభూషణపద్మరాగరత్నంబునఁ బొఁగు
రాగంబు గలయఁ బర్వి కెంబట్టు గెలసుట్టినయట్టియిట్టలంపుఁ
బొలుపు పుట్టింపఁ బెంపారువిశాలవక్షాళి సన్నాహంబును
నగుచు నఖిలమునిజనధ్యేయప్రకాశం బైనయ కారంబు
నిర్వికారసంస్కారంబుల నుదారంబు లగుచునుండ, నిబిడాం
జనశ్యామం బగునిజదేహధామంబు బహులస్తోమ బునఁ
దత్ప్రదేశంబంతయుఁ గోమలతమాలపల్లవోపహారంబులు
విస్ఫారంబు లైనమాడ్కిం జూడ్కులకు వేడ్కలు నిండింపఁ,
బ్రౌఢపర్యంకభుజంగఫణామణిమరీచులు మేనం గలయఁ బెరసి
జలనిధివీచికాస్ఫాలనలగ్నంబు లగు ప్రవాళాంకురంబు లను
శంక నంకురింపఁ జేయ మహారత్నరచితంబు లైనసభాస్తంభ
తోరణకవాటకుట్టిమకుడ్యవేదీవితానాదులను దేవోమహనీ
యంబు [3]లగునభ్యంతరశరీరంబులను బ్రతిఫలితంబైననిజ
మూర్తి దా నఖిలచరాచరాంతర్గతుం డగుట ప్రత్యక్షంబుగా

1. అపూర్వవిలసితంబు. 2. బగుచునుండ. 3. లగు నభ్యంజన శరీరంబులను.

తృతీయాశ్వాసము

దెలుపం బూనినతెఱంగునఁ దేజరిల్ల సాగరకన్యకాకరసరో
రుహసౌరభసంభావితంబు లై మొగయు మధుకరంబులు
సాకారంబులై కొలుచుసకలశబ్దమంత్రాక్షర జాలంబులకు
ననుగలంబులై కలసి మెలఁగ, మూర్తంబులై సర్వాగమం
బులు నేమేమి యని యుత్తమాంగంబులు మంగళచరణపీఠం
బులు గా నమర్చి యొగ్గి డగ్గఱికొలువ, సురుచిరప్రతిష్ఠాలా
పంబులు గోరి యశేషధర్మవిశేషంబులు నంగీకృతాకృతులై
చేరి కృపాకటాక్షంబు లపేక్షింప, సర్వలోకశరణ్యుండును,
సర్వదేవతావరేణ్యుండును, సర్వయోగార్థగణ్యుండును
నగుచు శ్రీదేవీవిలోచనచకోరంబులు నిజవదనేందుచంద్రికా
ప్రవాహంబుల నోలాడుచుండ, నాత్మీయమనోరథమధుపం
బులు తదీయలావణ్యమధురసంబులం దనివిలేనియనువునం
గ్రోలి క్రాలుచుండ, నమ్మహాదేవి నెమ్మేనుదీఁగ దనబాహు
శాఖలం దగిలి ధన్యవిలాసంబుల భాసిల్లుచుండఁ, బుండరీ
కాక్షుం డయ్యును ననురక్తావలోకనుండును, నీలవర్ణుం
డయ్యును దరహాసధవళితకపోలుండును, గమలాకళత్రుం
డయ్యును వివాహకౌతూహలియును, నిరంతరవనవాసియ
య్యును ననంతభోగేశ్వరుండును, గుణరహితుం డయ్యును
సాధుజనపూజనీయుండును, జన్మవిముఖుం డయ్యును భవ
ప్రియుండును, గోత్రోద్ధరణసమర్థుం డయ్యును సమస్తలోక
బాహ్యుండును, విగతబంధుం డయ్యును సతతసన్నిహిత
పితామహుండును నగుచుఁ బుణ్యంబులకు నాధారంబును,
నాపదలకుఁ బ్రతికారంబును, నధర్మంబునకు నవమానంబును,
మంగళంబులకు నాస్థానంబును, సత్యంబునకుఁ బరమమిత్రం

బును, నాగమార్గంబులకు నాదిసూత్రంబును, రక్షకు
మూలంబును, మోక్షంబునకు నాలవాలంబును, విజ్ఞానం
బునకు నిర్దేశంబును, బూజాస్తోత్రంబులకు నభిగమ్యప్రదే
శంబును నగుచు నొప్పుచున్న దేవాదిదేవుఁ, బురాణ
పురుషుఁ, బురుషోత్తముఁ, బ్రకృతిపురుషుఁ, బురుషా
ధీశ్వరుఁ, బరమేశ్వరు నంత నాలోకించి. 14

క. అందంద చాఁగి మ్రొక్కుచు
బృందారకు లధికభక్తి [1]భీతివికాసా
నందంబులు డెందంబుల
సందడి గొని మస్తకప్రశస్తాంజలులై. 15

క. ఆవిశ్వరూపరూపము
భావించుచుఁ దత్ప్రభావభంగుల మది సం
భావించుచుఁ దత్పరమతు
లై వినుతింపంగఁ దొడఁగి రప్పరమాత్మున్. 16

ఉ. శ్రీవసుధాకళత్ర యతసీసుమనోతిమనోజ్ఞగాత్ర నూ
యావిహితత్రిలోక నిగమార్థవివేక [2]విపాపభవ్యసం
సేవక సౌమ్యమానసవశీకృతరూప భవాంధకారని
ర్ధావనదీప దీప్తనవతామరసేక్షణ విశ్వరక్షణా. 17

చ. భవదురునాభిరంధ్రభవపద్మరజః[3]పరమాణుపాకసం
భవుఁడు విధాత, తద్విమలభావకళాకణమాత్రవైభవో
ద్భవము జగంబు, తద్వివిధభంగికసర్గములోన నొక్కరుం
డివి యని నిశ్చయింపఁగలఁడే భవదీయగుణంబు లచ్యుతా.

1. భీతవికాసా. 2. విపాకభవ్య. 3. పరిమాణ.

ఉ. ఎందును నిన్నుఁ గన్న జను లెంచుసుగల్గరు వెండి యెద్దెసం
జెందవు నిన్ను నెద్దెసలఁ జెందని క్రించులభక్తి, నొక్కటం
బొందు గొనంగఁ జాలు కృతపుణ్యులు గల్గినఁ జాలువారికిం
బొందగునీ లసత్కరుణ, పుణ్యయశోమహనీయ మాధవా.

శా. విన్నంజాలు భవన్మహత్త్వము భవద్విజ్ఞానసద్గోష్ఠియం
దున్నంజాలు భవత్పదాంబురుహసేవోత్సాహసంపన్నలం
గన్నంజాలు భవత్సమంచితజగత్కల్యాణనామంబుఁ జే
రొ్కన్నంజాలు నరుండుశాశ్వతశుభారూఢుండులక్ష్మీశ్వరా.

ఉ. అక్షరయోగయుక్తులు సమంచితసత్యదయానురక్తు లా
లక్షితసత్యధర్ములు విలంఘితకర్ములు బుద్ధికల్పితా
పాక్షరవాక్యరూపులు నిరాకృతకోపులు సంయమక్షమా
శిక్షితు లక్షయుల్ నినుభజింతుమహాత్ములు నీరజోదరా. 21

చ. తమతమపూర్వవాసనలఁ దత్పరులై వివిధాగమోక్తకృ
త్యములు[1] వహించిభవ్యపరతత్త్వమునయ్యయిసంజ్ఞలం బ్రయ
త్నమునఁ దలంచుసంయతమనస్కుల కెల్లనుజేరుచోటు శ్రీ
రమణ భవత్పదంబు సుచిరస్థితి నేలుల కబ్ధిచామ్పునన్. 22

ఉ. విద్యల కెల్ల నాద్యుఁడును వేద్యుఁడునై తనరారునిన్ను న
భ్యుద్యతకర్మరూపముగ నుల్లమునం దలపోసి యెంతయుం
జోద్యపుభక్తి యజ్ఞపురుషుం డని పూనిభజింతు రెందుఁ[2] త్రై
విద్యులు [3]నాకలోకపదవీప్రదదీప్ర త్రిలోకనాయకా. 23

శా. దృష్టాదృష్టఫలస్పృహావిముఖులై దిక్పాస్వతత్త్వక్రియా
సృష్టిం బ్రస్ఫుటతీవ్రబోధమున నుత్సేకించి యవ్యక్తసం

1. వహించె. 2. త్రైవిద్యలు. 3. నాకలోకపదవీపదవిప్ర.

సృష్టిఁ బాసి నిరస్త[1]వైకృతునుదాసీనాత్ము షడ్వింశు వి
స్పష్టైశ్వర్యుని నిన్ను సాంఖ్యులెలమిన్ భావింతు రాత్మేశ్వరా.

చ. యమనియమాభివర్ధితము లై మగుడంగ మనశ్శరీరముల్
శమితముగా మరుచ్చయము సంతతజీవపరాత్మతత్త్వరూ
పములు విభేద మై మఱపు పాటిలి కాలముఁ గ్రుంగి యోగివ
ర్గము గనుచిత్సుఖానుభవగర్వము సర్వము నీవ కేశవా. 25

చ. పరఁగుపదార్థపంచకము పాశము లై తనుఁజుట్టఁదూలుచున్
[2]దిరిగెడుజీవుఁడన్ పశువు దేశికపుణ్యకటాక్షవీథిఁ ద
త్పరమతిఁ జేరఁగా సకలబాధవిముక్తి శుభంబు నిచ్చునీ
శ్వరుఁడుగ నిన్నె ఉంగుదురు శైవులు శాశ్వతచిన్మయాత్మకా.

ఉ. దాస్య మొకండునుం బరమధర్మముగాఁ గొని యన్యధర్మ మా
శాస్యముగా గణింపక యసంశయనిశ్చలభక్తిసంతతో
పాస్య నశేషభవ్యపురుషార్థభవైకవిధాయి నిన్ను నా
ఉస్యతఁ [3]బాంచరాత్రులు దలంచి భజింతురు భక్తవత్సలా.

శా. ద్వైతభ్రాంతికిఁ గల్పితం బఖిలమున్ స్వప్నేంద్రజాలోపమం
బై తోఁరన్ పృథురజ్జుసర్పసదృశవ్యామోహవిచ్ఛేదనం
బై తత్త్వజ్ఞత యావహిల్లి యపరోక్షాభేద[4]చిత్సౌఖ్య వి
ఖ్యాతుం గాంతురు నిన్ను నౌపనిషదుల్ కళ్యాణనారాయణా.

శా. ధ్వస్తాశేషమతాఖిలాత్మతను చేతశ్శుద్ధు లుక్తాంగవి
న్యస్తప్రస్తుతమంత్రవర్ణులు నిరస్తాలస్యు లంతశ్శమా

---

1. వైకృతి నిదాసీనాత్ము. 2. దిరిగెడుజీవుఁడున్. 3. పంచరాత్రులు.
4. చిత్సౌఖ్య.

భక్తస్తోత్రవ్యభవదీయమూర్తివిభవుల్ ప్రాజ్ఞుల్ మహామాంత్రి
కుల్, [1]హస్తోచ్ఛ్రాయసురాంఘ్రిపం బయిన ని న్స్మరించు
దాసుల్ హరి. 29

క. వేదము లారిగఁ గలయ
ష్టాదశవిద్యలకు నీవ స్రష్టవు దత్త
ద్బోధకులును భవదాజ్ఞా
పాదకులు సమస్తధర్మపాలనచతురా. 30

సీ. జలములు సృజియించి జలములయందు నీ
యంచితబీజంబు నావహించి
యది యప్రమేయమహాద్భుతాండస్వరూ
పంబునఁ బెంపారఁ బద్మభవుఁడు
జనియించె నందుఁ దజ్జాతులు భృగుమరీ
చ్యాదులచేత సురాసురాది
వివిధభూతోద్భవవిస్తార మేపారి
త్రిభువనవ్యాప్తి సుదీప్త మయ్యె

గీ. నింతయును జూప[2] నడఁపంగ నెంతయును బ్ర
వీణుఁడవు దేవ నీమాయ వినుతి కెక్క
విమలకమలాక్ష సదవనదక్షకటాక్ష
విగతపరితాపహృద్దీప విశ్వరూప. 31

క. కేవలకరుణామూర్తివి
గావున భక్తాభయత్వకరణము పని నీ

1. హస్తోత్ప్రేయ, హస్తోచ్ఛ్రేయ. 2. నడుగ.

కీవిశ్వముగాచుటకై
శ్రీవల్లభ [1]యొపుడు నవతరింతు నిజేచ్ఛన్. 32

చ. కడఁక దలిర్ప నీవు మధుకైటభదైత్యులఁ జక్రధారచే
మెడలు దెగంగ వ్రేయు నెడ మిక్కుటమైనతదీయరక్తముల్
వడిసినయోడికల్ నెరయ వ్రాసినలత్తుకభంగిఁ జోద్యపుం
దొడవుగ నొప్పునీతొడవుతోరపుటొప్పుదలంతు మీశ్వరా.

చ. చదువులు గోలుపోయి యొకజాడయుఁ గానక బమ్మరించున
మ్మదుఁ సలివేల్పు దేర్చి వెస మ్రుచ్చుబడిం బ్రళయాబ్ధినీటగ్ర
క్కదలఁగ దాడివెట్టిన [2]యఖర్వభవత్తిమిరూప మిప్పుడున్
మదరుచి గ్రోలుచుండు మునిమానసపూరములం జగన్నిధీ.

చ. కమఠతనూవిలాసమునఁ [3]గవ్వపుఁగొండ ధరించి తేవ న
య్యమృతముఁ దెచ్చి యాశ్రితజనావలి కిచ్చితి నేఁడునమ్మహా
కమఠతనూవిలాసము దగన్ దలఁపన్ గొని యాడఁగన్న వా
రమృతముఁ గాంచి నిర్మలసుఖాంబుధిఁ దేలుదు రార్తరక్షకా.

చ. గొరిజలత్రొక్కునం బ్రిదిలికుండలిభర్తయొదుంగ నూర్పులం
దొలి మహార్ణవోదకము త్రిప్పుకొనం బటురోషశాడనన్
జిరిఁగి యజాండకర్పరము చిల్లులువోవఁగ యజ్ఞపోత్రివై
ధర పదిలంబుగా నిడిన తావకలీలఁ దలంతు మవ్యయా. 36

ఉ. ఖేదము లేక యజ్ఞమయకేసరముల్ గదలంగ విస్ఫుర
న్మేదురహేషితధ్వను లమేయములై ప్రణవస్వరూపతన్
రోదసి నిండఁగా హయశిరోవపువొప్పుయు గాంతసంప్రీతిన్
వేదము లుద్ధరించినపవిత్రయశుండవు నీవు శ్రీనిధీ. 37

1. యపుడునవసరింతు. 2. నఖర్వ. 3. గర్వపుఁగొండధరించుతేవని.

మ. స్ఫురదాతామ్రజటాకలాపములతోఁ బూర్ణేందు[1] సౌందర్యసుం
దరవక్త్రంబులతో మహోగ్రఘనకోదండేషువిస్ఫారభా
సురపూర్వాపరభాగవైభవముతో సొంపారునీరూపముల్
నరనారాయణనామధేయములు[2] వర్ణ్యంబుల్ జగన్మంగళా.

ఉ. భూతభవద్భవిష్యదురుభూతసమృద్ధుల నొప్పునీసమ
గ్రాతతదివ్యరూపముల నన్నిఁటి నిట్టివి నా నెఱుంగ సం
ప్రీతి నుతింప శక్తుఁడె విరించియుఁ, గేవలభక్తియుక్తులన్
గాతరులన్ గృపాగరిమఁ గావుము మమ్మఖిలాండనాయకా.

క. గోవింద కృష్ణ కేశవ
శ్రీవల్లభ పద్మనాభ శ్రీకర సితరా
జీవాక్ష చక్రధర నీ
సేవకుల ననుగ్రహింపు శీతలదృష్టిన్. 40

క. పరమవనమాలికాధర
గరుడధ్వజ శార్ఙ్గధన్వ కాంచనవర్ణాం
బరధర కౌస్తుభరత్నా
భరణ ప్రసన్నుఁడవు గమ్ము పాలింపు దయన్. 41

క. వైకుంఠనాథదయితక
థాకుంఠితకరణచతురధర్మావన దీ
నాకల్పభవచ్ఛరణా
బైకాయనతత్త్వ మాకు నభయ మొసఁగవే. 42

ఆ. అమృత యభవ యలయ యక్షయ యవికార
యప్రతర్క్య యనఘ యజిత యచల

1. సోదర్య అని యుండును. 2. వర్ణంబుల్.

యప్రమేయ యమల యాద్య యనాద్యంత
యాప్తమతుల మమ్ము ననధరింపు. 43

వ. అని యనేక ప్రకారంబులం బ్రస్తుతించుచు నభక్తచిత్తులై యున్న యన్నాకౌకసులం గరుణావలోకనంబునం గైకొని యాలోకేశ్వరుండు మీరు దేవ ప్రసన్నుండ నైతి నెయ్యది యిష్టం బేమికారణంబునం జనుదెంచితి రింతదైన్యం బేల వచ్చె మీయాపద యపనయించెద నెఱింగించునది యనిన డెందంబులం గొందలంబులు డిందుపడ బృందారకు లందఱు నందంద సాష్టాంగదండప్రణామంబు చేసి యిట్లని విన్నవించిరి. 44

తే. దేవ దేవేశ దేవారిదుష్టచిత్త
మునకు గమ్యంబు గానిది భువనకోటి
నెందునుం గల్గునే నైన నేము విన్న
పంబు చేయంగ విను డభిప్రాయము మెయి. 45

వ. చిత్తగింపుము దితిసూనుండైన హిరణ్యకశిపునకు హిరణ్యగర్భుండు వరం బిచ్చి యధికుం జేసిన నయ్యసురాధముండు క్రోధమాత్సర్యంబులు దన్నుం జుట్టుకొనం బేరెగి యదితి సంతతిం బరిభవించి త్రైలోక్యదుర్జయుం డై యున్నవాఁడు.

తే. బలియునింట బొసిన నైనం బలుప వెలుచు
నొరులు నీయింటిదాసుల నోటలేక
మమ్ము ననుభవించుట మాకుం జెప్ప
సిగ్గు లయ్యెడు నిందు వచ్చితిము దేవ. 47

1. విను డభిప్రాయము. 2. 'బలియు నింటి' 3. 'వెలుతురొరులు'.

చ. అలఘుసరోషదృప్యదసురాధిపతీవ్రగదాహతిఁ గడుఁ
గలఁగినమస్తకంబు లివె కల్పితదానవతర్జనంబుల
న్వెలవెలఁ బాఱుమోము లివె నిష్ఠురదైత్యనితాంతసేవమై
నలజడిఁబడ్డమోము లివె యయ్య కృపం బరికించి కావవే.

తే. ఆహిరణ్యకశిపుఁ డడరి సమస్తసం
పదలు గొనిన దివ్యపదముఁ బాసి
యిప్పు డున్నవార మిల హిరణ్యకశిపు
హీను లైననరులలోనఁ గలసి. 49

ఉ. దానవుచేతఁ గప్పుబడి దైన్యము నొందుట కోర్వలేక నీ
దైనపదాంబుజంబు లభయం బని చేరితి మెవ్విధంబునం
దైనఁ బ్రసన్నమానసుఁడ వై మముఁ జేకొనవయ్య మాకుది
క్కైనను గాక యున్న నసురాంతక! నీవకదయ్య యెఱ్ఱుఁ డన్.

వ. అని కృప పుట్టం బలుకు దివిజులపల్కులు మనస్కరించి మధు
మథనుండు కొండొక యూహించి యనంతరంబు వారల
కి ట్లనియె. 51

చ. ఎఱుఁగుదు నేను దైత్యునియుదీర్ణమదోద్ధతచేష్టితంబు మి
మ్ముఱక పరాభవించుటయు నుల్లమున న్దలపోసి వానికిఁ
గొఱఁతలు నిండునంతకును గ్రూరతఁ గైకొనకున్నవాఁడ,ను
క్కఱఁ దిమిరం బడంపఁదిమిరారియుఁబూను నె వేగకుండినన్.

వ. అమ్మహాసురుండు సరసీరుహాసంభవుం బ్రసన్నుఁ గావించిన
యప్పుడుం దనకుం జావు లేకుండ ననేకప్రకారంబులు
యోచించుకొని వేఁడినవాఁడు గావున వాఁ డడిగినచం
దంబు లెయ్యవియుం గాకుండ నొక్కటి తప్పిశమనో

పాయంబు నిరపాయంబుగాఁ బ్రయోగించుటకు నూహించినవాఁడ నని యిట్లనిన. 53

సీ. ఆననభంగి పంచాననసమరేఖ
[1]యఖిలాంగమును బురుషానుకారి
తీవ్రనఖంబులు తీవ్రశస్త్రంబులు
సంధ్యాముఖము ఘనశౌర్యవేళ
విపులాంకపీఠంబు రిపునకు వధశిల
తద్భుజామధ్య భేదనము గదన
మమరభుజంగమర్త్యావాసనిగ్రహా
నోదన విజయప్రమోదలీల

గీ. యిట్లుఘోరాద్భుతస్ఫూర్తి నెసకమెసఁగ
నతులనరసింహభవ్యదివ్యావతార
మేను ధరియింతుఁ దడవులేదింక నాత్మఁ
గలఁక విడువుఁడు దేవతాగణములార!. 54

క. వినుఁ డాశ్రితరక్షణమే
యనువునఁ గావింతునొకొ యని యనిశము నే
మనమునఁ దలపోయుదు మఱి
తునె శరణాగతులమిమ్ము దురితరహితులన్. 55

చ. ఒకమఱి నన్నుఁ బేరుకొనిన నుల్లమునం దొకమాఱు నర్మసభ
క్తికమఱియై తలంచినను దెల్లము భక్తుఁడు వాఁడు నాకు, వా
నికిఁ గలనేను, వేఱొకటి నేరక నన్నుఁ దలంచుపుణ్యులన్
బ్రకటదయానురక్తిఁ బరిపాలనసేయుట చెప్ప నేటికిన్. 56

1. యఖిలాంగములు పురుషానుకారి.

ఉ. చెప్పితి సర్వవేదములఁ జెప్పితి శాస్త్రవిచారపద్ధతిన్
జెప్పితి సత్పురాణములఁ జింతితకల్పమహీరుహం బనా
నొప్పు మదీయకీర్తనము, యుగ్రతపంబులఁ జెందు పుణ్యమున్
జొప్పడు నస్మదీయగుణశోభనముం గొనియాడ నేర్చినన్.

క. ఏవాఁడు నన్ను నెఱుఁగఁడు
గావునఁ ద్రైలోక్యహితముఁ గావింపంగన్
భావము దెలుపుచు నుండుదు
నీవిశ్వంబునకు నేన యెప్పుడు కరుణన్. 58

తే. సకలభూతజాతములకు సముఁడ నేను
వినరె యట్లయ్యుధర్మవిద్వేషు లైన
తామసాత్ముల నైరింప ధర్మబుద్ధిఁ
బొగడఁ గనినసాత్త్వికతతిఁ బ్రోతుఁ గరుణ. 59

వ. మీరు సాత్త్వికచిత్తులరు గావున నాకు నవశ్యరక్షణీయులు. తామసమర్దనంబు గార్యంబుగా నాకు మీరెవ్వరుం జెప్ప వలదు. మీపదంబులు మీకును స్థిరంబులైనవిగాఁ దలంచి నిరాతంకహృదయులరై యుండుఁడు. పొండని యానతిచ్చిన నాజగన్నాథువచనంబులు మహాప్రసాదం బని యంజలిరచనా రమణీయంబు లగుఫాలభాగంబులన్ బరిగ్రహించి పురంద రాదిబృందారకు లానందంబున నానందకహస్తుచేత నామంత్రితు లై, మరలి భావినరసింహరూపప్రకారం బూహించి యాశాకుతూహలప్రమోదభక్తిపరవశమానసు లగుచుఁ దత్కారోత్పాదోద్యోగప్రవర్తకుం డగువాచస్పతిఁ బ్రస్తుతిం చుచుఁ బరమేశ్వరు వాక్యంబుల నానావిధంబులన్ భావించి సంతసిల్లుచు నిజస్థానంబులకుఁ జనిరక్కాలంబున నచ్చట. 60

చ. జగములుమూఁడు గెల్చియొకశంకయుఁగింకయు లేక దైత్యుఁడ
త్యగణితవైభవంబున నిరంతరభోగపరంపరారతిం
దగిలి మనంబుగోరినవిధంబుల వేడ్కలఁ దేలుచుండు సొం
పుగఁ దనధర్మపత్ని యగుపాత్రియుఁదాను సుదాత్తలీలలన్,

చ. ఉదధిపునొద్ద నర్థపతియొద్ద నిలింపకులేంద్రునొద్ద ను
న్మదకలలీలఁ గ్రాలు నెలనాఁగలు నాగరికంపుఁజందముల్
పొదల విలాసహాసము లపూర్వపుగర్వములం దలిర్ప న
య్యదితిసుతాహితుం గొలుతు రమ్మదుపాయినయ ట్లజస్ర
మున్. 62

క. విశ్వావసుతుంబురులును
నశ్వముఖులు నరుగుదెంచి యందఱు నాదై
త్యేశ్వరు నారాధింతురు
శశ్వత్సంగీతకప్రసంగప్రౌఢిన్. 63

శా. వీణావేణుమృదంగసంగతకళావిన్యాసముల్ బంధుర
శ్రోణీరమ్యఘనస్తనీనటనచారుప్రేక్షయుల్ సంతత
ఘ్రాణప్రీణనగంధబంధవిలసత్కాదంబరీకేళియుల్ [న్.
[1]ప్రాణంబు ల్దనకొం డెఱుంగఁ డతఁ డెబ్భంగిఁ సమస్తక్రియ

సీ. అమృతశీకరసేకహరితవనావలీ
సుందరమందిరకందరములు
రత్నపుష్పామోదరమ్యకాంచనలతా
కోమలమేరునికుంజములును
గనకాంబుజశ్రీదపునరుక్తవాలుకా
లలితమందాకినీపులినములును

1. ప్రాణంబుల్ దలకొం.

హంసకుటుంబనిత్యావాసహేమాబ్జ
చారుమానససరిత్తీరములును

గీ. నాదిగాఁగల్గు దివిజవిహారభూము
లన్నియును దానయై వేడ్క లగ్గలింప
ననుదినంబును నచ్చరల్వెనుకఁ దిరుగఁ
దానుఁ బ్రియయును విహరించె దైత్యవిభుఁడు. 65

వ. ఇట్లు సంతతప్రమోదంబు లగువినోదంబులఁ గాలంబు చను
చుండ నొక్కతఱి వసంత సమయావసానం బగుటయు. 66

ఉ. ఓయ్యన మాధవీలతల నుండుట లుజ్జనఁ జేసెఁ దుమ్మెదల్
గ్రుయ్యఁగఁ బాఱి పాటలతరుప్రకరంబుల మూఁగె నుక్కు
నర్,దియ్యనివింటికి న్మరుఁడు దీసిన[1]యమ్ముల గాన మెచ్చెఁదా
నెయ్యెడ మల్లెక్రొమ్మొగడ లేపునఁ బాంథులవేఁటలాటకున్.

చ. మలయజవారిసేకముల మౌక్తికనూతనహారలీలలన్
వలిపెపుసన్నకావులను వారిరుహాక్షుల పేఁగుఁజన్నులన్
గలిగినచల్మిరిం బ్రదికెఁ గాక జనావలి యిట్టివేసవిన్
గలదె శరణ్య మన్య మనఁగాఁ గడుఁ జేర్చె నిదాఘదాహ
ముల్. 68

తే. అదరిపాటున వేసవి పొదవికొనినఁ
గలఁగి తలఁగి పోనేరక మలయపవనుఁ
డిందుఁ దలదూర్చికొనిదియె నా నింపొనర్చె
నమరుతాలవృంతముల మందానిలంబు. 69

---

1. యమ్ములు.

మ. [1]తమచుట్టుం బయలైననూత్నశశికాంతస్ఫారవేదుల్మహో
ద్యమచంద్రోదయలీల రేలుగరఁగం దత్తోయసంసేవనల్
గమియం దన్పొసఁగంగనొప్పెసఁగొరంగత్కేళి కాంతారభూ
జము లొప్పెమియుఁ గోలుపోక కడునిస్సారంపుఁ బెన్వేసవిన్.

చ. రమణభుజానిపీడనఁ గరంగినకాంతలవిస్ఫురన్నితం
బములఁ దలిర్చు సన్నవలిపంబులు వీడియు జాఱవయ్యెఁ జె
న్నమరువిమూతనక్షతనఖాంకము లింపెసలారఁ గ్రమ్ము నుం
జెమటలఁ జాల బచ్చులయి చిక్కఁగ నంటి కొనంగఁ జేసినన్.

చ. పరిమెయి మెట్టితొల్తబవాలుభంగులఁ గ్రాలెడుమిత్రుచైత్రు నిం
బొరిగొన [2]వచ్చు గ్రీష్మమనుపొచ్చెపుఁ [3]బేరిపురారిఫాలభా
సురపటువహ్ని యంచు వెఱఁజొచ్చినమన్మథుఁ గాచె నత్తఱిన్
సరసశిరీషకేసరలసన్మహిళామృదులాలకాగ్రముల్. 72

తే. పగళులెలతోఁటనీడలు ప్రాఁతియయ్యెఁ
బగళులును రేలు దనుగాలి ప్రాఁతియయ్యె
రేలువెన్నెలబయళులు ప్రియములయ్యె
రేలుఁబగళులు నిద్రలు ప్రియము లయ్యె. 73

వ. ఇట్టి ఘర్మసమయంబున నసురవల్లభుండు వల్లభాజనసహితం
బుగ నొక్కనాఁడు నిజమందిరాభ్యంతరకేళీకాంతారంబు
నందు. 74

సీ. ఎండకన్నెన్నఁడు నెఱుఁగని క్రొమ్మావి
నీడలఁ దనుపారు నెలవులందుఁ

---

1. తమచుట్టం. 2. వచ్చె. 3. శేరఁ బురారి.

గలిగొట్టుఁ బువ్వులందలి తేనియలవానఁ
దడిసినపాదరిండ్లయెడములందు
విరియనూఁకించు క్రొవ్విరిదపుమల్లియమొగ్గ
లెలదావిఁ జొక్కించు నిక్కలందు
రాయంచయెఱకలరాయిడిఁ దుప్పర
సల్లెడు కొలఁకులచలువలందుఁ

గీ. దిరిగితిరిగి పెక్కుదెఱఁగులయాటల
మెఱసిమెఱసి చెన్నుమిగిలిమిగిలి
కాలఁ బ్రొద్దు మాపకడ నయ్యెఁ గలువల
మ్రొక్కు దైవమునకు నెక్కు ననఁగ. 75

తే. ఇట్టివేసవితఱిఁ బగలిట్టినిడివి
యైనసయిరించునే దివిజారి యనుచు
వెఱచి తొలఁగెడు తెఱఁగున వేఁడివెలుఁగు
వరుణుఁ డేలెడుదెసవొక్కవలననొదిఁగె. 76

చ. ఇను నసమానతేజు దివసేంద్రుఁగనుంగొనుమాడ్కిఁ జూడఁ
గాఁ, జన దొరు నల్పతేజు ననుచాడ్పునఁ జంచలభృంగతా
రకా, ఘనవనజాతలోచనము గ్రక్కున మీలన మొందఁ
జేసెఁ బద్మిని పతిభక్తి సత్త్వమున మేలిమికిం గుఱి దాన
పామ్మనన్. 77

చ. సురుచిరతారకాకుసుమశోభినభోంగణభూమిఁ గాలమ
న్గరువపుసూత్రధారిజతనంబున దిక్పతికోటిముందటన్
సరసముగా నటింపఁగ నిశాసతి కెత్తినక్రొత్తతోఁపుఁబెం
దెర యన [1]నొప్పెసాంధ్యనవదీధితి పశ్చిమదిక్తటంబునన్.

1. నొప్పు.

క. నలుదెసలయందుఁ దొలితొలి
తలసూపు దమఃప్రరోహతతులు వియోగా
కులచక్రవాకమిథునం
బుల పగయనుచిచ్చురాఁజ [1]పొగలనఁ దగియెన్. 79

తే. [2]పొదలి యొండొండ దివియును భువియు దిశలుఁ
బొదివికొనియుండు చీఁకటి ప్రోవువలన
మిక్కుటంబుగఁ గాటుక గ్రుక్కినట్టి
[3]కరవటంబన జగదండఖండ మమరె. 80

ఉ. రాజితతేజుఁడై నదినరాజు తిరోహితుఁడైనపిమ్మటన్
రాజుదయాద్రిపీఠముతిరంబుగ నెక్కెడుసందికట్టునన్
భ్రాజితసత్పదంబునకు బాధయొనర్చుచు జారచోరసం
పూజితమైతమంబుగడుఁ బొంగె నధర్మము [4]తోడిజోటిదై.

క. పదపడిపూర్వదిశాసతి
వదనంబునఁ దెల్పు[5]మిగిలె వచజాహితుచూ
లుదరంబునధరియించినఁ
గదిరినపాండురకపోలకాంతివిధమునన్. 82

వ. అంత. 83

సీ. తిమిరభూతము సోకు[6]తెరల జగత్త్రయీ
లలనదాల్చినరక్షతిలకమనఁగ
సఖ్యంబునకునిశాసతి యొసంగినఁ బ్రాచి
ప్రాపించు గురివిందబంతియనఁగ

1. పొగలనడఁగియెన్. 2. పొదవి. 3. కరపటంబున. 4. తోడిచోట
దై. 5. మిగిలి. 6. దెలియ.

దోయధి వెడఁ గ్రుంకి తోఁచుపురందర
కుంభిసిందూరితకుంభ మనఁగఁ
కులిశాయుధుని పెద్దకొలువున నెత్తిన
దీపించుమాణిక్యదీపమనఁగఁ

గీ. కుముదినీ రాగరసబద్ధగుళికయనఁగఁ
గామినీరంజనౌషధకబళమనఁగఁ
బొడవు పెంపునబింబంబుపొలుపుమిగులఁ
జంద్రుఁ డుదయించెఁ గాంతిని స్తంద్రుఁ డగుచు. 84

వ. ఇట్లుదయించి. 85

చ. [1]దెసలను గొమ్మ లొయ్యనతిదీర్ఘములైనకరంబులన్ బ్రియం
బెసఁగఁగ నూఁదినిక్కి రజనీశ్వరుఁ డున్నతలీలఁ [2]జేర్చు నా
కసమను పేరిభూరుహము కాంతనిరంతరతారకాలస
త్కుసుమచయంబు గోయుట కొకో యనఁ బ్రాఁకెసముత్సుకా
కృతిన్. 86

ఉ. వెన్నెలవెల్లి పాల్కడలి వ్రేఁకదనంబునఁ జేర్చి దిక్కులున్
మిన్నును [3]ముంపనందు రజనీకరబింబము కుండలీభవ
త్పన్నగతల్పకల్పనము భంగిఁ దనర్చెఁ దదంతరంబునన్
వెన్ను నిభంగిఁ జూడ్కులకు వేడ్కయొనర్చెఁ గలంకమత్తఱిన్.

చ. వడిగొని తేకులుప్పతిలవాలిన కేసముల్ దలిర్పఁబు
ష్పాడిదల మెక్కి తేనియలు పొంగితరంగలుఁగాఁ జెలంగి పైఁ
వడు నెలదేఁటిదాఁటులకుఁ [4]బండువులైన నవసౌరభంబులు
గ్గడువుగ నుల్లసిల్లె ఘనకైరవషండము నిండువెన్నెలన్. 88

---

1. దిసలను. 2. దేర్చు, చేర్చు. 3. ముంచియందు. 4. బండువలై.

ఉ. వెన్నెలవెల్లపచ్చడమువిచ్చినయంబరశయ్యమీఁదఁజే
రన్ననుండిదిగ్వనితలాదటఁ జుట్టునుగొల్వరాత్రి యన్
కన్నియఁగూర్మిచిక్కఁదనకౌఁగిటఁ జేర్చిసుఖించినాఁడనన్
జెన్నువహించెఁజందురుఁడు శ్రీకమనీయకళంకరేఖతోన్. 89

సీ. కరఁగెడునవచంద్రకాంతోపలంబుల
    తఱచుసోనలఁగడు దలముకొనుచుఁ
జటులచకోరసంచయములయొఱకల
    గర్వంపుదాఁటులఁ గడలుకొనుచు
విరియుకైరవములవిపులరంధ్రములపైఁ
    దీవ్రంబుగాఁ గ్రమ్మితిప్పుకొనుచుఁ
గామినీజనములకమనీయవిభ్రమ
    స్మితకాంతిలహరుల మెండుకొనుచుఁ

గీ. బొదలిపొదలి చదలఁ బొంగారిపొంగారి
మించిమించి, దిశలుముంచిముంచి
[1]యభినుతేందుచంద్రికాంభోధియఖిలంబు
నీట నిట్టలముగ నిట్టవాడిచె. 90

వ. ఇట్లతిమనోహరగంభీరధీరంబైన సుధాకరకాంతిపూరంబు రాత్రి యనుతలంపుఁ దోఁపనీక తమం బనునామంబును విననీక యవ్యక్త యనుశంక నంకురింపనీక లోచనంబులకు నమృతసేచనంబును, శరీరంబునకుఁ జందనాసారంబును, నంతరంగంబునకు నానందతరంగంబును నగుచు విజృంభించిన సమయంబున. 91

---

1. యభిషుతేంద్ర.

క. తనదేవియుఁ దానునున
ద్దనుజవిభుఁడు విమలసౌధతలమునఁ గాంతా
జనపరివృతుఁడై సురతరు
జనితములగు మధురమధురసంబులు వేడ్కన్. 92

క. తెప్పించిసహజసౌరభ
సొంపారఁగదివ్యరుచిసమున్నత[1]ములునై
యుప్పొంగువానిఁ గనకపుఁ
జిప్పల నిండించి మగము చిప్పిలుచుండన్. 93

ఉ. అందఱుఁ గైకొనంబనిచియాదటఁ గాంతయుఁదానునొక్కకో
రం దనుపార దివ్యమదిరామధురామృతపానకేళి యం
దందఱయొనర్పఁగాఁదొడఁగెనంబురుహాక్షులవిభ్రమక్రియా
కందళితంబులైనసవికారవిహారములింపుఁబెంపఁగన్. 94

క. ఆరమణులమదిరారస
పూరిత[2]చషకములఁదోఁచుపూర్ణేందుఁడు పొ
ల్పారెను వాసనకై క
ర్పూరంపుం[3]బల్కు లిడినపోలిక యమరన్. 95

చ. నెలఁతయొకర్తుచేతిహరినీలశిలామయపాత్రిఁ బూర్ణసం
వలితతరంగయై పొదలువారుణిఁ దోఁచుసుధాంశుమండలం
బలముకరాళరాహువదనాహతి స్రుక్కికరంబుఁ బిమ్మిటిం
గలఁగిపొరింబొరిన్వడఁకుకైవడిఁగానఁగనయ్యెనయ్యెడన్. 96

చ. సురుచిరపానపాత్రమున సుందరియొక్కతె కేల నిండుచం
దిరుఁడు ప్రకంపితాంగములతోఁ దిలకించెఁదదాననాంబుజ

---

1. సమున్నతై. 2. ఝషకము. 3. బల్కు లిడిన; బలుకుక్కలిడిన.

స్ఫురితవికాసవైభవము సొంపులడంకువ ద్రుచ్చిలించిచె
చ్చెరఁజనుదెంచిపట్టువడి చేడ్పడిభీతివడంకుచాడ్పునన్. 97

చ. పొలఁతుక[1]యొర్తెయొప్పుమధుపూరితపాత్రికఁగానవచ్చును
జ్జ్వలహిమధామచేతఁదనవక్త్రముకాంతికిఁగాంతిపూరముల్
[2]గలయఁగఁద్రచ్చితేర్చి యొడికంబుగఁ బుచ్చినవెన్నకల్లుతోఁ
గలపికరంచిక్రోలుటకుఁగా నిడికొన్న తెఱంగునందగన్. 98

ఉ. ఈరమణీలలామవదనేందునిఁ జెందిపవిత్రయైన యి
వ్వారుణిఁగాని పాయదు ధ్రువంబుగనాత్మకలంకమంచునిం
పార మునింగెఁగాక యమృతాంశుఁడనన్ బ్రతిబింబచంద్రుఁ
[3]డొ,ప్పారెనొకర్తుచేతిసముదంచితకాంచనపానపాత్రికన్.

తే. [4]చషకమునఁగామినీముఖచంద్రుఁడునుసు
ధాంశుఁడునుబింబితాంగులై యలరుటొప్పె
నర్థిఁ దమలోనఁ జెలిమిసేయంగ శపథ
మునకు వరుణతనూజలో మునిఁగినట్లు. 100

వ. ఆసమయంబున. 101

చ. ఎనసిన[5]రాగబీజమున నీరికలెత్తినదర్పహాసముల్
ఘనతరశాఖలై యలమొగంబులఁ గెంపులుపల్లవచ్ఛవిఁ
బనుపడ వాలుకన్గొనలఁ బర్వమెఱుంగులు పుష్పలీలగాఁ
దనరె[6]నితంబినీజనము తద్ద్రుమరూఢిసురాంబుసేచనన్. 102

వ. ఇట్లు మదిరాపానమత్తలైన మత్తకాశినులయుద్వృత్తవిహా
రంబులు నుత్తమలావణ్యసంస్కారంబులు నృత్తగీతవాద్య

---

1. యొర్తు. 2. గలయఁకఁదేర్చిత్రచ్చి. 3. ప్పార. 4. ఝషకమున 5. రాగ. 6. నితంబినీజన దటద్రుమరూఢి.

కళావిలాసంబులుగారవించుచు సాంద్రానందహృదయుండై
పెద్దయుం బ్రొద్దు వినోదించి యందఱం బోవంబనిచి. 103

క. లలితోత్తరచ్ఛదంబగు
తలిమంబునఁ దానుహృదయదయితయు రాఁగా
కులసుప్తిఁ బొందె గంగా
పులినతటాభ్రము మహేంద్రపురదంతి క్రియన్. 104

వ. అంత. 105

క. కలఁగాంచి యసురవల్లభు
కులభామిని మేలుకాంచి కుతుకాద్భుతసం
చలతాపరవశయై యా
కులభావము నొంది వెండి కొండొకవడికిన్. 106

తే. పూర్వదేవవిభుండు ప్రబుద్ధుఁడయ్యె
సతినిజస్వప్నవృత్తంబు పతికిఁజెప్ప
వెఱచి మతినున్చికొనియుండె విచలమధుప
[1]కలితసుప్తపంకజయగు నలినిపోలె. 107

ఉ. రాతిరియెల్లజాతి[2]నను రాగముతోడఁగుముద్వతీరతిన్
బ్రీతిభజించిఖేదమునఁ బ్రేయసియున్ సొగియంగ[3]దానును
ద్భూతపరిశ్రమార్తుఁడగుపోలికఁ జంద్రుఁడుపశ్చిమాబ్ధిశ
య్యాశ్రితలసుప్తికై [4]డిగెనల్పవిభావిరళాంగరాగుఁడై. 108

ఉ. చల్లనివాఁడుగావుననిశాకరుప్రాపున దీప్తిలీలమై
నెల్లజగంబులు న్మిగిలియిమ్ములనుండితిమింత నెంతయున్

1. కేలిసుప్తపంకజయగునలినపోలె. 2. జాతియును. 3. దానను.
4. డిగియ; 'డిగెరా.'

దెల్లముతీవ్రమూర్తి యొరుతేజముపై పడు భానుఁగూడివ
ర్తిల్లఁగవచ్చునే యనుగతిఁ దివిచుక్కలడంగెఁదోడుతోన్.

తే. అంచితోద్యానవాటికలందు నవవి
భాతదళితకుసుమవిభాతి యమరె
నప్పుడరయంగఁ జంద్ర[1]కరాబ్ధి వెల్లి
డొంకిచనఁ దోఁచునురువు తెట్టువలనంగ. 110

సీ. వెడవెడమూతులువిచ్చుతామరలపై
సుడిసి నెత్తావులుసూఱలాడి
యనుఁగుఁదోఁటలు సొచ్చియలరుతేనియఁ జేసి
యొలదేటి పదువులఁ జెలఁగినడచి
రాయంచకవలనిద్రలు దెల్పికోలఁకులఁ
దరఁగ యుయ్యాలయాట దగులుపఱచి
సోర్ణగండులుసొచ్చి సురతఖేదమునందుఁ
జెలువలఁ జెలువుర సేదదేర్చి

గీ. యదరి గృహపతాకికలకు నాటగఱపి
ప్రోది నెమళులయొఱకలపొదులువిప్పి
మందసంచారముగ సుకుమారమగుచు
మెఱసెఁ బ్రత్యూషసమయసమీరణంబు. 111

క. రవిరాకకుఁ బూర్వదిశా
యువతిగృహాంగణము కుంకుమోదకసేక
ప్రవిభాతమయ్యెననఁగా
నవారుణోదయవిజృంభణము విలసిల్లెన్. 112

---

1. వరాబ్ధి.

మ. సరసస్నేహాఘనంబులాయతదిశాసంసక్తముల్ కజ్జల
స్ఫురితోపాంతములిప్తభూరివిషయంబుల్ కామినీనేత్రభా
సురరోచుల్ దమునేఁడు[1] ద్రుంచుకరణిన్ సుస్నిగ్ధరాగంబులై
పరఁగంగా వెల వెల్లనయ్యె గృహదీపవ్రాతముల్ వేకువన్.

మ. అలినీమంజుల[2]గీతులుం బటుతరంగాలోలనాదంబులున్
విలసత్కైరలతావికీర్ణసుమనోవృష్టి ప్రచారంబులుం
కలహంసీహసితానులాపములు నై గంభీరపద్మాకరం
బులుగోకద్వయసంగమోత్సవములంబొల్పారెఁగాల్యంబులై.

వ. అంత. 115

మ. అనితర[3]కాంతిఁ బద్మినిఁ బ్రియాతిలకంబు మొఱంగిపోయి రే
యొనసినవేడ్క నొందుదనయిచ్చ మెయిన్విహరించి[1] మేననం
టిననవరాగలీల జిగిదేరఁగ*నోడియొదింగియొయ్యనొ,య్యనఁ
కొడచూపెనానుదయమయ్యెఁ బతంగుఁడు ప్రాఙ్ముఖంబునన్

సీ. కమనీయదిగ్వధూకర్ణపల్లవములా
కాశకింశుకకోరకప్రతతులు
వాసరవారణవదన సిందూరముల్
వనరుహాకుంకుమోద్వర్తనములు
కుముదినీనవతపక్రమవల్కలంబులు
తిమిరాపహరణప్రదీపశిఖలు
త్రైలోక్యమందిరరత్నతోరణములు
ప్రత్యూషనటరక్త పత్రకంబు

---

1. ద్రుంచు 'ఏఁగుదెంచు' అని యుండునేమో. 2. గీతులం. 3. కాంతిఁ.
4. జంటిన: *కెం,దిన నవరాగ.

గీ. లనఁగ నూతనంబులై కెంపులై సొంపు
లలర మణిమరీచు లతిశయిల్ల
నఖిలభువనమంజులాంజలిపుటపూజ్య
మానుఁడగుచు బాలభానుఁ డొప్పె. 117

వ. ఆసమయంబున నసురేశ్వరుండువిహితదినముఖవ్యాపారుండై యంతఃపురంబు వెలువడి యాస్థానభవనంబునకు వచ్చి సకల సురరిపుప్రకరంబులు పరివేష్టింప నభీష్టచేష్టితంబులఁ వర్తిల్లు చున్నయెడ భృగువంశవరుండును, దైత్యవంశగురుండును నిజమంత్రమహిమావధీరితశక్రుండును నగుశుక్రుండును జను దెంచి హిరణ్యకశిపుంగాంచి యతనిచేత నభినందితుండై వివిధాశీర్వాదంబుల నమ్మహావీరు నభినందితుంజేసి తదను మతిం దదీయ[1]జీవితేశ్వరిని దీవింప నభ్యంతరమందిరంబునకుం జనిన. 118

మ. గురుఁ[2]దాదవ్వులఁ గాంచి సంభ్రమముఁ జతురగ ప్రీతియుం భక్తిత,త్పరభావంబును నొప్పనప్పుడు వెసంబద్మాక్షి ప్రత్యు ద్గమా,దరసంసక్తి నమస్కరించెమహితోద్యత్పీఠవిన్యాసను స్థిరసంపూజలొనర్చితత్కృతశుభాశీరుక్తకల్యాణియై. 119

వ. తత్సమీపంబున సముచితాసనంబున నుండఁ గరకమలంబులు మొగిడ్చి యమ్మహాత్మున కిట్లనియె. 120

క. రేయొక కలఁ గాంచితి ముని
నాయక యే నది మదీయనాయకుమది యె

---

[1]. జీవితేశ్వరుని. 2. గురుఁడాదవ్వులు.

స్థైర్యుండఁ జేయునో యని
యాయన కెఱిఁగింపనైతి నాత్మ నునిచితిన్. 121

క. దైవము గురుఁడును బంధుఁడు
నేవిధమున నాకు నీర లీప్సితశుభస
ద్భావంబులు సతతంబును
గావింపఁగఁ గర్తలౌటఁ గవిజనవినుతా!. 122

సీ. అవధరింపుము జలదాసితవర్ణుఁడు
ఘనశంఖచక్రలాంఛనభుజుండు
మహితకోమలవనమాలాసలక్షణ
వక్షుఁడు వికసితవారిజాక్షుఁ
డభినవపీతాంబరావృతదేహుండు
భూదేవుఁడొక్కఁ డపూర్వలీలఁ
జనుదెంచి ననుఁ జూచి సస్మితవదనుఁడై
తనచేత నొప్పు సంతానఫలము

గీ. నాకు నిచ్చి మున్ను నామెడ నున్న హా
రంబు నిజనఖాంకురములఁ దిగిచి
కొనుచు వేగ చనియె నని రాత్రి నేఁగల
గంటి నపుడు మేలుకొంటి ననఘ. 123

వ. వీనిఫలంబెయ్యది యానతీయవలయు ననినఁ గావ్యుఁడు కొండొక దలపోసి నిశ్చయించి యద్దైత్యరాజమహిషి కిట్లనియె.

ఉ. ఆధరణీసురోత్తముఁడనాదియనంతుఁ డనంగ నొప్పుల
క్ష్మీధవుఁ డచ్యుతుం డతఁడు మేకొని నీకును బుత్రు నిచ్చిన

దోర్బ్ధసముగ్రుఁడై పరఁగుపుణ్యునినింతట సంతసిల్లు మే
లాధృతిదూలఁబోమదిఁ దలంపఁగ మీఁది శుభాశుభస్థితుల్.

ఉ. చీరికిఁ గైకొనం డసురసింహుఁడు దుర్వహగర్వబుద్ధినె
వ్వారిని వారిజోదరు నవార్యభుజా న్మధుకైటభారిజం
భారిపురస్సరామరగణైకశరణ్యు వరేణ్యు భక్తని
స్తారకుఁ బేరుకొన్న మదిసైఁపఁడు మేలిమి యెట్లు గల్గెడున్.

క. నీమగని తేజమున ను
ద్దామరమసముగ్రుఁ డనఁగఁ దగి 'కుంపటిలోఁ
దామర మొలచిన క్రియఁ'ద
న్వీ మునివిభుఁడైన సుతుఁడు నీకుదయించున్. 127

క. నీవైనను మనమున జగ
దావాసుని వాసుదేవు నవ్యయు నెపుడుం
భావింపుము దుర్గతులం
బోవరు తద్భక్తజనులు పుణ్యవిచారా. 128

వ. అట్లైనఁ బురంధ్రీరత్నంబవైన నీకతంబున నసురవంశంబు విధ్వంసంబునొందక నిర్వాహంబు వడయునని భార్గవుఁడు సెప్పి యప్పొలంతి వీడ్కొని నిజగృహంబునకుం జనియె నంత. 129

క. కలఁగన్న యదియితవనఁగ?
నెలఁతకు నెలమసలె జగమునిఖిలంబును జే
రెలమిం బొందఁగఁ దగియెడు
నెలమసలం దెఱవసూలు నెలకొని బెలసెన్. 130

సీ. ఉదరస్థుఁ డగుబాలునుజ్జ్వల[1]కాంతియ
వెలిఁజేర్చెనా మేనువెలరువాఱెఁ
గడుపులో నొప్పారు కొడుకునిర్మలబుద్ధి
తెలుపునాఁ గనుఁగవ తెలుపువాఱె
గర్భశోభితుఁడగు నర్భకు సహజవి
రక్తినాఁ జవుల యాసక్తి దొరఁగె
లో నున్న సుతుని విలోకవిజ్ఞానంబు
క్రమమనా నాభి వికాస మొందెఁ

గీ. కుక్షిసంగతుఁడగు పుత్త్రకుని గుణాలి
మొదలు తెలుఁగున మధ్యంబు పూర్ణమయ్యెఁ
బూర్వజన్మసంచితతపఃపుణ్యఫలమ
హోదయంబునఁ జారుపయోజముఖికి. 131

క. చాలఁగ నమృతము బాలుఁడు
గ్రోలుటకై నినిచి కనకకుంభంబులపై
నీలపుఁగుప్పెలునిలిపిన
పోలికఁ జను మొనలకప్పు పొలఁతికి నొప్పెన్. 132

తే. అఖిలగుణరత్నములకు నాయతన మనఁగ
భువనభూషణంబన నొప్పు పుత్త్రుఁదాల్చి
యున్న నా కేల తొడవు లొండన్నకరణి
నబల నైసేయుపనులయం దలసయయ్యె. 133

చ. అనుపమయోగలీల నమృతాంబుధియందు శయించుదేవు నె
మ్మనమున నావహించియసమానసమంచితయోగసుష్టిమై

1. కాంతినావెలిఁ జేర్చెనన.

నెనసిన బాలుఁ జూలున వహించిన సంతతసద్గుణైకవా
సననొనిరంతరంబుగడుఁజామకుజాడ్యముదోఁచుఁజెయ్యిలన్.

సీ. హరినామకీర్తనపరమోత్సవంబులఁ
గావింప ననిశంబుఁ గాంక్షసేయు
విష్ణుదాసులఁ గని వేడ్క నంజలిసేసి
కొనియాడి భక్తిమైఁ గొలువఁ గోరుఁ
బరమాత్మమహిమలు భావించి భావించి
యానందజలధి నోలాడఁ దివురు
నారాయణుని యవతారకథాసుధా
లీలలు వీనులఁ గ్రోలఁ దలఁచుఁ

గీ. దనువు ప్రాణంబు నచ్యుతార్థంబుగా న
మర్పఁగా నెంచు జగములు మహితకరుణ
నెపుడు రక్షింపఁగా నుత్సహించుఁ జెలువ
బుద్ధినంతర్గతుం డగు పుత్త్రువలన. 135

వ. ఇట్లు ప్రతిదినప్రవర్ధమాన గర్భలావణ్యలలితయైన హ్రాద
యేశ్వరిం గనుంగొని యసురేశ్వరుండు హర్షవికాసవిలసి
తాంతరంగుండగుచుఁ బరమోత్సవంబున భార్గవనిరూపిత
ప్రకారంబున గారవంబు మిగులఁ బుంసవనసీమంతాది కలా
పంబులు నిర్వర్తించి యనంతరంబ సముచితసమయంబునందు.

సీ. అమృతాంబునిధిసముదంచితవీచిక
కుదయించుతుహినమయూఖుఁ డనఁగఁ
జారుపురందరాశానితంబిని కుద్భ
వించు సరోజినీవిభుఁ డనంగ

విలసితరోహణాచలఖనిభూమికిఁ
　　　బ్రభవించు మహనీయరత్న మనఁగ
సుందరనూతనమందార[1]లతికకు
　　　జనియించు సురుచిరస్తబక మనఁగఁ
గీ. గాంతియును దేజమును మహార్ఘతయు సౌకు
మార్యమును నభిరామసామగ్రిఁ బొదలఁ
బుత్త్రుఁ డుదయించెఁ ద్రైలోక్యభూతికరుఁడు
రాజబింబాస్య యగుదైత్యరాజసతికి. 137

క. పుత్త్రోదయమున నిర్జర
జైత్రుఁడు [2]మునుకొన్న యధికసమ్మదమున లో
కత్రయరాజ్యము మును నిర
మిత్రముగాఁ గనినకంటె మిక్కిలి పొంగెన్. 138

సీ. పుష్పోపహారము ల్పొలుపారఁ బురమునఁ
　　　గావింపుఁ డనుమాటకంటె మొదల
మంగళవాదిత్రసాంగత్యభంగులు
　　　గలిగింపుఁ డనుమాటకంటె మొదల
నిపుణవిలాసినీనివహసంచారంబు
　　　ఘటియింపుఁ డనుమాటకంటె మొదల
భాసురవైజయంతీసహస్రంబులు
　　　గలిగింపుఁ డనుమాటకంటె మొదల
గీ. దివ్యకుసుమవర్షంబులు దేవదుందు
భిస్వనంబును నప్సరోభినయగతులు

1. తిలకకు. 2. మునుగొన్న.

కల్పభూరుహాంబరపతాకలు దనర్చె
భువనహితజన్ముఁ డగు [1]బాలు భూరిమహిమ. 139

క. అవి యెల్ల గని సురద్విషుఁ
డవివేకమనస్కుఁ డగుచు నోర్వ మదీయో
త్సవమునకుఁ దగ నొనర్చిరి
[2]దివిజులు పను లనుచుఁ దనమదిన్ బ్రియ మందెన్. 140

మ. ధరణీమండలి నెందునుం బరఁగి పాతాళంబునం బర్వి ని
ర్జరనాథప్రముఖామరాఖిలనివాసశ్రేణులం దోలిమై
నెరసెన్ బంకజసంభవాలయమునన్ నిండారె నవ్వేళ శ్రీ
కరదైతేయతనూభవోద్భవకథాకల్యాణ ముద్ఘోషమై. 141

క. శ్రీకాంతునగరులోనగు
వైకుంఠపురంబు నిత్యవైభవములతో
నేకోత్సవ మయ్యె శుభ
శ్లోకుం డగుదైత్యరాజసుతుజన్మమునన్. 142

మ. స్వరసౌందర్య మెలర్ప మెల్లన శ్రుతుల్ [3]సాగించి యొ
య్యొయ్య సుస్థిరమార్గంబున యజ్ఞకోటి తలయెత్తెన్ బూజ్య
ధర్మార్థమోక్షరహస్యావలి యల్లనల్ల మెలఁగంగా నుత్స
హించె న్నిరం, తరదైతేయభయం బోకించుక ప్రశాంతం బై
[4]యణంగెన్ దగన్. 143

చ. దినకరుఁ డుల్లసిల్లెఁ బటుదీప్తిఁ బ్రదక్షిణభాసురార్చియై
యనలము దేజరిల్లె మహిమాంచితసౌరభరమ్యలీలతో
ననిలుఁడు సంచరించె విమలాకృతి నంతయు నొప్పె దిక్కులెం
దును భువనైకమంగళము దోఁచువిధంబు దలిర్ప నత్తఱిన్.

1. బోలు. 2. దివిజాలకును. 3. సారించి. 4. వణంకెన్.

వ. దైత్యపతియును బుత్త్రోత్సవప్రమోదమానసుం డగుచుం గవిప్రముఖభూసురలోకంబు నతిలోకధననివహదానంబుల [1]నానందితహృదయుఁడై యానందంబు నొందించి బంధుజనంబులు ప్రమోదంబు నొందం గుమారునకు జాతకర్మాది సంస్కారంబులు గురునిర్దిష్టప్రకారంబున నిర్వర్తించిన నిజజన్మంబున నఖిలలోకప్రహ్లాదం బొనరించుటం జేసి బాలునకుఁ బ్రహ్లాదుండను నామధేయం బొదవించె నంత. 145

తే. అంబగర్భంబు వెడలినయది మొదలుగ
విష్ణుపదకమలధ్యానవివశుఁ డగుచు
నసురరాజతనూభవుఁ డమృతవృష్టిఁ
దడుపఁబడువాఁడ పోలె వర్ధనము నొందె. 146

సీ. పసిపాపఁడై తాను బవడించుకాలంబు
వటపత్రశయనుభావంబు దలఁచుఁ
జెలువొందఁగా బోరగిల శయ్యఁ దడవెడు
తఱిఁగూర్మమూర్తిఁ జిత్తమున నిలుపు
రెండుమూఁడడుగు లొండొండ తట్టాడున
ప్పుడు త్రివిక్రమలీలఁ బట్టిచూచు
లోలత వెన్నలు బాలు గ్రోలెడునాఁడు
గోపాలసంస్మృతిఁ గూర్చు నాత్మఁ

గీ. బరమపురుషభూతభావికభవ్యావ
తారబోధమహిమఁ దగ నెఱింగి
యొం డెఱుంగఁ డంబుజోదరధ్యానత
త్పరత యొకటి కాని బాలకుండు. 147

---

1. నానందహృదయుండై.

చ. తొలితొలి యెల్ల పాపములు దొక్కుచుఁ బెల్కుడునట్టి తియ్యపుం
బలుకులనచ్యుతాహ్వయముఁ బల్కఁగఁ బేర్కొను వెండిపల్కు నిం
పెలయఁగ నంబ లక్ష్మి [1]జగదేకజనిత్రి ముకుంద యంచు న
త్యలఘుతర ప్రబోధమధురాక్షరవాక్యవివేకదక్షుఁ డై. 148

ఉ. ఆడఁగఁ బోయినప్పు డసురాత్మజుఁ డంబుజనాభు నవ్యయుం
బాడుద మాదిదేవుపదపంకజపూజలు సేసి భక్తిమై
నాడుదమచ్యుతైకశరణాగతులం గనికిస్మబంధముల్ [కుల్.
వీడుద మంచుఁ బల్కుఁ గడు విస్మయ మందఁగఁ దోడిబాల

ఆ. కుడిచినపుడు నిద్ర గూరినయప్పుడు
మేలుకొనినయపుడు మెలఁగినపుడు
విష్ణుకీర్తనంబు విష్ణుచింతయు కాని
పలుకఁ డొండు బుద్ధిఁ దలఁపఁ డొండు. 150

తే. తొలుత 'మూఁడేండ్లలేని సద్బుద్ధి ముప్ప
దేండ్ల లే' దనుసానుడి యిట్టిదనఁగఁ
దనరెఁ బ్రహ్లాదునకుఁ బ్రౌఢమునులు గోరు
హితవివేకపాకంబు మూఁడేండ్లనాఁడె. 151

వ. అని యిట్లు ప్రహ్లాదుజన్మప్రకారంబు దేవశ్రవుచేత గాలవుం
డెఱింగిన తెఱంగున చతురమధురోపన్యాసంబుగాఁ బ్రక
టించి వెండియు,

— ఆశ్వాసాంతము —

క. ప్రకృతిపురుషాపవర్తీ
వికృతికరణహరణనిపుణవిశదస్ఫూర్తీ

---

1. జగదేకజనేత.

సుకృతసదయానుపూర్తీ
నికృతివరధరామనిత్యనిరుపమమూర్తీ. (?) 153

పృథ్వి. సమస్తమహిమాశ్రయా [1]జనితభూర్భువ (స్స్వ)స్త్రయా
రమాకుచపరిష్క్రియా ప్రణత[2]దాసనిత్యోదయా
సమాహితమహోదయా సకలకల్మషవ్యత్యయా
సమగ్రవిసరద్దయా జనసుసేవ్యరాగప్రియా. 154

మాలిని. చరణజనితగంగా సత్యనిత్యప్రసంగా
[3]శరద విలసదంగా సౌమ్యచిత్తాబ్జభృంగా (?)
విరచితభవభంగా వేదవేదాంతరంగా
పరమగరిమశృంగా బ్రహ్మనాడీతురంగా. 155

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమీశ్వరచరణసరోరుహ ధ్యానానందసౌందర్యధుర్య శ్రీసూర్యకవిమిత్రసంభవశంభుదాసలక్షణాభిధేయ ఎఱ్ఱయనామధేయప్రణీతంబైన శ్రీలక్ష్మీనృసింహావతారం బను పురాణకథయందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

1. జనిత 'సారలోకత్రయా' బ్రాకెట్టులోని భాగము పూరణము.
2. దాస. 3. జలద—వ్రాఁతప్రతిలో నీపాఠమే గలదు.

శ్రీరస్తు

చతుర్థాశ్వాసము

కాంతాపరిరభ్యా
లోకాతిక్రమవివేకలోలుపలభ్యా
శ్రీకరనామస్మరణో
త్సేక దళితవినతదంభా శ్రీనరసింహా. 1

వ. దేవా రోమహర్షణుండు మహర్షుల కిట్లనియె నవ్విధంబున నాశ్చర్యస్వభావుం డైన యమ్మహానుభావుచరితంబులు భాషితంబులు నంత(?)యెఱుంగని రాజసంబున నాదైత్యరాజు కేవల వాత్సల్యపరవశుండై యబ్బాలు బాలోచితంబు లైన యుపలాలనంబుల గారవింపుచుండె. తల్లియుం గొడుకు చందంబులు డెందంబున కానందంబు నొందింప నిజస్వప్నదర్శనంబు తెఱగును గురువాక్యప్రకారంబు తెఱంగును దలఁచి వెక్కసంబందుచు నెయ్యది గానున్నదో యని వెడ దలంకుచుఁ బంకజోదరచరణస్మరణలాలసం బగుమానసంబుతోడం బ్రవర్తిల్లెఁ దదనంతరంబ. 2

సీ. చౌలమౌంజీబంధసంస్కారములు యథా
కాలకల్పితములుగా [2]నౌనర్పఁ

1. రంభా. 2. నొనర్చు.

తేజోవిశేషసందీప్తుఁ డై యొప్పి య
 ప్పాపఁడు జనకునిపంపువలన
విద్యాపరిగ్రహవినయదీక్షలకునై
 పూజితగురుగృహంబున వసించి
దైత్యదానవకులోత్తంసంబు లగుతన
 యీడుబాలురతోడఁ గూడి చదువ
గీ. జదువు చుండఁ గొంత చనియెఁ గాలం బంత
నొక్కనాఁడు దండ్రి యుల్ల మలరఁ
గొడుకుచదువు వినఁగఁ గోరి కుమారు నొ
జ్జలను గారవమునఁ బిలువఁ బంచె. 3

వ. ఇట్లు రావించినం జను దెంచి మది రాపానగోష్ఠీసమయంబున ననేకవిలాసినీపరివృతుండై యున్న జనకునింగని నమస్కరించి యుపాధ్యాయసహితంబుగా నంతంత నాసీనుండై యున్న పుత్రునకు నసురేశ్వరుం డి ట్లనియె. 4

ఉ. పాపఁడ యింతకాలముసు బాయక యొజ్జలయొద్దనుండి నీ
వేపగిదిన్ బఠించి తది యేర్పడఁ బ్రస్ఫురితార్థసార మై
తీపులు వీనులం గురియ దివ్యసుభాషితరత్న మొక్క టు
ద్దీపితధీవిజృంభణవిధేయత యొప్ప నుపన్యసింపుమా. 5

క. అనుటయుఁ బ్రహ్లాదుం డి
ట్లనియెను నీయానతిచ్చినట్టిద యయ్యా
వినిపించెద నామది మె
చ్చినయర్థం బవధరింపు చిత్తప్రీతిన్. 6

సీ. ఆదియు మధ్యంబు నంతంబు నెవ్వాని
 కరయ లే దని చెప్పు నాగమములు

పొడముటయును లేక పొదలుటయును లేక
తఱుఁగుటయును లేక తనరు నెవ్వఁ
డెవ్వనివలనన యంతయు సంభవ
స్థానసమాహారదశలఁ జెందఁ
గారణంబులకెల్ల కారణం బై యెవ్వఁ
డపగతకారణుండై వెలుంగు
గీ. నమ్మహానుభావు నచ్యుతు నవికారు
నమితతేజు విష్ణు నాదిదేవు
నాశ్రయించినాఁడ నధిప యింతయ కాక
యితరమైన యర్థ మెఱుఁగ నేను. 7
చ. అన విని గుబ్బునం బొడమునల్కకు నెచ్చెలులై [1]కనుంగవం
గనలెడుదంట[2]కెంపును మొగంబునఁ బొడ్మెడుఘర్మజాలకం
బును నిటలంబునం దనరు భ్రూకుటియుఁ భయముం దనర్పని
ట్లను నతఁ డొజ్జఁ గన్గొని నిరంతరవిస్ఫురితాధరోష్ఠుఁ డై. 8
ఉ. అక్కట బ్రహ్మబంధువ దురాత్మక నాపగవానికీర్తనం
బెక్కడనుండి యీశిశువు నెప్పగిదిం జదివించి తిజ్జగం
[3]బెక్కటి నేలునామహిమ యేమియుఁ గైకొన కివ్విధంబునం
దక్కువపా టొనర్చితి వృథాపరిజల్పనకల్పనంబునన్. 9
వ. అనిన సురేశ్వరునకు నుపాధ్యాయుం డి ట్లనియె. 10
చ. కినియకు దైత్యనాథ యొకకీడును నాదెస లేదు చెప్ప నీ
తనయుఁడు వక్రశీలుఁడు నితాంతనయోక్తుల నేను సెప్పఁగా
వినక నిజేచ్ఛమైఁ గడఁగి వేమఱు నిట్లన యుగ్గడించు నీ
యనువున నిట్టికోరడపుటాలరి శిష్యుల కేల చేపడున్. 11

1. జనుంగవన్. 2. కెంపున. 3. బెక్కటియేలు.

వ. అనవుడు నతండు కుమారుం గనుంగొని. 12

క. ఓ వత్స! నీవు చెప్పిన
యీవిధ మేఁ జెప్ప నని యెవ్వరిదె యొజ్జలు నీ
[1]కేవాఁడు గఱపె నేర్పడఁ
గా వెఱవక చెప్పు మట్టిఖలు దండింతున్. 13

ఉ. నావుడు దైత్యరాజకులనందనుఁ డిట్లను సర్వభూతస
ద్భావములందునుండిపనుపం గఱపంగఁ బ్రభుం డొకండుమా
దేవుఁడు వాసుదేవుఁడు సుధీసువిధేయుఁడు చిత్సుఖోదయ
శ్రీవరుఁ డింతకంటె మఱి చెప్పఁగలండె ప్రశాస్త్రియెవ్వఁడున్.

ఆ. అనిన మండిపడి సురారి దురాత్మక
యేను జగములెల్ల నేలువాఁడ
విష్ణుఁడనఁగఁ గలఁడు వేఱొకం డనియెద
వేల చెడితి రోరి యెవ్వఁ డతఁడు. 15

చ. అనుటయు నల్ల నవ్వి కొడు కయ్యకు నిట్లను నెవ్వఁడన్న నే
మని తెలుపంగవచ్చుఁ బరమాత్ముని నాతఁడయీసమస్తముఁ
వినుము తదేకహేతుకము విశ్వము శాశ్వత మైనతత్పదం
బనిశము పుణ్యశీలురు నిజానుభవంబునఁ గాంతు రేర్పడన్.

వ. అప్పరమేశ్వరుండు శబ్దగోచరుండు గాఁ డనిన నతం "డేను సకలలోకపరమేశ్వరుండనై యుండ నాయెదురం బరమేశ్వరుండు పరమేశ్వరుఁ డని పరుని పలుమాఱు నుదాహరించెద వోరి చావం దలంచితి వేల" యనవుడు ప్రహ్లాదుండు. 17

తే. నాక కాదు లోకములకు నీకుఁ బ్రభుఁడు
వినుము పరమేశ్వరుం డనువిష్ణుఁ డొకఁడ

1. కెవ్వాఁడు

ధాతయును విధాతయు నతండ[1] యిందు
నలుక విడుము శాంతుఁడ వగుమయ్య తండ్రి. 18

క. నావుడు హిరణ్యకశిపుం
డీవెడగుదనంబు భూత మెయ్యదియో యి
ట్లావేశించెం గా కిత
డీవిధమున నేల యఱచు నిటు ప్రల్లదముల్. 19

వ. అనినఁ బ్రహ్లాదుం డిట్లనియె. 20

ఉ. నామనమొక్కఁ డేల దితినందన సర్వము నావహించి[2] తే
జోమహిమన్ వెలుంగు హరి చోద్యపుభూతమతండు లీలమై
వేమఱు నిన్ను నన్నుఁ బెఱ విశ్వచరాచరభూతజాతమున్
భ్రామకుఁడై నిజోచితవిభావితచేష్టలఁ గూర్చు నెప్పుడున్.

వ. ఇది తదావేశవిశేషంబు గాని వికారకార్యంబుగా దనిన దనుజేశ్వరుండు పరిసరవర్తులం జూచి వీనిం గొనిపోయి గురుగృహంబునం ద్రోచి రందు. విపక్షసంస్తవాకారం[3] బయిన చేతోవికారంబు చక్కనగునంతదాఁకనుం దగిన యుపాయంబుల శాసింపవలయు ననిన నయ్యసుర లయ్యసురరాజకుమారుం గొనిపోయి యుపాధ్యాయసదనంబున నునిచి రుపాధ్యాయుండును బ్రభుశాసనంబున నతని శిక్షించుచుండె నాతఁ గొంతకాలంబు సనినఁ గొడుకుం బిలిపించి తండ్రి యొప్పటియట్ల యొక్కసుభాషితంబుఁ జదువు మని పంచిన నతండు. 22

1. యుందు. 2. నావహింపఁడే. 3. సంస్తరాకారం.

క. ప్రకృతిపురుషాత్మకంబును
సకలచరాచరవిశేషసర్గము నెవ్వా
నికిఁ గార్యం బవ్విష్ణుని
వికారవిరహితు సమస్తవిభుఁ బ్రణుతింతున్. 23

క. అనినఁ గడుఁ గడిఁదియై మది
గనలు నిగుడఁ బుత్రభావకలితస్నేహం
బును గృపయుఁ బాయ సురరిపుఁ
డనుచరులం జూచి యిట్టు లను రభసమునన్. 24

క. కులమునకు గొడ్డగుద్దలి
ఖలుఁడు కులాంగారకంబు కష్టుఁడు వీనిం
బొలియింపుఁడు ఘనశస్త్రం
బుల వెస నొక గుడ్డు [1]మురిగిపోనేమి యగున్. 25

ఆ. కొడుకు తండ్రిమాటఁ గొనక యౌరసమున
నడచునేని వాఁడు కడిఁదిదాయ
గాన పగతుఁ జంపఁ గాఁ దగుఁ బగవాని
పక్షమైనవారు పగఱె కారె. 26

వ. కావున నేను చూచుచుండ వీని నిప్పుడ యలుఁగులపాలు సేయుం డని పంచిన శతసహస్రసంఖ్యు లంతకాకారు లగు క్రూరు లక్కుమారుం బొదివి కొదమసింగంబునకు భంగంబుగాఁ గూడినసారమేయంబులచందంబునఁ బ్రచండశస్త్రంబుల నుగ్రకర్మంబులకు సమకట్టు సమయంబున. 27

1. మునిఁగి పోయేమి.

సీ. ఏలయొడ్డారించె నీపాపఁ డిటు[1]పాప
మడసెఁ గటా యని యడలువారు
తల్లి దైనను నాకుఁ దనయుతోడిద యని
పూని యాడదద యని పొక్కువారు
కావ్యుఁ డైనను వచ్చి కాదు కూడ దనంగ
వలదె యిత్తఱి నని పనరువారు
హరి దైనఁ బొడసూపి కరుణామై బాలకు
కిలుకు మాన్పడ యని రొలజిలు వారు

గీ. నగుచు సాధుజనము లంతంతఁ జేష్టలు
దక్కి మ్రగ్గి కలఁగి తలఁగి యొదుఁగ
నమరవైరి బంధు లాగి దేవునిబంటుఁ
గదిసి పొడువ నడువఁ గడఁగి రపుడు. 28

తే. అక్కుమారుఁడు మహితసమాధినిష్ఠుఁ
డై మహోగ్రశస్త్రావలియందు నసుర
లందుఁ దనయందు వెలుఁగుసర్వాత్ము విష్ణుఁ
గనుచు నుండె నిశ్చలనిర్వికారలీల. 29

వ. అంత. 30

చ. అనుపమమేరుభూధర తటాధికనిష్ఠురవక్షు వజ్రసం
హననుఁ గుమారుఁ జెంది యసురాధమకింకరనిర్విశంకపా
[3]తనకనదస్త్రశస్త్రములు దందడిఁ దుత్తుము రై మహీతలం
బునఁ దొరఁగెన్ నవోత్పలసముజ్జ్వలనూత్న దళంబులో యనన్.

1. పాపమడిసె. సూ. ని. పా. 2. తటాదిక. 3. తనరకదస్త్ర.

క. అది యట్ల కాదె! 'నిప్పునఁ
జెదలంటునె' దేవదేవు శ్రీరమణీశుఁ
మది నునిచినయుత్తమమునిఁ
బొదవునె యాపదలు సూర్యుఁ బొందునె తమముల్. 32

వ. ఇట్లు నిరపాయనిత్యోర్ద్ధిప్రకాయుండును నతర్కితోపాయుండును సహజసముజ్జ్వలోల్లాసుండును నగువిష్ణుదాసుం జూచి యాచపలుండు [1]క్రోధవిరోధంబుఁ బాపికొన నేరక యి ట్లనియె. 33

ఆ. ఓరి పగఱఁ బొగడు పోరామి యేమిరా
యీతలంపు విడువు మింకనైనఁ
బ్రాణభయమువలనఁ బాపి ప్రోచెద నాదు
బుద్ధి వినర [2]యువిధిఁ బోవ నేల. 34

వ. అనినఁ బ్రహ్లాదుండు మహాహ్లాదమధురోపన్యాసంబున నవ్యాసవారి కి ట్లనియె. 35

చ. భయములనెల్లఁ బాపుటకుఁ బాల్పడినాఁడుప యోరుహాక్షుఁడ
క్షయుఁ డచలుం డనంతుఁ డనిశంబునునామదిలోనసుండఁగా
భయ మొకఁ డెందునుం గలదె పంకరుహోదరపాదపంకజా
శ్రయులకుఁ దండ్రి పుట్టువుజరామరణాదిభయంబు లేమియున్.

ఆ. అనిన నొడుగఱచి యమరద్విషుండోరి
పసుచ నాకుఁ బుట్టి చెడుగవైతి
పేర్చి [3]నోరుమూయ పెడతలవాపోయె
దిట్టి వదర గలఁడె యెచటనైన. 37

1. క్రోధ విరోధంబు. 2. యవధి. 3. నోరుమూయు.

క. సర్వంబును విష్ణుం డటు
సర్వము [1]సృజియించెను బైజగ మావిష్ణుం
డోర్వ్యఁగ వచ్చునె కిష్ణుఁడ
సర్వేశ్వరుఁ డంటి యీయసత్యోక్తులకున్. 38

క. నో రెత్తి లేని యింకను
హైరింపఁ జామీ దురాత్మ! చలమున నిదె నా
కోరంపుటుక్కుగదఁ గొని
బోరునఁ దల వ్రయ్య నడిచి పొరిగొని విడుతున్. 39

వ. అని పలికి తత్ క్షణంబ తక్షక ప్రభృతు లగుభీషణభుజంగంబు
లం బిలిచి విషతుల్యభాషణుండును [2]విషమాచారుండును
నగు నక్కులదూషకుని దుర్విషానలజ్వాలాజాలంబులం ద్రెళ్లి
పడఁ బొదువుం డని పనిచిన. 40

సీ. కన్నులఁ జిటిచిటిఁ గ్రమ్ము మంటలతోడ
మండెడు ఘనఫణామణులతోడఁ
బోరల దేహమున నిబ్బరపుమ్రోంపులతోడ
లోలతఁ గ్రాలు నాలుకలతోడఁ
బొదలెడు నాభీలఫూత్కారములతోడ
[3]నోడవు కెంకలబేర్పు నొడలితోడఁ
మెఱయు నోళ్లను వెలి కుఱుకుదాడలతోడ
భుగులను నుగ్రంపుఁ [4]బొడలతోడఁ

---

1. సృజియించినట్టి. 2. విషమాచరుండగు. 3. నోడవు నిక్కుల బేర్పు నొడలితోడ. 4. బొగల.

గీ. [1]బాపపదుపు లదరి పట్టి బాలకుఁ జొట్టి
నెఱకులెల్ల బిట్టు గఱచి కఱచి
విసము సల్లి సల్లి మిసిమింతుఁడును గాక
యున్నయతనిఁ జూచి యుక్కుదక్కి. 41

వ. దైత్యేశ్వరున కిట్లనిరి. 42

చ. కఱచితి మెఱయ్యెడఁగ విసముఁ గ్రక్కితి మీాతనియందు
నెట్టివమా, కఱచినకాట్లకుఁ శిశువు కాయము తోలును సుగ్గ
దయ్యె మా, కఱిములె మాఁడిపోయె మణులొఁదలలుం
దుము రయ్యె దంష్ట్రికల్, పఱిపఱి యయ్యె నోరు లధిపా
[2]యవియంగఁ ద్రోణంగ సంగములో. 43

క. హరిహరి యంచు నితం డిదె
గిరివోలెం దెరలఁ డితనికిని బరిపీడా
కరు లగునన్యులు గలిగిన
నరసి పనుపుదేవ! యరిగె నస్మద్బలమున్. 44

వ. అనుచున్న పన్నగనివహంబులవివశత్వం బుపలక్షించి యక్షతుం డైనయమ్మోక్షశీలు నీక్షించి సంక్షుభితహృదయుం డగుచు నయ్యదయుండు బృందారక[3]ద్విరదబృందంబులం బిలిచి వీఁడు మదీయపక్షంబువాఁడై మాకులంబునకు నపకారంబుఁ గావింపంగడంగె. నాపుత్త్రుండని విచారింపవలదు. తరువునం దోఁచికాదె దహనుండు తరుసముదయంబులం బొడవణంచుం గావున వీని మీారు తీవ్రదంతాభిఘాతంబులం జించి వెంబడి నాకుం బ్రియంబు సేయుం డని నియోగించిన.

1. బావపదుప - పదుప. 2. నవియంగ. 3. ద్వార.

సీ. తరఁగలై తొరఁగెడుదానధారలచేత
నురునిర్ఝరస్ఫారగిరులు వోలె
దారుణోత్కటపాతదంతకాండములచే
ఘనదండధరుచెలికాండ్రు వోలె
నెఱమంట లుమియుచు నెసఁగుమూఁడ్కులచేతఁ
బ్రళయాగ్నిమూర్త్యంతరములు వోలె
వలఁతులై నిగిడెడివలుఁదతుండములచే
[1]నుదరి చేచాచుమృత్యువులు వోలె

తే. కింక లంకురింప జంకెలు నర్తింప
[2]బింకె మెసఁగ నిర్విశంకసరణి
నడరి దిగ్గజంబు లమ్మహాభాగునిఁ
బొడిచి పొడువ నడువ నదుమఁ దొడఁగె. 46

వ. ఇవ్విధంబున నవ్వేదండంబు లొండొండ చండక్రీడఁ గోడాడుచుండం బుండరీకాక్షు సాక్షాత్కారంబున సొంపారుడెందంబున నానందనిశ్చలుం డై యచలంబునుం బోలెఁ బొలుచుబాలునిదృఢదేహంబు [3]సోఁకి. 47

క. సురకుంజరములకొమ్ములు
మురిసెఁ దొండములు [4]విరిసె మోములు [5]విరిసెన్
బొరిఁబొరి నఖిలాంగంబులు
నెరసెఁ జిత్తంబు లురిసె [6]నిరిసె జగంబుల్. 48

అప్పుడు ప్రహ్లాదుండు తండ్రిం జూచి యయ్యా! యిది మదీయహృదయస్థుం డైన యచ్యుతుమాహాత్మ్యంబుగాని

1. నొద. 2. బింకెబొసఁగ. 3. సోఁకె. 4. గురిసె. 5. నలిసెన్ క. గ పాఠము. మూ. నరియు. 6. నిడిసె.

నాలావు గాదు కాని నాకుఁ గులిశకఠోరంబులగు దిగ్వారణ దంతప్రహారంబులు సైరించు శరీరంబు లెక్కడిది యని యూరకుండె నంత. 49

ఉ. ఆవిధ మంతయుం గని సురాహితుఁ డంతటనైనఁ దెల్విఁ గిం[1]దావలమానరోషమునఁ దద్దయు మేను వడంక నింక నొం దేవియుఁ గావు తీవ్రబహుళేంధనదీప్తకృశానుకీలలన్ ద్రోవుఁడు వీని నంచుఁ గడుదుష్టమనస్కులఁ బంచెఁబల్కురన్.

వ. పనుచుటయు వారవారితరభసంబున భూరితరదారుసంచయం బొనరించి యనలంబు దరికొల్పుటయు ననిలుం డసురపతిపనుపున నయ్యగ్నిఁ బ్రజ్వరిల్లం జేసె నప్పావనిం బాపాత్ములాదీపితదహనంబునం ద్రోచినం బడి ప్రహ్లాదుండు మేదురజ్వలనజ్వాలాకలాపదందహ్యమానుం డగుచు నుండియు నఖండజలధరధారాసిచ్యమానాంగుండు గావున వేఁడిమిం గందక మందస్మితాననుండై దానవేశ్వరున కిట్లనియె. 51

ఉ. శౌరిపదాంబుజస్మృతివిలాసంబునఁ దేలెడు నామనంబు తం డ్రీ కుచియింప దెన్నఁడుఁ గడిందిగ నీ వొనరించినట్టి యు ద్దారుణవహ్నియున్ వినుము తామరసాకరమయ్యెనాకుఁ బ్ర[2]స్ఫారితవీచులీశిఖలు చల్లనితుప్పర విస్ఫులింగముల్. 52

వ. అనినను నప్పు డద్భుతరోషమాత్సర్యవిహ్వలుం డగుచున్న యాహిరణ్యకశిపుం గదిసి భార్గవనందనులు కొందఱు తదీయపురోహితులు గావున హితంబుఁ జెప్పవలయువారై సామవచనంబుల నతని కిట్లనిరి 53

1. దావలమాన. 2. స్ఫారితవీచు.

చ. [1]మునుమునఁబుట్టి నీ కకట ముద్దులపట్టి గదయ్య వీఁడు మె
త్తనియొడలింత యోర్చునె కృతంబుల సైఁచునె మాను
మింతతోఁ, గినుకలు నీవు గట్టలుక కీ డొనరింపఁగఁ బొందఁ
జాలువా, రనిమిషసిద్ధయక్షఖచరాదులు గాక తనూజుఁ దే
నృపా! 54

క. బాలత్వ మెల్ల కీళ్లకు
నాలయ మట్లగుట వినియు నజ్ఞానము ద
పైఁ బొచ్చువడఁగఁ గోపం
బేలా నీ యంతవారి కిప్పడుచుపయిన్. 55

తే. అవధరింపుము మాపంత మధిప యేము
వదల కీబాలు శిక్షించువార మింక
నొయ్య నొయ్యనఁ దెలివికి నోజపఱచి
వెఱ్ఱి దేర్తుము మాటలు వేయు నేల. 56

క. ఈతనికి విష్ణుదెసఁగల
ప్రీతి విడువఁ దెలుపు టెంత పెద్ద, యధికరో
షాతురుఁ డై యితఁ డతని వి
ఘాతింపను గడఁగు బుద్ధిఁ గఱపెద మోలిన్. 57

ఉ. మావచనంబుల న్వినక మాధవుపైఁ గలపక్షపాతముఁన్
[2]బోవఁగఁ ద్రోవ కి ట్ల యయిపోయిన నీ వటుచూచి
మెచ్చుఁ గ్రోధావలి యైనకృత్యఁ గడు నద్భుతభంగి సృజించి
పంతు మీ, కావలమంతతో [3]నడఁగు గష్టపుఁ బొట్లుచు
దైత్యపుంగవా. 58

1. మునుమునబుట్ట. 2. ద్రోవగ. 3. డగను.

వ. అనిన నట్ల చేయుం డనుదైత్యపతిపనుపున నతనిబంట్లు
కుంటలోనున్నపి న్నాతని వెడలం దిగిచి భార్గవాత్మజుల
కొప్పించిన వారునుం గొనిపోయి తమయింటం బెట్టుకొని
బాలుకం గొందఱ సంగడంబు గూర్చి చదివించుచు బుద్ధులు
సెప్పుచుం దెలుపుచు బుజ్జగించుచుం దట్టించుచు ననేక
ప్రకారంబుల శిక్షించుచుండ నక్షోభ్యస్వభావుం డగు
నప్పుణ్యభావుం డొక్కొక్కతఱి నెడగొని తనతోడఁ
జదువు దానవదైత్యకుమారుల కి ట్లని యుపదేశించు. 59

క. వినరయ్య యేను జెప్పెద
ననుపమతత్త్వార్థ మైన యాత్మహితంబున్
మనమున మాకొ కొక్కయి
ట్లనిచెప్పెడు నిప్పు డితఁ డని చూడకుఁడీ. 60

ఆ. పుట్టు పెరుఁగుఁ బ్రాయములఁ జాలఁ జెన్నొందు
ముదిమిచేతఁ జిక్కుఁ బిదపఁ జచ్చుఁ
బురుషుఁ డట్టిదెసలఁ బొందు టదృష్టంబ
యిందు లేదు గాదె సందియంబు. 61

క. చచ్చినజీవుఁడు గ్రమ్మఱ
వచ్చున్ బుట్టువున కను ట పాయము గా దీ
యచ్చు మునులు శ్రుతిజలములఁ
ద్రచ్చి కనిన తెలివి గాన తప్పని దదియున్. 62

ఆ. కారణంబు లేక గలుగదు జన్మంబు
కారణం[1]బు పూర్వకర్మఫలము

1. బపూర్వ.

కాన యుక్తియుక్త మైనది యిదియుఁ బ్ర
త్యక్ష మెట్ల యనఘులార. 63

క. తలపోయఁ దల్లికడుపున
నొలసిన నరుఁ గొంతకాల మునికియు లోకం
బుల కెల్ల దృష్ట మత్తఱిఁ
గలుగు నిరోధంబు [1]శాంతగతిఁ గొనఁ బొసఁగున్. 64

వ. అది యెట్టిదనిన.

తే. ఆఁకలియు నీరువట్టు నగ్ర్యౌ వెరవుల
నడఁచు దాఁక సౌఖ్యముఁ జూతు రల్పబుద్ధు
లెపుడు నాఁకలిచిచ్చుతో నిడుమఁబడుట
గరము దుఃఖంబు గాక సుఖంబె చెప్పుఁడ. 66

క. వెల్లగునాఁకట నన్నము
సల్లనినీ రగ్ని [2]వెన్న సౌఖ్యదములు నాఁ
జెల్లు నవి కాక యుండిన
నెల్లపగిది నివియ దుఃఖహేతువులు దగన్. 67

క. మదురువుగొని యొడ లెఱుఁగక
మదాకులమనస్కుఁ డయిన మానవునకు నిం
పొదవియుఁ బిడికిళ్లం గొని
చదియఁ బొడుచునేని యదియు సౌఖ్యం బగునే. 68

క. కావునఁ గేవలసుఖదం
బేవస్తువు లేదు వినరె యిదె సంస్కృతి నై

1. శాంతగనికొ. 'కాంత కనుఁగొనఁ బసఁగున్'. క.ర. కసఁగు=వికద
మగు - (క. ర). 2. వెన్న.

యేవిధి సుఖదము దుఃఖద
మై వెస దుఃఖమును సుఖద మై తిరుగఁబడున్. 69

చ. మృగమదచందనాద్యనుపమేయసుఖోచితసారవస్తువుల్
దగఁ గఫవాతపైత్యకలితం బగుకీడుల ప్రోఁక యైన యా
యగుణశరీరముం గదిసినంతన కుష్ఠతఁ బొందు మేలుఁ గీ
డుగ నొనరించు నీమఃజెకిడొక్క మనంబున నమ్మఁ బాడియే.

క. ఎంత ప్రియవస్తువులపై
నంతఃకరణంబు గలుగు నది మీఁదట న
త్యంతం బగు సంతాపం
బంతయుఁ గూర్పఁగ నిమిత్త మగుఁ బురుషునకున్. 71

ఆ. ఆలు బిడ్డ లిండ్లు నర్థంబుఁ జెలులును
బ్రోపు గూడఁ బెట్టి పొదలు కుమతి
యవియ పిదపఁ జెడఁగ నన్నింటిఁ దగిలిన
మనసు నడుపలేక మడిసిపోవు. 72

ఉ. [1]ఏపుగ నెమ్మియుం బొదలు నీభవవారిధి నిస్తరింపఁగాఁ
దేపగయంగ వేఱొకటి దెల్లము చెప్పఁగ [2]లేదు చెప్పెదన్
నాఁపలు కాత్మ నిక్కముగ నమ్ముఁడు విష్ణు ననంతు నాద్యు ల
క్ష్మీపతిఁ గొల్వఁ డవ్విభుఁడు చేకొని కాచు నిజైకచిత్తులన్.

క. చెడిపోకుఁడు సంసారముఁ
గడతేర్పఁడు శౌరిచరణకమలము [3]లెడ్డం
దిడికొనుఁ డూరక కాలము
కడపకుఁడి వివేకవీథిఁ గడఁగుఁడు నడవన్. 74

---

1. ఏపున. 2. లేదు. 3. నెదఁదన్, ఇడికొని.

సీ. బాలుఁడ నేనిప్డు బాలోచితక్రీడ
లనుభవించెద మఱి యౌవనమున
నెఱవాదినై ధర్మ మెఱిఁగి చేసెదఁ గాక
యని పోవు నటపోయి యౌవనమున
సుఖములచవిఁ జొక్కుఁ జొక్కి యున్నదిగదా
ముదిమి ధర్మము నెల్ల నొదువఁ జేయ
నని చనుఁ జని వృద్ధుఁడై యౌవనమునంద
జెన్నొంద ధర్మంబు చేయనైతి

గీ. నేమిసేయుదుఁ గాలుచే యించుకయును
వసము గాదు చిత్తంబు తామసము గప్పె
ననుచు నట తాను బొలియు నట్లాత్మహితము
సేయ నబ్బ దెప్పుడు మూఢచేతసునకు. 75

ఉ. కావున శైశవంబునన కష్టతరం బగుమోహ మింతయుఁ
బోవఁగఁ ద్రోచి విష్ణుమయపుణ్య[1]సమాహితతత్త్వచింతకుఁ
దేవలయుఁ మనంబు సుగతిప్రద మిట్లవివేర విట్లు సేయుఁడా
భావన నన్య ముల్లమునఁ బట్టఁగ నీకుఁడు భక్తియుక్తులై.

చ. అలజడి లేదు చిత్తమున కంగములందుఁ బ్రయత్న మేమి
యుఁ, వలవదు నిర్మలత్వము నవాగితబోధము లోనుగా
శుభంబులు సమకూ[2]రఁ జేయు నతిపుణ్యపదంబు ముకుంద
సంస్కృతిఁ, గలరె యొకింతయేనియును గానితెఱంగటు
సూడుఁడా మదిన్. 77

వ. మఱియు నొక్కటి చెప్పెద. 78

1. సమానత. 2. ఱజేయలఁతి.

చ. జలరుహాలోచనుం డరయ సర్వశరీరములందు నాత్మయై
యొలసినవాఁడు గావునఁ దదూర్జితభక్తి రమించువారి క
గ్గలముగ సర్వభూతదయ గాదిలిఁ గావలయుం జూఁడీ విని
శ్చలసమబుద్ధి యి ట్లొదవ సర్వవిపద్దళనంబు దా నగున్. 79

తే. అరయ [1]దాపత్రయాహితం బఖిలజగము
[2]నిట్లుపుట్టిన గొఱలిన యొడయుచున్న
జీవులకు నొక్కకీడును సేయఁదగునె
చనదె దుఃఖశీలుర దెసఁ గనికరంబు. 80

చ. తన కరయంగ వేఱొకటి తక్కువజంతువు గల్గె నేనిఁ ద
త్తనువున కెగ్గు సేయమి గదా తగు నన్యశరీర మెక్కుడై
యనయము దానహీనుఁ డగు [3]నట్టిదె యైనను మేలె వైర మే
యనువున భూతమైత్రియ యపాయము లేనియుపాయ
మాత్మకున్. 81

క. వైరంబున భూతంబులఁ
గారించు దురాత్ము మాఱు గావించుఁ గడున్
వైరంబున భూతంబులు
ధీరుల కిది దెలియుఁ గుమతి తెలియం డెప్పుడున్. 82

తే. మనమునను దుస్స్వభావసంజనిత యైన
[4]భేదబుద్ధి నొఱంగి య[5]భిన్నుఁ డైన
విష్ణు నఖిలభావములందు వెదకి కాంచి
యనఘులార పొందుద మనయము సుఖంబు. 83

1. దాపత్రయా. 2. నిట్లుపుట్టిర గొదవల జెరియుఁచున్న-ఇది ముద్రిత పాఠము. 'నిట్లుపుట్టిన గొఱలెను జెరయుంచున్న' అనునది వ్రా. ప్ర. పాఠము. దీనినిబట్టి పైరీతిగా సవరింపఁబడినది. 3. నట్టెద. 4. భేదబుద్ధి. 5. యభిన్ను.

సీ. అనిలునిచేఁ గాల దర్కునిచేఁ గ్రాఁగ
  దమృతాంశుచేత శైత్యమునఁ బడదు
పవనుచే నివురదు పర్జన్యవరుణుల
  చే వృద్ధి పొందదు సిద్ధయక్ష
గరుడోరగామరగంధర్వకిన్నర
  నరమృగాదులచేత నాశవృద్ధు
లొందదు గుల్మమహోదరాదికరోగ
  తతిచేత సుడియదు దంభలోభ

గీ. మత్సరాదుల నలయదు మహిమమహిత
మేపదంబు మహాయోగిహృదయగమ్య
మట్టిమానందతత్త్వంబు ననుభవించు
హరిసమర్పితమానసుం డగుబుధుండు. 84

వ. అని యనేకప్రకారంబుల వివరింపుచుండ విని తమమనంబులం దలంచి దైత్యబాలురు దైత్యపాలికిం జని యవ్విధం బంతయుఁ జెప్పిన నలిగి యతండు. 85

ఆ. తాను చెడుట గాక తక్కినవారిని
జెఱుపఁ జూచె నౌర గొఱకు [1]పడుచు
వీని నెట్లయిన విసువక [2]పాలియింప
వలయు నేమి వెరవు గలదొ యింక. 86

వ. అని తలంచి వంటలవారిం బిలిచి దుర్మార్గదర్శనుండును దురాత్ముండును నగుప్రహ్లాదుండు మత్పుత్త్రుం డని యనుమానింపక మీరు రహస్యయత్నంబున వీనికి భక్ష్యభోజ్యాదుల

1. బడుచు. - పాలింప.

యందు హాలాహలాభిధానం బగుమహావిషంబుఁ బ్రయో
గింపుఁ డని పనిచినం జని వారును బ్రభుశాసనంబుఁ జేసిన.

చ. అమృతు ననంతు నచ్యుతుని నాత్మఁ దిరంబుగ నునిచి నిత్యబో
ధమునఁ గరంగఁ నప్పరమధార్మికుఁ డింపుగ నారగించున
య్యమితహాలాహలాద్భుతవిషానలసంచయభక్షణంబునఁ
దమృతముకంటెఁ బ్రీతికర మయ్యెఁదదంతరబాహ్యచేష్టలన్.

క. విషమచరితుండు బాలుఁడు
[1]విషాపహరణమునఁ జాల వెలుఁ గొందె మహా
విషనిధిజనితవిశృంఖల
విషానలము మ్రింగి పొంగువిషమాత్ముక్రియన్. 89

వ. ఇట్లు విషాన్నంబుఁ బ్రయోగించి నిర్వికారుం డై యున్న
యక్కుమారునిం జూచి సూపకారులు లోకాపకారి యగు
దివిజవైరిపాలికిం బోయి తమచేసినపనియు నమ్మగుటయుం
జెప్పినయప్పు డమ్మోఱకుండు పురోహితులం బిలిపించి
మీరు మునుపు ప్రతిజ్ఞ చేసిన వారు కారె? ఈ ప్రహ్లాదుం
డనుదురాత్ముం బొరిగొనుకృత్తి నుత్పాదించు నది యనిన
నియ్యకొని పోయి వారు ప్రహ్లాదునకుం దొలుత నామ
పూర్వకంబుగా ని ట్లనిరి. 90

ఉ. అన్న! త్రిలోకపూజ్యుఁ డగునంబుజగర్భుని యన్వయంబు
నం, దున్నతిఁ బుట్టి తా కొలఁదియో యిట యొక్కఁడు
చూడు తండ్రి పెం,పెన్ని తెఱంగులం జలము [2]లేటికిఁ బెద్దల
పంపుఁ జేయుమా, నిన్ను నుతించు లోకములు నీకు నపా
యము లేక యుండినన్. 91

1. విషాపహరణమునను. 2. నేటికి.

క. హరి గోవిందుఁ డనంతుఁడు
పురుషోత్తముఁ డనుచు నేల పొగడెదు చెపుమా
యరుల నుతించిన స్త్రైఁతురె
నరపతు లిది మానవే జనస్తుత! యింకన్. 92

తే. ఇట్టితండ్రికడుపునను బుట్టి నీకు
నొరులఁ జేర నేల యితని యుల్లమునకు
వచ్చుతెఱఁగున మెలఁగెడువాఁడ వైన
నితనిరాజ్యంబు నీదగా కెవ్వరి దగు. 93

క. గురుఁ డనఁగఁ దండ్రికంటెను
నరసి యొకనిఁ జదివి చెప్పుమా శ్రుతిధర్మం
బురలన్ ద్రోవఁగ [1]నగు నే
గురుశాసన [2]ముజ్జగించు కుటిలపుఁ దెలివిన్. 94

క. దేవుండు వాసుదేవుఁడు
దేవోత్తముఁ డంచు నేల దేఁకువ సెడితో
దేవుఁడు గీవుఁడు దక్కన
దేవతలును నెంతవారు దితిసూనునకున్. 95

వ. ఇంతకు మిక్కిలి చెప్పనేర మిటమీఁద నీవ యెఱుంగుదు
వనినఁ బ్రహ్లాదుం డమ్మహీసురుల కిట్లనియె. 96

సీ. మీరు చెప్పినయట్ల మేదినీసురకులం
బునఁ [3]బుట్టు తండ్రి పంపన ఘనంబు
జనకుఁ డెక్కుడు గురుజనముల కెల్లను
నతనిశాసనము సేయంగవలయు

1. నగు విన. 2. ముజ్జగించి. 3. బుట్టెఁ దండ్రికంపున.

సీతగ వింతయు నెఱుఁగనివాఁడఁ గా
నదియు నట్లుండె మీ రరయ మాకు
నాచార్యులరు మిమ్ము నతకరించుట దోస
మైనను నొకమాట యాడవలసె

గీ. వాసుదేవసంస్తుతి సేయ వలన దనిన
కుత్సితోక్తి మీకిట్లు వాక్రువ్వఁ దగునె
చదువరే యెఱుఁగరె మీరు చదివి యెఱిఁగి
వినిన యాఢ్యుల నడవడి వినరె తలఁగి. 97

వ. ఇట్టిమాటలు మీకే యొప్పు నని చిఱునవ్వు నవ్వి యబ్బాలుం డావృద్ధులం గనుఁగొని వెండియు. 98

క. [1]కినగినబడ (?) యించుక మీ
తనయుని విన్నపము వినఁగఁ దగ దని బాల్యం
బునఁ గదిరినచాపలమున
మనమునఁ దోఁచినటు లాడుమాటలు సుండీ. 99

సీ. మనకంటెఁ బెద్దలు [2]ఘనబోధయుతులు ద
క్షాదులును వసిష్ఠాదు లవల
నత్రిపులస్త్యాదు లట మఱి వ్యాసులు
వెఱ్ఱులై కొలిచిరె విష్ణుదేవుఁ
గొందఱు ధర్మంబుఁ గోరి భజింపంగఁ
గొంద ఱర్థము మదిఁ గోరి కొలువఁ
గొందఱు కామంబుఁ గోరి సేవింపంగఁ
గొందఱు మోక్షంబుఁ గోరి [3]తెలియ

1. కినగినండి 2. ఘనబోధనీయులు దక్షాదులును వసిష్ఠాదు లవల. 3. తెలుఁడ.

గీ. నిందఱకును సేవ్యుఁ డేవేలుఁ బొక్కప
ద్మాత్ముఁ డజుఁ డనంతుఁ డప్రమేయుఁ
డచ్యుతుఁడు పురాణుఁ డనునొక్కరుఁడు గాక
వెండి దైవమనఁగ నొండుగలఁడె. 100

క. జ్ఞానము [1]కలిమున్నతిసం
తానంబైశ్వర్యమధికధనముమఱియు నే
మేనియుఁ గలసినఁ బెఱవెర
వైనఁగల దేహారిపదాంబుజార్చనఁ దక్కన్. 101

ఉ. మాటలు వేయు నేమిటికి మాధవుఁడొక్కఁడ దైవమేను ము
మ్మాటికిఁ జాటితిక్ గుటిలమత్సరభావము లుజ్జగించి య
మ్మేటి భజింపుఁడీ తెరువు మేలుగఁ గైకొనుఁ డాత్మలోన మో
మోటరయు కింత లేదు హరినొల్లమి యొప్పదు చెప్పితిం జుఁడీ.

తే. హరియొకండ జగత్కర్త యఖిలభర్త
విశ్వసంహర్త భోక్త వివేకయోక్త
తలఁపుబలుపును గొలుపును దెలుపునతని
దెసన కావింపనగు నొండుదిక్కు వొక. 103

వ. అని చెప్పి ప్రహ్లాదుండు. 104

క. ఇది యగునో కాదో చెప్పుఁడా
తుదిఁ బడుచులమాట యంత [2]దూల్పంగలదే
మది సైఁపవలయు మిక్కిలి
చదివినయొఱుకలకు సరియె చదువనియొఱుకల్. 105

వ. అనినఁ గోపించి భార్గవాత్మజు లతని కిట్లనిరి. 106

---

1. సిరులు. 2. దూష్యం.

ఉ. పట్టికరంబుఁ గిన్కఁ బటుపావకకీలలఁ ద్రోఁచి యెంతయుం
గట్టిఁడి తండ్రి నిన్ను నిటుగాల్పఁగ నడ్డము సొచ్చి వానితోఁ
బెట్టిద [1]మాడి నిన్నొడలఁ బెట్టినచుట్టలతోడి [2]సాకతం
బిట్టిదయయ్యె నోర ఖలుఁడేమియెఱుంగుమహోపకారముల్.

క. ఇంక నిటమీఁద మాతో
వంకలపదురులునునాఁడువాఁడవ యగుమీఁ
జంకెలపనిలే దిదె నిను
గొంకర [3]వోనడచుకృత్యఁ గొల్పెదము వెసన్. 108

క. రక్షించువారిపలుకు[4] ల
పేక్షించనివానిపక్ష మేటికి నిన్నున్
భక్షించుకృత్యనీప
క్షాత్ముఁడు రక్షించుఁగాక యప్పుడకణఁకన్. 109

వ. అనిన నమ్మహానుభావుండు. 110

తే. ఒకఁడుసంధియించువాఁడగు [5]నొకఁడువధ్యుఁ
డొకఁడురక్షించువాఁడగునొకఁడురక్ష్యుఁ
డనఁగనిదియంతయును భ్రాంతి యాత్మరూపు
లిన్ని తెఱఁగులవాఁడు సర్వేశ్వరుండు. 111

వ. అని యిట్లుపలికిన విని యధికరోషదందహ్యమానమానసు లగు వసురపతిపురోహితులును [6]దత్క్షణంబ యగ్ని ముఖంబుఁ జేసి ప్రేల్చి కృత్య నుత్పాదించి ప్రహ్లాదుపయిం బనిచిన.

---

1. మాడ. 2. సాగతం. 3. నడుచు. 4. లపేక్షించినవాని. 5. నొకఁడవధ్యు. 6. సులక్షణంబ యజ్ఞ.

ఉ. ఆఁకయొకింత లేక విసృతాస్యరటత్స్ఫుట వహ్నికీలముల్
దాఁకదిగంతముల్ గమియ దౌడలు దీటుచు వాఁడికిన్కఁ బే
రాఁకలి నీజగత్త్రయము నాహుతిచేయఁ దలంచెనో యనన్
వీఁకఁ గడంగి కృత్య యొక వ్రేఁకని శూలముఁ గేలఁ దాల్చుచున్.

చ. కడఁగి కుమారు పేరురము [1]గబ్బును నుబ్బును దోఁగ లింపఁగాఁ
బొడిచె నభేద్యమాద్య మనఁ బూహము మోహము విష్ణుతత్వ
ముం, డెడు దెసన మ్మహాపురుషు డెందము [2]వాల్చుట నందొకింత
యున్, దొడరదు నొప్పిగంటియును దోఁపదు తోలును స్రగ్గ
దేమియున్. 114

చ. ఘనకులిశోల్లసత్కఠినగాఢశరీరుఁ గుమారుఁ జెందియా
బినుఁగుపిశాచికైదువొక బెండునుబోలె నిమేషమాత్రలోఁ
దునిసి తొలంగి నేలఁ బడి తుత్తుమురై పెను [3]బుగ్గి బ్రుంగె బ్రుం
గినఁ గని భీతిమై మఱలెఁ గృత్య యకృత్య *నికృంతకర్త్రియై. 115

క. నిక్కము హరిదాసులకును
మొక్కలమునఁ గీడుచేయ మొనసిన యేనిం
స్రుక్కదె వాపవు[4]పట్టిన
చొక్కపుఁ [5]బలుకైదువైన శూలంబైనన్. 116

వ. అని యివ్విధంబున మరలి యాకృత్య దైత్యపతి పురోహితు
లన పొదవి ఘోరానలజ్వాలారూపంబునం దాపం బొన
రించి ప్రాణంబులు వెలుకదొడంగిన నమ్మహీసురు లాక్రో
శింప ననుకంపానుకంపమానమానసుం డగుచు నమ్మహాను
భావుం డసమానధ్యానముకుళిత లోచనుండై. 117

---

1. గబ్బున. 2. గావున. 3. భృంగి. * నికృత్త? 4. బట్టిన.
5. బలుకైదవెద్ద.

తే. కృష్ణకృష్ణ యనంత యే కీడు లేదు
వీరిదెస వెఱ్ఱులై వీరు తారు తమకుఁ
దీర్పరానియాపెనుచిచ్చుఁ దెచ్చుకొనిరి
కరుణ నీవి ప్రవర్యులఁ గావవలయు. 118

వ. అని యాత్మస్థితుఁ డైనపరమేశ్వరుఁ బ్రార్థించి. 119

చ. సకలజగన్నియామకుఁడు సర్వచరాచరకర్తవిశ్వవ
ర్తకుఁ డఖిలేశ్వరుండు నవతామరసాక్షుఁ డనంతుఁడాద్యుఁడీ
ప్రకటితభూతజాతమునఁ బ్రబ్బి యొకండ వెలుంగుచున్కి యే
నొకటనమోసపోక కనియుండుదు నొండెఱుఁగందలంపునన్.

సీ. క్రొవ్వాఁడియలుఁగులఁ గొని తూరఁబొడుచుచో
ఘనవిషదంష్ట్రలఁ గఱచుచోటఁ
దోరంపుఁగొమ్ములఁ గోరిచెండాడుచోఁ
గఱిఁదిచిచ్చునఁ ద్రోచి కాల్చుచోట
నక్కజంబైనవిషాన్నంబు వెట్టుచోఁ
బటుకృత్యజము దూతఁ బనుచుచోట
నట్టిక్రూరమునకు నట్టిఘోరమునకు
నట్టియుక్కివమున కట్టి తెగువ

గీ. కట్టిబొట్టినమున కట్టి[1]శంకలమది (?)
నేనసూయసేయ నింత నింక
నీనిజంబువలన నీవిప్రులిది[2]చేర
వహ్నిఁబడక బ్రతుకువారుగాత. 121

వ. అని పలికి నిరంతరనిజకారుణ్యసుధాసారసేకంబున నమ్మహా
ద్విజుల[3]నుజ్జీవితులఁ జేసినవారును నిరామయదేహులును

1. శంకరు. 2. చొర. 3. నుజ్జ్వలితుల.

విగతసమ్మోహాలును నై యమ్మహానుభావుఁ జేరం జనుదెంచి
వేనవేలు దీవన లిచ్చి చని హిరణ్యకశిపునకుఁ దద్వృత్తాంతం
బంతయు నెఱింగించిన వెఱగుపడి కొడుకు రావించి యతం
డతని కిట్లనియె. 122

క. మంత్రబలమొ మాయయొ యీ
తంత్రము సహజంబొ నీకుఁ దనయా! విననీ
జంత్రమునకు విస్మయపర
తంత్రంబైనది మనంబు తథ్యము చెపుమా. 123

క. అని యడిగినఁ బ్రహ్లాదుఁడు
జనకునిచరణద్వయంబు సంప్రీతిమెయిన్
దనశిరము సోఁక [1]నెఱఁగి స
వినయంబుగ నిట్టు లనియె విహితాంజలియై. 124

తే. అయ్య! యిదిమంత్రబలముగా దరయ మాయ
గాదు నాదగు నైజంబు గాదు వినవె
యెవ్వరికి నైనఁ జొప్పడు నిట్టిపేర్మి
యుల్లమున విష్ణుఁ దిరముగా నునిచి రేని. 125

వ. విష్ణుపరాయణత్వం బెట్టిదనిన. 126

క. ఒరులకుఁ గీడు తలంపమి
హరిభక్తికి రూప మొరుల నాత్మసమముగాఁ
బరికించువారి నాపద
బొరయునె కారణము లేక పొందునె భయముల్. 127

1. నెఱఁగిన.

తే. మనసుఁ బలుకును జేఁతయు ననఁగ నిట్టి
మూఁడు దెఱఁగులపాపంబు ముదిరెనేని
నదియ సంసారవారిధి నదిమియుండు
మనుజుఁడెన్నఁడుఁ దలయెత్తికొనఁగలేఁడు. 128

ఉ. ఇంతయుఁ జూచి నిక్కముగ నేను నచింత్యు ననంతు నచ్యు
తుం, జింతన సేయుదుర్ సకలజీవులయందును గాంతు నవ్వి
భుర్, భ్రాంతి యొకింత లేదు మదిఁ బండినభక్తియ నొందు
దిక్కు వో, దెంతటి పేర్మి గ్రైన నగు నిట్టి తెఱంగున దైత్య
పుంగవా! 129

తే. అనినఁ బులికోల వ్రేసినయట్లు రేఁగి
కాఁగి హాస్ముని యసురయంగంబు వడఁక
బేర్చుకినుకఁ గింకరకోటిఁ బిల్చిపిల్చి
నెలుఁగు నింగిఁ బొంగారంగ నిట్టు లనియె. 130

చ. ఇది శతయోజనోన్నతము హేమగిరిప్రతిమంబు హర్మ్య
మీ, తుద నిలువెక్కి వీని దిగఁ ద్రోవుఁడు క్రిందట నున్న
చట్టుపైఁ, జదియఁగఁ గూలి మేనఁ గలచర్మము నెమ్ములు
కండలుర్ వెసర్, జిదురుపల్లై చనం బొలియుఁ జింతను
వంతయు మాను నంతలోన్. 131

వ. అనినం గ్రందుకొన నమ్ముకుందదాసుం బ్రాసాదశిఖరంబునకుం
గొనిపోయి పట్టి దిగఁద్రోచిరి. 132

చ. కుడువఁగ నొల్ల కెంతయును గ్రొవ్వునఁ గూలఁగఁ [1] ద్రోయు
డుర్ దిగం, బడియెడుదానవప్రభునిపాలిటిభాగ్యమువోలె

1. ద్రోచుడుర్.

మేడమిాఁ, దెడలెడుబాలు విష్ణుమయ[1]హృత్కు ధరించె
ధరిత్రి దూది ప్రో[2]విడి మునుమున్న యాతనికి నింపుగఁ జేసిన
సెజ్జయో యనన్. 133

మ. కని దైత్యేంద్రుఁడు గాఢమోహబలవద్గ్రాహంబు పెన్పాతఁ
జిక్కినచేతోగతిఁ ద్రిప్పలేక మఱియుర్ గెన్కెక్కఁగా శం
బరుం,డను [3]పేరంగలదానవుం బిలిచి మాయల్ పెక్కు
[4]గావించి చి,క్కొనరింపంగలవిద్య నీపాలుపు నేఁ డుల్లాస
ముం జూపుమా. 134

చ. [5]కలదలుపెద్ద వీనికిటు కాఱియఁ జెల్లెడుమాన కేమిటర్, [6]నెఱి
కలు మిాటుచుండుఁ దననీచపుమాటలు వీనిఁ బట్టి క్ర,చ్చఱఁ
బరిమార్పఁజేసినయుపాయము లన్నియు గొడ్డువోయె నీ,
వుఱక వధింపఁగావలయు నుగ్రపుమాయల నిద్దురాత్మునిన్.

వ. అనినఁ బొంగి యఖర్వగర్వాడంబరుం డగుచు శంబరుం
డతని కిట్లనియె. 136

తే. కలవుమాఱులు వేలులక్షలునుగోటు
లప్రమేయలు ఘనమాయ లధిప నాకు
వానిఁ దగులకపోరాదు వనజభవున
కైన నభవునకైనను నన్యు లెంత. 137

వ. అని దుర్బుద్ధియగు నయ్యసంబంధుండు [7]బద్ధమత్సరుండై
కడంగిన. 138

1. హృత్కు. 2. విడె. 3. పేరుంగల. 4. గావించుఁజి. 5. కఱ
తలు. 6. కెఱుకలు, కెఱఁకులు. (మూ. ని) 7. బాధ.

క. కులశైలంబులు వడఁకెను
గలఁగెఁ బయోధులు పయోజగర్భుఁడు సురలున్
దలఁకిరి మునులమనంబులు
గళవళ మయ్యెన్ దదీయగర్వోద్ధతికిన్. 139

వ. అంత. 140

ఉ. మాయలు డాయనీక యసమానత నత్యుపమానమై ముని,
ధ్యేయతభక్తితత్పరవిధేయమనం దగువిష్ణుతత్త్వమున్, బా
యనిచూడ్కి సర్వసమభావనఁ గ్రాలెడుబాలు బాలిశుం, జేయ
నతండు సూపెఁ దన చెన్నఁటిమాయలదొంతు లన్నియున్.

తే. వీఁడుమాయలఁ దను నేఁచువాఁడు దాయ
వీఁడునాకు నెగ్గొనరించువాఁడుకుమతి
[1]యనక శంబరునందును నమ్మహాత్ముఁ
డప్పుడనసూయుఁడై యుండె నల్ల నగుచు. 142

వ. అట్టిసమయంబున భక్తపరాధీనుండును బరాపరేశ్వరుండును
నగుపరమపురుషుం డప్పుణ్యపురుషునకుఁ బరిరక్షణార్థంబుగా
సకలదురితాపకర్షనం బగు సుదర్శనంబు నాజ్ఞాపించిన. 143

ఉ. ఘోరయుగాంతకాలకృతకోపఖరాంశుకఠోరదారుణా
కారముతోడఁ జక్రమతిఖండితచండ సమిద్ధమండల
స్ఫారత నేగుదేర సురశత్రుఁ డొనర్చినమాయ[2]యొయ్య నీ
హారముపోలె మాయమయి యచ్చటనచ్చటఁగ్రాఁగెవ్రేల్మిడిన్.

వ. తదనంతరంబ యమ్మహాస్త్రం బంతరిక్షాంతం బయ్యె నట్లు శంబర
నిర్మితమాయాసహస్రంబులు సమసిన తమిస్రంబులం బాసిన

1. యనఁగ. 2. వోయ.

సహస్రకరుండునుంబోలె వెలుంగుబాలునాలోకించి వెండి
యు దానవేంద్రుండు. 145

క. తన్నుం బోలియుంపఁబుట్టిన
చెన్నఁటిచలమపుడు [1]వెట్టిఁ జేయ నలుకతో
నన్నిచుఁ డచటఁ జేరువ
నున్నపవనుఁ జూచిపలికె నుగ్రాకృతియై. 146

ఉ. ఓయి సమీర! యీఖలు దురుక్తిధురంధరు శత్రుపక్షసం
ధాయకు మాయలాని సముదగ్రజవంబునఁ దాఁకి వీనిదు
ష్కాయముఁజొచ్చి ధాతువులఁ గ్రాఁచి వెసం[2]బెనుపొట్టు
కట్టగాఁ, జేయుము నీదుశోషణవిశేషణనైపుణికల్మి
యేర్పడన్. 147

వ. అని పనిచినం బనిపూని సంశోషణాభిధానుం డగునప్పవ
మానుం డాదైత్యరాజసూను శరీరంబుఁ బ్రవేశించి నిజ
వ్యాపారవికారంబులు గావింపం దొడంగిన. 148

ఉ. హానియు వృద్ధియుంగ బొరయ కస్తసమస్తవికారుఁ డైన ల
క్ష్మీనిధి మేదినీధరునిఁ జిత్తమునందు ధరించియున్న మే
ధానిధియయ్యశోనిధికృతస్మితచారుముఖారవిందుఁ డై
తానొకయీసులేక ప్రముదంబున నుండె నకంపితస్థితిన్. 149

ఉ. అంతఁ దదీయహృద్గతుఁ డనంతుఁ డనంతదయాంతరంగుఁ డ
త్యంతవిభూతి నప్పవనమంతయుఁ గ్రోలినఁ గృత్తమూలమై
యంతటఁ జే రడంగె నదియాత్మఁ బ్రమోదము పొందె
లోకమే,కాంతవివేకులంగ విక్రృతులందునె యొందను నెప్పు
ధంబునన్. 150

---

1 వెట్టిచేయుం. 2. బెనుపట్టి.

వ. అసురేశ్వరుండును నసమానలజ్జాకందళితాంతరంగుఁ డగుచు నభ్యంతరంబునకుం జనియె నంత ప్రహ్లాదుండునుం గురు గృహంబునకుం జని పూర్వప్రకారంబునం జదువుచుండె నాచార్యుం డతనికిం గ్రమంబున భార్గవప్రణీతం బైననీతి తంత్రంబు సకలంబును నవగతంబుఁ గావించి యుతనిశాస్త్ర పారీణత్వంబు దృఢంబుగా నెఱింగి యొక్కనాఁడు హిరణ్య కశిపునొలికిం జని యి ట్లనియె. 151

చ. పవలును [1]రేయి దుఃఖపడి బాలుని నొయ్యనబుజ్జగించిదా
నవకులనాథ! యేను జతనంబునఁ జెప్పితి రాజనీతివై
భవపరిబోధకారియగు భార్గవసూక్తమహార్థతంత్రమం
[2]త్రవిశదబుద్ధి నీకొడుకు దా దుదిముట్ట నుదాత్తవిద్యలన్.

వ. అనిన సంతసిల్లి తండ్రి కొడుకు నాప్రొద్దురావించి చేరువ నునుచుకొని యన్నా! నిన్ను మీయొజ్జ నయకళాపారంగ తుంగా నుదాహరించినది మాకుం దెల్లంబుగా నెఱుంగ వలయు, రాజులకు మిత్రులమిత్రులు నుదాసీనులను మూఁడు దెఱంగులవారలు గలరు, వారలయందు భూపతి యెట్టి యెడలఁ బ్రవర్తిల్లు నభ్యంతరులు బాహ్యులు నగునమా త్యులయెడ నెవ్విధంబులవాఁడుగాఁదగుఁ,జారసంచారంబును బౌరజానపదజనానులాపనంబు నేలాగునం జెల్లించు, విశ్వా సుల నవిశ్వాసుల నెట్లుగనుఁగొనుఁ, గార్యంబు నకార్యంబు నే వెరవున నిర్ణయించు, దుర్గంబు లేమియయి నవరించు, నరణ్యశోధనులగు దఱికిరాతాదుల నేమాడ్కి నియ

1. లేలు. 2. త్రివికలబుద్ధి.

మించుఁ, గంటకుల నేభంగిభంగించునివియు మఱియు వలయు విషయంబుల వివరించి చెప్పుమా యనఁ బ్రహ్లాదుం డాదైతేయప్రభువునకు నభివందనంబుఁ జేసి చేతులు మొగిడ్చి వినయవినమితమస్తకుం డగుచు నిట్లనియె. 153

చ. ఒకటఁ గొఱంతలేదు గురునొద్ద నృపాలనయోపచారముల్
సకలము నభ్యసించితి నిజం బవిమాచివిగావు దేవయే
నొకగతివిన్న వింతఁ బుఱుఁగోడక యిప్పుడు దాని నీ వొకిం
చుకపడి చిత్తగింపు మనసూయుఁడవై మదిఁగింక వాయఁగన్.

ఉ. సామము తోల్త దాన ముపజాపము దండము వెండి[1]
యేలుకో. [2]ల్వేమఱుసీయుపాయములు [3]విద్విషుఁ డాదిగ
ముప్వరందు నె, ట్లేమెయి నెట్లుపొందుపడు నెవ్వనియందది
యట్లొనర్పఁగా, నేమముగల్గు రాజునకు సిద్ధపదం [4]బిది నీతి
పద్ధతిన్. 155

చ. విను మిదియెల్ల నామదివివేకముచొప్పునఁ జెప్ప నప్రయో
జనములు తండ్రి మిత్త్రుఁ డన శత్త్రుఁ డనంగ సముం డనంగ
వీఁ,డని యెఱుఁగం ద్రికాలములయందును సాధ్యము తోల్తఁ
గల్గ సా, ధన మట తోఁచుఁగాత విశదంబుగ సాధన మూర
కేటికిన్. 156

క. మేనుల కెల్లను జీవుఁడు
తానే గోవిందుఁ డొకఁడు తండ్రీ! యున్నాఁ
డా నిక్కము తన కబ్బెను
గానుపు రిపుమిత్ర [5]మధ్యగణనకుఁబొలమై. 157

1. మోలి. 2. లేమఱుడీ. 3. విద్వడు. 4. బెది. 5. నుత్య.

చ. నిఖిలజగన్మయుండు హరి నీకును నాత్ముఁడ యెంచిచూడఁగా
నఖిలశరీరధారులకు నాత్ముఁడు దీని నిజం బెఱుంగు చి
త్సుఖభరితుండు మాయలకుఁ జొప్పడఁ డప్పని గాన ము క్తి
కు, స్సుఖత వహింపఁగావలయుఁ మోహముఁ బాయఁగఁ
[1]ద్రోచి భ క్తిమైన్. 158

క. మిడుఁగు అనితలఁచు బాలుఁడు
మిడుగును బుర్వు గని మేన [3]మిడి కెడుజనుఁడున్
బొమగునఁడగు [4]ప్రోవింతయు
జడనిధిగాఁ జూచునవులజాఱని తెలివిన్. 159

వ. అట్లగుటం జేసి. 160

క. పెడవిద్య లెవ్వియనుభవ
ముడుపఁగ లే వాత్మబంధ ముడుపునదియ యొ
క్కఁడువిద్య [5]యట్టి విద్యలు
వొడఁగుపనియ మంచిపని విధూతకలంకా. 161

క. ఇదియంతయుఁ దగఁ గనుఁగొని
మదినిస్సారంపువిద్యమురఁగకబంధ
చ్ఛిదఁ జేయు నాత్మవిద్యకు
నొదవఁ దొడఁగివాఁడ నుడుగ నుద్యము మెట్లున్. 162

సీ. ఉద్యోగముల కెల్ల నొదవునె ఫలసిద్ధి
యెవ్వాఁడు దొలు మేన నెంతఁ జేసె
నంతియ వానికి నబ్బు నిబ్బాముున
శ్రీలు విద్యలు నెల్ల మేలు నాత్మఁ

---

1. బ్రోచి. 2. బ్రువ్వు. 3. మ్రెద్వడుజనుఁడున్. 4. ప్రోలింత' ప్రోవింతయు. 5. యొట్టి.

• గోరనివాఁడును గోరి రోయాపినయంత
నుత్సహింపనివాఁడు నొకఁడు గలఁడె
శూరత లేక యుదారత లేక యే
తెలివియు లేక యే తెఱఁగు లేక

గీ. యూరకుండెడు నీచులకొదవు గరిమ
వానివెరవున నెయ్యది వచ్చుఁ జెపుమ
యయిన నుద్యోగిగావలె నండ్రు బుధులు
భాగ్యమిట్టిది యని కానఁబడదుగాన. 163

క. కావున ముక్తికియత్నము
గావింపఁగవలయు సమత గల్గుటఁగోరం
గావలయు నెప్పుడును స
ద్భావంబున సమత[1]యెవ్విధం బండ్రేనిన్. 164

క. చెప్పినమాటలె పలుమఱుఁ
జెప్పంగా వలసె నీదుచిత్తమునొరమిఁ
దప్పకయ విన్నవించెద
నొప్పుగఁ గృప నవధరింపు మూర్జితచరితా! 165

ఉ. దైవతదైత్యమానుషకదంబములోనుగఁ గల్గుజంగమ
స్థావరభూతసంచయము సర్వము విష్ణుశరీర మిందులో
నేవిధి నేశరీరమున కించుకనొప్పియుఁ జెందకుండఁగాఁ
గేవలసత్కృపానిరతి గీల్కొని[2]యుంటసమత్వ మారయన్.

చ. విను దనుజేంద్ర యిట్టిసమవృత్తిఁ జరించువివేకశాలికిన్, వన
రుహలోచనుం డజుఁడ వార్యుఁ డచింత్యుఁ డనంతుఁ డచ్యు

1. యవ్విధం. 2. యున్న.

థుం, డెనయఁగ మెచ్చు, నట్టిపరమేశ్వరు మెచ్చొనగించుఁ
దీవ్రసం,జననజ రానిరాసనవిశారదసారసమగ్రసౌఖ్యముల్.

మహాస్రగ్ధర. అనినం గల్పాంతవాత్యాహతవిబుధనగోగ్రాకృతిఁ
హేమసింహా,సనభాగోత్థానవేగోజ్జ్వలుఁడు దశనవిస్పష్టదం
ష్ట్రాధరోష్ఠుం,డును రోషోత్కంపతీవ్రుండును ఘనరభసా
టోపదీప్తుండు నై యద్దనుజుం డాపుణ్యవతిస్స్థలముఁ గడు
వడిం దాఁచె నిశ్శృంఖలాంఘ్రిన్. 168

వ. ఇవ్విధంబునం దాఁచి. 169

ఉ. కోలుమసంగి చేచఱచికొంచు మొగంబునఁ గన్నుఁగోనలన్,
రాలఁగ నిప్పులీత్రిభువనంబుల నొక్కట మ్రింగఁ జూచెనో,
కాలుఁడో యీతఁ డింతటికిఁ గాలము నిండెనొ కాక
యంచు భూ, పాలి దలంక నిల్చి యసురాధిపుఁ డిట్లని
పల్కె బంట్లతోన్. 170

ఆ. ఓయి విప్రజిత్తి! యోయి రాహువ! యోయి
బలుఁడ! రండు వీనిఁ బట్టిపెట్టి
చటులనాగపాశసంచయంబులఁ గట్టి
యబ్ధినడుమఁ ద్రొక్కుఁ [1]డదటణంగ. 171

క. ఇటుసేయకున్న నిటమీఁఁ
దటుమనయసురాన్వయంబుఁ దక్కునజగముల్.
గుటిలుఁ డగువీనిమాటలఁ
దటుమటగమనంబు లూని తప్పఁగ [2]నడచున్. 172

చ. మనదెసఁ గీడు లేదు పలుమాఱును జప్పెడినోరి శత్రుకీర్తన
మిటు సేయఁ గాఁ దగదు[3] రా యని యెమ్మెయిఁ జాటి చెప్పి.

1. దదటనంగ. 2. నడుచున్. 3. కాయని యిమ్మెయి.

నగ, వినఁడు దురాత్ములైనయవివేకులకుఁ బ్రతికార మెమ్మె
యిుఁగ, మును గలదే వెసం జిదియ మోఁదుట చింపుట దక్క-
నెక్కడన్. 173

వ. అని యాజ్ఞాపించిన నజ్ఞానదూషితు లగునద్దోషకారు లక్కు-
మారుఁ గ్రూరకుటిలభుజంగపాశబద్ధుం జేసి కొనిపోయి
మున్నీట వైచిన. 174

క. ఘనభుజగశతఫణావృత
తనుఁడై బాలుఁడు పయోధితరఁగలమీఁదఁగ
బెనుబాపసెజ్జఁ బవడిం
చినవెన్నునిపాటి యగుచుఁ జెన్నెసలారన్. 175

ఉ. అంత నిరంతరోర్ములు దిగంతము లందుచు మ్రోఁతకుం జగం,
బెంతయు భ్రాంతిఁ బొందఁ దెర లెత్తి కుమారునిపీడ సైఁప
క,త్యంతభయంబునం బుడమియంతయు ముంచు ననంగఁ
బొంగెఁ గ,ల్పాంతమునాఁడు నిట్ల యనునట్లు సరిత్పతి భీక
రాకృతిన్. 176

వ. అట్టియద్భుతప్రకారంబుఁ గనుంగొని యసురేశ్వరుం డసు
రల నందఱ రావించి యి ట్లనియె. 177

సీ. అలుఁగులఁ బొడిపించి యహికోటిఁ గఱపించి
కరులచేఁ ద్రొక్కించి కనలుటగ్నిఁ
ద్రోయించి విషమున దోఁగిన యన్నంబుఁ
బెట్టించి కృత్యఁ గొల్పించి [1]పాడవు

1. పాడుపు.

నందుండి వెసఁ దలక్రిందుగాఁ గెడయించి
క్రూరంపుమాయల కొంకులందుఁ
దవిలించి పవనుచే నివురించి [1]యిప్పుడు
నీమహాంభోధిలో నిట్టు వైచి
గీ. యెట్టుఁ జాల మైతి మీఖలు మర్దింప
దాయ యింక మనకుఁ దాన చిక్కె
[2]నూడుకొనఁగ వైవుఁ దుర్విధ్రములు [3]వీని
మీఁద మెలఁగ కుండ [4]మిడుక కుండ. 178

శా. చావండొండొకవెంట నేమిట మరిన్ జర్చించి యే నెప్పు
డుం, భావం బెప్పడుఁ గంటి నిట్టు లొనరింపన్ గ్రొవ్వ పెం
పాఱడిం, బోవం బెద్దయుఁ గాలముండి కవియుం బుత్రాకృ
తిన్ శత్రుఁడై, తా వేఛంగుల నన్ను నేఁచుఁ దగ దీద
ర్పాంధు సైరింపఁగన్. 179

చ. అనవుడు దానవేశ్వరునియానతి నష్టసహస్ర[6]సంఖ్యల
ద్దనుజులు పేర్చి యార్చుచు నుదగ్రనగంబులు దెచ్చి తెచ్చి
యో,జనములు పెక్కువేలయెడసాలఁ [7]బ్రబ్బఁగ బిట్టు
వైచిరా,ఘనతరమూర్తిమీఁదఁ దదకంపితలీలకుఁ జోద్య
మందుచున్. 180

ఉ. వీపున నబ్ధినొక్కపృథివీధరముల్ దగఁ దాల్చె నంచు ల
క్ష్మీపతి పేర్మి సాలఁగడుఁ జెట్టలుగా శ్రుతు లుగ్గడించు నీ
రూపునఁ గోటిసంఖ్యల [8]గిరుల్ ధరియించినవిష్ణుదాసు పెం
పేపగిది న్నుతించునొకో యింకని వెక్కసమందె లోకముల్.

---

1. యప్పుడు. 2. నూదు. 3. నవి. 4. మిడుగ. 5. నవియున్. 6. సంఖ్య. 7. ప్రబ్బిన. 8. గరుల్.

ఉ. పిండలిపండుగాఁ గలఁగెఁ బెల్లుగ నంబుధు లెల్ల మేదినీ
మండలి దిర్ది రందిరిగె మ్రగ్గె దిశాకరిసంచయంబు మా
ర్తాండుఁడు మాసె [1]విశ్వములు దామరపాకుననీరువోలె నొం
డొండ [2]చలించె నయ్యనఘుఁ డున్న నితాంతనిరోధభంగికిన్.

క. అప్పుడు నెందును జెందక
చిప్పిలుభక్తిరసలీలఁ జిత్తము దనువుర్
దొప్పందోఁగఁగ బాలుం
డెప్పటిక్రియ నుండె జగదధీశ్వరచింతన్. 183

వ. ఇట్లు మహితసమాధినిష్ఠుండై యున్న యబ్భాగవతశ్రేష్ఠుండు నిజగరిష్ఠభావనివాసుండై భాసిల్లువాసుదేవు ననేకప్రకారంబుల వినుతించుచుం దలంపులుం [3]దెలువులును మున్నీరు చొచ్చినయేఱులచందంబున గోవిందునందు డిందనానందకాంతుల నధిష్ఠించి యుండ నొండొండ నయ్యురగరాజరజ్జువులు [4]నజ్జరాలగ రాళశైలసహస్రంబుల రాసులు [5](ప్రశ్నిపాసి) వారాశింబడిమునింగిపోవం గసుగందకసుందరశరీరంబుతో సముత్థితుండై సముద్రతరంగతురంగమారూఢుండై రయంబునం దీరంబున కరుగుదెంచి. 184

ఆ. మనసుగొంతవెలికిఁ గొని వచ్చి తాను బ్ర
హ్లాదుఁడని జగంబులనఁగఁ గలుగు
నాత్మభిన్నభావ మాపచారికదృష్టిఁ
జూచుచుండె వికృతి సోఁకకుండ. 185

---

1. విశ్వమును 2. చరించె. 3. దెలుపులం జేయు. 4. నజ్జరాలట. 5. (ప్రశ్నిపాసి).

క. అని ప్రహ్లాదచరిత్రము
మునివరుఁడగు గాలవునకు మోదాద్భుతసం
జనకంబుగ నుగ్రశ్రవుఁ
డనుపమతేజుండు చెప్పె నని తగ మఱియున్. 186

క. తల్పితరత్నాకర సం
కల్పితభక్తజనకావ్యకల్పనచూడా
కల్పితశితికంఠచ్ఛద
శిల్పితజగదండచతురచిత్రవినోదా. 187

మందాక్రాంతవృత్తము.—
వేలాక్రాంతత్రిభువనమహాద్విద్విషల్లక్షసూక్ష్మా
[1]స్థూలాణుత్వస్ఫురితరచనాదుర్నిరూపాత్మఖేలో
త్కోలాకారక్షుభితవలయోత్క్షాలకల్లోలమాలో
ల్లోలాంభోధింద్రోల్లుఠితవసుధాలోకరక్షా[2]సమీక్షా. 188

క. దైతేయభయద, పృథుతర
పీతాంబర, కంబుహస్త [3]పీతాంబర ప్ర
స్ఫీతాంబురుహేక్షణభవ
భీతాభయదానకరణ పేశలకరుణా. 189

అంబురుహావృత్తము.—
దేవకులార్చితదేవశిరోమణి దేవదేవజగ[4]త్త్రయీ
పావనమూర్తి కృపావనవర్తి విభావనామకచిత్తరా (?)

---

1. స్థూలావిత్వ. 2. సమక్షా. 3. క్రీతాంబర. 4. త్రయా.

జీవమధువ్రతజీవదళాపరిచేష్టితాఖిలలోకల
క్ష్మీవదనాసవశీతల సౌరభసేవనాంచితజీవనా. 190

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమీశ్వరచరణసరోరు
హధ్యానానందసౌందర్యధుర్య శ్రీసూరార్యసుకవిమిత్రసంభవ
శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెఱ్ఱయనామధేయప్రణీతం బైన
శ్రీలక్ష్మీనృసింహావతారం బనుపురాణకథయందుఁ జతుర్థా
శ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు

పంచమాశ్వాసము

శ్రీకరకటాక్షనిగమ
శ్లోకితవివిధావధాన సురశరణభుజ
ప్రాకార, కృపానిత్య
స్వీకార యహోబలేశ శ్రీనరసింహా. 1

వ. దేవా రోమహర్షణుండు, మహర్షుల కిట్లనియె నివ్విధంబునం బటుశస్త్రపాతంబు మొదలుగా దైత్యనాయకుండు చేయు నపాయంబు లనేకంబుల నెందును దగులుపడక నిగుడు ప్రకటితాహ్లాదుం డగు ప్రహ్లాదుచందంబుఁ గనుచుం దజ్జనని భయవిస్మయానందంబులసందడింబడినడెందంబుతోడ భవిష్య త్కాలవిపాకంబునకు నాశంకిత యగుచునుండు నంత. 2

క. కట్టినకట్టులు పనుపున
దెట్టిన పెనుకొండ[1]పొదులు దీటిచికొనుచుం
బిట్టు జలధి వెడలినయా
దిట్టని తెటిఁ గసురవిభుఁడు తెలియఁగ విసియెన్. 3

వ. ఇట్లు బహుళభంగులఁ దనకావించు కల్మషంబుల మునిముట్టక మెఱయు నాజగజెట్టి చందంబు విని డెందంబున భయంబును

---

1. పొదలు.

నద్భుతంబునుం గోపంబును ముప్పిరిగొన హిరణ్యకశిపుపూర్వ
జుండు గర్వంబువాఁడిమియుఁ జిత్తంబువేఁడిమియు మాత్స
ర్యంబు పోఁడిమియు [1]దలంకి నెఱకులమెఱుంగుటమ్ములు
మెఱమినతెఱంగున నతనిచరిత్రస్మరణంబులు చిత్తోత్కం
పంబు నొనరింపఁ గంపితశరీరుండును భ్రుకుటీవికారుండును
గల్పితస్వేదసంచారుండును నగుచుఁ [2]దదపాయంబున
కుపాయంబూహించి యెద్దియుం గానక కలుచపడి వెలుచ
నంతిపురంబు వెలువడి కొలువుకూటంబునకు వచ్చి సింహా
సనాసీనుండై పెద్దలునుం బ్రెగ్గడలును దొరలునుంబరివేష్టింపఁ
గొలువుండి కొడుకుం బిలిపించిన. 4

క. బహుళమేఘపటలపరివృత
సహస్రకిరణుండపోలెఁ జనుదెంచె జగ
న్మహితుఁడు ప్రహ్లాదుఁడు దు
స్సహతేజుఁడు ఘోరదనుజసంవేష్టితుఁడై. 5

మ. హరినామాంకము లుగ్గడించుచు ముకుందానేకచారిత్ర
ముల్, వరుసం గీర్తనసేయుచున్ వరదుఁ దత్త్వవ్యాప్తిఁ
జింతించుచున్, బరమానందనిరూఢినొండొకటియున్ భావిం
పకేతెంచున, ప్పురుషశ్రేష్ఠునిఁజూచి దైత్యవిభుఁ డుద్భూ
తాధికోద్వేగుఁడై. 6

చ. కవిదెసఁజూచి వీఁడు కడుఁ గష్టుఁడు వీనిమనోగతంబునం
దవిలిన దైవ మెవ్విధులఁ దక్కఁడ యక్కటయిుంకఁ జేయ[3]నే

---

1. దరంకి. 2. దద్వధోపాయంబున. 3. చేమిరవునగల్గు.

మిపెరవుగల్గునీ[1]శిశువు మేవడితోడన తెల్పి తెల్పి యీ
యవినయబుద్ధిమాన్పఁగలయంతయు నింకను నాడి చూతమే.

క. కాని తెఱఁగైన మనకును
వీని [2]దెసం గార్యమేమి వెడలనడత మె
చ్చోఁ నైన నుండుఁగా కను
[3]దానవపతి మాటలఁ గవి దగుఁ దగుననియెన్. 8

వ. ప్రహ్లాదుండును తదాస్థానంబుఁ దఱియంజొచ్చి తండ్రికి
నాచార్యునకు నమస్కరించినం గావ్యుం డతని నాసీనుండ
వగుమని పనిచిన నట్లచేసె నాసమయంబున. 9

తే. అతనిఁ జూచి యసురలందఱుఁ జెలుచ డెం
దములు కలఁగి కరము దైన్యమంద
బాలభానుఁగనిన బహుళనీలోత్పల
షండమనఁగఁ బోలు చుండెఁగొలువు. 10

క. దితివంశవల్లభుఁడు భృగు
సుతువదనమునందుఁదనదు చూడ్కి నిలిపి కు
త్సితుఁడగు వీనికిఁజెప్పఁడు
మతిగానని దుష్పథంబు మాను తెఱంగున్. 11

ఉ. వేఁదులు గొన్న మానవుని వేమఱుగంటియుబిట్టుగాల్చియుఁ
మోఁదియునీటఁద్రొక్కియును మున్కనితీర్పఁగడంగువెజ్జన
ట్లేఁదఁగనిన్నిచందముల నీతని దీర్చుటకై పెనంగితిఁ
బేదఱికంబు గట్టుకొని బెట్టుగఁజిక్కితి నేమి సేయుదున్. 12

వ. [4]అన శుక్రుఁడు ప్రహ్లాదు నాలోకించి. 13

---

1. శిఖుని. 2. దగక. 3. దానవపతిమాటలఁగలిదగు. 4. అని.

శా. అన్నా! బాధలఁబొందనేల జనకాజ్ఞాయత్తచిత్తుండవై
యున్నన్ నేరముగాదె? తండ్రులప్రియం బొందించుటం
బోలఁగా, నెన్నన్ ధర్మముగల్గునే? గురుహితం బెబ్భంగి
దుష్కర్మమై, యున్నన్ బుణ్యపదంబుగా బుధజనం బూ
హించు ధర్మస్థితిన్. 14

క. జననీజనకుల కప్రియ
[1]మనఁజను సద్ధర్మమైన నది దురితమకా
మును లుగ్గడింతు రదినీ
మనమునఁ దలపోయవలదె మహితవిచారా. 15

ఆ. అనినఁ గేలుమోడ్చి యద్దానవాన్వయా
చార్యుఁజూచి వినయసంప్రయోగ
కలితచిత్తుఁడగుచు గంభీరరవమున
నిటుల ననియె బాలుఁ డెల్లవినఁగ. 16

క. మీ రరయనిధర్మంబుల
మేరలు నెఱుకలును గలవె మీకుం దగవే
నారాయణభక్తిపరత
వారించెద ననుట యిట్లు వైదికవర్యా! 17

ఆ. మీరు గురులుగారె మీమాట యతనికి
వినఁగవలదె కలుషవృత్తి విడిచి
వాసుదేవుమీఁది వైరంబుదక్కి వ
ర్తిల్లు [2]గురువుగాఁగఁ దెలుపవలదె? 18

---

1. మన జన. 2. టురవు.

క. తామసుఁ డితండు విష్ణుమ
హామహిమలకొలఁది యెఱుఁగఁ డద్దేవుదెసఁ
వేమాఱు నలుగనంతయు
సోమించిన నుడిని బ్రదుకు సులభంబగునే. (?) 19

తే. తల్లిదండ్రులకును వెసఁదగుహితంబు
చెప్పుదురుగాక యెప్పుడు నిషిద్ధమైన
యుభయలోకవిరుద్ధమహోగ్రవృత్తి
కార్యముగఁజెప్పుటెందునుగలదె యనఘ! 20

వ. అవధరింపుము. 21

సీ. వాసుదేవుని పాదవనరుహంబులభక్తి
తగదనుతండ్రియుఁ దండ్రిగాఁడు
వేదచోదితమైన విష్ణుధర్మమునకుఁ
గోపించుగురుఁడును గురుఁడుగాఁడు
భవదుఃఖములుమాన్పఁ బ్రభువైన హరిసేవ
నెడలించుహితుఁడును హితుఁడుగాఁడు
పరయోగమత మగువైష్ణవజ్ఞానంబు
వదలినచదువును జదువుగాదు

గీ. కేశవాకారలీలలు గీలుకొని ము
దంబుఃబొందని తలఁపును దలఁపుగాదు
మాధవస్తోత్రఘనసుధామధురరుచులఁ
జిలుకకుండెడుజిహ్వయు జిహ్వగాదు. 22

ఉ. పురుషగుణంబు మేనఁగలపోణిమి నొందిన వాఁడు మేలు కీ,
డరయఁగఁ జాలుబుద్ధిఁ బొలుపారినవాఁడు సుఖంబు నాయూ

వుఁ, జిరముగఁ గోరువాఁడు సరసీరుహనాభు ముకుందు
నిందిరా, వరుభజియింపనొల్లఁడఁటెవానికి నెక్కడివే శుభం
బులున్. 23

ఉ. ఊషరబీజముల్ భసితయోజ్యఘృతంబులు షండకన్యకా
న్వేషణముల్ పయోధిగతవృష్టితతుల్ మృగతృష్ణికాంబుగం
డూషలు దర్గకాననకరోరితచంద్రిక [1]లేడమూకస
ద్భాషలు విష్ణుమంగళకథావిముఖాత్ములదుష్టజన్మముల్. 24

క. మోహాంధుఁడు దుర్గతిపద
సాహసికుఁడు బహుళదురిత సాగరవీచీ
గాహనశీలుండాత్మ
ద్రోహిగదా విష్ణుభజనదూరుఁడు ధరణిన్. 25

వ. అని పలికి హిరణ్యకశిపు నాలోకించి. 26

క. నిన్నింతవానిఁ జేసిన
యన్నాలుగుమోములతఁడు హరి[2]పొక్కిటియం
దున్న వెలిదమ్మి యీనిన
[3]కున్నయగుట తెలిసి విడువు కోపముతండ్రీ. 27

క. హరికంటెఁ బరము లేదిది
పరమార్థము నీవుదీనిఁ బాటింపుము సు
స్థిరముగఁ దలఁపుమతనిమ
చ్చరమునఁ గన్నయది తలఁతె [4]చలమో ఫలమో? 28

వ. నావుడు నేయిపోసిన మందు నగ్నియుఁబోలె నగ్గలంబైన
కోపంబు దీపింప నిలింపవైరి నిజసేవాగతుఁడై యున్న దండ

1. లేదమూక, లేఁటమూగ, 2. ముక్కటి, పక్కటి. 3. కూన. 4. వలమో

ధరుఁ జూచి నీవు సకలప్రాణిసంహారణాధికారధురీణుండవు
కావున నిప్పాపాత్ముని పాపంబున కనురూపంబుగా [1]నాగ్ర
హించి యాతనలం బఱుపుమని యనుశాసించినఁ బ్రసాదంబని
యయ్యంతకుం డనంతధ్యానపరవశుం దనవశంబు సేయ
సరుకట్టె. 29

ఉ. కింకరకోటిఁ బిల్చిమదిఁ గింక మొగంబున నంకురింపఁగా
జంకెలు మిక్కుటంబుగఁ బ్రచండపుదండముఁ [2]గేలఁబూని ని
శ్శంకతఁగాలపాశములఁ జాలనమర్చి మహోగ్రమూర్తియై
[3]బింక మెలర్పఁడాసెఁ బటుభీషణ[4]మృత్యు పురస్సరంబుగాన్.

వ. ఆసమయంబున నార్తశరణ్యుండగు గరుడధ్వజుండు పనుపఁ
దదీయసేనాధిపతి విష్వక్సేనుండు కింకరకోటియుఁ దానును
దివ్యహాయుధట్టంబులతో దాడివెట్టి బిట్టుఱఁ గృతాంతకింక
రుల ముట్టి కనుపుగొట్టం దొడంగినం గని దైత్యపతి
తానును భయభ్రాంతుఁడై డగ్గి తొలంగి యభ్యంతర
గృహంబునకుం బఱచి వెఱచఱచి సందులు *బ్రిందులు
గొందులు దూఱియుండె నాలోన. 31

మ. ఖరఘోటాగ్రఖురావపాతనిహతిఁ ఖండంబులై యాశ్విక
స్ఫురదుద్దామకృపాణకుంతముఖవిస్ఫోటంబులఁ వ్రస్సి భీ
కరసేనాపతిచక్రధారఁదుముఱైగరోల్లసత్కాలకిం
కరసైన్యంబులువెల్లిఁడీఁబొలిసెనుత్కంపింపఁద్రైలోక్యముల్.

క. అంతఁ బరమాత్ము కింకరు
[5]లంతకుఁ బట్టుకొని యోరి హరిదాసులని

1. నాగ్రహింప. 2. గేల. 3. బింకె. 4. మర్త్య. * క్రిందులు?
5. లంతంబట్టుకొని.

ర్జింతునని వూనఁగా నీ
వెంతటివాఁడవిటఁ గుడువు మీఫలమనుచున్. 33

క. మొగమును ముక్కును జదియఁగ
బిగువగుపిడికిళ్ళఁబొడువ బెగడి జముండుర్
సుగుణాకర[1] ప్రహ్లాదుఁడ
విగతభయుఁడ నన్నుఁగావవే కృప ననఁగన్. 34

ఆ. అమ్మహానుభావుఁ డమ్మహావీరుల
ననునయించి వీఁడు నపరాధుఁ
డీకృతాంతువిడువుఁ [2]డితఁడు పరాధీనుఁ
డేమిచేయు? సుజనుఁ డీసులేదు. 35

వ. అనిన నట్లకాక యని యంతకు విడిచి యసురాంతకభృత్యులు దైత్యపతి మున్ను తలయుం జీరయు[3]విడనాడఁ బొఱుటఁ జూచినవారు గావున వాఁడు నరసింహనఖంబుల కెరగాఁ గలవాఁడని నిశ్చయించినవారై యేమియుం జేయనొల్లక యాదితిసూనుపురంబు గాల్చి దైత్యులఁగొందఱ బొరిసమరి సమదగమనంబునఁ జనిరి. ప్రహ్లాదుండును దండ్రికడకుఁ జని యి ట్లనియె. 36

మ. సకలేశుండగువిష్ణుసైన్యపతి విష్వక్సేనుఁ డీసేరుఁ డె
న్నికకుఁ బెక్కుబలంబు లీతనికి వర్ణింపంగ శక్యంబె యి
ట్లొకఁడేతెంచినఁ బొల్ల[4]నాఁ బొలిసెనీయుద్దామసర్వంబు, తా
నకడంకఁ హరివచ్చినం జెపుమనిఁ గావంగనింకొక్కనిన్.

1. ప్రహ్లాదుఁడు. 2. డితఁ డపరాధీను. 3. విడనాడిపొఱుట.
4. రా పొలుసె, రాఁ బొలసె.

వ. ఇది దృష్టంబుగాఁ గన్గొని. 38

ఉ. [1]చెన్నటి యింకనుం జెడక శ్రీరమణీకుచకుంకుమచ్ఛటా
చ్ఛన్నశరీరు నుద్యదసి శంఖసుదర్శనహస్తుఁ గౌస్తుభో
ద్భిన్నగభస్తివిస్తరణదీప్తభుజాంతరు నంతరంగసం
పన్నదయాంతరంగు హరిభక్తవిధేయు భజింపుమింపునన్. 39

క. మోదంబుల ఖేదంబుల
వాదంబులఁ ద్రోపులేదు వనజాక్షుమహా
త్త్వోదయము నిండుఁ దెలివికి:
గాదిలియై చేరుదీనఁ గనుఁగొనుమనఘా. 40

వ. అని చెప్పి ప్రహ్లాదుం డూరకుండె నయ్యసురేశ్వరుండును
నట్లు బెండుపడినవాఁడై తనలో నిట్లని వితర్కించు. 41

సీ. హరినాకుఁ బగగదా యతనిపక్షంబుదా
వీఁడెంతచేసిన విడువఁడింక
వీనికినై కాను వేమాఱుఁదనలావుఁ
జూపుచున్నాఁడు విష్ణుఁడు గడంగి
యయినసేమగుఁ జూతమాతనిబలిమియుఁ
గలిమియుఁ జెలువును నిలుకడయును
ఎఱుఁగువీఁ డిదిగొల్లనిప్పాపువీనివా
క్యంబులచొప్పునునరసిచూచి

గీ. యాముకుందునిపై దాడియరిగి యతని
నొల్లమంతయు వెసఁగొని ముట్టిపట్టి
కట్టుకొనివచ్చి చెఱఁబెట్టి కష్టపఱుతుఁ
బూనిమున్నున్నదివిజులలోనఁ గలపి. 42

1. చెన్నఁటి, చెన్నది.

వ. అనితలపోసి బ్రహ్మజ నంతళ్లపురంబు నిర్గమించి సమంచిత కాంచనరత్న రచితమహాస్తంభ శతసంభారమండితంబగు సభామంటపంబుఁ బ్రవేశించి యెప్పటియట్లయనుజీవలోకంబు గొలువం బెద్దగద్దియపైనుండి ప్రహ్లాదుఁ రావించి యి ట్లనియె.

ఆ. పయికి వెఱవకిట్లు పగవారి వాఁడవై
మమ్ము నేఁచె దింక మాటలేల
యీవిధమున నీకు లావిచ్చి పెనఁగించు
నతనిఁ గాక నిన్ను నననగ నేల. 44

క. నీవ కనుంగొనుచుండుము
మీ విష్ణునిఁ బట్టి తెచ్చి మెదిపెద మునునా
లావున కగపడి యడఁగిన
నీవిబుధులకం టెనాతఁ డెక్కుడుగొలమే. 45

వ. అనిన నగుచుం బ్రహ్లాదుం డి ట్లనియె. 46

తే. అయ్య! నీవేమి సేయుదు వఖిలజగము
వెఱ్ఱిచేయంగఁబుట్టినవిష్ణుమాయ
నిన్నుఁ దెలియంగ నీక దుర్నీతిఁ దెలుపు
చుండనీ ప్రల్లదంబుల సొంపు మెఱసి. 47

సీ. నీవెంతవాఁడవు దేవతలైనను
మునులైనఘనులైన మోసపోదు
రమ్మహామాయచేహరిభక్తిసీమకు
నడ్డమైతొలఁగనలవిగాక

---

1. నీకు.

విలసిల్లునమ్మాయ విశ్వాత్ముఁడగువిష్ణు
తలఁపులోననతాను గలిగియుండుఁ
ద్రిభువనవ్యాప్తినిద్రిపురుషాధీశ్వరి
త్రిగుణస్వరూపయాదివ్యశక్తి

గీ. యబ్జలోచనుకరుణాకటాక్షదీవి*
వ్రాలు[1] నేవారలవ్వారచాలువారు
మాయకడలినిబడమికిమ్మహితభక్తి
కలితహృదయులై తఱచుగాఁ గలరెధరణి. ? 48

ఉ. తామసజీవులై భవనిధానమునాఁజనుమాయచేయును
ద్దామవికారముల్ గదిరిధర్మవిదూరులు కొందఱచ్యుతుఁ
దామరసాక్షుఁ గైకొనకదర్పము మచ్చరముఁ దలిర్పఁగా
వేమఱుఁబుట్టుచుఁ జెడుచు వేగుదురుత్కటసారకాగ్నులన్.

చ. తపములొసర్చిదానములధర్మములన్ దుదిముట్టినిష్ఠతో
జపములునిర్వహించిశమసంయమసౌమ్యసమాధిఁబండిభ
వ్యపుదెసఁ జెందఁగా బహుసహస్రభవంబులపిమ్మటంగదా
విపులముకుందభక్తిపదవీథిఁ బ్రపన్నతనొందఁ గాంచుటల్.

సీ. ఎసఁగువానయుసీతు నెండయుసైరించి
తనువులింకఁగఁ జేయు తపముకూలి
యిడుమలుబడి కన్నయొడలువంచించి ని
ర్ణయముననడుపు జన్మములపంట
లాసతో నమ్మికయాధారముగఁ జేయు
వివిధదానంబులవెలలచొప్పు

* దీప్తి 1. నేవారిపైవార.

[1]కాలీచవడ నెల్లకడభూమిఁ గ్రుమ్మఱి
యాడుతీర్థములయాయాసఫలము
గీ. దివిజకాంతలయిఱకెచన్నుఁగవలమీఁద
వ్రాలికలఁగన్న తెఱఁగున[2]సోలు నొకట
సత్యమత్యంతమనఘమక్షయమనంత
మచ్యుతార్చనాసంభృతోదాత్తఫలము. (?) 51

చ. జడధులునింకుఁగూలుఁగులశైలచయంబునుధాత్రియుఁగ్రిడిగం
బడుఁబెడబాయుభానుశశిభవ్యపదంబులునబ్జసూతియుఁ
సుడివడు నెన్నఁడుఁజెడనిచోటు ముకుందపదప్రపన్నులుం
డెడునెడయెట్టివారలకుడెందములందనిగోందియెమ్మెయిన్. 52

శా. అక్రూరాత్ములుసత్యసంగతులుమాయాదూరులత్యంతని
ర్వక్రాచారులుధీరులుత్తమకృపావ్యాపారులుద్యద్యశో
విక్రాంతాఖిలలోకులూర్జితసమావేశప్రకాశోన్నతుల్
శక్రాద్యామరపూజ్యులచ్యుతకథాసక్తుల్ మహాత్ముల్ మహిన్.

సీ. వలసినఁజారుగీర్వాణతరుశ్రేణు
లొదవి పెందోఁటలై యుల్లసిల్లు
వలసినఁగామధుగ్వరధేనువులు పెను
[3]గదుపులై ముందటఁగడపఁబరఁగు
వలసినఁ బ్రస్ఫురదలఘుచింతామణి
వ్రాతముల్ క్రీడాద్రులైతనర్చు

---

1. కాలిచిపద, (కాలచిపద) ఇది వ్రా. ప్ర. పాఠము. దీనినుండి పైపాఠ మూహింపఁబడినది. 2. సోల నొకఁడు. 3. గదుపులై.

వలసినసుద్గతో జ్వలసిద్ధరసములు
[1]గరువంపు చేరులై తరఁగలొత్తు

సీ. సమరగరుడనిశాచరయక్షఖచర
వితతివలసినఁగింకరస్థితిఁజరించు
నయినహరిభక్తివర్యులయనుపమాన
నిత్యమహనీయమహిమవర్ణింపవశమె. 54

చ. అమరపదంబుమెచ్చరమరాధిపులీలగణింపరేమియుఁ
గమలభవత్వముఁ సరకుగాఁగొనరాకులితార్థధర్మమో
క్షములతెఱంగుఁజీరికిసగైకొనరచ్యుతదాస్యవృత్తిమై [ల్.
నమితసుఖానుభూతినమృతాంబుధిఁ దేలుచునుండు సాత్త్వికు

క. తారొకరులమాటలచనిఁ
గోరరుహరినామసుధయఁ గ్రోలుచుఁ బెఱలఁ
గోరరుసంతతసౌమ్యులు
శ్రీరమ్యులువిష్ణుచరణసేవాసక్తుల్. 56

క. నారాయణనామము సం
సారసదౌషధము దురితసముదయభూభృ
ద్దారుణభిదురము మంగళ
కారణ మది ఖలుల కెట్లు గఱపఁగవచ్చున్. 57

క. దాతవ్యుఁ డొకఁడు విష్ణుఁడు
శ్రోతవ్యుం డొకఁడు దనుజసూదనుఁడు [2]సము
ద్గాతవ్యము హరినామము
చేతవ్యము విష్ణుభక్తిచే నఖిలంబున్. 58

1. గరువంపుఁ జేరులై. 2. సముద్గ్రాతవ్యము.

క. విష్ణుమయము వేదంబులు
విష్ణుమయము[1] సర్గమఖిలవిజ్ఞానములుఁ
విష్ణుమయము జగమంతయు
విష్ణుమయము విష్ణుఁడొకఁడ వేద్యుఁడు బుద్ధిన్. 59

సీ. త్రిభువనవ్యాపకదీప్తినిర్గుణమూర్తి
వాసుదేవాఖ్యనుజ్జ్వలతనొంది
జగదేకసంహారసమదతామసమూర్తి
నతులసంకర్షణాహ్వయతఁ బేర్చి
విశ్వరక్షాకరవినుతసాత్వికమూర్తిఁ
బ్రద్యుమ్ననామవిభాతిఁ బరఁగి
భువనసంభవహేతుభూతరాజసమూర్తి
ననిరుద్ధనామధేయాప్తినొంది

గీ. శ్రుతిపదంబులుఁ దనుఁ జతుర్మూర్తియనఁగ
నఖిలకథలును దను జతురాత్ముఁడనఁగ
[2]నాగమంబులు దను జతురత్ముఁడనఁగ
నొక్కరుఁడ యాతఁడచ్యుతుఁ డుల్లసిల్లు. 60

క. మఖనేతయు మఖధాతయు
మఖదాతయు [3]మఖవిధానమాతయు మఖదు
ర్మఖజేతయుఁ బీతాంబరుఁ
డఖిలమునకుఁ దానకాక యన్యుఁడు గలఁడే. 61

క. జీవునిఁ బ్రకృతిం దొలితొలి
కావించెను బుద్ధిమొదలుగాఁ గల్గిన త

1. వర్గ. 2. ఈపాదము వ్రా.ప్ర.లో లేదు. 3. మఖఫలప్రమాతయుం.

త్త్వావలి నోలి సృజించెను
గోవిందుఁడు దాన యింతకును మూలంబై. 62

సీ. బోద్ధునఁ దామరఁ బుట్టించి యం దజుఁ
గలిగించి లోకాధికారమిచ్చె
నాగమంబులు నాలు గంగంబు లాఱును
మఱిపురాణములు[1] మీమాంసయనఁగ
న్యాయంబు ధర్మశాస్త్రావలి [2]యనఁబడు
నాలుగు విద్యలు నోలినిలిపె
బ్రహ్మాండములను నబ్రముగ దొంతులుపేర్చి
యందులో భువనంబు లఱులుదీర్చె

గీ. నబ్ధులన గిరులన దీవులనఁగ నేఱు
లనఁగ నడవులనఁగ నూరులనఁగ వరుస
నచ్చుకట్టి యిన్నింటికి నర్థకరులఁ
బనిచెఁ బరమేశుఁ డబ్జలోచనుఁడు దాన. 63

క. మనువులు మన్వంతరములు
మునులును దివిజులును దివిజముఖ్యులు మనునం
దనులును దత్కులజనితులు
వనజోదరునాజ్ఞ నుద్భవస్థితికారుల్. 64

క. తారగ్రహనక్షత్ర
స్ఫారవ్యాపారములును భవనస్కంధా
వారనిబంధస్థితులును
నారాయణ శాసన ప్రణయకీలితముల్. 65

---

1. బామాంసమనఁగ. 2. యనఁబడు.

క. వసురుద్రాదిత్యాది
శ్వసనగణంబులును సిద్ధసాధ్యోరగరా
క్షసయక్షభూతదైతే
యసమూహంబులును విష్ణునాజ్ఞాకారుల్. 66

మత్తకోకిల. కాలచక్రము నిర్వికల్పముగా ముకుందుఁడు
ద్రిప్పునా, న్మీలితక్రమవిక్రమైకస మృద్ధిమైలయ [1]విక్రియా,
వేళనింతయు సంహరించుఁ బ్రవృద్ధయోగ [2]పరోల్లస, త్కాల
రూపముదాల్చి దుర్వహగర్వనిర్వహబుద్ధియై. 67

తే. అతఁడు కనుదెర్వ బ్రహ్మాండ వితతియొదవు
నతఁడు గనుమూయనన్నియు నడఁగిపోవు
భువనసంభవసంహారభూరిమహిమ
తోయజాక్షున కరయ లీలాయితంబు. 68

క. తా నిట్టింతటివాఁడును
నై నట్టుల యుండు నిక్క మారసిమూఁడం
గా నేమిటివాఁడునుగాఁ
డానందచిదేకమూర్తి యచ్యుతుఁడెందున్. 69

మ. జననం బొందు ననంగరా దజుఁడు నాశక్యంబుగా దబ్ధియం
దనిశంబుఁ బవడించునా నిజముగా దత్యంతబద్ధుండునాఁ
జన దేకాంతతపస్వి నాఁజనదు శశ్వత్క్రోధినాఁబోలదే
మనివర్ణింతును వారిజోదరుని యత్యాశ్చర్యచారిత్రముల్.

క. ఆలించు నార్తరవము
న్మాలించును ఖలులసతతముఁ సజ్జనులం

1. లయవిక్రమా. 2. ఫరోల్లస.

పాలించును గృప నెంతయు
శీలించును మత్ప్రభుండు శ్రీవిభుఁ డాత్మన్. 71

మ. ఒకకేలన్ విలసత్సుదర్శనము వేఱొంటం బరిస్ఫారనం,
దకముల్ బ్రస్ఫురితాన్యహస్తమున నుద్యత్పాంచజన్యంబు
నొం,డొకటం శార్ఙ్గము దాల్చి ధర్మరిపులన్ఘోరాజిమర్దింపు
చుల్, సకలైకాశ్రయమూర్తితోడ నెప్పుడుల్ వర్తించు
నాముందటన్. 72

వ. అనుచు ననేకవిధంబులఁ బ్రహ్లాదుండు విజ్ఞానపరవశుండై
పలుకుచున్న పలుకు లపహసించి యసురేశ్వరుండు. 73

క. తొలిమేనికర్మవశమున
బలవంతపువెఱ్ఱి బిట్టుఁ బట్టిన నేభం
గుల నోరు మూయనేరక
పలుదెఱఁగులఁ బ్రేలె దీవు ప్రాజ్ఞులు దెగడన్. 74

వ. ఇంక నున్మత్తుతోడిమాటలఁ బ్రయోజనంబు గలదె యనిన
నమ్మహానుభావుం డమ్మోహాంధున కి ట్లనియె. 75

ఉ. ఆదికి నాదియైన పరమాత్ముని విష్ణునిమూర్తిఁగాన బ్ర
హ్మాదుల చాల రవ్విభుశుభాకృతి నఖిలైకభక్తిసం
చోదితుఁడై కృపం బొడవు చూపుఁ బ్రపన్నులకిచ్చ [1]నైన న
వ్వేదమయుండుపొందుపడు వేఱొకటొల్ల కతన్నుఁ జెందినన్.

క. ఎఱిఁగిన వానికి నెందును
గుఱుకొని తో నుండుఁదన్నుఁ గొనకుండెడువా

1. లైన.

[1]గొఱుఱకులకుఁ(?) జేరువయ్యును
బొఱయందగఁ డతఁడు నిఖిలభువనములందున్. 77

సీ. కలఁడు మేదిని [2]యందుఁగలఁ డుదకంబులఁ
గలఁడు వాయువునందుఁ గలఁడు వహ్నిఁ
గలఁడు భానునియందుఁ గలఁడు సోమునియందుఁ
గలఁ డంబరంబునఁ గలఁడు దిశలఁ
గలఁడు చరంబులఁ గలఁ డచరంబులఁ
గలఁడు బాహ్యంబునఁ గలఁడు లోనఁ
గలఁడు పారంబులఁ గలఁడు కాలంబులఁ
గలఁడు ధర్మంబులఁ గలఁడు క్రియలఁ

గీ. గలఁడు కలవానియందును గలఁడు లేని
వానియందును గలఁడెల్లవానియందు
నింక వేయును నేల [3]సర్వేశ్వరుండు
కలఁడు నీయందు నాయందుఁ గలఁడు కలఁడు. 78

చ. అనవుడు రోషహాసవివృతాననుఁ డై దివిజారి యోరి నీ
[4]వనయము నెందుఁగల్గఁగ సమర్థనఁ జేసినయాతఁ డిందుఁ గఁ
ల్గునె యనుచుఁ జగద్వలయఘోరకరాహతి వ్రేసెఁ గంబమ
త్యనుపమతత్ప్రభాభవన మల్లల నాడఁ [5]గలంగ లోకముల్.

వ. ఇట్లు వ్రేసిన. 80

సీ. బడబానలాహతి జడనిధిలో నున్న
పటుశైలతతి వ్రేలి పెటిలె నొక్కొ

1. ఎఱుకలకు. 2. యుండు. 3. సర్వేశుండు. 4. వనయత నెందుఁ
గల్గునని వర్ణన. 5. గలంక.

ఘనతరోత్పాతనిర్ఘాతసహస్రంబు
కడఁగి యొక్కట మ్రోసి పడియె నొక్కొ
పెక్కు జీవులు లోన [1]బిక్కట్టువడఁగ నా
బ్రహ్మాండభాండంబు పగిలె నొక్కొ
తఱి గాక యున్న [2]సుద్ధతిఁ జేర్చి రుద్రుండు
విలయోగ్ర[3]పటలంబు వ్రేసె నొక్కొ

గీ. యనఁగ నాకాశసకలదేశావకాశ
భరితమై విశ్వమును మూర్ఛపాలుపడఁగ
[4]మొనసి పెఢిలు పెఢిల్లను మ్రోఁత వెడలఁ
బగిలెఁ గంబంబు భువన[5]కంపంబు గదుర. 81

స్తంభోద్భవ వచనము.—

అమ్మహాస్తంభంబున విజృంభమాణ జిహ్వాలవివృతవదన గహ్వరస్ఫురదసహ్యాకహాకహాోత్తర్జనగర్జాస్ఫూర్జితంబును వికటకఠోరఘోరదంష్ట్రాదండదారుణ దహనదందహ్యమాన దశదిశాభాగంబును విపులకపిలక్రూరతరలతారకాతరంగితో ద్వృత్తవృత్తాయతేక్షణరూక్షరదనస్ఫులింగపూరితభువన రంధ్రంబును నభంగభ్రూభంగభయదభాలభాగప్రాంతభంగుర భ్రమరకదురవలోకంబును విశ్వధురంధరస్కంధపరిణాహ పరిణతోదగ్రకింజల్క పుంజపింజరితభాసురకేసరప్రసర [6]ప్రక్షాళితాంతరిక్షంబును హేమకమలతంతు కాంతికోమల రోమవల్లరిగహనకరాళ కర్ణకోటీరఘటితకుండలమణిమరీచి

---

1. ఇక్కట్టు? 2. హద్దతిఁజేర్చు. 3. పటుతుంబు. 4. మొనన. 5. కంబంబు. 6. విప్రక్షళితాం.

మంజరీరంజితగండస్థలోద్భాసితంబును గల్పాంతపవనకల్పా
నల్ప[1]దర్పోచ్ఛ్వసితసమీరసంపాదితకంపాకులిత కులధరనిక
రంబును సముత్కటోత్కటకోటికుట్టనకుంఠితకుటిలకుం
తలాయమానశ్యామజీమూత సకలమనోజ్ఞమూర్ధభాగంబును
శ్రీవత్సకౌస్తుభవైజయంతీ ప్రముఖనిఖిలలక్షణోల్లక్ష్యమాణ
వక్షస్స్థలప్రస్థూలప్రాలంబ నిర్విలంబలక్ష్మీసమారోహణోత్స
వంబును భక్తజనవచన[2]రచనవర్తనచింతనానురోధనిరవ[3]గాఢ
కరుణాసుధాపూరపూరిత పుణ్యహృదయప్రదేశంబును
దితి సుతవ్యపదేశపశుబంధనోపయుక్తయూపస్తంభాయితో
రుయుగళంబును [4]గనత్కనకమణీమేఖలాకలాపకలితకటితటీ
కాంచనవస[5]నాంచలాందోళనధగద్ధగితధామచ్ఛటాస్ఫురితజ
గదండఖండంబును బహుళమాణిక్యహంసకావతంస సిత
నఖాభిరామశ్రీమచ్చరణసరోరుహ [6]ప్రసభభాగృహాఘట్టనా
గ్రహోగ్రాటోపరభసక్షుభితక్షోణివలయంబును హిరణ్యక
శిపుప్రహ్లాదవిషయనిగ్రహానుగ్రహావేశవ్యతికర విషమసంరం
భదుర్వారగర్వారంభభీషణాభిరూపసంస్థానంబును శృంగార
వీరకరుణాద్భుతానేకరసనికరసంకులప్రకార దుర్నిరూపోప
ప్లావంబును సహస్రకిరణకృశానుశశాంక సహస్రకోటితేజగ
ప్రతాపకాంతిసమ్మేళన మహితోత్సాహసుసహాతీవ్రసౌమ్య
స్వభావభావితంబును రుద్రద్రుహిణపురుహూతాది సకల
దేవతాశక్తిసభాసంభావనీయంబును సర్వైశ్వర్యసంజననం

1. దర్పోల్లసిత. 2. వచన. 3. గాహన. 4. గత్కనక. 5. నాంచనా. 6. ప్రసభభాగృహీ.

బును సర్వలోకాతిరిక్తంబును సర్వజగదుద్భవకరణకారణం
బును సర్వైశ్వర్యధుర్యంబును సకలవిభవానుభావగంభీరం
బును సకలశ్రుతిస్మృతిపురాణసిద్ధాంతసిద్ధదర్శనంబును సకల
మంత్రతంత్రయోగవినియోజ్యంబును సమస్తసమాశ్రిత
జనాభయప్రదానపరమవ్రతైకపారంగతంబును సమస్తమనో
రథఫలైకసాధనంబును సమస్తసాధుజనహృదయవ్యాపారప
రానందనిష్యందంబును [1]సమస్తతమోనిరసనప్రదీపంబును
నగు శ్రీ నరసింహరూపం బావిర్భవించిన. 82

ఉ. అక్కజమైన యీనరమృగాకృతి తేజము లోకమంతటం
బిక్కటిలంగ దీవ్రగతిఁ జేర్చితలిర్చినఁ దేఱిచూడలే
కెక్కడయుం జనంగఁ దెలియింపు(?) నెఱుంగక దైత్యుఁ డెంత
యుం, [2]జొక్కి మనంబునం దిగులు [3]చొచ్చి నఁ(?) జేష్టల
దక్కి నత్తఱిన్. 83

తే. కురిసె నందనమందార కుసుమవృష్టి
మొరసె గంధర్వ[4]కరహతమురజ రవము
చెరసె నారదముఖమునిబృందనుతులు
బలసె నింద్రాది నిర్జరపరికరంబు. 84

వ. ఇట్లు విజృంభించిన దేవదేవుదివ్యావతారం బాలోకించి
ప్రహ్లాదుండును భయసంభ్రమాద్భుతభక్తియుక్తం బగు
చిత్తంబుతోడ సుదాత్తధ్యానాతివందనస్తోత్రపరవశుం డగు
చు నెదుర్కొని నిశ్చేష్టితుం డగుతండ్రిఁ జేర్కొని యమ్మ
హామూర్తిని నతనికిఁ జూపి యిట్లనియె. 85

---

1. సమస్తనిరసన. 2. జొక్క 3. చొచ్చు 4. కర్ష

చ. అతులతపస్సమాధినియతాత్ములకైనను గానరాని య
ద్భుతపరమాత్మమూర్తియిదె తోఁచెఁ గృతార్థులమైతి మింక
నీ, [1]కతలను మాని యిప్విభు నగణ్యకృపానిధి నాశ్రయిం
పు దుష్కృతములకెల్ల శుద్ధియగుఁ జేకుఱు నీకు ననంత
సౌఖ్యముల్. 86

క. నీకడుపునఁ బుట్టినబుణ
మేకరణిం బాతునో కో [2]యేనని పడితిఁ
గైకొనవే నాపలు కీ
పాకము దప్పాటయు భయము వాటిలదు జూమీ. 87

తే. అనిన నప్పుడు దనుఁ గాల్పఁ గొనినచలము
విడువఁజాలక దైతేయవిభుఁడు రేఁగి
కేల యేల మాటల వెఱపింప నన్నుఁ
[3]జూడు మెవ్వఁడు నవ తిటు చూడుమింక. 88

క. ఈవికృతరూప మిటులై
చావఁ దలఁచి తోఁచె దీని సమయించెద నా
లావున కెదురై పెనఁగఁగ
నీవిశ్వమునందుఁగలఁడె యెవ్వాఁడైనన్. 89

వ. అని పలికి యుత్సాహంబు మెఱయ బాహుబలంబు చూపు
టకు నాటోపంబునం జాపకృపాణాదిసాధనంబులు ధరియించి
యానరసింహమూర్తికి నెదురు నడచి కదనంబునకుం జొచ్చె
నసురులు నిజేశ్వరు[4]తెగువఁ జూచి యేచిసహస్ర[5]సంఖ్యలు

1. కతలును 2. వాటిల్లు. 3. జూచి యెవ్వఁడు. 4. తెగుట. 5. సంఖ్యలు.

గూడఁబడియార్చుచు నర్చిష్మంతుమీఁదఁ బ్రచురశస్త్రాస్త్ర
పాతంబుఁ జేయం దొడంగిరి తదనంతరంబ. 90

ఉ. వారల యేపుఁ గోపము నవారితశస్త్రఘనాస్త్రలీలలున్
వారిధిఁ జేరి డిందెడు స్రవంతికలట్లు నృసింహుతేజమున్
జేరి యడంగిపోయె విలసిల్లె జగన్నివహంబు లప్పుడున్
గోరి సుతుండు తండ్రి యతికోపము దీర్పఁగడంగె నర్మిలిన్.

ఉ. శ్రీనరసింహరూపమునఁ జెన్నుఁగఁ దోఁచె సహస్రకోటిసం
ఖ్యానము లైన బాహువులయం దొడగూడినచక్రమున్ విల
ఖ్యానుపమానశత్రునివహంబులచే నొకమాత్రలోన న
ద్దానవసేనయంతయును ద్రగ్గఁ దదీశుఁడు బెగ్గడిల్లఁగన్? 92

వ. ఇట్లు తనచుట్టు శూన్యంబైన దైన్యంబు మొగంబున నెగయ
వెడబిగువుగ బిగియించుకొనుచుఁ జలంబు మిగుల నసురపతి
యప్రతిహతానేకదివ్యాస్త్ర ప్రయోగం బొనరించిన నది
యంతయు నయ్యనంతతేజోరాశియందు నిరాసంబు నొందె
నాసమయంబున. 93

సీ. ఈదైత్యమాత్రకు నిట్టిరౌద్రపుమూర్తి
శ్రీనాథుఁ డేటికిఁ జెందెనొక్కొ
మడిసిరి దైత్యులు మడిసినవాఁడ త
త్పతి దేవుఁ డిట మీఁదఁ దలఁగు నొక్కొ
యీయేపు చూడఁగ నీశుఁ [1]డీసంతన
కల్పాంతమును జేయఁ గడఁగు నొక్కొ

---

1. డీశంతన.

తక్కువయును లేని ధర్మ[1]చిత్తులఁ గర్త
కాలంబు నిండక [2]క్రాచు నొక్కొ

గీ. మనము వేఁడినఁ బ్రహ్మాదుఁ డనునయింప
నాదిదేవుండు శాంతత నందు నొక్కొ
యనుచు నింద్రాదిదివిజులు నఖిలమునులు
నద్భుతోద్వేగనిర్మగ్ను లగుచునుండ. 94

ఉ. కోఱలు గీటుచు న్నయనకోణములం దహనస్ఫులింగముల్
గాఱఁగఁ గర్ణముల్ బిగియఁగా ఘనకేసరముల్ విదుర్చి
చుఱ్ఱ, మీఁజెనయుబ్బునన్ బొదలి మీఁదికి మూరెఁడు పేర్చి
కింకదై, వాఱఁగఁ బట్టె బిట్టు దితిపట్టి నృసింహుఁ డసహ్య
తీవ్రతన్. 95

సీ. పటుమృగాధిపుఁజూడఁ [3]బాఱిమదంబేది
వడఁకు బంధురమదావళముభంగి
నుద్దామవిహగేంద్రు నురువడి-కగపడి
యదలుచు నొఱలు మహాహిపోల్కి
మెదలి కోల్పులి బిట్టు [4]పొడివినఁ బోలేక
బెగడొందు సారంగవిభునిమాడ్కిఁ
గడఁగి సాగరచరగ్రాహంబు [5]నొడుపున
జడిసి చిక్కిన[6]తీరఝషములీల

1. చిత్తులు. 2. కాచు. 3. బారి. 4. నణఁగుచుఁ బోలిక. (వ్రా. ప్ర)
5. నొడపున. 6. తీవ్ర.

గీ. రౌద్ర వేగరోషరభస నిరంతర
స్ఫూర్తియగు నృసింహమూర్తి కప్పు
డగ్గమై సురారి యపగతతేజుఁడై
యడఁగి యుండె [1]మెదల మిడుక లేక. 97

వ. ఇవ్విధంబున నాగ్రహంబునకు ననువుపడినయాకడింది యసు రంబోదివిపట్టి నెట్టన నల్పవిహగంబు [2]నోడిసినబలుడేగయుం బోలె గగనంబునకెగసి యయ్యాదిమవీరుండు దుర్నిరీక్ష్య ప్రకారుం డగుచుఁ బ్రహ్లాదముఖభక్తజనంబులును మునిదేవ గంధర్వాదులును జయజయశబ్దముఖసహితులగుచునుండం గొండొకసేపు చటులనటనాటోపంబున దీపించి యనంతరంబ సముత్తుంగశృంగసంఘటితవియత్తలం బగుమహాశైలంబునకు నవతరించి యందాసీనుండై. 98

చ. దివిజులు 'హేనృసింహ! భవదీయ[3]మిదంనమ' యంచునం చిత,స్తవములొనర్ప సన్మునులు 'సత్యమహాబలరుద్రరూప మా, భవభవతే నమో' యన నుదగ్రనిజాంకతలంబునందు దైత్యవిభుని నున్చి విశ్వజనతాభయ[4]కారణఘోరవీరతన్.

చ. అలఘుతరాట్టహాసము లజాండకటాహము వ్రయ్య(?)భీషణో జ్జ్వలవికటస్ఫురత్కులిశశాత నఖాంకురతీవ్రపాతనం బుల నసురేంద్రు పేరురము బొల్పుఱ జించికలంచి శోణితం బులు దొరఁగించెఁ ద్రుంచెఁ బెనుబ్రోవులుగా బలుప్రేవు లుక్కునన్. 100

1. మెదల. 2. నొడసిన. 3. మిదంనతి. అది వ్రాతప్ర. మిదంనతియంచు. (ము. పా.) 4. తారణ.

చ. తొలితొలిఁ గ్రమ్ముదైత్యపతి తోరపునెత్తురు నీటిధారలం
గలియ నుదగ్రమైన నిజకాయముఁ దొప్పఁగఁ దోఁచితోఁచి
యం, దలవడ నాత్రిలోకమయుఁ డారిపుదేహముఁ [1]బాసె
రాగదు, ర్విలసితమూర్తి నప్పుడటు [2]వెల్వడినిల్చిన యాత్మఁ
డో యనన్? 101

ఉ. వెల్లుగదోయిలించుకొని భీషణదానవదేహరక్తముల్
వెల్లిగొనంగ సానువులవెంటమలిన్నరసింహదేవుఁడుర్
జల్లఁగ నిండుఁగాలువలు సాగి [3]కరంబు భయంకరంబుగా
నెల్లెడఁ గ్రొత్తకావి సెలయేఱుల చెన్నొదగూడెనగ్గిరిన్? 102

క. దనుజేంద్ర మృత్యుకారణ
ఘన సంధ్యాసమయదీప్తిఁ గడు నొప్పిన య
వ్వినువీథితోడఁ బురుణిం
చినక్రియ మహి దైత్యరక్తసిక్తత నొప్పెన్. 103

క. నరహరి చల్లిన యసురే
శ్వరుశోణితశీకరములు వనపఙ్క్తులపైఁ
దొరిఁగి నిరంతరపల్లవ
విరచితనూతనవసంతవిభ్రమ మొసఁగెన్. 104

క. పగయింతఁ గాని పోదని
తగదానవు మేనిశోణితపు వెల్లువనిం
పుగఁ దోఁగిసనఁగ నమరులుఁ
బ్రగుణేతరక్తాంగులైరి ప్రమదము పేర్మిన్. 105

1. బాసి. 2. వేల్వడి. 3. కరంబె.

తే. వీరనరసింహదేవుఁ డుదగ్రవృత్తిఁ బెఱికి
పాఱవైచినఁ [1]బడియొప్పెఁ బగతుప్రేవు
లసురసంపద యను కాంత యఱుతనుండి
త్రెప్పి డిగ్గిన హారంపుఁ దీవెలనఁగ. 106

క. శితనారసింహనఖరా
హతదైత్యమహీపసూపహారంబునఁ ద
ర్పితయయ్యె ననఁగఁ బరిశాం
తతనొందెఁ ద్రిలోకపీడ తత్క్షణమాత్రన్. 107

వ. ఆసమయంబున. 108

సీ. ఒండొండ వీడ్వడ నునిచినఁ బొలుపారు
పదములఁ బర్యంకబంధమమరఁ
దొడలపై నున్న దైత్యునిప్రేవులిరుదెసఁ
దివిచియొత్తిన కరద్వితయ మమరఁ
గమనీయ శంఖచక్రప్రభాభాసురం
బై పెఱహస్తద్వయంబు నమర
దంష్ట్రాకరాళంబు దరళజిహ్వాయునగు
వదనంబులింత ? [2]యొప్పిదముచూపఁ

గీ. దీవ్రలోచనత్రయదీప్తి దీఁటుకొనఁగ
నిభృతకర్ణ కేసరకాంతి నివ్వటిల్ల
దివిజ సురముని ధ్యానవిధేయలీలఁ
దేజరిల్లె శ్రీనరసింహదేవమూర్తి. 109

1. బడియొప్పి. 2. యొప్పితము.

వ. అమ్మహామూర్తిఁ గనుంగొనుచు నాదిత్యులు నాదిమునులు ప్రహ్లాదపురస్సరంబుగా నభివందనము లొనరించుచు నంజలి పుటంబులు నిటలంబుల ఘటియించి యిట్లని వినుతించిరి.

దండకము.—

శ్రీనాథనాథా జగన్నాథ నమ్రైకరక్షాసమక్షా సరోజాక్ష సర్వాభివంద్యా మహానంద గోవింద నీవెందు నీవిశ్వదృశ్య ప్రపంచంబునన్ నిండియుండొండ యంతర్బహిర్వ్యాప్తి శో భిల్లు నందంబు చిందమ్ములై మ్రోసి తేల్పన్ బరానందకందమ్ము లామ్నాయబృందంబు లిట్లున్న నీయున్నరూపాత్మ రూపించు దీపించు నిక్కంబులే యింకఁ జొక్కంబులై చిక్కు నీచిక్కు వాపంగ నేలా గురూక్తప్రపన్నత్వనిష్ఠానుసంధానసంధూత సందేహులైయున్న నీ యున్నతస్థాన మెట్లైనఁ జేయందునా [1]యెందు నెందున్ సురారాతిధామంబులున్ సోఁకకే రాకలం దేక యేపాకమున్ గాక లోకాతిరేకామలాలోక మైయొప్పు లోకంబు నీలోక మాలోకనీయంబె నీలోకసామాన్యధర్మా వబోధానురోధంబులన్ గ్రోధకామాదులన్ దాఁకి యే చింతలన్ జెంతలన్ జేరఁగానీక యేకాంతికస్వాంతులై యుండువారుండువారందు నీదాఁక రాలేక లోలోర్మిడోలా వలీకేలిలోలా జగన్మూల మూలాలవాలోల్లసత్సంవిదానంద నిష్యందసీమాసమారామరమ్యస్ఫురద్ధామ సత్యప్రకాశావ కాశా గుణావేశ దేవేశ నీవిశ్రుతైశ్వర్య మోవిశ్వధుర్యం బవార్యంబు [2]నార్యుల్ సమాత్సర్యులై పూని దుర్బోధబోధా

1. యందు. 2. నార్యున్.

పగాధీశులోఁ గ్రుంగి పొంగారు మాయాతరంగోరుసంఘాత
సంఘట్టనం దూలి యే త్రోవలం దావులం బొందక క్షుద్రామదవృ
వ్యగ్భవగ్రాహనిగ్రాహ్యులై పోదురవ్యక్త సువ్యక్త దివ్యా
కృతీ కృష్ణతృష్ణామయోద్వృత్తివేలాయితాఖర్వయోగాప
యోగా మహాయోగినిర్ణేత నీతత్త్వమాద్యంబ నాద్యంత
మత్యంత మక్షోభమక్షీబ మక్షీణమక్లీబ మక్లేశ మవ్యాజ
మాజేయనిర్వాణసర్వస్వమూలంబు మూలంబు నున్మూల
మామూల మానస్వతంత్రీభవల్లోకశోకం(?) బవేలంబకాలంబ
కర్మంబు నిస్సీమశర్మంబు నిర్మాయధర్మంబు నిష్పంకలేశంబు
నిశ్శంకరూపంబు నిశ్శ్రేయసప్రత్యయోద్భూతిహేతుత్వ
సిద్ధంబు సిద్ధాంత సిద్ధార్థసంపాద మిట్లుండఁగా నేని నానాను
మానాదిబంధాత్ములుఁ బుద్ధినైర్మల్యకల్యాణముం బొంద
కున్నారు దుశ్శాస్త్రశస్త్రక్షతస్వాము లుద్యుక్తశక్తిఁ మహా
భక్తిసంయుక్తులై సత్యసంవిత్సుధాసిక్తసూక్తుల్ భవత్పాద
పంకేరుహాభ్యర్చకై కూర్చు నీకూర్చువారై నిరాతంకకైం
కర్యసామ్రాజ్య సంపూజ్యతం బొల్చువారౌదురే యెల్ల
వారుఁ ముకుందా సముద్రాంతరానందనందాత్మజానందక
క్రీడనాభ్యస్త హస్తాహతోద్వృత్త నిర్వృత్త నిర్వక్ర
చక్రానలజ్వాలికాహూతి దైతేయ సమ్రాట్పతంగా పతం
గాగ్ని కోటిప్రభాఖర్వ సర్వంకషోత్తేజ తేజోమయాకార
కారుణ్య గాథోత్తరంగా విహంగాధినాథా పరోపక్రియా
దక్షరక్షాపరత్వంబు మీపాలు మాపాలు నీపాలన ప్రౌఢి
భావంబు భావించి సేవించు భావంబు భవ్యాగమవ్రాత
చౌర్యంబు కార్యంబుగాఁ గొన్న యన్నీచుమున్నీటఁ బెన్నీటఁ

బాతాళ[1]మూలంబునన్ గిట్టి వేపట్టి చెండాడి క్రీడాగసో
త్సేకపాకంబుఁ గైకొన్న యన్నిర్భరోన్మానమీనావతార
క్రియావిభ్రమంబున్ బరిభ్రామ్యమాణస్ఫుటోత్తుంగశృంగ
క్షతాకాశకూలంబు శైలంబు కవ్వంబు గర్వోల్లసత్కాలకా
కోలకాలానలాభీలభోగంబు నాగంబు [2]వేత్రంబు చిత్రంబు
పెం[3]పొందఁ బొంగారు సుజ్జృంభితాంభోధి కుంభంబునై
నట్టి పెన్మోపుదీపెక్క నింపెక్క సంపద్యమానాత్మసంపత్కళా
నంద[4]తంద్రాలువై పొల్చునక్కామ్యకూర్మత్వశిల్పంబు కల్ప
క్షయోద్వృత్తతోయంబులం జెంది పొందేదియందేదియున్
దిక్కుదాఁగానమిం గ్రాఁగు పెన్నేల నన్నేలువాఁడిప్పుడిప్పా
టులీలం గటాక్షించునో యంచుఁ బేరాస గూరంగనారంపుఁ
బేర్మిం నడుంగేద నాబాలు క్రొవ్వాలుగోరం గడుం బ్రేమ
నాలింగితుం జేసి వేతెంచి యిచ్ఛానురూపస్థితిన్ మిన్ను
మన్నందమన్నించి నిష్పంకతాచిత్రవిద్యోన్నగపల్వలక్రోడ
సంక్రీడ శీలించు నుత్తాలకోలస్వరూపావలేపంబునై పేర్చి
యున్ [5]స్వర్భిదాకారఘోరాసురా[6]ధీశ వక్షస్స్థలోద్వేల
కీలార్కబాలార్కచేలీలఁ త్రైలోక్యచేతస్స్ఫురద్ధ్వాంత
ముం ద్రోచి[7]రోచిష్ణువై యున్న [8]యీభవ్యదివ్యావతారో
దయస్ఫూర్తి నాపూర్తమై యొప్పు నీయొప్పు మమ్మెప్డు
రక్షించు లక్ష్మీశ యీశా నృసింహా నమస్తే నమస్తే నమస్తే
నమః. 111

1. మూలంబులన్. 2. వేత్రంబు. 3. పొందుఁ. 4. తంద్రాలువై.
5. స్వర్భిదాకార. 6. ధీర. 7. రోచిష్ణులై. 8. యాభవ్య.

చ. అని బహుభంగుల న్మునిసురావలి తన్వినుతించువాఙ్మయ
ధ్వనులు నభోదిగంతమిళితంబులుగా మదవేగవిస్ఫుర
ద్ఘనదితిసూనుకుంజర విదారణ దారుణ ఖేలనంబునం
దన నరసింహలీల వినుతస్థితి సార్థకమై తనర్పఁగన్. 112

తే. వీరరౌద్రభయానకవిస్మయాఖ్య
రసములను బోధ్యభంగుల నెసక మెసఁగ
నఖిలభువనహృద్యంబుగ నవ్విభుండు
నిపుణవక్రతానటనంబు నిర్వహించు. 113

*క. తదనంతరంబ యయ్యు
న్మదఘోరవిజృంభణంబు [1]మాని వికాసం
బొదవఁగఁ బ్రహర్షసౌమ్యు
ఖ్యదయాసౌందర్యనూతనాకారుండై. 114

క. సితకమలదళంబులకుఁ
బ్రతియగు లోచనములందుఁ బ్రబలు ప్రసాద
స్మితరుచిజాలములు దిశా
ప్రతతిఁ బూర్ణేందురుచులభంగి వెలింగెన్. 115

వ. అయ్యాదిదేవుండు ప్రహ్లాదు నాలోకించి నిజ జనకుని జన
నంబు భక్తివిరహితం బయ్యె మమ్ముఁ గలయుటకు లెమ్మని
యంతరంగంబుతోడ నున్న యతనియాకారం బుపలక్షించి
నగుచు నిట్లనియె. 116

తే. తండ్రి యుఱక లేమికి విషాదంబు వలదు
కాలగతితోడ నతనికి మేలు గలుగుఁ

---

* ఈపద్యము వ్రాతప్రతిలో లేదు. 1. మాన.

బుత్రకృత్యంబు లెల్లను బూనినడపు
జనకునకుఁ దద్విభూతియు సంభవించు. 117

క. మెచ్చితి నిను నీకీపారఁ
బొచ్చెపుఁబలు కేల యింక బుధపూజిత! నీ
సచ్చరిత మిచట నచ్చపు
[1]టచ్చు మదీయప్రపత్తి కళలమునందున్. 118

క. దైతేయరాజ్యవిభవ
ఖ్యాతి యెసఁగ నీవు పెద్దకాలము భవ భో
[2]గాతిశయ మనాసక్తుఁడ
వైతగ భుజియించి పొందు మస్మత్పదమున్. 119

క. నాయెడ నసూయ చేసె
న్నీయయ్య యనంగ వలదు నిజ మితఁడును దో
షాయత్తుఁడు గాఁడు తుదిఁ
జేయుదు [3]నితనికిని బరమసిద్ధి కుమారా!. 120

ఉ. ఈవనరాసు[4] (లీకులమహీధరసప్తక) మీరవీందుతా
రావిభవంబు లీగగన మీదిశలుండెడునంతకాలముఁ
గోవిదకీర్తనోల్లసితఘోషణమై భవదాత్మభక్తిస
ద్భావవివేకపాకజనితం బగుపేర్మి ప్రసిద్ధి నొందెడున్. 121

వ. అని ప్రహ్లాదుం డాహ్లాదంబు నొందు కృపామధురవచనంబు లుపచరించుచున్న యప్పరమాత్ము పరమవాత్సల్యవైభవంబునకుం బొంగి మహామునులును ననిమిషు

---

1. టచ్చ. 2. గాతిశయము నాసక్తుఁడవై. 3. నతనికిని. 4. వ్రాఁతప్రతిలో లేదు. దరణ మీ-అని మాత్ర మున్నది.

లును జయజయశబ్దంబుల నద్దేవు నభినందించిరి. తదనంత
రంబ యయ్యంబుజుఁ బ్రసాదదృష్టి నాలోకించి యజ్జగదీశ్వ
రుం డి ట్లనియె. ఈ మహానీయస్థానంబు పరమమంగళంబై
నన్నుం దనయందు నునుపంగోరుచున్నయది. నా హృదయం
బునఁ జూడ్కులు నిండం బ్రియంబు నొందెం గావున
నిమ్మహాశైలంబునందు యుండంగలవాఁడ మీరు మదీయ
బలం బహోబలశబ్దపూర్వకంబుగాఁ బ్రశంసించితిరి గావున
నీతీర్థం బహోబలనామధేయంబునఁ ద్రిభువనపావనంబై
వెలయుం గాత నాచేత నధిరూఢంబైన యిగ్గిరియును గరు
డాద్రియనం బ్రఖ్యాతివహించునని యానతిచ్చె నప్పుడ దగ్ర
భాగంబున. 122

ఉ. శ్రీకమనీయమూర్తి నరసింహపదాంబుజసేవఁ గోరిమం
దాకిని ధాత్రిమీఁది కవతార [1]మొనర్చె నిజాంగలీల న
స్తోకతరంగసంఘములతో నవదాలిమనోజ్ఞపంకజా
త్నేకముతో లసచ్ఛిశిరసేకమనోజ్ఞమహోత్సవంబుతోన్. 123

వ. అమ్మహానది కొలువు సైకొనియె నాదేవుండు (దాని) భవ
నాశినీసమాహ్వయం బని యభినందించె, నింద్రాదిసురలును
ప్రహ్లాదప్రముఖులును గొనియాడిరి. తదనంతరంబ తత్ప్ర
దేశంబునఁ బున్నాగ నాగకేసర సరళ రసాల తాల హిం
తాల తమాల నారికేళ నారంగ మాతులుంగ లవంగ లికుచ
క్రముక కుటజ నిచుల చందన చంపక వకుళ కురువ కాశోక
శమ్యాక శమీక మధూక మాధవీతిలక తింత్రిణీ నింబ

1. మొనర్చె.

జంబూ జంబీర పనస హారిభద్ర భద్రదారు దాడిమీ సుమనో మల్లికా మరువకతులసీ ప్రముఖ వివిధ తరు లతాల కృతంబును నిరంతర వసంతవాసభవనంబును నగువనంబునం దుండి. 124

సీ. నిండారుచందురు నెరసుఁ గొండొక జేసి
మిగులఁ జెన్నొందిన నగు మొగంబు
వెలిదమ్మిరేకుల చెలువు మాయించి యు
గ్గడువుగ బెలసిన కన్నుఁగవయుఁ
*గనకకుంభములఁ జుల్కలు చేసి యొంతయుఁ
గ్రొవ్వాడి క్రేఁగైన కుచయుగంబుఁ
గెందలిరాకులయందంబు వెసఁ జించి
రంజిల్ల మెఱయు కరద్వయంబుఁ

గీ. గలిగి సర్వలక్షణశుభాకారలీల
విమల[1]భూషాంబరోజ్జ్వలవేష మధుర
వాదిలక్ష్మియు సకల లోకైకమాత
యమ్మహామూర్తిఁ జేరంగ నరుగుదెంచె. 125

ఉ. శాంతియుఁ [2]దుష్టియుఁ ధృతియు సన్మతియుఁ మొదలైన నెచ్చెలుల్, సంతతభక్తిఁ దన్గొలువ సంయమిదేవగణంబు లద్భుతా, క్రాంతకుతూహలస్ఫురణఁ గన్గొనుచుండఁగ నట్లు

* "మెఱుఁగెక్కు పవడంబు నొఱపుఁ జీకిఁ గొన, కనుమ్మదేజెను వల్ల వాధరంబు." అని యొకపాఠము. వ్రా. ప్ర. యం దధికముగాఁ గలదు.

1. భూషణాంబ. 2. దృష్టియుఁ.

వచ్చి శ్రీకాంత ముకుందునంకతటిఁ గైకొనియెన్ సవిలాస
ఖేలతన్. 126

ఉ. కోరిక లంకురింపఁ దనకూర్మి నితంబిని యూరుపీఠమున్
జేరిన మేన నెల్లెడలఁ జెన్నలరన్ బులకంబు లొక్కమై
నీరిక లెత్తఁ గన్నులకు నెక్కుడుచాయలు సెంద నవ్వునిం
డార మొగంబునం బెలయ నప్పరమేశ్వరుఁ డొప్పె[1] నెంతయున్.

క. ఆలక్ష్మీపతి యాకృతి
యాలోకంబులను నంతరాలోకములన్
గ్రోలుచు నానందాంబుధిఁ
దేలుచునుండిరి మునీంద్రదివిజప్రవరుల్. 128

వ. అమ్మహాలక్ష్మీనివాసం బైనయారమణీయోద్యానంబును లక్ష్మీ
వనం బనుపేర నమరులచేతన్ గీర్తితంబయ్యె నాక్షణంబ
వేదంబులునాల్గును సాకారంబులై తత్సమీపశైలంబున నవ
తరించి సపరించి చనుదెంచి లక్ష్మీనరసింహు ననేకప్రకా
రంబులన్ బ్రస్తుతించె నది కారణంబుగా మును లాశైలం
బునకు వేదాద్రి యను నభిధానం బొనరించి కొనియాడి రిట్లు
లక్ష్మీసమేతుండై యానృసింహదేవుండు తేజఃప్రసాదోల్లాస
దేదీప్యమానదేహుండగుచున్న యవసరంబున. 129

మ. సుతలక్ష్మీవనపుష్పసౌరభముల [2]నొంపారి లోలోర్మి [3]సం
గతిరంగద్భవనాశినీసలిలసేకస్వైరశీతాత్ముఁడై
యతులోద్యన్మృదులీల మందపవనుం డబ్జాక్షసేవాసమా
గతదేవద్విజకోటిచిత్తములకుం గావించె నాహ్లాదమున్. 130

1. నంతయున్. 2. నొప్పారి. 3. సంగత.

సీ. కిన్నరగంధర్వగీతనాదంబులు
వింతచందంబున విస్తరిల్లె
దివ్యదోఃప్రహతవాదిత్రఘోషంబులు
చిత్రరూఢంబులై చెన్నుమీఱె
నమరకాంతల లసదభినయోల్లాసంబు
లభినవన్యాసంబు లమరఁ [1]బేర్చెఁ
గల్పభూరుహపుష్ప కమనీయవృష్టి య
పూర్వసౌరభములఁ బొల్పుమిగులె

గీ. ప్రమదములు నిండెఁ బావనప్రతిభ నెఱసె
నఖిలకల్యాణభంగులు నతిశయిల్లెఁ
గరుణ నరసింహదేవుండు చిరతరముగఁ
దగిలి శ్రీమదహోబలస్థాయియైన. 131

వ. తదనంతరంబ. 132

చ. సనకసనందనాదియతిసంఘము నత్రిమరీచు లాదిగాఁ
దనరు విధాతలున్ బ్రకటధర్మతపోవ్రతనిత్యకీర్తులున్
మనువులుఁ దోడరా భువనమాన్యుఁడు పద్మజుఁ డేగుదెంచె న
వ్వనరుహనాభు భక్తజనవత్సలు భక్తి భజించువేడుకన్. 133

వ. మఱియును మేరుమందరహిమవద్వింధ్యనిషధ హేమకూట
కైలాసచక్రవాళాది శైలంబులును గంగాయమునా నర్మదా
మహానదులును ప్రభాసపుష్కరప్రయాగసాలగ్రామ గయా
వటకాశ్మీరకాలంజరకేదారాది మహాతీర్థంబులును గాశీక్షేత్ర
కురుక్షేత్రాది పుణ్యక్షేత్రంబులును పుష్కరారణ్యదండ

---

1. పేర్చె.

కారణ్య నైమిశారణ్యాద్యరణ్యంబులును లవణోదక శుద్ధోద[1]కాదిసాగరంబులును జంబూప్లక్షశాల్మలాదిమహాద్వీపంబులును నగ్నిష్టోమ వాజపేయాతిరాత్ర[2]హయమేధాదిమహాధ్వరంబులును యమనియమాదియోగాంగంబులును మహాపద్మశంఖమకరకచ్ఛపాదిమహానిధులును నహోరాత్రపక్షమాసర్త్వయనసంవత్సరాదికాల విశేషంబులును భూలోకభువర్లోకాదిలోకంబులును దిగ్విదిగ్గగనంబులును కమనీయాకారంబులుధరియించి యయ్యాదిదేవుంగొలువ నావిర్భవించె. వసురుద్రమరుదశ్వి[3]విశ్వేదేవాది దేవగణంబుల జయజయశబ్దంబులును బరమయోగీంద్రమునీంద్రనివహంబుల సాధువాదంబులును బ్రహ్మాదనారదప్రముఖభక్తజనంబుల నిరంతరస్తోత్రనాదంబులును బ్రహ్మేంద్రమరుత్ప్రజాపతులమహాప్రసాదాభినందనధ్వనులును గిన్నరవీణాస్వనంబులును భరతాదులయాతోద్యనినదంబులును గలసి బ్రహ్మాండకటాహంబు పూరించె నివ్విధంబున నభినవస్వర్గంబనం దగి యపరబ్రహ్మలోకంబు నా నొప్పారి ద్వితీయవైకుంఠం బనం బరఁగి యహోబలంబు సకలకల్యాణంబులకు జన్మభూమియు సమస్తసంపదలకు నాస్పదంబును నఖిలధర్మంబులకు నాధారంబును బరమభాగవతైశ్వర్యంబులకు నిత్యనివాసంబును నై ప్రకాశించుచుండె నట్టియెడ. 134

క. తనబింబము వేలోకలై
వెనుఁబొందినయట్లు మెఱయు వెలిగొడుగు ప్రియం

1. కాద్యాది. 2. హయమేయాధి. 3. విశ్వధ్యాధి

బునఁ బట్టెసమ్మృత కిరణుం
డనుపమతేజున కహోబలాధీశునకున్. 135

చ. ఇరుదెస నబ్ధినాథుఁడు సమీరుఁడు కాంచనదారు[1]దండచా
మరములుదాల్చి తన్మృదులమారుతలీలఁ జతుర్భుజాంక సు
స్థిరయగునిందిరారమణి శ్రీకరకుంతలభారచారువ
ల్లరులకు నూత్ననర్తనవిలాసము లిచ్చుచునుండి రచ్చటన్

ఉ. ముందట వైనతేయుఁడు సముజ్జ్వలనూతనపక్షమాలికా
సుందరమేరు[2]శైలమన సొంగునున్నతిఁ బేర్చియుఁ భయా
స్పందితమానసోల్లసితభక్తిపరానతమూర్తియై జగ
ద్వందితునయ్యహోబలనివాసు భజించె నృసింహదేవునిన్.

శా. ఏకాలంబును రా నెఱుంగరు మనం బేకాంతవిజ్ఞానకే
లీకాంతంబుగ నల్లసిల్లుదురు పాలింతుర్ జగజ్జాలముల్
వైకుంఠస్థిరవాసు లట్టి ఘనకైవల్యాఢ్యులుఁ వచ్చిరా
లోకస్వామి నహోబలేశ్వరుఁ గృపాలోలాత్ము సేవింపఁగన్.

వ. ఇట్లు పరమమహోత్సవంబైయున్న లక్ష్మీనరసింహు పేరోల
గంబున మౌనీంద్రులును యోగీంద్రులును సురేంద్రులును
సాంద్రానందసందోహసుందరాకారులును, భక్తివినయసం
భావగంభీరులును గరపుటకమ్రఫాలతలస్ఫారులునగుచుండ
నఖండితైశ్వర్యధుర్యుండును ప్రసిద్ధభాషాచాతుర్యుండును
లక్ష్మీశదయాలాభోన్ముఖుండును నైన చతుర్ముఖుండు కృతాం
జలియై యాదేవదేవున కిట్లనియె. 139

1. చండ. 2. శైలమున.

ఉ. ఆగమతత్త్వవాచ్యుఁడ వనంతయశోబల ధర్మ*వాఙ్మయా
యోగరమాసమగ్రుఁడవు యోగిమనస్సరసీపరిస్ఫుర
ద్భోగమరాళనాథుఁడవు దుర్దమదోర్గ్వబలదారితారి వ
[1]క్షోగళితప్రదీప్తనఖశోభనమూర్తి వహోబలాధిపా! 140

క. నీకృప నీవిక్రమరస
పాకము నీకేళిలీల ప్రస్తుతిసేయం
గా నా వశంబె దయాకర!
శ్రీకర! నరసింహా! గుణవశీకృతలోకా! 141

సీ. దైత్యుని యత్యుగ్రతపమున [2]కిచ్చిన
కోఱగామి నాయందు నెఱయఁగలదు
క్రొవ్వి యయ్యసుర యక్కోలఁదుల నిలువక
చేసిన తప్పును జెప్పఁ బెద్ద
పాములన్నియుఁ బడి నామీఁద సొలయక
యున్న వేల్పుల తొల్మి యొప్పఁ బొగడ
దిక్కెవ్వరును లేనిదీనుల సురలఁ గై
కొన్న నీకరుణకు గుఱుతుగలదె

ఆ. వగతు దునుమ నీవు వన్నిన మతములు
దలఁప నుగ్గడింపఁ దరమె దేవ!
భక్తివిభవసులభ! ప్రహ్లాదవరద! ల
క్ష్మీనృసింహా! నిగమశిఖరిసింహా! 142

చ. [3]అసురులె సంగి నవ్వు డమరావళిఁ గ్రుంగిన యప్డు ధర్మముల్
వసమఱి తూలినప్డు దపవర్గము వ్రాలినయప్డు దోఃకళా

* వాఙ్మయా. 1. క్షోగళితా. 2. కించిన. 3. అసురులు వంగి నవ్వు

రసికశుభావతారములఁ బ్రస్తుతి పొందుదు విశ్వరక్షణ
వ్యసనమతిన్ జతుర్యుగములందును నీకృప యిట్లు శ్రీనిధీ!

క. ఆపదయగుచో నెందును
రూపించిన నంద [1]కలిగి రూపుగ భక్తుం
జేపట్టుదు నీ సరిగా
నోపునె యేదైవములు నహోబలనిలయా! 144

ఉ. నేరనివార మేమిటికి నిక్కము నీగుణరూపచింతకు
న్నేరము పెద్దయున్నియమనిష్ఠయు భక్తియుఁ బూని సల్పఁగా
నేరము మమ్ము నివ్విధము నేరమి చూడక యార్త్రితైకర
తూరతబుద్ధివై కరుణఁగావు మహోబలతీర్థనాయకా! 145

వ. అని యిట్లు భారతీవల్లభుండు సల్లాపరూపంబుగా నభిరూ
పార్థసంస్తవంబు గావించినఁ గారుణ్యతరంగితాంతరంగుండై
దేవతాసింహుం డగు లక్ష్మీనరసింహుం డప్పితామహు దెస
మధురస్మితవికాసభాసురంబులుగా నాలోకించి యి ట్లనియె.

సీ. మునుల తీవ్రపుశాపమునఁ జేసి మత్ప్రతి
హారులు దితిసూనులై జనించి
[2]రందగ్రజుఁడు హిరణ్యకశిపుఁ డభిహతుఁ
డయ్యె హిరణ్యాక్షుఁ డనుజుఁ డింక
నాదివరాహరూపాస్మదీయోగ్రతే
జంబుచేతన యుపశాంతిఁ బొందు
వినుము త్రేతాయుగంబున వీర రావణ
కుంభకర్ణాఖ్యరక్షోవరేణ్యు

1. కలఁగి. 2. రందగ్రజుండు హిరణ్యకశిపుఁ డభిహతుఁడై

గీ. లై సముద్భవ మందుదు నపుడు నేను
నవతరించి జయింతు మూఁడవయుగంబు
నందు శిశుపాలదంతవక్త్రాఖ్యఁబుట్టి
పడయుదురు వీరు మద్భావ భవ్యపదము 147

వ. అని యానతిచ్చి యిట్లను నహోబలనామధేయంబున నిమ్మహా తీర్థంబు మదీయనివాసంబై నేఁడు మొదలుగాఁ ద్రిభువన పూజనీయత్వంబునం బొగడొందు నిప్పుడు మత్సేవోత్సవం బునకుం జనుదెంచిన యియ్యమరగణంబును నిమ్మునిసముద యంబులును సాదర ద్విషాదివిశేషంబులునుంగూడ నిన్నియు నిచోచ్చటన నిరంతరంబును సన్నిధి చేసి యుండునది యిది [1]యస్మద్భీయాజ్ఞాపనంబు. 148

చ. సకలసురైక[2]వాసమును సర్వమునీంద్రమయంబు విశ్వతీ ర్థకలితమున్ సమస్తసుకృతప్రభవంబును నై త్రిలోకదీ పకమగు నీయహోబలము భక్తి యెలర్ప భజించు నంచితా త్మకులకు నెల్లతీర్థములుఁ దథ్యముగా సమకూరు నెప్పుడున్.

సీ. విషువద్దినములరవిగ్రహసోమగ్ర
హణములఁ బున్నమనమవసలను
హరిదివసముల జయంతి బొరసి వెండి
యును బేరుకల పుణ్యయుక్తతిథుల
భక్తి నేతెంచి యీభవనాశినీమహా
నదిలోన నభిషేచనంబు సల్పి

---

1. యస్మదీయవిజ్ఞాపనంబు. 2. వాసమగు.

గరుడాద్రికందర స్థిరమందరంబునఁ
బొలుపారు నన్నహోబలపురీశుఁ

ఆ. గొలుచువారు పుణ్యముల కెల్లఁ గుదురైన
వారు నన్ను నెపుడు వలచువారు
వలతు నెపుడు నేను వారికివారికి
నే నొనర్తు టరయ రెట్టివారు. 150

మ. భవరోగంబుల కౌషధంబు భవపాపజ్వాలకుఁ వైరి దు
ర్భవపంక ప్రవిశోధనంబు భవభావస్ఫారతృష్ణాహరం
బవిరోధంబకలంకమక్షయరసోదాత్తంబు భక్తప్రియో
త్సవమొందుఁ భవనాశినీజలము నిత్యస్తుత్య మిష్మైవినిన్.

క. భవనాశిని భవనాశిని
భవనాశిని యనుచుఁబలుకు భక్తజనులకుఁ
భవనాశిని భవనాశిని
యవుటకు భువియందు సందియంబును గలదే. 152

ఉ. నాకరుణారసంబుభవనాశిని నాన వినాశనాకృతిఁ
శ్రీకరవాహినీ[1]తనుతఁ జేకొని నాకమనుష్యలోకద
ర్వీకరగేహగాహితపవిత్ర[2]జలౌఘమునఁ మహాజన
శ్లోకితయైతనర్చునతిలోక విలోకసుపాకభవ్యతన్. 153

సీ. అసురాంగనాకుంకుమాంగ రాగంబున
నరుణోదయచ్ఛాయ నమరు నెడలు
మునివర నియమనిర్ముక్తకుశాక్షత
ములఁ దెట్టువలుగట్టి పొలుచు నెడలు

1. తనుజ. 2. గుణౌఘమునఁ.

శబరికాశ్రవణప్రశస్తబర్హిచ్ఛద
చిత్రితోర్వుల విలసిల్లునెడలఁ
మదకలకాంతార మాతంగమదజలో
ద్వేలాంబువుల నిగ్గుదేఱునెడలు

గీ. నగుచుఁ బ్రతిదివసంబును నతినవంపు
టొప్పిదంబులు దనుఁ[1]జెంద నుల్లసిల్లు
సకలకళ్యాణ కాలీనసత్ప్రవాహ
భవ్య యీభవనాశినీపరమతటిని. 154

ఉ. ఈవనధిప్రసూతయును నేనును నింపెసలార వేడ్కమై
నీవనమధ్యభాగమున నెప్డు చరింతుము దానఁజేసి ల
క్ష్మీవననామ మివ్వనము శ్రీరమణీయము లోకపావనం
బావనజాప్తచంద్రవసుధాంబరసుస్థిరమిజ్జగంబులన్. 155

క. తనుఁదలఁచినఁ దనుఁజూచినఁ
దనుఁజెందిన తనుసమఁచితస్తోత్రముల౯
గొనియాడిన లక్ష్మీవన
మనుపమ సకలార్థసారమగు జనములకున్. 156

సీ. భవభానుతీవ్రతాపంబునఁ బడనీదు
తనతరుశాఖల [3]తనుపునీడ
దుఃఖవాసనములఁ ద్రోలఁగించుఁ దనలతా
వరపుష్పశోభితవాసములను
దనతనుగాలిసోఁకునఁజాలఁజిగురొత్తుఁ
జతురమనోజ్ఞవిజ్ఞానలతలు

1. జెందు. 2. కాలీన. 3. తనువు.

వనవిహంగమముల యనుఁగుటెలుంగు లా
పాన్వానంబుసేయు కైవల్యఖగము
గీ. ననినఁ బొగడ నలవియగునె యహోబల
భూషణంబు సుకృతపోషణంబు
సాత్త్వికప్రియంబు సర్వాశ్రయంబు ల
క్ష్మీవనంబు భువనపావనంబు. 157

ఉ. [1]ఈవిపినంబుఁ గమ్మవిరు లిందిర[2]క్రమ్ముడి కీపరాగముల్
శ్రీవదనాబ్జవాసనకుఁ జెన్నగు నీవనపల్లవంబు ప
ద్మావిలసత్పదంబుగరిమంబున కొందును దాన (?) మేని ల
క్ష్మీవనముంచు సంస్తుతులు సేయుదు రర్థిసమస్తలోకముల్.

క. ఈ వేదశైల మమరఁగ
నా వేదశిఖాగ్రవర్తి యగు ననఁగను వి
ద్యావిభవము సాధులకుఁ
గావించుచునుండుఁ దన్నుఁ గని కొల్వంగన్. 159

క. వేదనగమఖిలకల్మష
[3]వేదవినోదమును వేదవేదాంగవిధా
వేదితము [4]నిఖిలభవని
ర్వేదాది [5]విధుతివివేకవేద్యము ధాత్రిన్. 160

ఉ. ఆగమ[6]శైలశృంగములయందు మృగేంద్రసకృద్విభూతి నే
[7]సీగతి నొప్పును స్మహిమ యింపుగ శ్రీనరసింహమూర్తి లీ
లాగరిమంబునన్ దనరులాగున[8]నిట్టిద దీనిమౌళి[9]యి
ట్టీగరుడాద్రిపేర్మి నుతియింపఁగశక్యమె యెట్టివారికిన్. 161

---

1. ఈవలితంపుగమ్మవిరు. 2. క్రొమ్ముడి. 3. వేదవినోదమున. 4. విసర భవ. 5. విదిత. 6. శృంగశైల. 7. సేగతి. 8. నిట్టిద. 9. య.

క. గరుడాద్రి దరితవిషధర
గరుడాకృతిసిద్ధసాధ్యగంధర్వమరు
ద్గరుడాసేవ్యం బుజ్జ్వల
గరుడాయిత మస్మదీయకరస్థితికిన్. 162

ఉ. భాసురభానుభానునిభ భావిభవుగ్ గరుడాద్రిదివ్యసిం
హాసను నన్ను నున్నతదయార్ద్రి నహోబలతీర్థనాథుల
త్మ్యాసము పేతుఁ జారునరసింహశరీరు భజించు నుత్తముల్
వే సకలార్థసార్థసుఖవీథులఁ గ్రాలుదు రెల్లకాలమున్. 163

వ. మఱియు నీయహోబలంబు సమస్తతీర్థసారంబు గావున
నిందులఁదీర్థంబుల వివరింపనుం దత్ఫలంబు భూషింపనుం
బహుతరంబైన కాలంబు వలయుఁ గృతత్రేతాద్వాపరకలి
యుగంబుల నిమ్మహాతీర్థంబుమీఁదఁ దాత్పర్యంబులేక నన్నుఁ
గొల్వక యథేష్టచరితు లగుదురు భాగ్యంబున నెవ్వరేని
యచ్చటికి వచ్చి భయభక్తి విశ్వాసంబులతో మదీయసేవా
సక్తులయిన వారలు సకల మనోరథంబులు సఫలంబులుం
గాఁగని దివిజులకుం బడయరాని యస్మదీయలోకాభిగమ
నంబుఁ బడయుదురు. ఇది పరమరహస్యంబు. త్రైలోక్య
హితార్థంబుగా నెఱింగించితి నని వెండియు నిట్లనియె. 164

క. విను కలియుగమున మానవు
లనయము నాస్తికులు దృష్టమైనది దెలియం
గనుఁగొనియు నమ్మరనియే
నొనరించితి ప్రత్యయంబు లొకకొన్ని కృపన్. 165

సీ. సంతానకాంక్షులై యెంతయుఁ జింతిల్లు
కాంతలు పురుషులు గలిగిరేని

చేరి జయార్థులై బీరంబు మిగులంగఁ
గడఁగెడు రాజులు గలిగిరేని
యధికరోగార్తులై యారోగ్యసంసిద్ధి
గావింప వెజ్జులు గలిగిరేని
బహువిపన్మగ్నులై పారంబు గానక
కలఁగెడు దీనులు కలిగిరేని

గీ. వారువారువారువారును భక్తియు
నమ్మికయును నెమ్మనముల మిగుల
ననునహోబలేశు నరసింహదేవునిఁ
గొలిచి కాంతు రెల్లకోరికలును. 166

క. కన్నులు జాత్యంధునకుఁ
గన్నియకును జారుభర్త గర్భిణికి సుతుం
డున్నతవిద్య విమూఢున
కు స్నిజముగ నమ్మి నన్నుఁగొలిచిన నాదవున్. 167

క. నరహరి యహోబలేశ్వర
శరణంబగు మనుచుఁ బలుక సర్వావస్థాం
తరముల నెప్పుడు నతనికిఁ
[1]గరస్థములు భుక్తిముక్తికళ్యాణంబుల్. 168

సీ. క్షీరాబ్ధిభవనంబు శ్రీపురుషోత్తమం
బాదికేశవ మనంతాలయంబు
శ్రీకాంచిపురిహరిక్షేత్రంబు మధుర శ్రీ
ద్వారక శ్రీరంగధూరిపదము

1. కరస్థలము.

శ్రీకూర్మసదనంబు సింహాచలంబును
నాదివరాహాశ్రమాశ్రయంబు
మాధవాఖ్యంబు గదాధరనిలయంబు
బదరీవనము శార్ఙ్గపాణిగృహము

గీ. మొదలుగాఁ ద్రిలోకవిదితంబు లగు మహా
స్థానములును సుజనసంస్తవముల
నొప్పఁగాని నా కహోబలతీర్థంబు
పగిది నధికవల్లభములు గావు. 169

ఉ. ఏదివసంబునందయిన నెవ్వియునైనను నెవ్వఁడైన న
త్యాదరవృత్తి భక్తిమతియై చనుదెంచి యహోబలేశు న
న్నాదిమదైవతంబు గనినట్టిమహాత్ముఁడు సిద్ధసౌఖ్యస
మ్మోదమునొందు నెంతయు నమోఘము నాపలుకంబుజాసనా.

వ. విశేషించి మద్భక్తజనంబులును వసంతమహోత్సవంబు
మిగులం బాటించి కొలువం గోరునప్పు డేను బ్రసన్నుండనై
సేవకు మనోరథార్థంబులు నెరవుదు నమరాసురసంయమిసిద్ధ
సాధ్యగంధర్వాదులు దమ యిష్టసిద్ధ్యర్థంబు వసంతయాత్రా
ప్రసంగంబునం జనుదెంచి నన్ను నారాధించెద రాసమ
యంబున మర్త్య లమర్త్యులను భేదంబు దోఁపక సర్వంబును
దేవతామయంబయ్యె నిప్పటిమహోత్సవం బిట్లొప్పినయట్ల
వసంతోత్సవంబు నాకు మనఃప్రియంబై యుండు. 171

చ. అమరవసంతయాత్ర నఖిలావనిమండలిమధ్యవాసులుఁ
దమతమకల్మి భూజను లుదాత్తవిభూషణపత్రగంధమా

ల్యములుఁ బొనర్చువారలు నుపాయనసంచయ మిచ్చువారునై
ప్రమదముతో నొనర్తురు కృపానిధి నన్నహోబలేశ్వరున్ ?

ఉ. అట్టివసంతయాత్రఁ గొనియాడినవానినిరిర్త నెన్నఁదుర్
బుట్టువు చావు నొందని ప్రభుత్వము వైష్ణవరాజ్యలీలకుర్
గట్టుదఁ బట్టముజ్జ్వలవికాసకృపాకమనీయబుద్ధి మైఁ
జుట్టలు వీరునాకు నని చూతుఁదిరంబుగ నేను వారలన్.

గీ. హేమరత్నరజతభూమికన్యాదిక
దానములును సద్ర్వతక్రియలును
[2]నొకటికోటి ఫలము నొసఁగు నహోబల
తీర్థమున నొనర్చు ధీనిధులకు. 174

క. తపములు పితృకార్యంబులు
నుపవాసంబులును నియ్యహోబలమున ని
ర్ణ్రపుభక్తి [3]ననుష్ఠింప న
నుపమంబగు తీర్థఫలము లొందఁగఁగలుగున్. 175

సీ. అనవరతంబును నస్మదీయధ్యాన
శీలురై బుద్ధిరంజిల్లువారు
చక్రాంకతులసీవిశాలసాలగ్రామ
సేవ నస్మత్ప్రీతి సేయువారు
నతిభక్తి మచ్ఛరణాగతజనులను
గొనియాడి వేడుకఁ దనరువారు
మామకదివ్యనామస్తోత్రసంసక్తి
నానందపరత నింపారువారు

---

1. నిన్ను. 2. నొకటి నొకటి. 3. ననుష్ఠింపఁగ.

గీ. చేరి కొల్చువారు శ్రీమదహోబల
తీర్థనాథు దేవదేవు నన్ను
వారు భుక్తిముక్తివైభవభాగులు
వారు పుణ్యధనులు వారు ఘనులు. 176

క. యతులును సాత్వికులును సా
త్వతులును చక్రాంకభాగవతులును నిత్య
వ్రతులు నహోబలతీర్థ
స్థితు నరసింహాత్ము నను భజింపగ నర్హుల్. 177

శా. వేదార్థప్రతిపాలనైకనిపుణుల్ విప్రోత్తముల్ సత్కథా
స్వాదప్రీతులు భూపతుల్ గుణవశుల్ వైశ్యుల్ నిజాచార
సం, వేదుల్ తక్కటివారునుం గలియుగావిర్భావకాలంబునన్
వేదాతీతు నహోబలేశు ననుసేవింపంగఁ బాత్రుల్ మహిన్.

ఉ. వారలకెల్ల కల్మషనివారిణియై మహనీయసంపుటా
కారిణియై విముక్తపదకారిణియై విలసిల్లుచుండు మ
త్కారుణికత్వలీల విను కష్టపుజాతియు నన్నహోబల
స్ఫారనివాసుఁ జేరి కనుఁ బ్రాజ్ఞనిషేవితపుణ్యలోకముల్.

ఉ. మానవకోటికింక [1]ననుమానము లేల విముక్తికల్మి వి
జ్ఞానవిహీనపక్షిపశుజాతములున్ దటినీమహీధ్రముల్
మ్రానును రాయి లోనగు సమస్తచరాచరజంతుజాలమున్
బూని పునర్భవాతురత [2]బొంద వహోబలతీర్థవాసతన్. 180

1. ననుమానము. 2. బొందునహోబల.

తే. విను మహోబలతీర్థపవిత్ర సేవ
యందు రుచి యొల్లవారికిఁ బొందనీను
మాయగావింతుఁ గష్టపు మానవులకు
దానఁ జెడుదురు మాత్సర్యదర్పనిరతి. 181

చ. అనితరతత్త్వశీలురగు నట్టి మహాత్ములు మాయ చేయు త్రి
ప్పునఁబడిపోక భక్తియుతభూతదయాకలితాంతరంగులై
యనఘు ననంతు నచ్యుతు ననాది నతర్క్యు నహోబలేశు న
న్నుపమునారసింహుమహితాత్ము భజింతురు నిత్యధన్యులై.

తే. నీవు మద్భక్తుఁడవు మునిదేవసమితి
కెల్లఁ గురుఁడవు గావున నేను నీకు
నధికగోప్యంబు విబుధరూప్యంబునైన
సిద్ధమంత్రంబుఁ జెప్పెద చిత్తగింపు. 183

చ. ఇలఁగల పుణ్యతీర్థముల కెల్ల నహోబల మెక్కుడన్ తలం
పలవడఁజేయు మామకము లై చనుభూత భవద్భవిష్యద
త్యలఘుతరావతారముల కన్నిటికిన్ నరసింహమూర్తి య
గ్గలముగఁ జూడు మివ్విధమ కాగనుమీ శ్రుతిశాస్త్రవీథులన్.

చ. అని పరమాత్ముఁ డిట్లు పరమార్థకథారసలీల వీనులన్
దనియఁగఁ గ్రోల్చినం దగ పితామహుఁ డుద్గతసమ్మదాశ్రులో
చనుఁడుఁ బరిస్ఫురత్పులకచారుశరీరుఁడు నై సురారిభం
జను నరసింహు శ్రీరమణు సన్మతిలో నునిచెన్ దిరంబుగన్.

క. సురలు మునీంద్రులు నానం
దరసాబ్ధినిఁ దేలుచును సుదర్శనలక్ష్మీ
నరసింహమూర్తిమీఁదం
బరఁగించిరి తమ సమస్తభావము భక్తిన్. 186

వ. మఱియు సిద్ధసాధ్యచారణగంధర్వాదులును బరమరసావేశం
బునం దదాకారంబు గనుంగొనుచుం గౌతుకాశ్చర్యభక్తి
భరితభావంబులతోడ జయజయశబ్దతత్పరులై యుండిరి. లక్ష్మీ
నరసింహదేవుండును బ్రహ్లాదు నఖిలదానవకులైశ్వర్య
ధుర్యుఁగా నభిషేచనంబు చేసిన నతండును సాష్టాంగదండ
ప్రణామంబులతోడ బహువిధస్తోత్రపవిత్రార్చన లొనర్చినం
బ్రసాదమధురాలోకనంబు లతనిపై నొలయ నప్పరమేశ్వ
రుండు వరంబడుగుమనిన నమ్మహాత్ముం డిట్లని విన్నవించె. 187

క. ఏజన్మమున జనించిన
నాజన్మమునందు నీసమంచితచరణాం
భోజంబులపై [1]విగత
వ్యాజమయిన భక్తి భక్తవత్సల! యీవే. 188

క. ఖలులకు సంసారముపైఁ
గల వేడుకఁ బాపి మోక్షగరిమము గూర్పన్
వెలయవలయు నీమహిమలు
దలఁపుచు నిట్లున్న నాదు తలఁపున వరదా! 189

వ. అనినం బ్రసన్నుఁడై భక్తవత్సలుం డిట్లనుగ్రహించితి
నీవు యోగీంద్రులకు మద్భక్తజనంబులకును బ్రాజ్ఞజనంబు

1. ఒజిత.

లన్నియు (?) నీయరచేతిలోనివి మదీయసాలోక్యసారూప్య
సామీప్యసాయుజ్యసిద్ధులుఁ గ్రమంబునఁ బొందఁగలవాఁ
డవ యని యానతిచ్చి మఱియు ని ట్లనియె. 190

సీ. అధికబోధమ్మున నస్మత్పదాంబుజ
భక్తిరసంబునఁ బ్రకటమైన
నీమహానీయ వినిశ్చలచరితంబు
సంప్రీతి నేప్రొద్దు చదువువారు
వినువారు జనులకు వినిపించువారును
సకలకల్మషసముచ్చయము ద్రోచి
యాయు రారోగ్యపుత్త్రార్థసమృద్ధులఁ
బొంది మద్భక్తి సొంపున వహింతు

గీ. [1]రన్యులు బడయరానియునాత్త నిత్య
పదము బడయుదు రానందభాగులగుచు
సర్వపూజనీయం బగు సాధుహితము
వాచకంబు మన్మహిమకు వాఙ్మయంబు. 191

క. అని యానతిచ్చి త్రిజగ
జ్జనకుఁడు ప్రహ్లాదదేవుఁ జరితార్థునిగా
నొనరించి విశ్వలోకము
ననిశము రక్షించుచుండె నధికప్రీతిన్. 192

చ. [2]సమధికభక్తియుక్తుఁడయి శార్ఙ్గి భజించు నరుండు సంతత
స్థిమితయశోవిలాసుఁడయి చెన్నలరారెడు భోగభాగ్యదు

1. రన్యులకుఁ. 2. ఇట వ్రాతప్రతియందు. చం. న...అని మాత్ర మున్నది. క్రిందిదంతయుఁ వెనుక యొరులచేఁ బూర్తిచేయఁబడినట్లున్నది.

ర్దమ విభవంబుమై సుకృతి తద్దయుఁగాంచుచు మర్త్యలోకని
ర్గమనమునాఁడు విష్ణునుపకంఠము నొందు వినిశ్చలంబుగన్.

క. అని దేవశ్రవుఁ డెఱిఁగిం
చిన దివ్యక్షేత్రమహిమఁ జిత్త మెలర్పన్
విని గాలవుండు ముదమును
దనువునఁ బెనగొన నృసింహుఁ దలఁచుచునుండెన్. 194

వ. అని రోమహర్షణుఁడు వినిపించుటయు సంయమిప్రవరులు భక్తిరసావేశంబున నానందామృతధారల మునింగి యహోబలనాథు నిచ్చలు దలంచుచు యథేచ్ఛం జనిరి. 195

ఆశ్వాసాంతము

క. గర్వితదైత్యవిఖండన
దర్వీకరశయన వరసుదర్శనశార్ఙ్గ
ఖర్వాయుధమండితభుజ
గీర్వాణావనముదాత్మ కేశవ నృహరీ. 196

శా. పారావారశయాన సింధుతనయాపాంగేక్షణోదార సు
స్మేరాలోకనమూర్తి దైత్యవిభవశ్రీవర్ధన వ్యత్యయా
కారుణ్యామృతవృష్టితర్పితసుభక్తవ్రాత నిత్యోదయా
రారాజచ్చరణాబ్జసంజనితగీర్వాణాపగా శ్రీహరీ! 197

మాలిని. ప్రకృతిగుణతరంగా ప్రస్తుతౌదార్యసంగా
సుకృతిజలధిభంగా సూరిచేతోబ్జభృంగా

నిష్కృతిజనవిదూరా నిర్మలాకారమారా
వికృతిదనుజ వీరావేశసంహారకారా. 189

గద్యము. ఇది శ్రీశంకరస్వామిసంయమీశ్వరచరణసరోరుహ ధ్యానానందసౌందర్యధుర్య శ్రీసూర్యసుకవిమిత్రసంభవ శంభుదాసలక్షణాభిధేయ యెఱ్ఱయనామధేయప్రణీతంబయిన శ్రీలక్ష్మీనృసింహావతారం బను పురాణకథయందు సర్వంబును బంచమాశ్వాసము.

నృసింహపురాణము సమాప్తము.

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. వ్రతకథలు - పూజలు

1.	శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ.10-00
2.	శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3.	శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4.	సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5.	వరలక్ష్మీ వ్రతం	10-00
6.	కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7.	త్రినాధ వ్రతం(కలర్)	10-00
8.	త్రినాధవ్రతం(సాదా)	5-00
9.	క్షీరాబ్ది వ్రతం	12-00
10.	మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11.	వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఫోటో యంత్రంతో	25-00
12.	శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఫోటో యంత్రంతో)	25-00
13.	కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరీపాటతో)	25-00
14.	సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15.	ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16.	సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17.	శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18.	శివదీక్ష	10-00
19.	కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20.	సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	20-00
21.	తిరుప్పావై (ధనుర్మాసవ్రతం)	36-00
22.	స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
23.	స్త్రీలవ్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేదునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24.	పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరిపాటతో)	36-00
25.	సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26.	ఆరువ్రతాలు	30-00
27.	రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00

ఈ ధరలు నికరముకాదు, ఎప్పటికప్పుడు మారుచుండవచ్చును.

28.	తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29.	శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30.	శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31.	లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32.	శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33.	శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34.	కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35.	శివపూజ	10-00
36.	వీరభద్ర పూజ	10-00
37.	ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38.	నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39.	సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40.	రామదేవుని కథ	10-00
41.	శివదేవుని కథ	10-00
42.	లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43.	వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44.	బ్రహ్మంగారి నిత్యపూజ	10-00
45.	సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46.	నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47.	రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48.	ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49.	శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50.	16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51.	పార్వతీకల్యాణం	25-00
52.	సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53.	పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54.	అష్టనాగపూజ	36-00
55.	పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56.	ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57.	ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58.	ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59.	ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60.	హనుమద్ వ్రతం	36-00
61.	పంచాయతన పూజ	63-00
62.	28 వ్రతములు	120-00

63.	కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150-00
64.	కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)	....
65.	హ్రీంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)	....
66.	గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1.	శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4.	స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5.	లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మీ	63-00
6.	స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రౌన్‌సైజు)కేస్‌బైండ్	108-00
7.	సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళిః (63)	24-00
9.	విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	25-00
10.	లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రౌన్)	36-00
11.	లలితా సహస్రనామములు	24-00
12.	లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13.	దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14.	ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15.	శివ సహస్రనామములు	24-00
16.	విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17.	గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18.	సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19.	గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20.	లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21.	శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22.	సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23.	సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24.	శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25.	మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26.	సంధ్యావందనం	24-00
27.	మంత్రపుష్పమ్	....
28.	త్రిభాషా హనుమాన్‌చాలీసా	15-00
29.	హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30.	మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31.	ఆరు చాలీసాలు	10-00
32.	శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33.	వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34.	ఆరుదండకాలు	5-00
35.	వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36.	అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37.	దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38.	సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39.	భగవద్గీత మూలం	27-00
40.	రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41.	స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42.	పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43.	పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44.	పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45.	పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46.	మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47.	శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48.	కుజదోషం	10-00
49.	కాలసర్ప దోషం	10-00
50.	మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51.	దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52.	పంచసూక్తములు	10-00
53.	సంధ్యావందనం	10-00
54.	రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55.	గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56.	హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57.	దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58.	ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59.	శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60.	నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61.	మహాన్యాసమ్	36-00
62.	సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63.	గోమాతపూజావిధానము	10-00
64.	ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65.	ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66.	ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67.	శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68.	అర్చన	40-00
69.	నిత్యదేవతార్చన	40-00
70.	సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71.	శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72.	చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73.	శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74.	వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75.	శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1.	శ్రీ సాయిబాబా సచ్ఛరిత్ర	120-00
2.	సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3.	శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4.	శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
5.	శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రౌన్)	63-00
6.	నవనాధ చరిత్ర	99-00
7.	శ్రీసాయిచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8.	శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9.	సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10.	అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11.	భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12.	శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13.	శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14.	శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15.	శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16.	శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17.	"శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18.	"శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19.	శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20.	శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21.	శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22.	శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23.	హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24. శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27. సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28. సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29. నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30. శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31. హృదయంలో సాయి	15-00
32. శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్ఛరిత్ర)	120-00
33. గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి	12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	25.00
8. శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్	25.00
9. సాదా క్యాలండర్	5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19. పూర్వ పరాశరి	100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21. ప్రశ్న సింధు	99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24. దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్మబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41. శుభశకునాలు	30-00
42. హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44. ముహూర్త దీపిక	99-00
45. పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46. కలలు ఫలితాలు	30-00
47. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50. గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54. అంగసాముద్రికం	36-00
55. హస్త సాముద్రికం	63-00
56. లాల్ కితాబ్	99-00
57. శకునశాస్త్రం	63-00
58. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్గు (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్‌జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడీస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడీస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్కర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్గులు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు 99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు 99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు 99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం 63-00
99. లఘుజాతకం 63-00
100. జాతకాలంకారము 63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు 99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు 99-00
103. మిధున లగ్న ఫలితములు 99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు 99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు 99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు 99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు 99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు 99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు 99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు 99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు 99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు 99-00
113. నారద సంహిత 200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖికాగణితం 250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప) 99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా) 200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము 99-00
118. ఛాయాగ్రహములు 99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక 63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం 50-00
121 గ్రహభావ బలములు 50-00
122. కాలచక్రదశ 50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం 50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు 50-00
125. పురోగామి జాతకం 50-00
126. భావార్థరత్నాకరం 75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం 75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతిః 75-00

129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహుర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ఠ సంహిత	360-00
156. పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్బైండ్)	200-00

5. వాస్తులు

1. 40 రోజుల్లో "వాస్తువిద్య" నేర్చుకొనండి	180-00
2. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3. వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4. మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5.	గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6.	వాస్తు పూజ	63-00
7.	వాస్తు సూత్రములు	63-00
8.	వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9.	గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10.	విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రరీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11.	విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రరీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12.	విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13.	ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14.	శుభవాస్తు	270-00
15.	వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16.	వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17.	హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18.	గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19.	వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20.	గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21.	జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22.	వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23.	వాస్తుశిరోమణి ,,	120-00
24.	వాస్తుసంగ్రహమ్ ,,	63-00
25.	పంచవాస్తు పారిజాతం ,,	120-00
26.	వాస్తుడిండిమమ్ ,,	63-00
27.	వాస్తుదుందిభి ,,	120-00
28.	విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్‌బైండ్)	250-00
29.	కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30.	జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండలీనాథ్)	99-00
31.	మయవాస్తు (గోరసవీరభద్రాచార్య)	120-00
32.	వాస్తు జ్యోతి	63-00
33.	మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34.	వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35.	వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1.	మంత్రసాధన	63-00
2.	తంత్రజాలం	63-00
3.	మంత్రశక్తి	63-00

4.	దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5.	దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6.	తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7.	యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8.	మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9.	సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10.	మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11.	సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12.	సదాచార దీపిక	63-00
13.	యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14.	ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15.	బదనిక తంత్రమ్	63-00
16.	ఉచ్ఛిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17.	గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18.	గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19.	సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20.	యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21.	పాశుపత తంత్రం	99-00
22.	పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23.	రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24.	మంత్రసిద్ధి	120-00
25.	పరశురామతంత్రమ్	108-00
26.	శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27.	శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28.	గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29.	మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30.	శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31.	మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32.	సర్ప (నాగ)తంత్రం	250-00
33.	హవన తంత్రం	250-00
34.	షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35.	శాక్తేయతంత్రం	250-00
36.	రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37.	లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38.	హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250-00

39.	మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40.	శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41.	స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42.	కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43.	శాంతితంత్రమ్	250-00
44.	యంత్రసిద్ధి	360-00
45.	శ్రీ లక్ష్మీతంత్రమ్	360-00
46.	మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
47.	మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
48.	మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49.	ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50.	కామధేనువు తంత్రం	360-00
51.	శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52.	శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53.	కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54.	ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఒరిజనల్)	390-00
55.	సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1.	భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2.	భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3.	భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2.	గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3.	గణేశోపాసన 2	99-00
4.	నవగ్రహావైభవం	99-00
5.	నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6.	నవగ్రహ వేదం	99-00
7.	శనిగ్రహారాధన	99-00
8.	ఆదిత్యారాధన	99-00
9.	సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10.	శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11.	లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12.	హనుమదారాధన	99-00
13.	లలితారాధన	99-00
14.	శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15.	గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16.	వీరభద్రారాధన	99-00
17.	కుజగ్రహారాధన	99-00
18.	భైరవారాధన	99-00
19.	దైవారాధన	99-00
20.	గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21.	శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22.	హయగ్రీవారాధన	99-00
23.	లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24.	శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25.	దేవీ లీలామృతం	99-00
26.	పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27.	పురాణపండ రామాయణం	99-00
28.	పురాణపండ భారతం	99-00
29.	పురాణపండ భాగవతం	99-00
30.	(సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31.	కాలసర్ప యోగం	99-00
32.	నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33.	నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34.	వేదసూక్తములు	99-00
35.	వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36.	పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37.	సూక్తిరత్నాలు	99-00
38.	హనుమచ్చరిత్ర	99-00
39.	నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40.	నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41.	సాలగ్రామములు	99-00
42.	గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43.	శనిగ్రహరెమిడీస్	99-00
44.	జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45.	వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్‌మ్యాచింగ్‌గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46.	మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజీ లైఫ్‌గైడ్) ,,	99-00
47.	మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్‌కరక్షన్ ,,	99-00
48.	న్యూమరాలజీ రెమిడీస్	99-00
49.	మూకపంచశతీ	99-00
50.	శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51.	రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52.	ఉపాసన విధానం	99-00
53.	పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54.	దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55.	గణపతిభాష్యం	99-00
56.	యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57.	నవయోగులు	99-00
58.	ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59.	సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60.	సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్‌బైండింగ్)	216-00
61.	సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62.	ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63.	బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64.	సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65.	శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66.	శ్రీలక్ష్మీగణపతి హోమకల్పం	99-00
67.	మార్షల్‌ఆర్ట్స్ (కరాటే,కుంగ్‌ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68.	మ్యాజిక్‌గైడ్	99-00
69.	చదరంగం	99-00
70.	పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71.	గరుడపురాణం	40-00
72.	మాఘపురాణం	36-00
73.	శివపురాణం	36-00
74.	వైశాఖపురాణం	36-00
75.	కార్తీక పురాణం	36-00
76.	కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77.	సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78.	పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79.	గాయత్రీ మహిమ	36-00
80.	వృక్షదేవతలు	63-00
81.	యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82.	సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83.	చతుర్వేదములు	120-00
84.	నవగ్రహారాధన	120-00
85.	తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86.	మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్‌బైండు)	250-00

87.	మానవధర్మములు		120-00
88.	వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89.	సహస్రలింగార్చన		120-00
90.	శ్రీ శివగీత		120-00
91.	ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92.	పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్‌బైండ్)	250-00
	(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93.	బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94.	బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95.	బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
96.	కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు		63-00
97.	దక్షిణావృత శంఖములు		63-00
98.	108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని		36-00
99.	ధర్మసింధువు(కేస్‌బైండింగ్)		270-00
100.	భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని		99-00
101.	చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర		36-00
102.	భగవత్‌స్తుతి		63-00
103.	సూర్యోపాసన		36-00
104.	కాశీఖండం		250-00
105.	దేవీభాగవతం		360-00
106.	శ్రీ ఆంజనేయం		216-00
107.	ధర్మసందేహాలు		216-00
108.	ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు		250-00
109.	రామాయణం		600-00
110.	పోతన భాగవతం		900-00
111.	శివమంత్రములు		63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1.	ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2.	మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3.	ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4.	గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5.	గృహవైద్యసారం	36-00
6.	హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7.	ప్రకృతివైద్యం	36-00
8.	ఆహారం-వైద్యం	99-00

9.	సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10.	ఆయుర్వేదమ్	36-00
11.	ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
12.	దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13.	ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14.	అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15.	రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16.	ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17.	ఒబెసిటి	99-00
18.	హెల్త్‌గైడ్	99-00
19.	ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20.	ఫుడ్‌థెరపి	63-00
21.	న్యాచురల్‌థెరపి	99-00
22.	సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23.	కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24.	యోగామంత్ర	63-00
25.	యోగా మండే టు సండే	63-00
26.	హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్‌టుడే	99-00
27.	హెల్త్‌ఫైల్	108-00
28.	వస్తుగుణపాఠం	250-00
29.	రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30.	వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31.	నాటువైద్యం -(కేస్‌బైండ్)	360-00
32.	నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33.	ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1.	శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3.	శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4.	శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5.	హారతిగైకొనుమా	40-00
6.	శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00

9.	శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10.	భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11.	దేవీలీలామృతం	99-00
12.	శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13.	దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14.	భవానీదీక్ష P	10-00
15.	దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16.	శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17.	అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1.	అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2.	శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3.	సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4.	వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5.	సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6.	సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7.	చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8.	జాతీయ గీతాలు	10-00
9.	దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10.	పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11.	గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12.	అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13.	పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14.	భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	36-00
15.	సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16.	బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17.	అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1.	ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2.	ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3.	ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4.	పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5.	ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6.	ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7.	వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8.	సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2.	శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్‌వెజ్)	63-00
3.	శాకాహార వంటలు	30-00
4.	మాంసాహారవంటలు	30-00
5.	చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6.	అందానికి చిట్కాలు	30-00
7.	పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8.	పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శాలీబోర్డర్స్	36-00
10.	లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11.	చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12.	పసందైన ఫాస్ట్‌ఫుడ్ వంటలు	30-00
13.	పలావ్‌లు, ఫ్రైడ్ రైస్‌లు, వెరైటీరైస్‌లు	30-00
14.	వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15.	బ్రేక్‌ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16.	పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17.	మైక్రోవోవెన్ వంటలు	99-00
18.	సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19.	పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20.	పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21.	మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22.	మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23.	నోరూరించే నాన్‌వెజ్‌వంటలు	99-00
24.	మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్‌బుక్ (క్రౌన్‌సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సాయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్మాలు (బైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్‌చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజిలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన ,,	250-00
నారద సంహిత ,,	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము ,,	60-00
మయమతము - వచనము ,,	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము ,,	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి	......
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)	....
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు ,,	....
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక ,,	....
మహాదశా పారిజాతం ,,	....
వాస్తు నారాయణీయం ,,	120-00
యోగావళీఖండం ,,	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (దావూద్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి... ,,	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి ,,	200-00
ఆరతిసాయిబాబా ,,	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్‌బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ది కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్చయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చిన్తామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ఠ సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్థంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యయం	360-00
ముహుర్త రత్నావళి	250-00
సుదివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00